

T.C.
ÇANAKKALE ON SEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YAKINÇAĞ TARİHİ BİLİMDALI

1131 NOLU ÇANAKKALE ŞER'İYE SİCİL DEFTERİ'NİN TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRİLMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Muhammet ERAT

Hazırlayan
Serkan ASLAN
991907003

Çanakkale 2006

ÖZET

Bu tezde H. 1243-1249 (1828-1834) yıllarına ait Çanakkale Şer'iyeye Sicilleri koleksiyonunda yer alan 1131 numaralı defter tahlil ve transkribe edilmiştir. Defter, Çanakkale'deki Şer'i mahkemeye intikal etmiş çeşitli davalar ve bunlarla ilgili kararlar ve ayrıca Dersaadet'ten gönderilmiş çeşitli konulardaki ferman ve buyruldu suretlerini içermektedir.

XIX. yüzyılın ilk çeyreğinde bir Anadolu şehri olan Çanakkale'de iktisadî ve sosyal hayatın izlerini ve Çanakkale'nin genel ve yerel tarihini defterin içeriğinden görmek mümkündür.

ABSTRACT

In this thesis, the Registerbook of Şer'iyeye, dated 1243-1249 A. H. (1828-1834), numbered 1131, existed among the collection of the Registerbooks of Çanakkale, has been analyses and transcribed. The Registerbook contains different cases comming to Şer'i Court of Çanakkale the verdicts given relating to them and the copies of fermans and buyruldu sent by Dersaadet concerning different topics.

It is possible to see the signs of economic and social life of Çanakkale an Anadolu city in the first quarter XIX'th century and its general and local history.

ÖNSÖZ

Günümüzde toplumların tarihlerinin yazılması büyük önem kazanmaya başlamıştır. Özellikle altı yüz yıllık bir tarihe sahip olan Osmanlı Devleti'nin tarihini, özellikle iktisadî ve sosyal düzenini, arşiv belgelerine ve bütün olumsuz koruma şartlarına rağmen günümüze ulaşan büyük bir koleksiyona sahip olan Şer'îye sicillerine başvurmadan ortaya koymak mümkün değildir.

Osmanlı Adliye teşkilatının temeli olan Şer'îye Mahkemelerinde tutulan defterler İmparatorluk geneli için olduğu kadar, yerel yönetim ve tarihi için de önem arz etmektedirler. Bu defterler İmparatorluğun sosyal, hukuki ve cezai müeyyideler, askerî, siyasi, iktisadî yapıları, bölge halklarının yaşam tarzları, aile bağları, iş alanları, sanayi alanındaki gelişme ve üretimler, yetiştirilen tarım ürünleri, ticaret ve terekeler gibi bilgileri ihtiva etmektedirler. Bu defterler incelenerek İmparatorluğun eyalet, kaza, sancak, beylerbeylik, voyvodalık, naiblik, kadılık, kethüdalık, subaşılık gibi idari teşkilatların yapı ve işleyiş şekilleri rahatlıkla görülebilir.

Çalışmamızda defterde yer alan hükümlere müteselsil numaralar vererek, hükümleri konularına göre tasnif ettik. Metin transkripsiyonunun ardından defterin yazı karakteri hakkında fikir verir düşüncesiyle defterin değişik varaklarından örnekler sunduk.

Çalışmalarımızın yürümesinde her türlü desteğini gördüğümüz Tarih Anabilim Dalı Başkanı Sayın Hocam Prof. Dr. Zerrin GÜNAL'a ve yine çalışmamızın sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlama konusunda yardımlarını esirgemeyen değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Muhammet ERAT'a teşekkür ederim.

Çalışmam esnasında faydalandığım İSAM Kütüphanesi çalışanlarına, yine çalışmam boyunca bana hertürlü desteği sağlayan eşim Oya'ya şükranlarımı sunarım.

Çanakkale, 2006

Serkan ASLAN

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	II
ÖNSÖZ.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
KISALTMALAR.....	XXVI

GİRİŞ

ŞER‘İYYE SİCİLLERİ İLE İLGİLİ GENEL DEĞERLENDİRME

MAHKEMELER VE MAHKEMELERDE TUTULAN SİCİL DEFTERLERİN ÖZELLİKLERİ	2
1- ŞER'-İ MAHKEMELERİN TARİHÇESİ.....	2
a-Şer‘iyye Sicil Defterleri ve Özellikleri.....	5
b-Şer‘iyye Sicillerinin Önemi	7
2 -MAHKEME PERSONELİ.....	8
a-KADILAR.....	8
b-NAİBLER.....	9
c-KATİPLER	10
d-KASSAMLAR.....	10
e-MUHZIRBAŞI ve MUHZIRLAR	10
f-TERCÜMANLAR	10
g-ŞAHİTLER	11
3- KADILARIN GÖREV ALANLARI	12
4- MUHTEVA BAKIMINDAN ŞER‘-İ SİCİLLER	14
5- TRANSKRİPSİYON SIRASINDA TAKİP EDİLEN YÖNTEM	18

6- ŞER'İYYE SİCİLLERİNDE GÖRÜLEN BELGE ÇEŞİTLERİ.....	18
a- Ferman.....	18
b- Berat.....	18
c- Buyruldu.....	19
d- İ'lâm.....	19
e- Hücet.....	19
f- Ma'ruz.....	19
g- İlmühaber.....	19
h- Derkenar.....	19

I. BÖLÜM

1131 NUMARALI ÇANAKKALE ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYON METNİ.....	20
--	----

II. BÖLÜM

DEFTERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	203
1-Hüküm Özetleri.....	204
2-Sicildeki Kayıtların Konularına Göre Tasnifi.....	224
3-Defterde Geçen Yer İsimleri.....	226
a) Defterde ismi geçen ülkeler.....	226
b) Defterde geçen Çanakkale'ye bağlı yer isimleri.....	226
c) Defterde geçen Çanakkale dışındaki yer adları.....	227
d)Defterde geçen müessese isimleri	230
e) Kal'a-i Sultaniye Kazasının Mahalle ve Köyleri.....	231
4-Defterde İsmi Geçen Devlet Görevlilerinin İsimleri.....	233
5-Çanakkale'de bulunan vakıf eserleri	236
6-Defterde Geçen Kavramlar.....	237
7-Defterde İsmi Geçen Topluluklar.....	238

8-Çanakkale'ye sürgüne gönderilenler ve affedilenler.....	238
a) Sürgüne gönderilenler.....	239
b) Sürgünde iken affedilenler.....	239
EKONOMİK HAYAT.....	240
9-Halkın günlük yaşamını yansıtan göstergeler.....	240
a) <i>Narh kayıtları</i>	240
b) Günlük yevmiye ücretleri.....	241
10-Defterde İsmi Geçen Meslek Grupları.....	241
11-Kal'a-i Sultâniye Mahkemesinin Bir Yıllık Geliri.....	245
Örnek Görüntüler ve Transkribeleri.....	247
Sonuç.....	251
Bibliyografya.....	254

KISALTMALAR

a.g.e.,	adı geçen eser
a.g.m.,	adı geçen makale
bknz.	Bakınız
C.	Cilt
ÇŞS	Çanakkale Şer‘iyye sicilleri
DİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
El.	Evâil
Et.	Evâsıt
Er.	Evâhir
hkm.	Hüküm
İA	Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi
İÜEFY	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları
s.	Sayfa
S.	Sayı (Dipnotta)
vb	ve benzerleri
vd.	ve devamı
vs.	ve saire
M.	Muharrem
S.	Safer
Ra.	Rebiü'l-evvel
R.	Rebiü'l-ahir
Ca.	Cemâziye'l-evvel
C.	Cemâziye'l-ahir
B.	Receb
Ş.	Şa‘ban
N.	Ramazan
L.	Şevval
Za.	Zilka‘de
Z.	Zilhicce

GİRİŞ

ŞER‘İYYE SİCİLLERİ İLE İLGİLİ GENEL DEĞERLENDİRME

GİRİŞ

ŞER'İYYE SİCİLLERİ İLE İLGİLİ GENEL DEĞERLENDİRME

MAHKEMELER VE MAHKEMELERDE TUTULAN SİCİL DEFTERLERİN ÖZELLİKLERİ

1- ŞER'-İ MAHKEMELERİN TARİHÇESİ

Şer'i Mahkemelerin tarihçesini İslam'ın ilk yayıldığı yıllara kadar götürebiliriz. Hazret-i Muhammed, kadılık vazifesini bizzat yerine getirmişler, sahabeleri yanında olduğu halde bizzat halkın şikâyetlerini dinlemiş, aralarındaki husumetleri hallederek çözmeye çalışmıştır¹.

Hazret-i Peygamberin vefatından sonra gerek dört halife, gerekse Emevi ve Abbasi halifeleri, ruhani reis sıfatıyla kazaya ait işlerde büyük bir titizlik göstermişler ve bu hususu aslî bir vazife telakki etmişlerdir.

Müslümanlığın Arap Yarımadası'ndan sonra Suriye'ye, Irak'a, Mısır'a, İran'a ve diğer geniş ülkelere yayılmasını takip eden yıllarda artık idari, malî, iktisadi, ticari, askerî ve siyasi bir takım yeni işler de ortaya çıkmış bulunuyordu. Bu sebeptendir ki, Hazret-i Muhammed ve Halife Ebubekir zamanlarında taşraya gönderilen valiler aynı zamanda kadılık vazifesiyle de sorumlu tutuluyorlardı. Hazret-i Ömer'den itibaren kaza tevcihi manasına gelen **Taklid-i Kaza** usulü getirilerek bu suretle her tarafa müstakil kadılar tayin edildi².

Emeviler ve Abbasiler zamanında şer'iyye mahkemelerine verilen ehemmiyet bir kat daha artmıştır. Özellikle Abbasiler devrinde, idarî, malî, iktisadi, askerî vesair işleri görüşmek ve devletçe gereken kararları almak maksadıyla Bağdat'ta kurulan muhtelif divanlar arasında **Mezâlim-i Divaniyye** gibi büyük bir mahkemenin mevcudiyeti ve halifelerin bizzat bu divanda reislik yaptığı bilinmektedir.

Abbasi halifesi Harun Reşid ilk defa Bağdat kadısı meşhur İmam Ebu Yusuf a **Kadiyü'l-kuzat** unvanını vermekle bu zatı, kaza teşkilâtının başına getirmiştir. Daha sonrada her tarafa ehliyetli kadılar tayin edilmiş ve artık mescitlerden kurtarılan şer'iyye mahkemeleri, bu maksat için hazırlanmış olan resmi binalara intikal etmiş ve daha teşkilatlı, daha gösterişli birer müessese haline getirilmiştir.

¹ Halit Ongan, **Ankara'nın (1 Numaralı) Şer'iyeye Sicili**, Ankara 1958, s.XXI-XXII; **Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi**, I, İstanbul 1992, s.366-370.

² Ongan, **a.g.e.**, s. XXII

Abbasilerden sonra aynı teşkilatın, Samanoğullarına, Gaznelilere³, Karahanlılara, Selçuklulara ve Memlûklere ve diğer hükümetlere geçtiği görülmektedir. Bu devletlerin, Şer'î Mahkemeler konusunda nasıl bir titizlik gösterdiklerine dair bir çok misaller bulmak kabildir. Bu cümleden olmak üzere I. Gıyasüddin Keyhüsrev'in büyük divanda, reis sıfatıyla günün muayyen zamanlarında, yanında kadı ve müftü hazır olduğu halde dava dinlediğini, bu usulün, Alâeddin Keykubat'ın vefatına kadar devam ettiğini tarihi kaynaklardan öğreniyoruz.

Osmanlı Devleti, Anadolu Selçuklu Devleti'nin bir devamı olmakla birlikte idari hayatta gösterdiği teşkilat yapısını, sosyal hayatta da kendinden önceki Türk-İslam devletlerinin izlerini taşımaktadır⁴.

Osman Gazi'nin daha iş başına geçer geçmez hükümet işlerini ümeraya bıraktığı, bu arada cins ve mezhep farkı gözetmeksizin bütün tebaanın haklarını korumak maksadıyla Şer'î Mahkemelere ehemmiyet verdiği ve her tarafa adil kadılar tayin ederek bunların serbestçe vazife görebilmelerini sağladığı bilinmektedir⁵.

Birinci Murat zamanında orduya ait şer'î işlerin yolunda gitmesi için bir Kazaskerlik ihdas edilmiştir. Bundan başka o tarihlerde Hüccet-i Şer'iyeler'den fazla para istemek suretiyle bazı kadı ve naiplerin halkı ezdikleri görülmekte, bu gibilerin derhal cezalandırıldığı, alınacak harç ve resimlerin hadleri tespit edilerek kaza işlerinin yeni bir nizama bağlandığı bilinmektedir⁶.

Fatih Sultan Mehmed'in, her sahada olduğu gibi kaza ve Şer'î Mahkemeler üzerinde de gösterdiği titizlik cidden dikkat çekicidir. Nitekim Kazaskerlik makamının, biri Rumeli'ye, diğeri Anadolu'ya mahsus olmak üzere ikiye ayrılması ve bilumum kadıların bu iki merciye bağlanması kanunnamelerde kadılara ait rütbe ve derecelerin ve aynı zamanda kullanılacak elkabın tespiti gibi yenilikler, bu hükümdarın adalet konusu üzerinde ciddiyetle durduğunu teyit eder.

Sultan Mehmed, kadıların yetiştirilmeleri konusunda medreseler açtırmış, her nevi ilimler arasında bilhassa Fıkhın okutulmasında büyük gayretler sarf etmiştir. Bu arada kadılar hiçbir tesir altında kalmadan, serbestçe hüküm verebilecek kabiliyette yetişmeleri, tayinlerinde doğruluk, bilgi, güzel ahlak... gibi gerekli vasıfların aranması ön plana

³ "Gazneliler'de yargı işlerini kadılar yürütmekdeydi. Her şehirde bir kadı ve eyaletde bir **(Kadı'l-Kudat)** veya **(Baş Kadı)** bulunurdu...Kadı'nın devlet idaresinde özel bir önemi vardı... Bu sebeple kadıların ücretleri yüksekti...Gazneliler'de **(Mezâlim Divanı)** na bizzat hükümdarlar da gelirlerdi. **Doğuşan Günümüze Büyük İslam Tarihi**, VI, İstanbul 1992, s. 295.

⁴ Ekrem Buğra Ekinci, "Osmanlı Devleti'nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü", **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, c. 3, Sayı 5, s. 422.

⁵ İ.H. Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, I, 6.b., Ankara 1994, s. 127.

⁶ Ekrem Buğra Ekinci, "a.g.m.", s. 418.

alınmıştır. Hatta bu devirde her iki kazaskerle İstanbul, Edirne, Bursa gibi büyük şehir kadılarının tedriste ehliyet kazanmış bilginlerinden seçilmesi ve bunların azledilmemeleri hususlarının da daha o devirlerde sağlam esaslara bağlanmaları gerek Sultan Mehmed'in, gerekse Osmanlı'nın Şer'î Mahkemelere verdiği ehemmiyeti gösteren en güzel delillerdir⁷.

Bundan sonra ve Osmanlı'nın yükselme devirlerinde, aynı titizlik devam etmiş, ancak gerileme döneminde her sahada olduğu gibi adli işlerin de giderek bozulmaya başladığı göze çarpmaktadır. Bilhassa 1699 yılını takip eden gerileme devirlerinde orduya ve mülki idareye yerleşmiş bulunan, “irtikap ve irtişa”, ilmiyeye de bulaşmış, kadılık, bir meta gibi alınıp satılmaya başlanmıştı. Artık Şer'î Mahkemelerin başlarına içtihatlarında serbest, adil, bilgili kimseler getirilmiyordu. Böyle bir mevkii para ile elde eden bir kadı, verdiği paranın birkaç mislini çıkarma yoluna gidiyordu. Nitekim, bir yere tayin edilip de vazifeye başlayan bir kadının, resm-i kismete kaçırmamak ve verese arasındaki gizli mal taksimine mani olmak maksadıyla ara sıra mezarlıkları dolaşarak habersiz gömülenlerin bulunup bulunmadığını teftiş ettiğine dair bu ve buna benzer anlatılan hikayeler, kadılık kurumunun içindeki durumu göstermektedir⁸.

Osmanlı Devleti'nin on dokuzuncu yüzyıldan itibaren giriştiği çeşitli yenilik ve ıslahat hareketleri ile aldığı neticeler bilinmektedir. Bu arada Adliye sahasında da pek çok hamleler yapılmış, neşredilen bir takım kanunnamelerle adalet işleri yeni bir takım nizamlara bağlanmış, bu hususta oldukça önemli mesafeler alınmıştır⁹.

II. Mahmut, Yeniçeri ocağını kaldırdıktan sonra, Şer'î Mahkemelerin çalışmalarını verimli kılmak ve öteden beri mevcut yolsuzluklara son vermek için 1837 tarihinde **Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye** ve **Şûra-yı Bâb-ı Âlî** adında iki encümen kurmuş, bundan bir sene sonra da biri kazaskerlere, kadılara ve naiplere, diğeri devlet memurlarına mahsus olmak üzere iki ceza kanunu neşretmişti. Bunlardan Tarîk-ı İlmiye'ye dair **Kanunname-i Hümâyûn** adındaki birinci ceza kanunu, sadece kadı ve naiplerin suistimallerini önlemeyi hedefliyordu.

1856 yılında kadı yetiştirilmek maksadıyla bir de **Mekteb-i Nüvvab** açılmıştır. 1859 da ilk Ticaret Mahkemesi ve 1868 tarihinde de **Nizamiye Mahkemeleri**'nin kurulmasına bir başlangıç ve aynı zamanda bu mahkemelere bir merci olmak üzere **Divan-ı Ahkam-ı Adliye** kuruldu. Bu sonuncu müessese, din hukukuna giren davalar hariç, diğer davalara

⁷ Ongan, a.g.e., s.XXV

⁸ Ongan, a.g.e., s.XXV-XXVI

⁹ Ekrem Buğra Ekinci, **Osmanlı Mahkemeleri**, İstanbul 2004, s. 253 vd.

ait bütün kararları incelemeye yetkili Temyiz Mahkemesi demekti. Ancak, din hukukuna taalluk eden meselelerin halli, Müslüman tebaa için Şer‘î Mahkemelere, diğerleri için de bunların seçecekleri kendi hakimlerine bırakılmıştı. Şer‘iyye mahkemelerinin temyiz mercii ise daha evvel yani, 1857’de teşkil edilen ve 1872’de yeniden ele alınarak daha mükemmel bir hale getirilen **Meclis-i Tetkikat-ı Şer‘iyye** ile Fetvahaneye münhasır kalmıştı.

Divan-ı Ahkâm-ı Adliye'nin tesisinde bir müddet sonra Osmanlı'daki mahkemeler, biri **Şer‘-i** diğeri **Nizami** olmak üzere şeklen ikiye ayrılmıştı. Fakat bu defa da her iki mahkemenin vazife ve salahiyetleri iyice ayırd edilmediği içindir ki adli muameleler birbirine karışıyor, kuvvetler ayrılığı hususunda tereddütlere düşülüyordu. İşte bu ihtiyaçlar Mecellenin hazırlanmasına neden oldu.

1876 Kanun-u Esasisi, hâkimlere azledilememezlik hakkını vermişti. 1879 **Divan-ı Ahkâm-ı Adliye** başkanlığı ilk defa **Adliye Nezareti**'ne çevrilerek bilumum Nizamiye mahkemeleri bu nezarete bağlandı. İstanbul'da bir de Hukuk Okulu açıldı.

30 Ekim 1914'te neşredilen Usul-i Muhâkemât-ı Şer‘iyye Kararnamesi, artık Şer‘î meselelerin mahiyetini esaslı bir şekilde tespit etmiş, bunun dışında kalan konular, tamamıyla Nizamiye mahkemelerine bırakmıştır.

Osmanlı idaresinin son zamanlarında ve 1916 yılında mevcut kanunlardan bazılarını tadil ve ıslah etmek, bilhassa mecellenin hariçte bıraktığı aile ve miras konularını yeni bir esasa bağlamak maksadıyla Tadil-i Kavânin Komisyonu'nun kurulduğu, bu arada bir de Medeni Kanun Komisyonu'nun mevcudiyeti görülmektedir. Fakat, bu husustaki çalışmaların müspet netice vermediği ifade edilebilir. Zira, evvelki hamlelerde olduğu gibi bu komisyonların çalışmalarında da hareket noktası yine ahkâm-ı şer‘iyye yani İslam hukuku olmuştur.

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte bir çok alanda olduğu gibi adli alanda da cesurca yenilikler yapılmış, 8 Nisan 1924 tarihli kanunla Şer‘î Mahkemeler tamamen kaldırılarak vazifeleri Asliye hukuk mahkemelerine devredilmiş ve bu suretle Türkiye'de Kadılık ve Naiplik unvanları tarihe karışmıştır¹⁰.

a-Şer‘iyye Sicil Defterleri ve Özellikleri

Fertlerin, toplulukların veya müesseselerin, gerek kendi aralarında gerekse biri ile ötekisi arasında meydana gelen her türlü anlaşmazlıkların çözülmesine hukuk dilinde “kaza” denir. İslam tarihinde ve özellikle Türk tarihinde uzun ve önemli bir dönemi işgal eden

¹⁰ Ongan, **a.g.e.**, ss. XXIV-XXXI.

Osmanlılarda kaza faaliyetini kadılar yürütmüşler ve aynı zamanda bu faaliyetleri tespit edip, kayd ve zabta geçirmişlerdir¹¹. Kısaca şer‘iyye sicili, zabt-ı vekâî¹² mahkeme sicili de denilmekte olan bu önemli defterlerin özelliklerini ve önemini irdelemekte yarar vardır:

Şer‘iyye Sicilleri esas itibarıyla toplum hayatının yapısını, yaşantısını, şehir ve kasabalardaki etkili zümreler ile halk tabakalarının oluşturduğu bünyenin işleyişini, zaman zaman bunların nerelerde ve nasıl tıkandığını yansıtan¹³ birinci elden kaynak hükmündedirler.

Şer‘iyye Sicillerinin incelenmesinde en önemli husus, yazılarının okunabilmesi ve bugüne ulaşmaları bakımından yaşanan zorlukların yanında bu belgelerin dayandığı hukuk sisteminin bilinmesidir. Bu da İslâm hukukunu ve onun Osmanlı döneminde uygulanış biçiminin bilinmesi ile mümkün olmaktadır.

Osmanlı döneminde esas itibarıyla Hanefi fıkıhı düstur olarak kabul edilmiş* olmakla birlikte uzun zaman dilimi içinde ve çok geniş coğrafyada yine bu hukukun sahip olduğu esneklikten yararlanılarak "ruhsat, hile-i şer‘iyye ve muamele-i şer‘iyyeler" ortaya çıkmıştır¹⁴.

Osmanlı hukukçuları, özellikle kadıları tarafından el-kitabı niteliğinde yaygın olarak kullanılan üç tür eser vardır. Bunlar; fıkıh kitapları, fetva kitapları ve üçüncüsü de Sakk kitaplarıdır. Bilindiği gibi bu tür kitaplar yeterince tecrübesi olmayan kadılara ve mahkeme katiplerine, düzenledikleri belgelerde kendilerine yardımcı olmak üzere Osmanlı uygulamasını ve muamelâtını iyi bilen alimler tarafından daha önceki sicillerden, kendi zamanlarında düzenlenen belgelerden itinâ ile yapılan seçmeler sonucunda meydana getirilmiş antolojilerdir¹⁵.

Sicil-i sakk defterlerinin içinde sistematik olarak i‘lâm, hüccet, fetva örnekleri yer aldığı gibi şiirler, hatta ilaç tarifleri dahi mevcuttur. Bunlar resmî kayıt olmayıp kadının şahsi ilmühaberi hüviyetini taşırlar. Kadı mahkemesinde merkezden gelen fermanlar, dava özetleri, askerlik işlemleri fazla ayrıntıya girilmeden kaydedilmiştir. Bütün bu kayıtlar

¹¹ Kenan Ziya Taş, "Arşiv Malzemesi Olarak Şer‘iyye Sicilleri ve Taşra Üniversitelerinde Tarih Araştırmaları", *I. Milli Arşiv Şurası*, 20-21 Nisan 1998, s. 175.

¹² Nasi Aslan, "Milli Arşivimiz İçerisinde Şer‘iyye Sicilleri Eğitim ve Terminoloji Problemi", *I. Milli Arşiv Şurası*, 20-21 Nisan 1998, s. 187.

¹³ Mehmet İpşirli, "Sosyal Tarih Kaynağı olarak Şer‘iyye Sicilleri", *Tarih ve Sosyoloji Semineri*, İstanbul 1991, s. 157.

* Kadılar kendilerini atayan halife padişahın mezhebi üzerine hüküm verirlerdi. Bkz. Ebululâ Mardin, "Kadı", *İA.*, İstanbul 1993, C.6, s. 43.; Fakat Kahire, Halep, Şam gibi bölgelerde görev yapan kadılar diğer mezheplerden naibler atarlardı. Şükrü Özen, "Kadılıkudat", *DİA*, C. 26, Ankara 2002, s. 80.

¹⁴ İpşirli *a.g.m.*, s. 260 vd.

¹⁵ Süleyman KAYA, "Mahkeme Kayıtlarının Kılavuzu: Sakk Mecmuaları", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Türk Hukuk Tarihi Sayısı, Sayı 5, İstanbul 2005, s. 379-416.

kadının evinde veya camide saklanırdı. Osmanlı mahkeme arşivlerinde dava zabıtları, mukavele, senet, satış, vakfiye kayıtları, vekâlet, kefâlet, vesâyet, azatlık belgesi, borçlanma, tereke ve taksim senetleri, günlük narh listeleri, esnaf teftişiyle ilgili kayıtların tutulduğu defterler, ayrıca ferman, berat, ruûs, tezkire kayıtlarının yer aldığı siciller bulunurdu. Bunlara genel olarak kadı sicili ya da şer‘iyye sicili denilirdi¹⁶.

Kadıların defterleri ve evrâkı kaybetmesi cezayı gerektirirdi. Göreve yeni gelen bir kadı önceki kadıdan evrâkı, defterleri talep eder, iki emin tayin ederek onların önünde bunları gözden geçirirdi. Mahkeme sicilleri aynı zamanda şehrin ticari kayıtları, noterlik arşivi özelliğindedir.

Şer‘iyye Sicilleri XVI. Yüzyıla kadar genellikle Arapça ile yazılırken bu tarihlerden itibaren Türkçe daha hakim olarak kullanılmaya başlanmıştır¹⁷.

b-Şer‘iyye Sicillerinin Önemi

Çeşitli bakımlardan şer‘iyye sicillerinin önemini şu şekilde sıralayabiliriz:

1- Mahalli birçok olayların genel tarih kitaplarınca kaydedilmedikleri, hatta tarihçilerce bilinen olayların naklinde bile ayrıntıya girişilemeyerek kısa anlatımlarla geçirildiği bilinmektedir. Bu itibarla şer‘iyye sicilleri sosyal, idari, mali, iktisadi, ticari, zirai, beledi, askerî ve siyasi bakımlardan Türk tarihinin bilinmeyen taraflarını ve geçmiş devirlerde halkın tâbi bulunduğu yaşama şartlarını doğru olarak aydınlatıp vesikalandırma imkânı veren kıymetli hazinelerdir.

2- Divan-ı Hümayun’dan çıkan ve Osmanlı Arşivleri’nde bulunan hükümlerin eksiklerini şer‘iyye sicillerindeki kayıtlarla tamamlama imkânı bulunmaktadır¹⁸.

3- Sicillerde geçen devlet adamı, alim, sanatkar vs. genel olarak biyografi vermese de haklarında bilgi sahibi olmayı ve diğer bilgileri kontrol edebilmeyi sağlar.

4- Çeşitli sebeplerle ismi geçen vakıf eserleri, cami, medrese, kale, kervansaray, kilise vb. varlıklarını devam ettirmeseler dahi isimlerinden ve varlıklarından haberdar oluruz.

5- Şer‘iyye sicillerinde şahıs ismi, yer ismi, kavramlar, lakap vb. oldukça çok geçtiği için iskân tarihi için paha biçilmez kaynaklardır.

6- Askerî ve siyasî olarak şer‘iyye sicillerinin değeri ön plandadır. Menzillerin kurulması, orduya malzeme temini, sefer için ihtiyaç malzemeleri vs. tüm bunlar genel

¹⁶ İlber Ortaylı, "Kadı", *DİA*, C.26, Ankara 2002, s.73.

¹⁷ Süleyman Kaya, *a.g.m.*, s. 379-416.

¹⁸ Fethi Gedikli, "Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer‘iyye Sicilleri", *Türkiye Araştırmaları, Literatür Dergisi*, C. 3, S. 5, İstanbul 2005, s. 188.

tarihler arasında teferruat olduğu düşüncesi ile kısaca temas edilip detay verilmeyen konulardır. İşte tüm bunları kadılara gönderilen hükümlerden çok sayıda örnekleri ile tespit edebiliriz.

7- Tımarların ne şekilde verildiğine vb. konulara ait belge türleri ile Osmanlı Devleti'nin mâlî, zirâî, askerî vb. konuları hakkında bilgi edinme imkanına kavuşulmaktadır.

8- Bu defterlerde rastladığımız narh kayıtları, esnaf teftişine dair oldukça geniş bilgiler vaktiyle kadıların belediye işlerini de yürüttüklerini göstermekte ve müessese tarihi bakımından önemli ipuçları vermektedir.

9- Bu defterler tıp tarihi bakımından da çok değerli belgelerdir. Cerrahlarla hastalar arasında mahkemeler yolu ile tanzim edilmiş mukaveleler, ameliyat senetleri, ilaç adları vb. bilgiler tıp tarihi ve halk tababetine dair küçümsenmeyecek bilgiler vermektedir¹⁹.

10- Uygulama ile teori arasında kıyaslamayı yapmak için ilk elden paha biçilmez belgelerdir. Kanunnamelerdeki bir kanunun nasıl uygulandığı şer'îyye sicili kayıtlarından ortaya çıkarılabilir²⁰. Osmanlı Devleti'nin bir şeriat devleti olup olmadığını örfî hukukun etkinliğini vb. gözlemlene imkânı bulunmaktadır²¹.

2-MAHKEME PERSONELİ

a-KADILAR:

Arapça'da kazâ kökünden ism-i fail olan kadı, fıkıh terimi olarak, insanlar arasında meydana gelen çekişme ve davaları şer'î hükümlere göre çözümlemek için yetkili makamca tayin edilen kişiyi ifade eder²². Hâkim fıkıh literatüründe "hükmetmek, hüküm vermek, idare etmek, yargılamak, iyileştirmek amacıyla engel olmak yargılamak, iyileştirmek amacıyla engel olmak" şeklindeki tanımı ile halife, sultan ve hükümdar anlamları vardır. Sözlük tanımıyla bağlantı kurularak zalimin zulmüne engel olup hakkı sahiplerine iade ettiği için kadılara hâkim de denilmektedir.

Kadıların esas görevi insanlar arasında meydana gelen hukuki ihtilafları sonuçlandırmak, hukuka aykırı davranışların cezasını hükme bağlamak, verdikleri hüküm ve cezaları icra ve infaz etmektir.

Kadılar medrese tahsili görüp icazet alan kimseler arasından seçilerek tayin edilirdi. Medreselerden mezun olan kişiler kadı olmak için kazasker divanına

¹⁹ Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri, Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler*, I, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı yay., C. 1, İstanbul 1988, s. 13.

²⁰ Nasî Aslan, *a.g.m.*, 190.

²¹ Ongan, *a.g.e.*, s. XI vd..

²² Fahrettin Atar, "Kadı" *DİA*, C.26, Ankara 2002, s.66.

başvururlardı. Bu şekilde başvurular hemen kadı olarak atanabildiği gibi, bir müddet müderrislik görevi verildikten sonra da tayin edildikleri anlaşılmaktadır. Eğer aynı kadılığa birden fazla talip çıkarsa, bunların aralarında imtihan yapılırdı. Ancak XVII. Yüzyıldan itibaren bu imtihanların nadiren yapıldığı, daha çok rica ve iltimas ile kadı tayini yapıldığı bilinmektedir²³.

Kadıların tayinleri, azilleri ve görev yerlerinin belirlenmesi kazasker aracılığıyla olmaktaydı. Kadıların tayinleri mutlaka padişah beratı ile olurdu²⁴. Yani kadıları halife-padişah atar ve kadılar görev yaptıkları bölgede padişahın temsilcisidirler²⁵. Kazasker, kadılarla ilgili bu gibi işleri bir buyruldu ile padişaha arzeder, aldığı hükme göre kadıların işlerini düzenlerdi. Ayrıca kadıların tanzim ettikleri vakıfname ve mülknameleri de Rumeli ve Anadolu kazaskerleri tasdik ederdi. Kadılar beratlarını alırlarken kendilerinden berat resmi alınırdı.

Osmanlı idaresinin zayıf mevcudiyet gösterdiği Kuveyt gibi köşelerde dahi mutlaka kadı vardı. İmtiyazlı statü ile imparatorluktan kopan eski eyaletlere kadılar düzenli olarak tayin edilirdi. Kısacası kadı, Osmanlılar'da asırlar boyunca hâkimiyet sembolü olan bir memurdu²⁶.

Bir kazada görev sürelerini dolduran kadılar İstanbul'a giderek kazaskerin yanında tecrübe kazanmaktaydılar. Görev sıraları gelince de derecelerine uygun bir kadılığa tayin olunmaktaydılar²⁷.

b-NAİBLER:

Şer'î Mahkemede Kadılar adına çeşitli hizmetlerde görev alan naibler (vekil kadı) bulunmaktaydı. Naib; Kadıların kendi kazaları dâhilindeki nahiyelede şer'î görevlerini yerine getirmek için tayin ettiği bir memurdu. Kadılar bu tayini iltizam usulüyle yapmaktaydı. Naib, Şer'î Mahkeme'de kadıya vekâlet ettiği gibi, gerektiği zaman Şer'î muamelelere bakmak üzere köylere ve mahallelere de gönderilirdi. Kazanın büyük veya küçük oluşuna göre bir veya birden fazla nâib tayin edilebilmekteydi. Nâiblerin görev aldıkları kaza büyük olduğu takdirde, bunlara mevâli nâibleri adı verilmekteydi. Naibler bu gibi kazalarda bakmakla yükümlü oldukları görevin özelliğine göre; bâb nâibleri, ayak nâibleri ve arpalık nâibleri adlarıyla adlandırılabilenmekteydi. Büyük kazalara tayin edilen

²³ İ. H. Uzunçarşılı, **İlmiye Teşkilatı**, s. 82–90.

²⁴ İlber Ortaylı, **a.g.m.**, s.70.

²⁵ Halil İnalcık, "Mahkeme" **İA.**, C. 7, İstanbul 1993, s. 149.

²⁶ Ortaylı, **a.g.m.**, s. 71.

²⁷ Yusuf Halaçoğlu, **Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı**, Ankara 2003, s. 124–127.

kadılar zaman zaman görevlendirildiği kazaya hiç gitmeden, naib vasıtasıyla görevlerini yerine getirebilmekteydi. Naib kadıdan aldığı vesikayı kazaskere tasdik ettirirdi. Kadılar mahkemeye başvuranlardan kendileri için belirli resimler almaya yetkili olduklarından, naiblikleri bu gelirlere tekabül eden bir bedel karşılığı verebiliyorlardı²⁸.

c-KATİPLER:

Şer'î Mahkemelerde sicilleri yazan, vesikaları tanzim eden görevlilerdi. Ayrıca Mahkeme dışarısında herhangi bir keşif ve inceleme gerektiğinde katipler, bilirkişi olarak da görevlendirilirdi²⁹.

d-KASSAMLAR:

Vefat etmiş bir kimsenin terekesini varislere taksim eden Şer'î memura kassam denilirdi. Kassamlar; askeri sınıfın terekesini tutan kazasker kassamları ve halktan vefat edenlerin terekesini tutan kassamlar olmak üzere iki kısma ayrılmaktaydılar. Kazasker Kassamları her kazada bulunabildikleri gibi, birden fazla kaza için bir tek Kazasker kassamı görevlendirilebilmekteydi. Adlarından da anlaşılacağı üzere bu kassamlar kazaskerlere bağlı idiler. Halktan vefat edenlerin terekesini tutan kassamlar ise Şer'î Mahkemede bulunur ve doğrudan doğruya kadı tarafından tayin olunurlardı³⁰.

e-MUHZIRBAŞI ve MUHZIRLAR:

Muhzırlar, mahkemeye getirilmesi gereken kimseleri mahkemeye çağıran görevlilerdi. Muhzırlar icab ettiği zaman mahkemeye celbedilecek kimseleri zor kullanarak da getirebiliyorlardı. Bir mahkemede çalışan muhzırlar arasında işlerin dağıtılması muhzırbaşı tarafından yapıldı. Muhzırbaşılık görevi iltizam usulü ile verilmekteydi. Ayrıca kadılardan tayin sırasında alınan berat resminin yarısı katipler, muhzırbaşı ve muhzırlar arasında paylaştırılmaktaydı³¹.

f-TERCÜMANLAR:

Şer'î Mahkemelerde "Mahkeme Tercümanı" adıyla anılan Tercümanlar da bulunmaktaydı. Mahkeme Tercümanlarının görevleri Şer'î mahkemenin baktığı davalar ile sınırlandırılmıştı. Mahkeme Tercümanları, Türkçe bilmeyen kimselerle ilgili davalarda hazır bulunur ve mahkemede söylenenleri tercüme ederdi. Mahkeme Tercümanları da beratla tayin edilmekteydi. Mahkeme tercümanı olmak isteyen kişi

²⁸ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s. 117-118.

²⁹ Halil İnalcık, "Mahkeme" mad., **İ.A.**, VII, İstanbul 1993, s. 150.

³⁰ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s. 121-125.

³¹ Uzunçarşılı, **İlmiye Teşkilatı**, s. 111

kadıya başvurur, kadı başvuruyu kabul ettikten sonra, bunu merkeze arz ve teklif ederdi. Merkez Mahkeme Tercümanlığı başvurusunu kabul ederse, önerilen kişiye berat gönderilir ve Mahkeme Tercümanlığı berat tarihinden itibaren başlardı³².

g-ŞAHİTLER:

Şer'î Mahkemede bir davanın görülmesi sırasında, davalı, davacı ve kadı haricinde en az üç kişinin mahkemede bulunması gerekmektedir. Mahkemede hazır bulunan bu kişilere "Şuhûdü'l-hâl" denilmekteydi. Bu kişilerin dava konusunun meydana çıkması veya gelişmesi hakkında bilgi sahibi olmaları şart değildi. Bu kimselere "şuhûdü'l-hâl" denilmesinin nedeni davanın görüşüldüğüne ve Mahkemede dava ile ilgili olaylara şahit olmalarıydı. Kadı, bazı durumlarda, memleketin örf ve geleneklerini iyi bilen bu insanların dava konusu hakkındaki düşüncelerini de almaktaydı. Ayrıca bu şahitler, Kadı'nın tarafsız olarak görevini yerine getirdiğinin de bir deliliydi³³..

Şer'î hukuka göre kadınlar da şahitlik yapabilmekte ancak iki kadının şahitliği, bir erkeğin şahitliğine eşit kabul edilmektedir. Ancak Osmanlı Devleti'ndeki Şer'î Mahkemelerde dava konusuyla ilgisi bulunmayan kadınların mahkemeleri izlemeleri adet değildi.

Şer'î Mahkeme'de davaların görülmesi sırasında hazır bulunanların, genellikle davacı veya davalılarla akrabalık, zümre veya görev itibarıyla yakınlığı olan kimseler olduğu görülmektedir.

Mahkemede Şuhûdü'l-hâl olarak bulunan kimseler, dava konusunun görülmesine doğrudan bir etki yapmamakta, asıl etkili olan şahitler ise, davalı veya davacının dava konusu hakkında gösterdikleri şahitler olmaktaydı. Kadı, davanın görülmesi sırasında iddia sahibinin gerektiği zamanlarda iddia ettiği konuyla ilgili olarak "beyyine" (delil-şahit) göstermesini istemekteydi. İddia sahibi de konu hakkındaki bilgisi olan en az iki kişiyi şahit olarak gösterir, muhızrlar şahit gösterilen bu kimseleri mahkemeye çağırırlardı. Bu şahitlerin dava konusundaki söyledikleri mahkemede delil olarak kabul edilirdi. Şahitlerin söyledikleri sicile aynen kaydedildikten sonra, "şehâdetleri makbulü's-şehâde olmağın" ibaresi kullanılmıştır. Bu ibareden anlaşılacağı üzere, şahit olarak gösterilen kimselerin herhangi bir şüphe arzetmesi durumunda şahitliklerinin kabul edilmediği de anlaşılmaktadır.

³² Kemal Çiçek, "Osmanlı Adliye Teşkilatında Mahkeme Tercümanları", **Toplumsal Tarih**, S. 30, İstanbul 1996, s.47-51.

³³Yusuf Halaçoğlu, **Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı**, s. 124.

Mahkemede gördüğümüz bu şahitlerin dışında, mahkeme dışında da bazı hukuki durumların geçerli olabilmesi için şahit gösterilmesi gerekmektedir. Boşanmanın hukuki olarak geçerli olabilmesi için, karı-kocanın boşandıklarını iki şahit huzurunda söylemeleri gerekmektedir. Burada dikkati çeken nokta boşanmanın mahkemede değil, bu şahitler huzurunda gerçekleşmesidir. Bunun nedeni ise mahkeme masrafından kaçınılmasıdır. Mahkemeye ise nafaka ile ilgili olarak başvurulurdu.

3-KADILARIN GÖREV ALANLARI

1- Kadılar her şeyden önce bulundukları bölgelerdeki halkın hukuk ve cezaya ait işlerine bakarlardı. Davaların sonunda kararlar, tarih sırasına göre zabıtlar halinde yazılır ve mahkemede hazır bulunanlar, "şuhûdü'l-hal" başlığı altında isimleriyle yazılırlardı.

2- Kadılar bulundukları bölgede velâyet-i âmme sıfatını taşıdıklarından âmme hukukunu korumak da bunların vazifesiydi. Bu sebeple vakfiyelerin tanzim, tescil ve vazifelerin tayini de bunlara düşerdi. Bölgelerinde âmme hizmeti görenlerle ilgili yazışmalar da kadılar tarafından yapılırdı.

3- Kazalara kadar yayılmış bulunan kadıların daha küçük yerleşim bölgelerindeki işleri takip etmek üzere naib tayin etme yetkileri vardı. Bunlar vasıtasıyla en ücra köşelerdeki olaylardan dahi naibleri vasıtasıyla haberdar oluyorlardı.

4- İslam hukukunun muamelât kısmına ait ve bugün noterlerce ifâ edilen her türlü kefâlet, vekâlet, mukavele ve borçlanma gibi akitler de kadılar tarafından neticelendirilirdi. Bu çeşit muameleler de sicillere işlenirdi.

5- Yine İslam hukukunun mirasa ait hususları da kadı ve naibler tarafından gerçekleştirilirdi. Bunlar genel olarak sicillerde diğer hükümlerle birlikte kaydedildiği gibi tümü miras taksimlerine ait olmak üzere özel defterler tutulduğu da olurdu.

6- Aile hukukunun tanzim ve takipçisi de kadılardı. Nikahlar, kadı ve naibi huzurunda kıyılır veya bunların yazılı olarak verdikleri "izinnâme"lerle imamlar tarafından bu hizmet yerine getirilirdi.

7- Kadılar bulundukları bölgede bulunan vakıf, mukataa ve tımarların da murakıbbı idiler. Yolsuzluk olduğunda durumu tespit ederler ve gerektiğinde Divân-ı Hümâyûn'a arz ederlerdi³⁴.

³⁴ Ortaylı, a.g.m., s. 72.

8- Bilindiği gibi Osmanlı'da askeri sınıfı temsil eden beylerbeyi ve sancakbeylerinden sonra kadılar gelirlerdi. Bu nedenle merkezden yazılan idari, iktisadi ve hatta askeri yazıların birer sureti de beylerle birlikte kadılara da gönderilirdi. Kadılar da bunları sicillere kaydederlerdi. İncelemiş olduğumuz 1131 numaralı Çanakkale Şer'iyye sicil defterinde bu şekilde yazılmış çok miktarda hüküm vardır.

9- Ordunun seferde olduğu bölgenin kadıları da orduyla birlikte sefer görevi alırdı. Menzillerin tanzimi, sefer kaçaklarının tedibi, ordunun iâşe ve mühimmatının takviyesi kadı ve naiblere ait hususlardandı.

10- Bölge asayişinin temini hususu da Beylerbeyi ve Sancakbeyi ile birlikte kadıya aitti. Emniyet kuvvetlerince yakalanan eşkıya kadıya getirilir ve kadı tarafından hüküm verilerek gereği yerine getirilirdi.

11- Kadıların en önemli görevlerinden birisi de bugünkü belediye işlerini yürütmektir. Narhların tespiti, esnafın teftişi, stokçuluğun ve tekelciliğin önlenmesi hususunda önemli görevleri bulunmakta idi. İncelemiş olduğumuz defterde de iki hükümde narh tespiti ile ilgili kayıt bulunmaktadır.

12- Esnaf kuruluşları olan Loncaların başında bulunan "Esnaf Şeyhi" kadı tarafından tayin ve kontrol edilirdi.

13- Kadıların icra ettikleri önemli görevlerden birisi de arazi ve emlak alım satım işleriyle meşgul olmalarıdır.

14- Merkezden yazılan fermanlar, hatt-ı hümayunlar, beratlar ve muhtelif yasaklar da doğrudan doğruya kadıya bildirilirdi. Kadı da bunları sicile işlerdi. Sicil kaydı olmayan ferman ve beratların geçerliliği yoktu. Kadı siciline kaydı ile geçerliliği başlar ve merkezden gelen aynı hususdaki başka bir emrin sicile işlenmesi ile yürürlükten kalkardı.

Kadıların bulundukları bölgenin ileri gelenlerinden oldukları ve askeri sınıftan daha çok halkla iç içe yaşadığı için yangın, zelzele, fazla kış, kuraklık, Ramazan ve bayramların ilanı ile Ru'yet-i Hilal gibi mevzularla da ilgilenir ve bunları sicile işlerlerdi. Özellikle yerel tarih araştırmaları için önemli olan ve genel tarihlere girmeyecek olan bu hususları kadı sicillerinden öğrenmek mümkündür³⁵.

³⁵ Cahid Baltacı, "Şer'iyye Sicillerinin Tarihsel ve Kültürel Önemi", **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları**, Mayıs 1985, s. 127.

4-MUHTEVA BAKIMINDAN ŞER'-İ SİCİLLER

Siyasi tarihin yanı sıra askeri, kültürel sosyal ve iktisadi yapı hakkında çok kıymetli bilgiler ihtiva eden Şer'iyye Sicilleri, tarih araştırmalarında birinci elden kaynak olma vasfına haizdirler. Çünkü Şer'iyye Sicilleri'nden ait oldukları yerlerde yaşayan halkın; günlük hayatını, giyecek ve yiyecek fiyatlarını, kullandıkları eşyalarını, çarşılarını, evlerini, camilerini, çeşitli müesseselerini, mahalle ve köyleri, örf ve adetlerini, o zamanki hukuk ve tatbikatını, vakıflarını, hayat şartlarını, ödedikleri vergileri, devlet görevlileri ile olan münasebetlerini ve benzeri konularda durumlarını gösteren çok değerli bilgiler elde etmemiz mümkündür.³⁶

Şer'iyye Sicilleri kadıların tuttuğu zabıtlar olup, bunlara kısaca **Defter** adı verilmekteydi. Mahkemeye intikal eden her türlü yazı, belirli bir disiplin içerisinde mukayyid tarafından bu defterlere kaydedilirdi.

Osmanlılarda olduğu gibi, Ortaçağda Yakın Doğu'nun bütün Müslüman-Türk devletlerinde, merkezi idare tarafından tayin edilen kadıların hususi arşivleri olduğu ve mahkemede cereyan eden bütün işler hakkında karar suretlerini bu deftere kaydetdikleri bilinmektedir³⁷. Bir kadının bu defteri kaybetmesi veya tahrifi cezayı gerektiren bir durumdur. Bu defterlerin ve evrak külliyyatının saklanması sırf teftiş ve ilgililerin durumunu belirlemenin de ötesinde; göreve yeni gelen kadıya devri için gereklidir. Tayin edilen yeni kadı selefinin evrak torbasını ister ve iki emin atayarak onların önlerinde gözden geçirir.³⁸ Bu defterlere nelerin kaydedildiğini genel olarak iki başlık altında toplayabiliriz:

I-Hükümet ve devlet adamları tarafından kadılığa gönderilen vesikalar: hüküm, ferman, berat... vb.

II-Kadı tarafından tanzim edilip sicile yazılan belgeler: ilâm, hüccet, vb.

Birinci bölümde bulunabilecek vesikalar şunlardır:

- a) Sefer için halktan toplanan Nüzul ve Sursat zahiresi, aynen veremeyeceklerse, bedel ve aflarına dair fermanlar.
- b) Şehir işlerini idare eden Sancak Beyi, Kadı, Naib... vb. gibi memurların

³⁶ İbrahim Yılmazçelik, "Şer'iyye Sicillerinin Bir Merkezde Toplanması Üzerine Bazı Mülâhazalar", **I. Milli Arşiv Şûrası (Tebliğler-Tartışmalar)** Ankara 1998, s. 160

³⁷ İbrahim Yılmazçelik, **a.g.e.**, s.161

³⁸ Ali Osman Çınar, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Tanzimat'tan Sonra Kurulan Taşra Arşivleri" , **I. Milli Arşiv Şûrası (Tebliğler-Tartışmalar)**, Ankara 1998, s. 259

tainlerine dair hükümler.

- c) Soygunculuk, ahlaksızlık ve eşkıyalığa dair ilam ve hüccetler. Bunlardan başka, şehre gelip gidenlere, mürur tezkirelerinin sürelerine ve veriliş şekillerine göre değişen belgeler.
- d) Cizyelerin usulüne uygun toplanması ile ilgili emirler,
- e) Bozcaada ve çevresinde eşkıyalık yapan Rumların tedibi için gerekli olan malzemenin sevki ile ilgili hükümler.
- f) Barışı bozarak Osmanlı Devleti'ne savaş açan Rusya'ya karşı cihad ilan edildiğine dair emirler ile ilgili haberler ve seferberlik emri.
- g) Biga sancağından İstanbul zahiresi için toplanacak vergilerin usulüne uygun toplanması ile ilgili emirler,
- h) İltizama verilen ürünlerin, mültezim haricinde ve özellikle muhtekirlerin eline geçmemesi için alınması gereken önlemler,
- i) Kal'a-i Sultaniye'ye sürgüne gönderilenler ve affedilenlerle ilgili hükümler,
- j) Özellik arz eden ürünlerle ilgili imalat izinleri (barut ve enfiye gibi)
- k) Arazilerin boş bırakılarak vergi kaybına sebep olunmaması emri ve alınacak önlemler.
- l) Rusya ile cereyan eden harbin masraflarının karşılanabilmesi için geçici süre yürürlükte kalacak olan paraların basımı ilgili hükümler.

İkinci bölüme ait belge örnekleri olarak ise 1131 numaralı Çanakkale Şer'iyeye sicili defterine yansıyan fazla hüküm olmamakla birlikte,

- a) Tereke kayıtları-ki en çok hüküm de tereke kaydı ile ilgili bulunmaktadır-.
- b) Alacak davaları,
- c) Şehirde yapılan eşya, çevrede yetiştirilen ürünlere kadı tarafından verilen fiyatları gösteren narh kayıtları.
- d) Zahire sıkıntısından ekmek çıkarılamaması üzerine alınan önlemler,
- e) Mahkemenin bir yıllık gelirinin dökümü.

Bu durumda 1131 numaralı Çanakkale Şer'iyeye sicil defterinde merkezden gönderilen emirlerin daha yoğun bir şekilde yer aldığı görülmektedir.

Şer'iyeye sicillerinin nerelerde muhafaza edildikleri konusunda henüz kesin bir bilgiye sahip değiliz. Ancak büyük ihtimalle bunlar kadı konaklarında muhafaza edilmekteydiler. Osmanlı kentlerinde anıtsal bir resmi mahkeme binası olmadığından genellikle kadı kendi

evini mahkeme olarak kullanırdı. Ahali davayı takip edebilmek için serbestçe girip çıktığından bu bina hususi mesken niteliğini de kaybederek mahkeme binası niteliğini kazanırdı. 1892 yılında kurulmuş olan ve sadece İstanbul ile çevresindeki mahkemelere ait sicilleri ihtiva eden **Şer'iyye Sicilleri Arşiv'i** dışında, kaza ve vilayet sicilleri için hususi bir arşiv kurulduğuna rastlanmamıştır. Cumhuriyet kurulduktan sonra şer'iyye sicilleri, Adliye Vekâleti'nin emri altında vilâyet ve kaza merkezlerindeki mahkeme ambarlarında toplandılar. Sonuçta uzun süre Adliye ambarlarında saklandıktan sonra sağlam kalanları; Maarif Vekâleti'nin emriyle 1941 senesinde illerde müzelere konulmuş daha sonrada bu siciller Ankara'daki Milli Kütüphane'de toplanmıştır.³⁹

Çanakkale şer'iyye sicillerinin kataloğu aşağıda yer almaktadır⁴⁰:

Ankara Milli Kütüphane'de Bulunan Çanakkale Şer'iyye Sicilleri Listesi⁴¹

Defter No	Tarih (Hicri)	Defter No	Tarih (Hicri)
Topkapı Sarayı I. Bölümde Bulunan Defterler		Topkapı Sarayı II. Bölümde Bulunan Defterler	
1120	1246 – 1248	150	1239 – 1242
1121	1251 - 1255	151	1239 – 1242
1122	1255 - 1256	152	1266 – 1269
1123	1270 - 1277	153	1279 – 1284
1124	1277 - 1278	154	1283 – 1284

³⁹ Ali Osman Çınar, **a.g.m.**, s.259-260; "Cumhuriyet idaresinden sonra milli sınırlar içerisinde kalan kadı sicilleri Milli Eğitim Bakanlığı'na (Maarif Vekâleti) devrolunmuş, bunların bir kısmı Ankara Etnografya Müzesi'nde, bir kısmı Topkapı Sarayı Müzesi'nde toplanmış ve bazıları da mahallinde muhafaza olunmuştur...", Mithat Sertoğlu, **Osmanlı Tarih Lügati**, 2.b., İstanbul 1986, s.324 Bugün Milli Kütüphane'de toplanmış olan Şer'ie Sicilleri İstanbul'da bulunan İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM) ile Milli Kütüphane'nin ortaklaşa yürüttükleri bir proje ile Milli Kütüphane'de bulunan Şer'ie Sicilleri'nin İstanbul'daki araştırmacıların hizmetine sunulması için mikrofilmli İSAM'a kazandırılmıştır.

⁴⁰ Akgündüz, **a.g.e.**, C.I, s.183.

⁴¹ Bu defterlerden 1120-1131 nolu orijinaleri daha önce Topkapı sarayında Kısım I'de, 150-167 nolu defterler ise Kısım II'de bulunmakta iken 1991 yılında Kültür Bakanlığı'nın aldığı bir kararla Ankara Milli Kütüphaneye nakledilmiştir. İmran Demirbaş Şahin, "Şer'iyye Sicillerinin Önemi ve Çanakkale Şer'iyye Sicilleri" **Çanakkale Araştırmaları Türk Yılı**, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Atatürk ve Çanakkale Araştırma Merkezi yay., Sayı 3, Mart 2005, s, 137-145.

1125	1284 – 1285	155	1284 – 1304
1126	1286 – 1288	156	1291 – 1301
1127	1289 – 1291	157	1303 – 1313
1128	1292 – 1294	158	1307 – 1327
1129	1294 – 1298	159	1309 – 1311
1130	1249 – 1251	160	1309 - 1312
1131	1243 – 1244, 1249	161	1313 – 1316
		162	1328 – 1329
		163	1328 – 1329
		164	1329 – 1331
		165	1332– 1336
		166	1335 – 1336
		167	1336 - 1926

Çalışmamıza esas olan 1131 numaralı Çanakkale Şer'iyeye Sicil Defteri'nin Milli Kütüphane'de bulunan 7565 numarada kayıtlı mikrofilminin İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM)'nde bulunan kopya mikrofilm nüshasından yararlandık*. İSAM'da bulunan bu defter kopyalarının fotokopi nüshaları Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Tarih Bölümü'ne de getirilmiş ve burada da araştırmacıların hizmetine sunulmuştur.

1131 nolu Çanakkale Şer'iyeye Sicil Defteri, 34 varak, 68 sayfadır. Defterin ilgili kısımlarında yalnızca bir boş sayfa bulunmaktadır. 26. varığın ilk sayfası boştur. Defterin 26. varığı ile 34. varığı ters ciltlenmiştir. Dolayısıyla 25. varaktan sonra defterin devamlılığı tersten devam etmektedir. Bu durum tespit edildikten sonra defterin işleyişinde bir sıkıntı bulunmamaktadır. Yalnız iki ferman kaydı deftere işlenirken yarım bırakılmıştır⁴².

Defterin tarihleri ise; H. 1243-1244, 1249 / M. 1828-1829, M. 1833-1834'tür. Defter 28 Şubat 1828 tarihli hükümle başlayıp son hükmün ise tarihi yalnızca yıl olarak 1249/ 1833-1834 olarak kaydedilmiştir. Sondan bir önceki hükümde ise kesin tarih tespit etmek mümkün

* Mikrofilme alınan malzemenin nitelik itibarıyla bazı okuma zorluklarında beraberinde getireceği tabiidir. Mikrofilme alma sırasında orijinal defterlerden belirli bir oranda değer kaybetmekte olmasına karşın belirli zorluklarla birlikte büyük oranda okunabilir nitelikte olduğu gözlemlenmiştir. Defterin bazı sayfalarında özellikle üst kısımlar tümüyle koyu çıkmış olmasına karşın PDF formatında almış olduğumuz tarama nüshasında görüntüleri büyütme imkanı elde edilince bu zorluklarda büyük oranda aşılmıştır.

⁴² Bu durum 63 ve 68 numaralı hükümlerde görülmektedir.

olmaktadır. Bu hüküm 1Ca. 1249 / 15 Eylül 1833 tarihlidir. Defterin Kal'a-i Sultaniye'nin yaklaşık altı yıllık bir döneminde tutulduğunu görmekteyiz.

Defterin tarihlerinde düzenli bit kronoloji görülmemektedir. Artarak gitmesi gereken tarihler arasına kendisinden sonra gelen tarihten daha büyük tarihili hükümler bulunmaktadır. Tarihleme konusunda ciddi bir sıkıntı gözlemlenmiştir⁴³.

Çalışmamızda defterde yer alan hükümlere müteselsil numaralar vererek, hükümleri konularına göre tasnif ettik. Metin transkripsiyonunun ardından defterin yazı karakteri hakkında fikir verir düşüncesiyle defterin değişik varaklarından örnekler sunduk.

5-TRANSKRİPSİYON SIRASINDA TAKİP EDİLEN YÖNTEM

Transkripsiyon sırasında defterde bulunan hükümlere verilen müteselsil numaralar her hükmün baş tarafına metinden ayrı olarak; orijinal varak numaraları ise, köşeli parantez içerisinde metne bitişik olarak verilmiştir. Kısmî transkripsiyon yönteminin uygulandığı çalışmamızda, و, ی, ا harfleri “^” işareti ile ve ع ve ء ise “” , “” işaretleri ile gösterilmiştir.

Metnin orijinalinde boş bırakılan yerler -ki genel olarak isimler yazılmak üzere boş bırakılan yerler- (...), okunamayan yerler şeklinde gösterilmiştir. Doğru okuduğumuzdan emin olamadığımız kelimelerin yanlarına da (?) işareti koyduk. Ayrıca baş ve son taraflarında eksik olan hükümlere “*” şeklinde dipnotlandırarak işaret edilmiştir. Metinde olması gerekip de yazılmamış kelime, ek ve tarih tamamlamaları da [] işareti içerisinde gösterdik.

6-ŞER‘İYYE SİCİLLERİNDE GÖRÜLEN BELGE ÇEŞİTLERİ

a- Ferman

Divân-ı Hümâyûn veya Paşakapısı’ndaki divânlarda alınan kararlara uygun olarak yazılan ve tuğra bulunan padişah emirlerine verilen addır⁴⁴.

b- Berat

Arapça asıllı bir kelime olup “yazılı kağıt” demektir. Bir adı da nişan olan ve ilk devirlerde biti ve misal de denilen berat Osmanlı diplomatiğinde, Padişah tarafından bir

⁴³ Orhan Avcı, “Kültür Tarihi Kaynağı Olan Şer‘iyye Sicilleri’nin Türk Milli Arşivciliği’ne Katılması”, **I. Milli Arşiv Şurası**, 20-21 Nisan 1998., s.195-208.

⁴⁴ Mübahat S. Kütükoğlu, **Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)**, Kubbealtı Akademi ve Sanat Vakfı Yayınları, İstanbul 1998, s. 99-113; Ayrıca bakınız, Midhat Sertoğlu, **Osmanlı Tarih Lügâtî**, Düzeltilmiş ve İlaveli İkinci Baskı, Enderun Kitabevi, İstanbul 1986, s.111.

memuriyete tayin, bir gelirden tahsis, bir şeyin kullanım hakkı, bir imtiyaz veya muâfiyet verildiğini gösteren ve veren padişahın tuğrasını taşıyan belgedir⁴⁵.

c- Buyruldu

Türkçe “buyurmak” mastarından yapılmış bir isim olan buyruldu, Osmanlı diplomatiğinde sadrazam, vezir, defterdar, kazasker, kapdan paşa, beylerbeyi gibi yüksek rütbeli devlet görevlilerinin, kendilerinden aşağı mevkidekilere gönderdikleri emirler için kullanılan bir terimdir⁴⁶.

d- İ‘lâm

Arapça ilm kökünden gelen “i‘lâm”ın kelime manası, “bildirme, anlatma” demektir. Hukuk terimi olarak ise i‘lâm, bir davanın mahkemece nasıl hükme bağlandığını gösteren belgeyi ifade eder. Ancak Osmanlı diplomatiğinde kadıların şer‘i mahkemeye intikal eden bir davanın kararının tasdikini temin maksadıyla şeyhülislamıya veya herhangi bir bilgi vermek üzere üst makamlara yazdıkları resmî yazılar için de i‘lâm tabiri kullanılmıştır⁴⁷.

e- Hüccet

Lügâtte delil, bir fiilin sabit olduğunu ispat eden nesne. Şer‘i mahkemelerde bir davanın şahitler huzurunda onları dinledikten sonra verdiği hükmü havi i‘lamdır⁴⁸.

f- Ma‘ruz

Kelime anlamı olarak arz edilen şey demektir. Asıl manası, Kadı tarafından kaleme alındığı halde kadının kararını ihtiva etmeyen ve hüccet gibi hukuki durumun sadece kadının icra makamlarına gönderdiği yazı.

g- İlmühaber

Bir daireden diğer daire veya dairelere, her hangi bir husus, bir karar veya bir hükmü bildirmek üzere yazılan belgelerdir⁴⁹.

h- Derkenar

Bir nezâret veya dairenin şubelerinden birine gönderilecek havale üzerine, havaleli evrakın altına veya üstüne gerekli bilgiyi içeren yazılardır ki, başında elkâb bulunmaz. İfade son bulunduğunda tarih konulur ve dairelerin mührü ile mühürlenir. Mühür içinde müdürün ismi yazılmamışsa, mührün kenarına imza da atılırdı⁵⁰.

⁴⁵ Kütükoğlu, **a.g.e.**, s. 124-145; ayrıca bkz. Sertoğlu, **a.g.e.**, s. 45.

⁴⁶ Kütükoğlu, **a.g.e.**, s. 197-206; ayrıca bkz. Sertoğlu, **a.g.e.**, s. 59

⁴⁷ Kütükoğlu, **a.g.e.**, s. 345-348

⁴⁸ İ. H. Uzunçarşılı, **Osmanlı Devleti’nin İlmiye Teşkilatı**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1965, s. 108; Ayrıca bkz. Kütükoğlu, **a.g.e.**, s. 350-359.

⁴⁹ Kütükoğlu, **a.g.e.**, s. 295-300.

⁵⁰ **Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi**, T. C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın nu: 5, Ankara 1992, s. 506.

I. BÖLÜM

1131 Numaralı Çanakkale Şer‘iyye Sicil Defteri'nin Transkripsiyon Metni

Sahife No: 1b

Hüküm No:1

Tarihi: 13. Şa‘bân 1243

Konusu: İstanbul’un ihtiyacı olan zahirenin harman yerlerinden satın alınarak gönderilmesi hususunda ferman. Bu işlem gerçekleştirilirken fakru zaruret içinde olanlara zulmedilmemesi ama fermana direnilmesine de müsaade edilmeden hakkaniyetle ihtiyaç duyulan zahirenin temin edilmesi istenmektedir.

..... zehâyirin mübâya‘ası (---) emr-i şerîfime medfû‘an irsâl olunan memhûr ve mumzâ sûret-i defter nâtık olduğu üzre sâlifü'z-zikr (---) kazâsının uhdesine isâbet eden bin iki yüz keyl hinta ile ol mikdâr keyl şa‘îrin (---) ve kazâlar sahîhu'l-ayâr İstanbulî kile ile kemâl-i hakk u adl üzre devr ü tekmîl etdirderek her biri harman yerlerinden (---) mübâya‘a ve tahsîl ve iskele-i mezkûreye nakl ü tenzîli ve sefâyine tahmîlen peyâ-pey Dersa‘âdetime irsâl ve Anbar-ı âmireme teslîmi lüzûmuna mezîd-i sa‘y ü gayret eylemen fermânım olmağın me’mûriyetini havî işbu emr-i celîlî'l-kadrim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdî (---) mevsim-i şitâda Dersa‘âdetim sekenesine iktizâ eden zehâyirin behemehâl bu makûle zahîre hâsıl olan kazâlardan tedârik ve işbu sene mütevakkıf olmakdan nâşî ber-mûceb-i sûret-i defter kazâ-i mezbûrdan sene-i mezkûra mahsûben tertîb olunan zehâyir-i mezkûrenin fi‘ât-ı (---) mîriye üzre beher keyl-i İstanbulî hintanın altmış ve şa‘îrin otuz akçeden lâzım gelen bahâları ma‘rifet-i şer‘ ve ma‘rifetiniz ile bi-hakkın kabz ve ashâbına edâ ve teslîm olunmak şartıyla bi-mennihî te‘âlâ mahsûl-i cedîd idrâkinde hemân harman yerlerinde mübâya‘a ve tahmîl ve sefâyine tahmîlen Dersa‘âdetime tesbîli husûsuna ikdâm ve gayret eyleyesin, şöyle ki işbu zehâyir Âsitâne-i sa‘âdetim sekenesinin akvât-ı yevmiyeleri için müretteb ve matlûb olduğundan bir keyl ve bir habbesinin te’hîre dūçâr olmasına rızâ-yı mülûkânem olmadığı gibi fukarâ-yı ahâlî ve ra‘iyyetin mezâlîm ve ta‘addiyâtıdan vikâyeleri dahi matlûb-ı şâhânem idüğü işbu maslahatın uhdene ihâlesinden maksûd ancak matlûb-ı tâc-dârânem olan üslûb-ı hasene ve etvâr-ı müstahsine ile tanzîm-i maslahat emrinin husûlü idüğü mantûk-ı emr-i şerîfimden ma‘lûmun oldukda ona göre mutabassırâne hareket vukû‘ bulacak masârîfın mukâbelesinde mîrî mübâya‘ası hakkında cârî olduğu üzre ber-mu‘tâd-ı kadîm ahz olunacak ondalıktan mâ‘adâ tuzluk ve kilebaşı ve mübâşiriye ve tezkire akçesi nâmı ve nâm-ı âhar ile bir nesne taleb ve ahzıyla fukarâyı ta‘addî olunmakdan mücânebet ve hîn-i teslîminde icâb

eden fî'ât-ı mîriyelerini tamâmen edâ ve teslîm ve tahsîl-i zehâ'irden ednâ derece (nihâde?) ve kusûr-gûne hareketi tecvîzden ve kimesnenin hakkını ketm ü ihfâdan devâ'ir ve hakkâniyetinde hâric harekete cesâretten tevakkî ve mübâ'adet ve hissesini vakt ü zamânıyla icrâda tereddüd ve muhâlefet edenlerin te'dîb-i lâzimeleri icrâsıyçün evvel-i emrde keyfiyetlerini Dersa'âdetime tahrîr ve inhâya müsâra'at ve dahi hizmet mukâbelesinde mu'âf olan mahallerin mevâdd-ı sâ'irede mu'âfeyitlerine hâlel gelmeyerek kadîmi üzre amel ve i'tibâr olunmak şartıyla fakat Âsitâne-i sa'âdetim zahîresi husûsunda mu'âf ve gayr-ı mu'âf ve havâs ve mevkûf cümlesi seyyân ü yeksân tutup bu bâbda kimesnenin özr ü illetine havâle-i sem' i'tibâr olunmayarak zehâ'ir-i matlûbenin harman yerlerinden mübâya'a ve tahsîl ve mültezim makûlelerinin hisselerine isâbet eden zehâ'iri tamâmen vermedikçe öşrlerinin harman yerlerinden kaldırılması husûsuna ikdâm ve gayret ve mu'âfiyet ve serbestiyet iddi'âsı ve bahâne-i sâ'ire îrâdıyla hiç ferde inâd ve muhâfelet etdirilmeyerek celb-i zehâ'ir hizmetine sarf-ı vüs' ve makderet eyleyesin ve siz ki kâdî ve a'yân ve zâbitân ve iş erleri mûmâ-ileyhimsiz siz dahi rıza-cûyâne hareket ve ber-vefk-ı fermân-ı âlîşânım husûl-i maslahat emrine dikkat ve hilâfından hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki; hükm-i şerîfimle (.....) vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîli's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfi üzre âmil olasız, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

[Hurrire fi'l]-yevmi'l-sâlis aşere min-şehri Şa'bân li-sene selâse ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Sahife No: 1b

Hüküm No: 2

Tarihi: Er. Muharrem 1246

Konusu: Çanakkale'ye sürgün gönderilen Menteşe'nin Döğer kazası a'yânı Hacı Hüseyin oğlu Hacı Yakub'un affedildiği.

Kıdvetü'l-kazâ-i ve'l- hükkâmü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi mevlânâ (.....) zîde ilmühû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Menteşe sancağında vâki' Döğer kazası a'yânı Hacı Hüseyin oğlu Hacı Yakub'un uygunsuz hareketine mebnî bundan mukaddem sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ü iclâ olunmuş ise de merkûmun nefyi hayli vakt olduğundan karîn-i terbiye olarak kusûrundan nâdim ve pişmân olduğundan rahm ve şefkat-i pâdişâhânem şâyetse ve şitâbân olduğundan

bahsle merhameten afv ve itlâkı husûsuna müsâ'ade-i seniyye-i mülûkânem bî-dirîğ ve erzânî kılınması husûsu Dergâh-ı mu'allâm kapıcıbaşılardan iftîhârul-emâcid ve'l-ekârim Çavuşlu Osmân zîde mecdühû tarafından bâ-arzihâl inhâ olunmakdan nâşî merkûmun afv ve itlâkına fermânım olmağın imdî merkûmun yevm-i akde sulh kılındığı sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin ma'lûmun oldukda ba'de zîn kendi umûruyla meşgûl olarak hilâf-ı rızâ hareketde bulunulmaması husûsu gûş-ı hûşuna ifâde ve telkîn ile kayd-ı nefyden tahliye-i sebîline mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki, (.....) hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr eden fermân-ı vâcibül-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnu ile amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî-evhırî şehr-i Muharremi'l-harâm li-sene sitte ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Sahife No: 2a

Hüküm No:3

Tarihi: Et. Cumâdi'l-ûlâ 1243

Konusu: Hayatta iken iş ortağı olan Eci Azarya ve Şükrü isimli kardeşlerin ölümlerinden sonra Şükrü'nün varislerinin Eci Azarya'nın varislerine karşı açtıkları davanın halli.

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Kal'a-i Sultâniye nâ'ibi mevlânâ (.....) zîde ilmuhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Kal'a-i Sultâniye mütemekkinlerinden Eci Azarya nâm zimmînin li-ebeveyn er karındaşı ve şerîki Şükrü veled-i Sohrabet nâm zimmî bundan akdem (---) Kal'a-i Sultâniye varoşunda Çavuş Mahallesi mütemekkinlerinden zevcesi Cehrine bint-i Ovanis ve kebîre kızı Berabiyona ve mersûme Cehrin nasrâniyeler vasiyeleri olduğu sagîr Kigork ve sagîre Maryem'e ve Eknaze münhasire olduğuna binâ'en merkûme Cehrine nasrâniye kendi tarafından asâleten ve sagîr ve sagîre-i mezbûrların taraflarından vesâyeten ve merkûme Cehrin nasrâniye kendü tarafından asâleten ve sagîr ve sagîre-i merkûmlar taraflarından vesâyeten ve merkûme Berabiyona tarafından vekîli zevci Matifos veled-i Eci Mıgırdıç vekâleten hasımlarıyla bi'l-muvâcehe hâzır oldukları hâlde vüçûh ve ihtiyârlar ma'rifetleriyle muhâsebesi rû'yet olundu. Hâlik-i merkûmun mâl-i terekesinden bunun zimmetinde zuhûr eden alacağı ber-mûceb-i defter-i kassâm bi'l-asâle ve bi'l-vesâye ve bi'l-vekâle tamâmen ve kâmilten ahz ü kabz edip ve bu vechile bunun

zimetinde hafî vü celî bir akçe ve bir habbe alacağı kalmayup âmme-i de'âvî ve kâffe-i mutâlebâtıdan bunun zimmetini ibrâ-yı âmm ile ibrâ ve ıskât eylediklerini mübeyyin cânib-i şer' den huccet-i şer' iyye i'tâ olunmuş iken mersûme mücâbe ve mündefi'a olmayup mugâyir-i huccet ve ibrâ müdâhâleden hâlî olmadıkların mesfûr Eci Azarya zimmî mukaddemâ bâ-arzihâl lede'l-inhâ ve'l-istid'â mahallinde şer' le görülmek bâbında iki yüz otuz yedi senesi evâ'il-i Muharreminde başka ve merkûme Maryem nasrâniyenin babası mesfûr Şükrü zimmî iki yüz otuz üç senesinde mürd oldukda tereke ve sâ'ir emvâl ve eşyâ ve zimemâtı mersûme Maryem nasrâniye ile o mesfûrun karındaşı mersûm Eci Azarya zimmî ile sâ'ir ma'lûmü'l-ism veresesine intikâl etmiş iken mesfûr kendi hissesine isâbet edeni ahza kanâ'at etmeyerek mürd-i mesfûrun terekesi bana münhasiredir deyü hilâf-ı şer'-i şerîf cümlesini zabt ve mersûme Maryem nasrâniyenin hisse-i irsiyyesinden mahrûm eylediğin mersûme Maryem nasrâniye mukaddemâ bâ-arzihâl inhâ ve inâyet istid'â eyledikde Dîvân-ı Hümâyûnumda mahfûz ahkâm-ı kuyûdâtı lede't-tetebbu' mersûm Eci Azarya karındaşı yine kazâ-i mezkûr mütemekkinlerinden Şükrü nâm zimmî ile bundan akdem şerîk olup ticâret ederler iken rü'yet-i hesâb olunmaksızın karındaşı mesfûr mürd oldukda yine kazâ-i mezbûr mütemekkinlerinden zevcesi mersûme Cehrin ve kızları Berabiyona ve Kigork ve Meryem ve Eknaze nâm nasrâniyeler ile hesâbını tekrâr eşyâ mutâlebesiyle ta'addiden hâlî olmadıklarını mesfûr Eci Azarya mukaddemâ bâ-arzihâl lede'l-inhâ ve'l-istid'â mahallinde şer' le görülmek bâbında iki yüz otuz dört senesi Cumâdi'l-ûlâsında sâdır olan emr-i şerîfim vechile meclis-i şer' de görülmek bâbında iki yüz kırk bir senesi evâsıt-ı Rebî'u'l-evvelinde başka evâmir-i şerîfem sâdır olduğu dîvân-ı hümâyûnumdan ihrâc olunup el-hâletü hâzihî Kal'a-i Sultâniye mütemekkinlerinden iken bundan dokuz sene mukaddem hâlik olan şerîki hâlikin verâseti zevcesi Cehrin bint-i Ovanis nâm nasrâniye ile sulbi kebîre kızı Berabiyone'ye hîn-i helâkinde sagîre ve hâlâ kebîre Maryem ve Kigork ve hâlâ sagîre Eknaze'ye inhisârı tahakkukundan sonra merkûme Cehrin ve Berabiyona ve Maryem nasrâniyeler meclis-i şer'-i şerîf-i enverde zevci Matifos veled-i Eci Mıgırdıç zimmî hâzır olduğu hâlde bundan akdem hâlik olan Eci Azarya'nın oğulları Eci Ovanis ve Sohrabet zimmîler muvâcehelerinde her birleri üzerlerine da'vâ ve kelâm edip mûrisimiz hâlik-i mersûm Şükrü'nün hîn-i helâkinde mecmû'u yirmi beş bin gurusluk terekesi mersûm Eci Ovanis ve Sohrabet zimmîler üç yüz altmış bir gurusluk terekesini mersûmân Eci Ovanis ve Sohrabet zimmîlerin babaları ammimiz Eci Azarya fuzûlî kabz ve vaz'-ı yed edip ancak tereke-i hâlik-i merkûmu zevce-i mersûme bana bin beş yüz gurus ve mersûme Berabiyona bana iki bin gurus ve Maryem bana iki bin gurus ve mersûme

Eknaze bana iki bin guruş ve mersûm Kigork'a dört bin guruş hisse-i irsiye ifrâz ve mâ'adâ on üç bin sekiz yüz altmış guruşluk terekesini fuzûlî zabt ile zevce-i mersûme için bin beş yüz guruş ve Maryem için iki bin guruş ve mersûme Eknaze için iki bin guruş ki cem'an beş bin beş yüz guruş zevce-i merkûmeye asâlet ve vesâyetine binâ'en te'diye ve teslîm ve mersûm Kigork'a dahi dört bin guruşu nâtık bir kıt'a deyn temessükü i'tâ edip ve mersûme Berabiyona bana bir akçe ve bir habbe vermemiş olduğundan ben hisse-i müfreze-i merkûmeyi fuzûlî zabt eylediği tereke-i bâkiyesinden dahi her birlerimiz hisse-i irsiyemizi merkûm Eci Azarya'nın terekesinden vâzı'u'l-yed olan oğulları mersûmân Eci Ovanis ve Sohrabet zimmîlerden talep ederiz deyü ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk mersûmân Eci Ovanis ve Sohrabet zimmîler cevâblarında babamız hâlik-i mersûmun karındaşı olup müdde'iyûn-ı merkûmûnun mûrisleri Şükrü zimmînin hîn-i helâkinde bi'l-cümle terekesi ma'rîfet-i şer'le tahrîr ve terkîm olunarak bâ-defter-i kassâm zevce-i mersûme Cehrin nasrâniyenin hisse-i irsiyesine bin üç yüz elli beş guruş ve mersûme Berabiyona hisse-i irsiyesine bin beş yüz doksan yedi guruş ve mersûme Maryem hissesine bin sekiz yüz doksan yedi guruş ve mersûme Eknaze hissesine bin sekiz yüz doksan yedi guruş ve mersûm Kigork hissesine üç bin yedi yüz doksan beş guruş isâbet etmiş iken merkûmûn ziyâde nesne mutâlebesine ta'addî etmiş olduklarından babamız hâlik-i merkûm Eci Azarya zevce-i mersûmeye binbeş yüz guruş ve mersûme Berabiyona iki bin guruş ve mersûme Maryem için iki bin guruş ve mersûme Eknaze için dört bin guruş kezâlik vesâyeti hasebiyle zevce-i mersûmeye te'diye ve teslîm ve mersûm Kigork için dahi li-eclîl-istirbâh ve'l-istîzân dört bin guruşluk bir kıt'a temessük i'tâ edip zevce-i mersûme Cehrin ve Berabiyona nasrâniyeler meblağ-ı mezbûrların ahz ü kabzla ahzlarını ve hisse-i irsiyelerini tamâmen ahz ü istîfâ ile kâmrevâ ve ol hinde sagîrân-ı merkûm Maryem ve Eknaze için dahi dört bin guruş zevce-i merkûme ahzını ve mersûme Maryem dahi bundan beş sene mukaddem ba'de'l-bülûğ nefsinin âhara tezvîc irâdesinde olduğundan bülûğunu [2b] mukırr ve mu'terif olduğu hâlde hisse-i irsiyyesini vâlidesi yediyle tamâmen ahz ü istîfâ eylediklerini de bizlerin huzûrumuzda ikrâr ve i'tirâf eylediklerinden başka mûrisleri hâlik-i merkûmun terekesinden babamız mersûm Eci Azarya zimmî yedinde bir akçe ve bir habbe hakları ve alacakları kalmamak ma'nâsına mûrisleri hâlik-i mersûmun bi'l-cümle terekesine müte'allika âmme-i da'vâ ve mutâlebât ve kâffe-i ey mân ve muhâsamâtdan babamız mersûm Eci Azarya'nın zimmetini kabûlü hâvî ibrâ-yı âmm-ı sahîh-i şer'î ile ıskât tâmm-ı sarîh-i mer'î ile mersûmûn Cehrin ve Berabiyona ve Maryem nasrâniyelenden her birleri şühûd mahzarlarında ibrâ ve ıskât edip ber-minvâl-i meşrûh hisse-i irsiyelerini tamâmen ahzlarını ve babam merkûm

zimmetinde bir akçe alacakları kalmadığını ve ibarâ'-i zimmet eylediklerini huzûr-ı şer' de dahi beyân ve ikrâr ve i'tirâf etmişler idi deyü ol hinde Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi bulunan Osmân zîde ilmühûnun imzâsıyla mumzâ ve hatmiyle mahtûm ve mazmûnu defa'âtla müsbet olarak Penbe-zâde Mehmed Saîd ve Şâtır-zâde Mehmed Saîd'in imzâ ve hatmleriyle mahtûm bir kıt'a huccet-i şer' iyye ibrâziyla eyledikleri def'lerini me'zûn bi'l-iftâ el-Hâc Ahmed zîde ilmühû ve İmam Hüseyin mahallesi Kahyâsı Artin veled-i Mıgırdıç ve Lasid Artin veled-i Ovannes ve Cemâ'atbaşı Papaz Artin veled-i Sohrabet ve Eci Evangeli veled-i Bayrak ve Eci Sohrabet veled-i Karaz şehâdetleriyle bi'l-muvâcehe ber-nehc-i şer'î isbât etmeğin müdde'iyûn-ı merkûmûn Cehrin ve Berabiyona ve Maryem nasrâniyeler da'vâ-yı mezkûreleriyle mersûmân Eci Ovanis ve Sohrabet zimmîlere bî-vech-i şer'î mu'ârazadan ba'de'l-men' ancak mersûme Maryem nasrâniyenin eniştesi olup hâzır-ı mersûm Eci Ovannes ve Sohrabet zimmîlere garaz ve nefsâniyyeti olup ve mersûme Maryem nasrâniyenin ber-vech-i muharrer ısdâr etdirdiği emr-i şerîfimi mücerred mersûmânı ızrâr ve icrâ-yı garaz ve nefsâniyyet kasdıyla olduğunu bî-garaz ehl-i vukûf ve mevsûkû'l-kelim kimesneler ihbâr eyledikleri sen ki Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi mûmâ-ileyh Mehmed Selâmî zîde ilmühûsun bu def'a südde-i sa'âdetime vârid olan i'lâmında derc ve işâret olunup keyfiyet minvâl-i muharrer üzre olduğunu ve mazmûn-ı i'lâm-ı şer'î ber-vech-i muharrer sâdır olan emr-i şerîfimin kaydı bâlâsına şerh verilmesi husûsu hâlâ Biga Sancağı Mutasarrıfı düstûr-ı mûkerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem vezîrim el-Hâc Mustafa Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû tarafından tahrîr ve iltimâs olunmuş olmakdan nâşî Dîvân-ı Hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda ber-vech-i muharrer tevârlh-i muhtelif ile evâmir-i şerîfem verildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın Dîvân-ı Hümâyûnumdan muktezâsı lede's-su'âl mazmûn-ı i'lâm ve tahrîrât ber-vech-i muharrer sâdır olan emr-i şerîfimin kaydı bâlâsına şerh verilmesi îcâb-ı maslahatdan idüğü tahrîr olunmağla vech-i meşrûh üzre mazmûn-ı i'lâm ve tahrîrât ber-vech-i muharrer sâdır olan emr-i şerîfimin kaydı bâlâsına şerh verilip ifâde-i hâli mutazammın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdî sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin mazmûn-ı i'lâm ve tahrîrât ber-vech-i muharrer sâdır olan emr-i şerîfimin kaydı bâlâsına şerh verildiği ma'lûmun oldukda müdde'iyûn-ı mersûmûn Cehrin ve Berabiyona ve Maryem nasrâniyelerin husûs-ı mezkûr zımnında mersûme Maryem nasrâniyenin mu'ahharan ısdâr etdirdiği emr-i şerîfime mebnî mersûmân Eci Ovannes ve Sohrabet zimmîlere bî-vech-i şer'î ve mugâyir-i ibrâ ve i'lâm-ı şer' iyyeye münâfî bir dürlü dahl ü ta'arruz etdirmeyüp men' ü def'i husûsuna ihtimâm ve dikkat ve hilâfından tehâşî ve mücânebet olunmak bâbında

fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur buyurdum ki (.....) hükm-i şerîfîmle vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at makrûnuyla amel ve hareket ve hilâfindan hazer ve mücânebet eyleyesin, şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî-evâsıtı şehri-i Cumâdi'l-ûlâ li-sene selâse ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Sahife No: 2b

Hüküm No: 4

Tarihi: 17.L. 1243

Konusu: Bahr-ı Sefîd Boğazı'ndaki askerler için gerekli çadırın listesi.

Sûret-i defter-i mühimmât-ı hıyâmhâ-i lâzime-i asâkir me'mûr-ı muhâfaza-i Boğaz-ı Bahr-ı Sefîd ki ahz ve mühimmât-ı hıyâmhâ-i an-câ[nib-i] mehterhâne-i âmire an-mürettebât-ı livâ-i şerîf ve mevcûd-ı mehterhâne i'tâ-şüde ve irâde-i aliyye ta'alluk-kerde ve sûret-i defter-i memhûr ber-mûceb-i memhûr takrîr-bûd Mehmed Arif Efendi Nâzır-ı mühimmât-ı hıyâm-ı devlet-i âlî fî 14 N. li-sene [1]243 ve bâ-fermân-ı şerîf cânib-i mehterhâne-i âmire an-mürettebât-ı fermân-ı şerîf

Cedîd Abdi Paşa	Cedîd sekbân	On hazneli cedîd	Cedîd açık memşâ
Çadırı	çergesi	kubbe çadırı	Kıta'ât
Kıta'ât	Kıta'ât	Kıta'ât	50
3	100	30	
Cânib-i mehterhâne-i Âmire an-mevcûd-ı müsta'mel			
Abdi Paşa çadırı	Sekbân çergesi	On hazneli kubbe	Açık memşâ
ma'a torlak	Kıta'ât	çadırı	Kıta'ât
Kıta'ât	50	Kıta'ât	10
3		20	
Abdi Paşa çadırı	Sekbân çergesi	On hazneli kubbe	Açık memşâ
Kıta'ât	Kıta'ât	çadırı	Kıta'ât
6	150	Katı'ât	60
		50	

Fî 17 L. li-sene [1]243

Sahife No: 3a**Hüküm No:5****Tarihi: 16. Şevvâl 1243****Konusu: Bahr-ı Sefîd Boğazı muhafazası için talep edilen mühimmâtın gönderildiğini bildiren emr-i âli.**

Düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhidü bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfî avâtıfî'l-Meliki'l-a'lâ hâlâ Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfızı vezîrim el-Hâc Hâfız Ali Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki⁵¹, Bahr-ı Sefîd Boğazı muhâfazasına me'mûr asâkirler için mehterhâne-i âmirem mevcûdunun ma'lûmü'l-mikdâr ecnâs-ı mühimmât hıyâm ve tertîb ve irsâl olunmak üzere tanzîmi husûsuna evâmir-i aliyyem ta'alluk edip ol vechile Başmuhâsebe'den ihrâc ve hılâf-ı emr-i şerîfime mevdû'an irsâl olunan memhûr ve mumzâ sûret-i defter nâtik olduğu üzere mühimmât-ı mezkûre mehterhâne-i âmirem mevcûdundan ifrâz ve sefineye tahmîlen irsâl olunmuş olmağla ifâde-i hâli müş'ir işbu emr-i âlişânım ısdâr ve Sadria'zam kavâslarından Osmân Kavas zîde küdrühü ile irsâl olunmuşdur imdî ber-vech-i muharrer irsâl olunan mühimmât-ı mezkûre mashûben bi's-selâm boğaz-ı mezkûra vusûlünde sûret-i defter-i mezkûra teslîm edip ahz ü kabz ile vusûlü haberini Dersa'âdetime inhâ ve iş'âra bezl-i himmet eylemen bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i âlişân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfî üzere âmil olasın, şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî'l-yevmi's-sâdis aşere [min]-şehri Şevvâl li-sene selâse ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Sahife No: 3a**Hüküm No:6****Tarihi: 20. Şevvâl 1243**

⁵¹ "ma'lûm ola ki" lafzı metinde mükerreren bir daha yazılmış.

Konusu: Bahr-ı Sefîd Boğazı muhafazası için talep edilen mühimmâtın gönderildiğini bildiren emr-i âli.

Düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümeħhidü bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfî avâtıfı'l-Meliki'l-a'lâ hâlâ Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfızı vezîrim el-Hâc Hâfız Ali Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, boğaz-ı mezkûrda vâki' kılâ'-ı hâkâniyem ve tabyalara taksîm olunmak üzere bundan akdem Dersa'âdetimden irsâl olunan mühimmâtıdan mâ'adâ ma'lûmü'l-mikdâr âlât-ı köhne(?) ve belaketenin(?) dahi irsâli husûsu mühimmât-ı mersûmenin vusûlüne dâ'ir sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin tarafından vârid olan tahrîrâtıda muharrer ve mezkûr olduğuna ve iktizâsı ricâl-i Devlet-i Aliyyemden hâlâ Tersâne-i Âmirem Emîni iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim el-Hâc Ahmed dâme mecdühûdan bi'l-isti'lâm Tersâne-i Âmireme müte'allik olup ba'dehû i'mâl ve irsâl olunmak üzere gemi ve kalyona yüz elli beş kantar âlât-ı köhne ile bin altı yüz aded âhen Belaket(?) ve yetmiş aded âhen mikras(?) ve yüz otuz bir aded zencîr el-hâletü hâzihî karîn-i hitâm olarak hâzır ve müheyyâ idüğine binâ'en irsâl olunmak üzere tanzîmi husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk edip akdem ile Başmuhâsebe'den ihrâc ve derûn-ı emr-i şerîfime mevdû'an irsâl olunan memhûr ve mumzâ sûret-i defter nâtık olduğu üzere mühimmât-ı merkûme sefîneye tahmîlen boğaz-ı mezkûra irsâl olunmuş olmağla ol hâli mutazammın bâ-takrîr işbu emr-i âlîşân ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdî ber-vech-i muharrer irsâl olunan mühimmât-ı merkûme dahi mashûben bi's-selâm boğaz-ı mezkûra vusûlünde sûret-i deftere tatbîkan ahz ve mahallerine vaz' ile vusûlü haberini Dersa'âdetime inhâ iş'âra bezl-i cell-i himmet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i celîli's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfi birle âmil olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Fî'l-yevmi'l-ısrîn [min-] şehri Şevvâl li-sene selâse ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Sahife No: 3a

Hüküm No: 7

Tarihi: Er. Şevvâl 1243

Konusu: Mürûr tezkeresi olmadan veya sahte belgelerden kimsenin bulundukları yerlerden

başka yerlere gitmemesi.

Düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkib, mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhidü bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfî avâtîfî'l-Meliki'l-a'lâ Biga Sancağı Mutasarrıfı ve Bahr-ı Sefid Boğazı Muhâfızı ve Ser'askeri vezîrim el-Hâc Hâfız Ali Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû tevkî'-i refî'-i hümayûnum vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, men'-i mürûr hakkında ittîfâk-ı ârâ ile karâr-gîr olan nizâm-ı müstahsene muktezâsı üzre memâlik-i mahrûsemde bir mahallden bir mahalle şahs-ı vâhid tezkiresiz salıverilmemesini ve taşralardan Âsîtâne-i sa'âdetime gelmek isteyenlerin bu tarafda görülecek bir gûne maslahat-ı sahîhası var ise mahallinden yedlerine mürûr tezkiresi verilip maslahat-ı sahîhası olmayanlara mürûr tezkiresi verilmemesi ve bundan böyle Dersa'âdetimden taşralara ve taşralardan Âsîtâne-i sa'âdetime gelip gidenlerin ve memâlik-i mahrûsemin bir mahallinden bir mahalline mürûr u ubûr edenlerin yedlerinde bulunan mürûr tezkirelerine her bir mahallin me'mûrları taraflarından lâyıkiyla im'ân-ı nazar-ı dikkat olunarak Anadolu'nun müntehâ-yı hudûdunda kâ'in mahaller için verilen mürûr tezkireleri târîhi üç ay ve vasat olan yerlerin tezkireleri târîhi dahi nihâyet iki ayı tecâvüz etmiş bulunur veyahûd târîhi mahkûk sahte olur veya isim ve eşkâlinde bir gûne uygunsuzluk anlaşılır ise o makûlelerin mürûrlarına kat'iyen ve kâtibeten ruhsat ve cevâz verilmeyip hemen geldikleri mahallde tevkîf olunarak gereği gibi istintâk ile eğer kendisinden fesâd ve hıyânet me'mûl olunmayan ehl-i ırz gürûhundan olup yedinde bulunan tezkire târîhinin eskimesi dahi mücerred yollarda hastalanıp kalmakdan veyâhud âhar bir gûne özr-i şer'î vukû'undan nâşî olduğu bilâ-arz sahîhan tebeyyün ve tahakkuk eder ise o misillülerin yedlerinde bulunan atık tezkireler ahz ü şakk olunarak isim ve eşkâli tasrîhiyle yedlerine müceddeden tezkireler i'tâsıyla imrârlarına irâ'et-i ruhsat böyle olmadan hadd-i zâtında uygunsuz ve ehl-i fesâddan oldukları tahakkuk eder ise derhâl tutulduğu mahallde habs ü tevkîf ile keyfiyeti Dersa'âdetime tahrîr ve iş'âra mübâderet olunması ve öteden beri memnû' olan öğürçülerinin(?) ya'nî memleketlerinden bütün bütün kat'-ı alâka ederek Dersa'âdetimde ikâmet niyetiyle gelmek dâ'iyesinde olan zükûr u inâsın salıverilmemesi husûsları Anadolu ve Rumelinin üçer kollarına mukaddem ve mu'ahhar evâmîr-i aliyem ısdâr ve tesyâriyla tavsiye ve tenbîh ve bu bâbda iğmâz-ı betâ'et ve hilâfi harekete cesâret edenlerin icrâ-yı te'dîblerine ibtidâr olunacağı dahi etrâfiyla bildirilmiş ise el-hâletü hâzihî ekser-i mahallerde yine bu emr-i vâcibü'l-i'tinâya lâyıkiyla tekayyüd ve dikkat

olunmayarak iğmâz ve müsâmaha olunmak da ve ba‘zı muhâkemedede dahi bu taraftan [3b] gönderilen kazâ mühürleri ve hukkâmın çekmeceleri üzerlerinde durup rast gelen etbâ‘ ve hademe-i mahkeme hafî vü celî alıp diledikleri tezkireleri temhîr etmeğin ve ba‘zan dahi mühürleri zâyî‘ etdik diyerek yeniden mühür hakkıyla eskileri âhar kimesneler elinde kalup bu cihetle dahi dürlü mefâsid vukû‘ bulmakda ve hattâ şunun bunun elinde beyaza basılmış mahkeme mühürleri bulunmakda olduğundan işbu sebebler ile memâlik-i mahrûsemde firârî ve gerek serseri makûleleri keyfemâ-yeşâ‘ diledikleri yerlere gidip gelerek başlamış ve hattâ Dersa‘âdetimden bile ba‘zı firârî zuhûr etmiş olduğu tahkîk-gerde-i şâhânem olup men‘-i mürûr nizâmına cemî‘-i zamânda ve husûsuyla şu aralıkda evvelkilerden birkaç kat ziyâde ikdâm ve dikkat lâzımeden iken me‘mûrînin şimdiye kadar sünûh ve sudûr eden emr ü irâde-i seniyyeme münâfî bu bâbda yine iğmâz ve betâ‘et ve belki ba‘zı mahallerde tama‘-ı hâma dahi teba‘iyyetle tezkiresiz firârî ve serseri makûlesinin mürûrlarına ruhsat verilmesi ne derecelerde(?) azîm cesâret ve bayağı gadab-ı âteşbâr-ı pâdişâhânemi da‘vet kabîlinden olduğu bedîhî ve azhar ve bundan sonra dahi bu husûsda zehr-nümâ iğmâz ve betâ‘etle bir mahallden tezkiresiz şahs-ı vâhidin salıverildiği ve kazâlar hâkimleri yine mahkeme mührünü meydâna bırakarak rast gelen tezkireleri temhîr eylediği haber alınır ise ol mahallin hâkim ve zâbitânının îrâd eyleyeceği özr ü illete bir vechile havâle-i sem‘-i i‘tibâr olunmayarak sâ‘ire ibret olacak icrâ-yı te‘dîblerinde dakîka fevt olunmayacağı muhakkak ve mukarrer olarak bugünlerde Silistre tarafından bilâ-tezkire firâr sûretiyle Dersa‘âdetime gelmiş olan iki nefer kimesnelerden esnâ-yı râhda tezkire su‘âl olunmayan üç aded kazânın hâkim ve a‘yânları ibreten li’s-sâ‘irîn birer mahalle nefy ü iclâ olunmuş oldukları zâhir ve âşikâr olduğuna binâ‘en bundan böyle akıllarını başlarına devşirerek zîr-i hükûmetlerinde lâzım gelen memerr ü ma‘ber ve sâ‘ir âdem mürûru maznûn olan dağ yollarını evvelkiden birkaç kat ziyâde sedd ü bend ederek tezkiresiz şahs-ı vâhid şahs-ı vâhidin bir mahalle salıverilmemesi ve hukkâm-ı şer‘-i şerîf olanlar mahkeme mührünü koyunlarında hıfz ve bi’l-îcâb kimesneye tezkire verilmesi lâzım geldikde bi’z-zât kendileri temhîr edip azl ü nasb vukû‘unda selefî halefine kendi yediyle veyâhûd bir kîse derûnunda temhîr ve teslîm ederek fimâ-ba‘d hâkimlerden başka etbâ‘ ve hademe-i mahkeme ve sâ‘ire yedleriyle mürûr tezkiresi temhîr olunmaması zinhâr ü zinhâr kimesne yedinde hiçbir vechile beyaza basılmış mahkeme mühürleri bulunmaması bir mahallde zâyî‘ olmuş mühür var ise dâ‘imâ taharrî olunup ele geçdiği gibi ahz ve memhûren bu tarafa gönderilmesi husûslarına kemâliyle i‘tinâ ve dikkat ve Anadolu’nun müntehâ-yı hudûdunda veyâhûd vasatında olan mahallerinde mürûr u ubûr

edenlerin yedlerinde olan tezkireler târîhi üç ay veya iki mâhı tecâvüz etmiş bulunur veyâhûd târîhi mahkûk ve sahte olur ve isim ve resim ve eşkâlinde bir gûne uygunsuzluk anlaşılır ise o makûle tevkîf ve istintâk olunarak ehl-i ırz gürûhundan olup yedlerinde bulunan tezkire târîhinin eskimesi bir gûne ömr-i şer'î vukû'undan nâşî olduğu tahakkuk eder ise tezkireleri şakk ile isim ve eşkâli tasrîh olunarak müceddeden tezkireler i'tâ ve böyle olmayıp da uygunsuz kimesneler olduğu veyâhûd tezkiresiz firârî makûlesinden idüğü tahakkuk eder ise derhâl ahz ü habs ile keyfiyeti Dersa'âdetime tahrîr ü inbâ olunması ve sahîh maslahatı olmayanlara dahi ricâ ve şefâ'at veyahûd akçe ahzıyla kat'an ve kâtıbeten tezkire verilmemesi ve'l-hâsıl şu men'-i mürûr nizâmına dâ'ir şimdiye kadar bi'd-defa'ât sudûr eden emr ü irâde-i seniyyemin harf be-harf icrâsıyla bir vakitte hilâfı vaz' ü hâlet vukû'a gelmemesi vesâ'ilinin istihsâl ve istikmâline sarf-ı vüs' ü makderet eylemesi husûsu Anadolu ve Rumelinin üçer kollarında vâki' vüzerâ ve mîrimîrân ve hukkâm ve sâ'ir evâmîr-i alıyyem ısdâr ve tesyârıyla tavsiye ve tenbîh kılınmış olmağla sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin sen dahi mecbûl olduğun kâr-ı âgâhî ve rû'yet muktezâsı üzre Bahr-ı Sefîd Boğazı'nın gerek Anadolu ve gerek Rumeli cânibinde ve zîr-i idârende olan mahallerin gereği gibi muhafazasıyla yedlerinde i'tibâra şâyân tezkiresi olmayanların sefîne ve kayığa girip çıkmaması esbâbının istihsâline mezîd-i ikdâm ve dikkat eylemen fermânım olmağın tenbîhen ve ikdâmen ve mahsûsan işbu emr-i celîli'l-kadrim ısdâr ve sadrîa'zam tatarlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde kadrühû ile tesyâr olunmuştur. İmdî bâlâda beyân olunan emr ü tenbîhât-ı mülûkânemle îfâ-yı muktezâ-yı mehâmm-şinâsî ve revıyyetine bezl-i cell-i miknet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki, vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilâfından mücânebet eyleyesin, şöyle bilesin alâmet-i şerîfi i'timâd kılasın. Tahrîren fî-evâhırî şehri Şevvâli'l-mükerrem li-sene selâse ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Dîger emr-i âlî sûretidir ki işbu mukayyed olan emr-i âlî men'-i mürûr hakkında hukkâma dâ'ir ve zâbitân ve cümle sâ'ire hitâben Kartal'dan Bahr-ı Sefîd Boğazı sevâhiline değin sadrîa'zam tatarlarından Mehmed Emîn zîde kadrühû mübâşeretıyla vürûd eden emr-i âlî fî 17 Za. Sene [1]243 târîhiyle Kal'a-i Sultâniye Mahkemesi'nde cümle lâzîmü'l-huzûr muvâcehelerinde kırâ'at olunduğu Tahrîren fî-evâhırî şehri Şevvâli'l-mükerrem li-sene selâse ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Sahife No: 4a

Hüküm No:8

Tarihi: Er. Muharrem 1246

Konusu: Uygunsuz halinden dolayı Alâiye'ye tabi Varolanka Köyünden Hacı Ömer'in Kala-i Sultâniye'ye sürülmesi.

Alâ'iyeli Hacı Ömer nefyi fermân-ı âlî kaydı

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim, câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtass bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'd-dâ'im Dîvân-ı Hümâyûnda bi'l-fi'l Çavuşbaşı olan el-Hâc İbrâhîm Efendi dâme mecdühû ve kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müşerri'in Kal'a-i Sultâniye nâ'ibi mevlânâ (.....) zîde ilmühû tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Alâ'ie sancağında nefsi-i Alâ'ie Kazâsına tâbi Varolanka(?) Karyesi sâkinlerinden Hacı Ömer nâm şahıs kendü hâlinde olmayup hilâf-ı rızâ harekete ibtidâr etmekde olduğundan başka sırf garaz ve nefsâniyet kasdıyla kazâ-i mezbûr mütesellimi tarafından iştikâ zımnında Dersa'âdetime gelmiş olduğu beyânıyla merkûmun iştikâsına havâle-i sem' ve i'tibâr olunmaması kazâ-i mezbûr tarafından bu def'a Dersa'âdetime vârid olan ahkâm ve arz ve mahzar ile mütesellim-i mûmâ-ileyhin arızasında tahrîr ve iş'âr olunmuş ve merkûmun uygunsuzluğu tebeyyün ile te'dîb ve terbiyesi lâzım gelerek bu tarafda ahz ü habs etdirilmiş olmakdan nâşî merkûmun çavuş mübâşeretiyle li-ecli't-te'dîb Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ü iclâsı fermânım olduğundan imdî sen ki çavuşbaşı-i mûmâ-ileyhsin merkûmu ma'rifetinle ahz ve mübâşir ta'yîn olunan Dîvân-ı Hümâyûnum çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ömer Çavuş zîde kadrühûya terfikan Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ve irsâle müsâra'at eylesin ve sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûmu ol tarafdand menfiyyen meks ü ikâmet etdirdip bilâ-fermân etrâfdan mücânebet ve hatve-i vâhide mahall-i âhara harekete irâ'e-i ruhsat olunmayup ve lâzım gelir ise mes'ûl ve mu'âteb olacağını bilip ona göre muhâfazası esbâbını istihsâle dikkat ve vusûlünü çavuş-ı merkûm ile Dersa'âdetime tahrîr ü işâret eylemen bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki, vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-sâye-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket eylesin şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi-evâhırı şehr-i Muharrem li-sene sitte ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Bi-makâmı Kostantiniyye el-Mahrûse

Sahife No: 4a

Hüküm No:9

Tarihi: 7 Safer 1246

Konusu: Memleket dâhilinde izin verilenlerden başka hiç kimsenin saçma, barut ve fişek imal edip satmasına izin verilmemesi.

Saçma Emri kaydı

Düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mümehhidü bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfî avâtıfı'l-Meliki'l-a'lâ hâlâ Biga Sancağı Mutasarrıfı Hâcî Ali Paşa edâme'llâha te'âlâ iclâlehû ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-ke'lâm zikri âtî kazâların kâdıları ve nâ'ibleri zîde fazlühum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, hüdvendigâr-ı esbak cennet-mekân merhûm ve mağfûrûn-leh Sultân Mustafa tâbe-serâhu'nun evkâfî mukâta'âtından olup Edirne Kādısı Akdâ kudâti'l-müslimîn mevlânâ Mehmed Râif zîde fezâ'ilühûnun ber-vech-i mâlikâne fakat İzmir'den mâ'adâ uhdesinde olan Saçma mukâta'ası mülhakâtından Biga ve Kal'a-i Sultâniye ve Kazdağı ve Lapseki ve Çan ve Ezine ve Ayvacık ve Bayramiç kazâlarının saçmacılıklarını iki yüz kırk altı senesi Muharremi guresinden Zi'l-hiccesi gâyetine değin bir senelik olarak taraflarından (.....) zîde kadrühû der-uhde ve iltizâm etmiş olduğunu beyân birle zikr olunan saçmacılıklarını sene-i mezbûreye mahsûben ber-vech-i meşrût merkûm tarafından zabt olunup taraf-ı âhardan müdâhale olunmamak üzere bir kıt'a emr-i şerîfim i'tâsı husûsunu bâ-takrîr inhâ etmekden nâşî kuyûda mürâca'at olundukda müşârun-ileyhin evkâfî mukâta'âtından Üsküdar'da kâ'in saçma kârhânesi mukâta'ası ma'lûmü'l-mikdâr mâl ve mu'accele ile mûmâ-ileyhin ber-vech-i mâlikâne uhdesinde olduğu fakat İzmir'den mâ'adâ kârhâne-i mezkûrda saçma ve fişek ve findık ve (---) kurşunu i'mâl ve ısığa olunup İstanbul ve İzmir'den mâ'adâ Rumeli ve anadolu'da vâki' cemî'-i Memâlik-i Mahrûsemde saçmahâne ihdâs olunmayıp ve ederi olur ise men' ü def' olunmak ve sitâbiye(?) tâ'ifesinin getirdikleri ecnâs-ı kurşun râyici üzere kârhâne-i mezbûrda mutasarrıfa verilip âhara verilmemek mukâta'a-i mezbûrun şurût-ı kadîmesinden ve mukâta'ât-ı merkûma sâ'iri misillü a'sâr-ı şer'iyye ve rûsûm-ı örfiyyeye dâ'ir olmayup izâfe-i ilzâm ve bedel-i iltizâmı dahi kurâ ve kasabâtda sâkin fişenkei esnâfindan tahsîl oluna.g.e.lmek takrîbiyle şurûtu muktezâsınca eyâlet ve elviye mutasarrıfları

taraflarından raġbet olunmaz ise şartıyla sâbıkı üzre evâmîr-i şerîfem ısdârı bâ-irâde-i aliyyem verilen nizâm üzerine olup mu'ahharan Asitâne-i sa'âdetim ve mahâll-i sâ'ireden i'mâl ve fûrûht olan barut ve kurşun bâ-irâde-i seniyyem ve bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum men' ü def' kılınmış olduğuna binâ'en nizâmı mûcibince fakat saçma fûrûht olunmak üzre Memâlik-i Mahrûsemde vâki' kazâların saçmacılıkları iltizâmına eyâlet ve elviye mutasarrıfları tarafından raġbet olunmaz ise şartıyla mâlikâne mutasarrıfı mûmâ-ileyh tarafından ihâle ve iltizâm olunan mültezimine zabt ve idâre etdirilmek üzre evâmîr-i şerîfem verilegeldiği kuyûddan nümâyân olduğuna binâ'en iktizâsı ricâl-i Devlet-i Aliyyemden Harbiye Nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Burhân(?) dâme mecdühûdan isti'lâm olundukda mu'ahharan barut ve kurşun fûrûhtu men' olup fakat saçma fûrûhtu bâbında zıkr olunan kazâlar saçmacılığının şurûtu nizâmı mûcibince emr-i şerîfim ısdârı husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk edip vech-i meşrûh üzre amel ve hareket olunmak fermânım olmağın işbu emr-i âlişânım ısdâr ve merkûm yedine i'tâ olunmuş idi, imdî sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin Asitâne-i sa'âdetim ve mahâll-i sâ'irede kurşun ve barut fûrûhtu bâ-irâde-i seniyyem men' ü ref' olunmuş idüğü mantûk-ı emr-i şerîfimden ma'lûmun oldukda fermânım olduğu ve bâlâda beyân kılındığı üzre kazâhâ-i mezkûrun sene-i mezkûra mahsûben ber-mûceb-i nizâm fakat saçmacılığı iltizâmına tarafınızdan raġbet olunmaz ise şartıyla mültezim-i merkûm tarafından bir sene-i kâmil zabt ve idâre etdirilip taraf-ı âhardan müdâhale ve ta'arruz olunmamak ve etdirilmemesine sarf-ı küll-i miknet eyleyesiz ve siz ki kudât ve nüvvâb-ı mûmâ-ileyhimsiz sizin dahi ber-mûceb-i emr-i şerîfimle amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur, buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i celîli's-şân ve vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfiyle âmil olasız, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' min-şehri Saferi'l-hayr li-sene sitte ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Sahife No: 4a

Hüküm No:10

Tarihi: El. Safer 1246

Konusu: Çanakkale'ye sürgün giden Dersaadet sakinlerinden Tunuslu el-Hâc Ali'nin affedildiği.

İtlâk Emri.

Düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mümeahhidü bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfî avâtıfı'l-Meliki'l-a'lâ, hâssa ordû-yı hümâyûnum Kâimmakâmı ve Çirmen Sancağı Mutasarrıfı Vezîrim Hüseyin Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû tevkî'-i refî'-i hümâyûnum vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Dersa'âdetim sükkânından Tunuslu el-Hâc Ali hilâf-ı rızâ harekete ibtidârına mebnî bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfimle li-ecli't-te'dîb Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ü iclâ olunmuş ise de merkûm bir takrîb ile menfâsından sıvışup(?) bi'l-fi'l Sadr-ı a'zam-ı sûtûde-şiyem ve serdâr-ı ekrem-i zafer-rehberim tarafına dehâlet ederek acz-i hâlini ve ıztırâbını beyân birle afv ve ıtlâkını niyâz ve istirhâm etmiş ve Sadr-ı a'zam müşârun-ileyhin afv ve ıtlâkını iltimâs olunmak üzere merkûm Edirne'ye gönderilmiş olduğundan bahsle iltimâsı vechile merkûmun afv ve ıtlâkı husûsuna müsâ'ade-i seniyyem erzânî kılınmış, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin tarafından merkûm Dersa'âdetime tahrîr ve iş'âr olunmuş olmağla bir vechle merkûmun afv ve ıtlâkı fermânım olmağın imdi merkûmun cürmü afv olunduğu ma'lûmun oldukda fîmâ-ba'd hilâf-ı rızâ hareketde bulunmamasını kendüsüne tenbîh ve te'kîd ile ol taraftan tahliye-i sebîline mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki, hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr iden fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfi üzere amel ve hareket kılasız, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî-evâ'ili Saferi'l-hayr li-sene sitte ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Sahife No: 4b

Hüküm No: 11

Tarihi: 4 Zi'l-ka'de 1243

Konusu: Kemerbiga'da Kara Osmân-zâde Hüseyin tarafından yapılacak firkateynin kerestelerinin Balya kazası haric olmak üzere daha önce firkateyn imalinde temin edilen yernlerden temin edilmesi.

Düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimü mehâmî'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümeahhidü bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfî avâtıfı'l-Meliki'l-a'lâ, hâlâ Biga Sancağı mutasarrıfı ve Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfızı vezîrim el-Hâc Hâfız Ali Paşa

edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-kelâm zikri âtî kazâların kâdıları ve nâ'ibleri zîde fazlühüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve iş erleri zîde kadrühüm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin tarafından Der-bâr-ı hilâfet-medârıma vârid olan tahrîrât mefhûmunda Dergâh-ı mu'allâm Kapucubaşlarından Kara Osmân-zâde Hüseyin dâme mecdühûnun Kemer Biga'da kazâsında me'mûr-ı inşâsı olduğu elli beş buçuk zirâ' bir kıt'a firkateyn-i hümayûnum lâzimesinden olan beş bin yüz otuz sekiz kıt'a ecnâs-ı kerestenin semt ve münâsib olan mahallerden tertîb ve kat' ve nakli bâbında selefin vezîrim el-Hâc Mustafa Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûya hitâben bundan akdem sûret-i defteriyle ısdâr ve tesyâr olunan emr-i şerîfim mûcibince Biga Sancağında vâki' kazâların nüvvâb ve muhtârları bâ-buyruldu Kal'a-i Sultâniyeye matlûb olunmuş ise de Balya Kazâsı ma'den-i hümayûnuma merbût olduğundan mu'âfiyetlerini ve Ezine Kazâsı dahi ma'den-i mezkûr hizmetinde bulunduklarını îmâ ederek hisselerine tarh olunacak kerestenin afvını bâ-i'lâm istirhâm etmiş olduklarını ve sâ'ir kazâlar dahi mukaddemâ yapılan firkateyn-i hümayûnum kerestesinin nakl ve tenzîlinde ahâlînin zirâ'atleri metrûk ve çiftleri telef olarak haylice zedelenmiş ve el-hâletü hâzihî kesret-i masârif cihetiyle kendülere za'f gelmiş olduğundan Marmara ve tevâbi'âtından olan Paşalimanı ve Ekinlik(?) ve Karabiga ve Kemerbiga ve Karesi sancağı kazâlarından Balıkesri ve Bigadiç ve Sındırgı ve İvrindi ve sâlifü'z-zikr Balya ve Ezine kazâları kereste-i mezbûrenin kat' ve nakli hizmetini Biga Sancağı kazâlarıyla müsâvât üzere te'diye eylemeleri niyâzında olduklarını tahrîr ve inhâ ve livâ-i mezbûr kazâları nâ'iblerinin verdikleri i'lâmât ve Kapucubaşı-i mûmâ-ileyhin bir kıt'a huccetini ba's ve isrâ eylediğin ecilden kuyûd-ı lâzimesi ba'de'l-ihrac iktizâsı ricâl-i Devlet-i Aliyyemden hâlâ Tersâne-i Âmirem Emîni iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim el-Hâc Ahmed dâme mecdühûdan isti'lâm olundukda Tersâne-i Âmirem içün Gönen cibâlinden müretteb keresteden ma'den-i hümayûnuma merbûtiyyetden mu'âf olan sâlifü'z-zikr Balya kazâsının hissesine isâbet eden otuz beş kıt'a keresteyi vermek üzere karîb ve ba'îd her ne tarafda süfün-i hümayûnum inşâsı iktizâ eder ise kazâ-i mezbûrdan kat' olunmak ve fîmâ-ba'd yapılacak sefineler içün kereste tertîb ve matlûb kılınmamak bâ-hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn-ı şâhânem şurûtundan olduğuna binâ'en sâha-i mezkûrede bundan akdem inşâ olunan firkateyn-i hümayûnum içün kazâ-i mezbûrdan matlûb olunacak kereste sâ'ir kazâlara tarh ve tevzî' ile kat' ve tenzîl olunmak üzere iki yüz otuz iki senesi Saferinde başka ve mârru'z-zikr Ezine kazâsı ahâlîsi ve Ezine ma'deninin kömür ve kütük ve nakl-i cevher hizmetiyle meşgûl olarak zikr olunan Ezine Ma'denine merbûtiyyet ve mu'âfiyetini

hâvî kırk bir senesi evâ'il-i Cemâziye'l-evvelinde başka evâmir-i şerîfem verilmiş olduğu kuyûddan nümâyân olmağla bu sûretde fırkateyn-i mezkûrede sür'at-i inşâ ve itmâmı muktezâ-yı irâde-i aliyyemden olup mürettebi olan kereste gayr-ı ez-kazâ-i Balya öteden berü kangı kazâya tarh ve tevzî' oluna.g.e.lmiş ise yine ol vechile tevzî' ve taksîm olunarak sür'at-i kat' ve tenzîliçün mukaddem sâdır olan emr-i şerîfim te'kîdini hâvî emr-i âlîşânım ısdârı husûsunu memhûren i'lâm etmekden nâşî mûcibince emr-i şerîfim ısdârı husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk etmekle ol vechile amel ve harekete bezl-i cell-i himmet eylemen fermânım olmağın te'kîdi hâvî bâ-takrîr işbu emr-i âlîşânım ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdî vusûlünde keyfiyet irâde-i aliyyem mantûk-ı emr-i şerîfimden ma'lûmun oldukda mûcib ve muktezâsı üzre amel ve hareket birle fermânım olduğu ve mukaddem sâdır olan emr-i şerîfim mantûku üzre fırkateyn-i mezkûrede mürettebi olan kereste gayr-ı ez-kazâ-i Balya öteden berü kangı kazâya tarh ve tevzî' oluna.g.e.lmiş ise yine ol vechile tevzî' ve taksîm olunarak sür'at-i kat' ve tenzîli esbâbının istihsâline sarf-ı küll-i miknet eyleyesin ve siz ki kudât ve nüvvâb ve a'yân ve zâbitân-ı mûmâ-ileyhim ve sâ'irlersiz, siz dahi mûcib-i emr-i şerîfimle amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mûcânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur, buyurdum ki, hükm-i şerîfimle (....) vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i âlîşânımın mazmûn-ı münîfi birle âmil olasız, şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' şehr-i Zi'l-ka'de sene selâse ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Sahife No: 5a

Hüküm No:12

Tarihi: 4 Zi'l-ka'de 1243

Konusu: Kemerbiga'da Kara Osmân-zâde Hüseyin tarafından yapılacak fırkateynin kerestelerinin Biga'nın kazalarına göre dökümü.

Defter-i zeyl-i kat' (---) ecnâs-ı kerestehâ-yı mütenevvi'a an-cânib-i sâha-i (---) lâzime-i fırkateyn-i cedîd-i hümâyûn kat' (---) be-ma'rifet-i Kara Osmân veled-i Hüseyin Ağa ser-bevvâbîn-i Dergâh-ı âlî in kadar ecnâs-ı kerestehâ-i mütenevvi'a (---) kat' ve çûb an-sâha-i mezkûre (---) ber-mûceb-i takrîr-i hazret-i es-Seyyid el-Hâc Mehmed Saîd Efendi Emîn-i Tersâne-i Âmire kayd-şüde ve huccet-dâde-fermûde bâ-fermân-ı şerîf el-vâki' der-sene-i 1243

Omurga	İstinâd-ı omurga	Bükme serçeki ve
Aded	Aded: 15	kantarma ve talik
14	Fî: 350	14 aded
fî 1000	5250	fî: 600
14000	Tûlen: 37 Kadem	8400
Tûlen: 37 Kadem	Kalınlığı: 8 Kavs	Kısalığı: 15 Kavs
Kalınlığı: 15 kavs	Kısalığı: 15 Kavs	Sathı: 17 Kavs
Kısalığı: 17 kavs		
Bodoslama-i kış	İstinâd Bodoslama-i Kış	Yerli İslim Akreb
2 aded	2 aded	10 Aded
fî: 600	fî: 250	fî: 300
1200	500	3000
Tûlen: 30 kadem	Tûlen: 30 Kadem	Kalınlığı: 15 Kavs
Kalınlığı: 15 Kavs	Kısalığı: 15 Kavs	
Yukarısı: 17 Kavs	Yukarısı: 8 Kavs	
Aşağısı: 22 Kavs	İstinâdı: 10 Kavs	
Çan	Astar-ı Bodoslaması	Badabol
2 aded	10 aded	3 aded
fî: 50	fî: 250	fî: 250
100	2500	750
Tûlen: 8 Kadem	Tûlen: 14 Kadem	Tûlen: 14 Kadem
Kalınlığı çar kûşe: 13 Kavs	Kalınlığı: 9 Kavs	Kalınlığı: 15 Kavs
	Kısalığı: 15 Kavs	Kısalığı: 17 Kavs
Tutma Ayağı	Kada açık	Kada için iki delikli
2 aded	4 aded	8 aded
fî: 1000	fî: 200	fî: 50
2000	800	400
Tûlen: 31 kadem	Tûlen: 22 Kadem	Tûlen: 20 Kadem
Kalınlığı: 15 Kavs	Kalınlığı: 14 Kavs	Kalınlığı: 14 Kavs
Kısalığı: 16 Kavs	Kısalığı: 16 Kavs	Kısalığı: 16 Kavs

Kapadis	Kapak Kanadı	Çan Önü
3 aded	3 aded	230 aded
fî: 80	fî: 100	46000
240	300	Tûlen: 13 Kadem
Tûlen: 18 Kadem	Kalınlığı, çâr kûşe: 13	Kalınlığı, Çâr kûşe: 12
Kalınlığı, Çâr kûşe: 13	Kavs	Kavs
Kavs		
Dutacak	Bronalı	Gelve Meşe
64 aded	200 aded	200 Aded
fî: 200	fî: 80	fî: 200
12800	16000	40000
Tûlen: 23 Kadem	Tûlen: 13 Kadem	Bu dahi
Kalınlığı, dörder: 12 Kavs	Kısalığı, Çâr kûşe: 12 Kavs	
Kapak Döşeme	Direk başı	Liskademir
200 aded	200 aded	200 aded
fî: 200	fî: 300	fî: 200
40000	60000	Bu dahi
Bu dahi	Bu dahi	
Badma Demir	İki Delikli	Sahrana
80 aded	200 aded	200 aded
fî: 100	fî: 200	fî: 180
8000	40000	36000
Bu dahi	Tûlen: 17 kadem	Tûlen: 16 Kadem
	Kısalığı, Çâr kûşe: 13 kavs	Kalınlığı: 12 Kavs
		Kısalığı: 13 Kavs
Eğri Tahta	Karaçul Tahta	Premedi Çadırı
80 Aded	300 Aded	150 aded
fî: 120	fî: 60	fî: 40
Tûlen: 3 Kadel	18000	6000
Kalınlığı: 12 Kavs	Kalınlığı: 12 Kavs	Kalınlığı: 9 Kavs
Kısalığı: 13 Kavs		

Silk hurda	Yalı kütüğü çifti lata-i	Lata-i kebîr
30 aded	kebîr	200 aded
fî: 120	35 aded	56000
36000	fî: 280	Bu dahi
Tûlen: 32 kadem	8800	
Kalınlığı, çâr kûşe: 13 kavs	Kalınlığı, çâr kûşe: 14 kavs	
Kalıplık lata-i kebîr çam	Kemerlik omurga çam	Lata-i kebîr çam
42 aded	120 aded	200 aded
fî: 280	fî: 640	fî: 280
11760	76800	56000
Tûlen: 43	Kalınlığı, çâr kûşe: 14 kavs	Kalınlığı, çâr kûşe: 13 kavs
Kalınlığı, çâr kûşe: 13 kavs		
Koğuş çam	Koğuş meşe	Se-kütük çifti
1000 aded	150 aded	20 aded
fî: 200	fî: 280	fî: 200
200 000	42000	4000
Tûlen: 40 kadem	Tûlen: 35 kadem	Tûlen: 15 kadem
Kalınlığı: 11 Kavs	Kalınlığı: 11 kavs	Kalınlığı: 12 kavs
Kısalığı: 13 kavs	Kısalığı: 13 kavs	Kısalığı: 17 kavs
Ser-kütük	Haslık	Irgad çifti
15 aded	20 aded	2 aded
fî: 100	fî: 100	fî: 240
1500	2000	480
Tûlen: 9 kadem	Tûlen: 25 kadem	Kalınlığı, çâr kûşe: 24 kavs
Kalınlığı: 12 kavs	Kalınlığı, çâr kûşe: 12 kavs	
Kısalığı: 15 kavs		
Irgad-ı kebîr		
4 aded		
fî: 240		
Kalınlığı, çâr-kûşe: 20		
Kavs		

Çapalık-ı kebîr	Kara deste morluk	Dalmalık
3 aded	20 aded	6 aded
fî: 300	fî: 200	fî: 100
900	4000	600
Tûlen: 17 kadem	Tûlen: 7 kadem	Tûlen: 25 kadem
Kalınlığı, çâr-kûşe: 17 kavs	Kalınlığı, çâr-kûşe: 24	Kalınlığı, çâr-kûşe: (.....)
	Kavs	kavs
Dümen-i Kebîr	Seki-i dâmen	Kamarak
2 aded	3 aded	20 aded
fî: 180	fî: 100	fî: 700
360	300	14000
Tûlen: 33 kadem	Tûlen: 29 kadem	Tûlen: 39 kadem
Kalınlığı: 17 kavs	Kalınlığı, çâr-kûşe: 12 kavs	Kalınlığı, çâr-kûşe: 30 kavs
Kısalığı: 30 kavs		
Filikalık		
850 aded		
fî: 60		
51 000		
Tûlen: 35 kadem		
Kalınlığı, çâr-kûşe: 11 kavs		
	Cem'an Yekûn	
	5138	
	sâde	
	946900	
	Guruş	
	23672,5	
		Kirbâsı
		Fî 17 N. li-sene 1243

Kazâ-i Biga

Omurga 7 aded	Astar omurga 7 aded	Bodoslaması 7 aded	Bodoslama-i kıç 1 aded	Astar-ı bodosolma-i kıç 1 aded
Akreb breçöl kıç 2 aded	Çatal karga 1 aded	Astar bodoslaması 1 aded	Pâre bodoslaması 1 aded	Tarhandil omurga-i meşe 1 aded
Pâre için dolap 1 aded	Pâre için iki delteli 1 aded	Çatal bükme 25 aded	Döşek çiftesi 5 aded	Beroltalı 25 aded
İkive Meşe 25 aded	Kapak döşek 25 aded	Döşek başı 25 aded	Iskartoz 25 aded	Parma döşek 10 aded
İki delteli 25 aded	Se-çapa 25 aded	Eğri tahta 10 aded	Preçol-i kebîr 37 aded	Preçol-i palavra 18 aded
Büyük ferçe 3 aded	Yalı kütüğü çifte lata-i kebîr 4 aded	Lata-i kebîr meşe 25 aded	Mankalık lata-i kebîr çam 5 aded	Kemerlik omurga çam 10 aded
Lata-i kebîr çam 25 aded	Koğuş çam 125 aded	Koğuş meşe 18 aded	Çifti se kütük 2 aded	Tek se-kütük 2 aded
Haslık 2 aded	Felenk 101 aded	Cem'an Yekûn 642		

Kazâ-i Dimetoka

Omurga 7 aded	Astar omurga 8 aded	Bodoslaması 7 aded	Bodoslama-ı kıç 1 aded	Astar bodoslaması kıç 1 aded
------------------	------------------------	-----------------------	------------------------------	---------------------------------------

Akreb preçöl-i kış 2 aded	Çatal karga 1 aded	Astar bodoslaması 5 aded	Tarhandil omurga-i meşe 1 aded	Pâre için dolap 1 adedpâre için iki delteli 1 aded
Çatal bükme 25 aded	Döşek çiftesi 5 aded	Bir delteli 25 aded	Eyköve meşe 25 aded	Kapak döşek 25 aded
Döşek başı 25 aded	Iskarmoz 25 aded	Parma döşek 10 aded	İki delteli 25 aded	Se-çapa 25 aded
Eğri tahta 10 aded	Preçöl-i kebîr 37 aded	Preçöl-i palavra 18 aded	Boyun ferce 3 aded	Yalı kütüğü lata-i kebîr 4 aded
Lata-i kebîr meşe 25 aded	Mankalık lata-i kebîr çam 5 aded	Kemerelik omurga çam 15 aded	Lata-i kebîr çam 25 aded	Koğuş çam 125 aded
Koğuş meşe 18 aded	Çifte se-kütük 2 aded	Tek se-kütük 2 arer	Haslık 2 aded	Filenk 100 aded
Cem'an Yekûn 642 aded				

Kazâ-i Çan

Akreb preçöl kış 1 aded	Pâre bodoslaması 1 aded	Pâre için dolap 1 aded	Pâre için iki delteli 1 aded	Fener meşe 1 aded
Kapak kanad 1 aded	Çatal bükme 30 aded	Döşek çiftesi 9 aded	Bir delteli 25 aded	Eykova meşe 25 aded
Kapak döşek 25 aded	Döşek başı 25 aded	Iskarmoz 25 aded	Parça döşek 10 aded	İki delteli 25 aded
Se-çapa 25 aded	Eğri tahta 10 aded	Preçöl-i kebîr 38 aded	Preçöl-i palavra 19 aded	Büyük ferce 4 aded

Yalı kütüğü

çifte lata-i

kebîr

5 aded

[6a]

Lata-i kebîr meşe 25 aded	Mankalık lata-i kebîr çam 5 aded	Kemerelik omurga-i çam 15 aded	Lata-i kebîr çam 25 aded	Koğuş çam 125 aded
Koğuş meşe 19 aded	Se-kütük 3 aded	Tek se-kütük 2 aded	Haslık 3 aded	Irgad-ı çifte 2 aded
Babalık-ı kebîr 1 aded	Makara deste moralık 4 aded	Dalmalık 1 aded	Dümen-i kebîr 1 aded	Yeni dümen 1 aded
Kızak 4 aded	Filenek 100 aded	Cem'an Yekûn 642		
Kazâ-i Lapseki				
Akrep preçöl kış 1 aded	Pâre için iki delteli 1 aded	Çatal bükme 30 aded	Döşek çiftesi 9 aded	Bir delteli 25 aded
Eyköve meşe 25 aded	Kapak döşek 25 aded	Döşek başı 25 aded	Iskarmoz 25 aded	Parma döşek 10 aded
İki delteli 25 aded	Se-çapa 25 aded	Eğri tahta 10 aded	Preçöl-i kebîr 37 aded	Preçöl-i palavra 19 aded
Büyük ferce 4 aded	Yalı kütüğü çifte lata-i kebîr 4 aded	Lata-i kebîr meşe 25 aded	Mankalık lata-i kebîr çam 5 aded	Kemerelik omurga çam 15 aded
Lata-i kebîr çam 25 aded	Koğuş çam 125 aded	Koğuş meşe 19 aded	Çifte se-kütük 2 aded	Tek se-kütük 2 aded

Haslık	Irgad-ı kebîr	Tulumbalık	Yeni dümen	Kızak
3 aded	1 aded	1 aded	1 aded	3 aded
Filenek	Cem'an Yekûn			
112 aded	642			

Kazâ-i Kal'a-i Sultâniye

Akrep preçöl kış 1 aded	Pâre için iki delteli 1 aded	Çatal bükme 30 aded	Döşek çiftesi 9 aded	Bir delteli 25 aded
Eykova meşe 25 aded	Kapak döşek 25 aded	Döşekbaşı 25 aded	Iskarmoz 25 aded	Parma döşek 10 aded
İki delteli 25 aded	Se-çapa 25 aded	Eğri tahta 10 aded	Preçöl-i kebîr 37 aded	Preçöl-i palavra 19 aded
Büyük ferce 4 aded	Yalı kütüğü çifte lata-i kebîr 4 aded	Lata-i kebîr meşe 25 aded	Mankalık lata-i kebîr çam 5 aded	Kemerelik omurga çam 15 aded
Lata-i kebîr çam 25 aded	Koğuş çam 125 aded	Koğuş meşe 19 aded	Çifte se-kütük 2 aded	Tek se-kütük 1 aded
Haslık 2 aded	Irgad-ı kebîr 1 aded	Makara deste moralık 3 aded	Tulumbalık 1 aded	Kızak 3 aded
Filenek 115 aded	Cem'an Yekûn 642			

Kazâ-i Bayramiç

Akrep preçöl-i kış 1 aded	Pâre için iki delteli 1 aded	Çatal bükme 30 aded	Döşek çiftesi 9 aded	Bir delteli 25 aded
Eykova meşe 25 aded	Kapak döşek 25 aded	Döşek başı 25 aded	Iskarmoz 25 aded	Parma Döşek 50 aded

İki delteli	Se-çapa	Eğri tahta	Preçöl-i kebîr	Büyük ferce
25 aded	25 aded	10 aded	38 aded	4 aded
Preçöl-i	Yalı kütüğü	Lata-i kebîr	Mankalık lata-i	Kemerelik
palavra	çifte lata-i	meşe	kebîr çam	omurga çam
19 aded	kebîr	25 aded	5 aded	15 aded
	4 aded			
Lata-i kebîr	Koğuş çam	Koğuş meşe	Çifte se-kütük	Tek se-kütük
çam	125 aded	19 aded	3 aded	2 aded
25 aded				
Haslık	Makara deste	Tulumbalık	Kızak	Filenek
2 aded	moralık	1 aded	3 aded	113 aded
	3 aded			
Cem'an Yekûn				
642				

Kazâ-i Ezine

Akrep preçöl-i	Pâre için iki	Kanad meşe	Kapak kanad	Çatal bükme
kıç	delteli	1 aded	1 aded	30 aded
1 aded	1 aded			
Döşek çiftesi	Bir delteli	Eykova meşe	Kapak döşek	Döşek başı
9 aded	25 aded	25 aded	25 aded	25 aded
Iskarmoz	Parma döşek	İki delteli	Se-çapa	Eğri tahta
25 aded	10 aded	25 aded	25 aded	10 aded
Preçöl-i kebîr	Preçöl-i	Büyük ferce	Yalı kütüğü	Lata-i kebîr
38 aded	palavra	4 aded	lata-i kebîr çam	meşe
	19 aded		5 aded	25 aded
Mankalık lata-i	Kemerelik	Lata-i kebî çam	Koğuş çam	Koğuş meşe
kebîr çam	omurga-i çam	25 aded	125 aded	19 aded
6 aded	15 aded			
Çifte se-kütük	Tek se-kütük	Haslık	Irgad-ı kebîr	Babalık-ı kebîr
3 aded	2 aded	3 aded	1 aded	1 aded

Makara deste	Tulumbalık	Dümen-i kebîr	Kızak	Filenek
moralık	1 aded	1 aded	4 aded	104 aded
4 aded				
Cem'an Yekûn				
643				

[6b]

Kazâ-i Ünye

Akrep preçöl-i	Pâre için iki	Kanad meşe	Kapak kanad	Çatal bükme
kıç	delteli	1 aded	1 aded	30 aded
1 aded	1 aded			
Döşek çiftesi	Bir delteli	Eykova meşe	Kapak döşek	Iskarmoz
9 aded	25 aded	25 aded	25 aded	25 aded
Parma döşek	İki delteli	Se-çapa	Eğri tahta	Preçöl-i kebîr
10 aded	25 aded	25 aded	10 aded	38 aded
Preçöl-i	Büyük ferce	Yalı kütüğü	Lata-i kebîr	Mankalık lata-i
palavra	4 aded	lata-i kebîr çam	meşe	kebîr çam
19 aded		5 aded	25 aded	6 aded
Kemerelik	Lata-i kebîr	Koğuş çam	Koğuş meşe	Çifte se-kütük
omurga-i çam	çam	125 aded	19 aded	3 aded
15 aded	25 aded			
Tek se-kütük	Haslık	Irgad-ı kebîr	Babalık-ı kebîr	Makara deste
2 aded	3 aded	1 aded	1 aded	moralık
				4 aded
Tulumbalık	Dümen-i kebîr	Kızak	Filenek	Cem'an Yekûn
1 aded	1 aded	4 aded	104 aded	643

Sahife No: 6b**Hüküm No:**13**Tarihi:** 25 Zi'l-ka'de 1243

Konusu: Tophâne-i Amire'de top dökümünde kullanılmak üzere gerekli çam odunlarının bir kısmının Boğazhisarı'ndan kestirilerek biran önce yerine ulaştırılması.

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keîâm Boğazhisarı kâdısı zîde fazlühû ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve vücûh ve ahâlî ve bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan (.....) zîde kadrühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Tophâne-i Âmirem karhânesinde ısığa olunan toplar lâzimesiyçün ber-vech-i maktû' Boğazhisarı ve Lapseki câniblerinden beher sene ücret-i nakliye beher çekisi yirmişer akçe fî'ât-ı mîriyesiyle bin beş yüz çam hatabı kat' ve Tophâne-i Âmireme nakl olunmak nizâmından olduğuna binâ'en işbu iki yüz kırk üç senesine mahsûben dahi mezkûrû'l-mıkdâr çam hatabın kat' ve nakl olunması bâbında evâmîr-i şerîfem ısdârıyla iktizâ eden bahâsının i'tâsı husûsunu Tophâne-i Âmirem Dökücübaşısı bâ-arzihâl istid'â etmekden nâşî kuyûda lede'l-mürâca'a Boğazhisarı ve Lapseki taraflarından Tophâne-i Âmirem Karhânesine ber-vech-i ocaklık senevî müretteb olan bin beş yüz çeki çam hatabın iki yüz kırk üç senesine mahsûben kat' olunması bâbında evâmîr-i şerîfem ısdârıyla iki yüz elli gurus bahâsının i'tâsiyçün tezkiresi verilmiş olduğu kuyûddan olduğuna binâ'en mûcibince tanzîmî husûsuna irâde-i alıyyem ta'alluk edip ol vechile bâ-emr muhâsebeye kayd ile tezkiresi verilmiş ve Lapseki kazâsı hissesine isâbet eden yedi yüz elli çeki çam hatabın kat' ve nakliyçün diğer emr-i şerîf-i âlişânım sudûr etmiş olmağla siz ki kâdı ve mübâşir ve a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı ahâlî-i mûmâ-ileyhimsiz ve sâ'irlersiz, sene-i merkûmeye mahsûben sâlifü'z-zıkr Boğazhisarı kazâsı hissesi olan yedi yüz elli çeki çam hatabın tamâmen ve serî'an kat' ve Tophâne-i Âmireme nakl olunması husûsuna mezîd-i ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın işbu emr-i âlişânım ısdâr ve mübâşir-i merkûm ile irsâl olunmuştur. İmdî vusûlünde keyfiyet irâde-i alıyyem mantûk-ı emr-i şerîf-i âlişânımdan ma'lûmunuz oldukda mûcib ve mektezâsı üzre amel ve hareket birle fermânım olduğu ve bâlâda bast ü beyân kılındığı üzre sâlifü'z-zıkr Boğazhisarı Kazâsı hissesi olan mezkûrû'l-mıkdâr çeki çam hatabın tamâmen ve serî'an kat' ve Tophâne-i Âmireme vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîli's-şânımın mazmûn-ı münîfi birle âmil olasız, şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfeme i'timâd kılarsız. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis şehr-i Zi'l-ka'de li-sene selâse ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Tophâne-i Âmiremden bâ-fermân-ı âlî mübâşiri Mehmed Ağa kullarına iki yüz kırk üç senesine mahsûben yedi yüz elli çeki çam hatabının bedeli olmak üzre yedi yüz elli gurus ahâlî-i Kal'a-i Sultâniyeden ma'a yüz gurus hizmet-i mübâşiriyesi dahi verildiği beyân olunmak için işbu mahalle şerh verildi. Fî 25 Za. Sene [1]243.

Sahife No: 7a

Hüküm No:14

Tarihi: 27 Zi'l-ka'de 1243

Konusu: Çanakkale ve köylerinden satın alınan buğday ve arpanın miktarları ve fiyatları.

İşbu bin iki yüz kırk üç senesine mahsûben Kal'a-i Sultâniye kazâsından matlûb-ı cihândârî buyrulup mübâya'acı ta'yîn buyrulan Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûndan atûfetlû Yusuf Rızâ Efendi ma'rifetiyle harman yerlerinden mübâya'a olunmak üzere bin üç yüz elli keyl hinta ve bin üç yüz elli keyl şa'îrin ber-mûceb-i âdet-i belde ehl-i İslâm ve milel-i selâse ve bi'l-cümle kurâlar ahâlîleri beynlerinde mu'tâdı vechile tevzî' ve taksîm olunduğu mumzâ defteridir ki ber-vech-i âtî zikr ve beyân olunur. Fî 27 Za. li-sene [12]43

Derûn-ı Şehrde mutavattın ehl-i İslâm hissesine isâbet eden Hinta 150 Keyl Şa'îr 150 Keyl Karye-i Sığircık 5 Hane Hinta 91,5 Keyl, 1 Şinik Şa'îr 91,5 Keyl, 1 Şinik Karye-i Zeytyemez 10 Hâne Hinta 112,5 Keyl Şa'îr 112,5 Keyl	Derûn-ı Şehrde mütemekkin milel-i selâse hissesine isâbet eden Hinta 200 Keyl Şa'îr 100 Keyl Karye-i Sarıcaili 3,5 Hane Hinta 63 keyl, 3,5 Şinik Şa'îr 63 keyl, 3,5 Şinik Karye-i Kavs 6,5 Hâne Hinta 118 Keyl, 2,5 Şinik Şa'îr 118 Keyl, 2,5 Şinik	Karye-i Kemâl 2 Hane Hinta 26 Keyl, 2 Şinik Şa'îr 26 Keyl, 2 Şinik Karye-i Aşıklar 1,5 Hâne Hinta 27 Keyl, 1,5 Şinik Şa'îr 27 Keyl, 1,5 Şinik Karye-i Bağcılar 0,5 Hâne Hinta 9 Keyl, 0,5 Şinik Şa'îr 9 Keyl, 0,5 Şinik
---	---	--

Karye-i Okçular	Karye-i Kalayıklı	Karye-i Terziler
3 Hâne	1,5 Hâne	1,5 Hâne
Hınta	Hınta	Hınta
54 Keyl, 3 Şinik	27 Keyl, 1,5 Şinik	27 Keyl, 1,5 Şinik
Şa'ır	Şa'ır	Şa'ır
54 Keyl, 3 Şinik	27 Keyl, 1,5 Şinik	27 Keyl, 1,5 Şinik
Karye-i Recebler	Karye-i Çiftlik	Karye-i Sarıbeyli
0,5 Hane, 1 Rub'	1 Hâne, 1 Rub'	1 Hâne, 1 Rub'
Hınta	Hınta	Hınta
13,5 Keyl, 0,5 Şinik, 1 Rub'	22,5 Keyl; 1 Şinik; 1 Rub'	22,5 Keyl; 1 Şinik; 1 Rub'
Şa'ır	Şa'ır	Şa'ır
13,5 Keyl; 0,5 Şinik; 1 Rub'	22,5 Keyl; 1 Şinik; 1 Rub'	22,5 Keyl; 1 Şinik; 1 Rub'
Karye-i Sofalı	Karye-i Cedid	Karye-i Örçeci(?)
0,5 Hâne	1 Hâne	0,5 Hâne; 1 Rub'
Hınta	Hınta	Hınta
9 Keyl, 0,5 Şinik	18 Keyl, 1 Şinik	13 Keyl; 0,5 Şinik; 1 Rub'
Şa'ır	Şa'ır	Şa'ır
9 Keyl, 0,5 Şinik	18 Keyl, 1 Şinik	13 Keyl; 0,5 Şinik; 1 Rub'
Karye-i Kurşunlu	Karye-i Türkmüş	Karye-i Balak
1 Hâne, 1 Rub'	1 Hâne, 1 Rub'	1,5 Hâne
Hınta	Hınta	Hınta
22,5 Keyl; 1 Şinik; 1 Rub'	22,5 Keyl; 1 Şinik; 1 Rub'	27 Keyl; 1,5 Şinik
Şa'ır	Şa'ır	Şa'ır
22,5 Keyl; 1 Şinik; 1 Rub'	22,5 Keyl; 1 Şinik; 1 Rub'	27 Keyl; 1,5 Şinik
Karye-i Karacaviran		
5 Hâne		
Hınta		
91,5 Keyl; 1 Şinik		
Şa'ır		
91,5 Keyl; 1 Şinik		

Cem'an Yekûn

Hânehâ	Beher hâneye
49,5	Hınta Keyl-i İslambulî
Mu'âf ve gayr-ı mu'âf yalnız kırk	18 Kile, 1 Şinik
dokuz buçuk hânedir.	Şa'îr Kezâlik
	İslambulî
	18 Keyl, 1 Şinik
	Hınta ve şa'îr yalnız on sekizer keyl birer
	şinikdir.

Sahife No: 7b

Hüküm No:15

Tarihi:

Konusu: Hüdavendigâr, Kocaili ve Karesi sancaklarının resm-i dönüm ve duhân gümrüklerinin Mehmed Reşid'e ihale edildiğinden başkası tarafından buralara müdâhalede bulunulmaması.

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Hüdâvendigâr ve Kocaili ve Karesi sancaklarının resm-i dönem gümrük-i duhân mukâta'asının hâvî olduğu kazâların kâdıları ve nâ'ibleri zîde fazlühüm tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki, hâcegân-ı Dîvân-ı Hümayûnumdan İstanbul Duhan Gümrüğü Emîni kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mahmûd Edhem zîde mecdühûnun takdîm eylediği memhûr takrîri mefhûmundan bâ-hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn-ı şâhânem Mukâta'ât Hazînesi nezâret-i emr ü idâresi ber-vech-i emânet uhdesine ihâle ve tefvîz kılınan İstanbul ve tevâbi'i duhân gümrüğü mukâta'asının merbûtâtından olan duhân gümrükleri mukâta'âtından Hüdâvendigâr ve Kocaili sancaklarının resm-i dönem gümrük-i duhân mukâta'asıyla Biga ve Karesi sancaklarının resm-i gümrük ve ashâb-ı mukâta'ât taraflarından alınan (---) uhdesinde olan resm-i dönem ve duhân mukâta'asının Hamîd Bey iki yüz kırk beş senesi Haziranı ibtidâsından Mayısı gâyetine değin bir sene-i kâmil zabt ü rabt ve idâre eylemen üzre ma'a zamm beş yüz bin guruş bedel-i iltizâm ve sâlifü'z-zikr Biga ve Karesi sancaklarında vâki' resm-i dönüm ve duhân ma'an (---) yedlerinde olarak iki bin sekiz yüz bedel-i sâbıkı (---)

olunmak üzere tâlib ve râgıb olan Mehmed Reşîd zîde kadrühü uhdesine ihâle ve iltizâm olunmuş olduğuna binâ'en elviye-i mezkûr resm-i dönüm ve gümrük-i duhânlarının bermûceb-i şurût-ı müstahsine üzere bir sene-i kâmil mûmâ-ileyhin zabt ü rabtını hâvî şurûtu mûcibince emr-i şerîfîm i'tâsı husûsunu tahrîr ve inhâ eylediği ecilden Hazîne-i Âmire'mde mahfûz ma'den mukâta'ası defterlerine nazar olundukda İstanbul ve tevâbi'i duhân gümrükleri mukâta'asının mülhakâtından olan duhân mukâta'âtından Hüdâvendigâr ve Kocaili ve Karesi sancaklarının hâvî olduğu (---) müsâmaha olunup beher dönümden ikişer buçuk guruş resm-i mîrî ve çukadarlarının ma'îşetiyçün onar para ve damga için ikişer para ki mecmû'u beher zimmetinden ikişer buçuk guruş (---) yirmi para cem' ve tahsîl olunmak ve elviye-i mezkûrenin duhân gümrüklerini gerek zürrâ' ve tüccâr tâ'ifesi bey' ü fûrûht için gitdikleri (---) duhân nev'inden olmağla beher vakiyyesinden alıngelen sekizer para resm-i gümrüklerinin üzerine bir misl dahi zammıyla ma'a zamm on altışar para resm-i gümrükleri tamâmen ve kâmilen cem' ve tahsîl etdirilip kimesneye inâd ve muhâlefet etdirilmemek deyü duhân-ı merkûmu rûsûmu ile duhân gümrükleri hâdis olup yerine hâsıl kayd olunmuş olmayup (---) dâhil olmak muktazî olmağın min-küllî'l-vücûh serbestiyyet üzere zabt ü rabt etdirilip havâs-ı hümayûnum voyvodaları ve kurâ zâbitleri ve gerek selâtin-i ızâm ve vüzerâ-i kirâm ve sâ'ir evkâf mütevellîleri ve ze'âmet sâhibleri ve sâ'ir askerî ve ehl-i örf tâ'ifesi bir tarîkla aslâ müdâhale ve mu'âraza etdirilmemek şurûtundan idüğü mukayyed olmağla bermûceb-i şurût iki yüz kırk dört senesi evâ'il-i Zi'l-hiccesinde emr-i şerîfîm verilmiş olduğu ba'de'l-ihrac ricâl-i Devlet-i Aliyyemden hâlâ Mukâta'ât Nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim es-Seyyid Abdurrahmân Nâfiz zîde mecdühûdan isti'lâm olundukda sâbıkı mûcibince emr-i şerîfîm ta'yînlerini icâb-ı maslahatdan idüğü memhûren akdem gelmekle mûcibince amel olunmak fermânım olmuştur buyurdum ki, hükm-i şerîfîm vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi duhân cürmü(?) ve gümrük tahsîli şurûtu vech-i muharrer üzere olduğu Hazîne-i Âmirem defterlerinde mukayyed olmağla siz ki kudât ve nüvvâb-ı mûmâ-ileyhimsiz sâlifü'z-zikr Hüdâvendigâr ve Kocaili sancaklarının resm-i dönüm ve gümrük-i duhân mukâta'asıyla Biga ve Karesi sancaklarının resm-i gümrük ve ashâb-ı mukâta'ât taraflarından iltizâmen uhdesinde olan resm-i dönüm ve duhân mukâta'alarını sene-i merkûmeye mahsûben mûmâ-ileyh tarafından zabt ü rabt ve hâsılât ve rûsûmâtı bermûceb-i şurût cem' ve tahsîl ve ahz ü kabz etdirilip hilâf-ı şurût ve mugâyir-i emr-i şerîfîm hareket vukû'a getirilmemesine mübâderet eyleyesiz, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Sahife No: 8a

Hüküm No:16

Tarihi:

Konusu: Biga'da 1244 Yılı muharreminden itibaren, Hristiyan, Yahudi, Acem ve Ermeni gibi gayr-ı Müslimlerden cizyelerin gereği gibi toplanması, kimseye zulmedilmemesi ve hazinenin zararına olacak işlerden kaçınılması.

Memâlik-i Mahrûsemde vâki' ehl-i zimmetden yehûd ve nasârânın şer'an üzerlerine meşrû'a olan cizyeleri Beytül-mâl-i müslimîn emvâl-i meşrû'asından olmağla mezheb-i Hanefiyye üzre i'lâm olunmak i'tibârıyla evrâk-ı cizyesine sâbıkı üzre küşâd ve bin iki yüz kırk dört senesi Muharremü'l-harâmı guresinden tevzî'ine mübâderet olunmak bâbında hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum sâdır olmağın Biga kazâsında ve tevâbi'inde sâkin yerlû ve yabancı mürûr u ubûr eden ehl-i zimmet kefer ve Yahûdî ve Ermeni [ve] Acem tâ'ifelerin şer'an üzerlerine edâsı lâzım gelen bin iki yüz kırk dört senesi cizyeleri cibâyetine sene-i mezbûre Muharremi guresinden tevzî'ine mübâderet eylemek ve dört [bin] beş yüz on dokuz a'lâ ve üç bin dört yüz yetmiş iki evsat ve üç yüz yetmiş altı ednâ evrâkın esnâf-ı selâse i'tibârıyla cem'an dört bin üç yüz evrâk ile cibâyeti işbu râfi'-i tevkî'iş-şân-ı hâkânî (.....) zîde kadrühûya tefvîz olunup bu berât-ı âlîşânı verdim ve buyurdum ki, cizyedâr-ı merkûm varup gurre-i Muharremü'l-harâmda hâkimül-vakt muvâcehesiyle mîrî mührüyle memhûr cizye boğçasının mühürlerin fekk ve evrâkda olan mühürleriyle tatbîk olunduktan sonra bir kîseye vaz' ve vilâyet kâdısı mühürleyüp Dersa'âdetime irsâl ve kalem-i mezbûra tâbi' her belde ve her karyede sâkin ve mevcûd yerlû ve yabancı mürûr u ubûr eden ehl-i zimmet ve kefer ve Yahûd ve Erâmine ve Acem tâ'ifelerin emred ve mürâhik hükmüne dâhil olup şer'an cizyeye müstahikk olan kalanları gereği gibi tekayyüd ve ihtimâm ile tefahhus olunup bir ferdi hâric ve kâğıdsız kalmamak şartıyla vech-i şer'î üzre ahâlîsinin mülk ve emlâkine nazar olunup esnâf-ı selâsenin kangı sınıfdan add ve i'tibâr olunur ise bâ-hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla verilen nizâm mûcibince zâhirül-gınâ olanlarından a'lâ i'tibârıyla otuz altı ve vasatül-hâl olanlardan evsat i'tibârıyla on sekiz ve fakîr sınıfından ednâ i'tibârıyla dokuz gurusu alınıp aynı esedî gurusu (---) acz ve usreti olanlarından (---) esedî gurusu talep olunmayıp ecnâs-ı nukûddan ne gûnâ akçe getirirler ise hâlisu'l-ayâr ve tâmmül-vezn olanların hesâbıyla alınıp mâl-i cizyeleri cibâyet ve tahsîl olunup ve şurût-ı muharrere-i

mezkûreye kemâl-i ihtimâm ve i'tidâl üzre mürâ'ât olunup hadde tecâvüz ve ta'addî ile sebîl-i sadâkat ve tarîk-ı istikâmetden udûl edenlerin şer'an cezâları tertîb oluna ve ehl-i zimmet fukarâsının her birine mîrî mührüyle memhûr eşkâliyle birer kâğıd verilip icmâl-i cizyenin tevzî' eylediği evrâkın a'lâsından on iki ve evsatından dokuz ve ednâsından altı para ta'yîn ve bundan mâ'adâ her bir varakdan birer para cizye muhâsebecisi dükkânlarına ücret-i kitâbet tasdî' olunmağla müctemi' olan mâl-i cizyeden hîn-i muhâsebede (---) mahsûb olunmak ve Memâlik-i Mahrûsemde vâki' evkâf karyelerinde sâkin ehl-i zimmetden selâtîn-i ızâm ve vüzerâ-yı kirâm ve mîr-i mîrân ve sâ'irlerinin hâss ve ocaklarına dahl ve ba'zı esbâba binâ'en (---) ve maktû' olan râhib ve patrik ve ve kıssîs ve bir tarîk ile ellerine berât alup tercümânlık ve müsellemlik ve mu'âfiyet iddi'âsında olanlar bi'l-cümle terfî' ve mâdem ki amele kâdir olup iktisâbdan mâni' olur, zimâmet ve dırâret ve kılıç veyâhûd ekser-i âmmında marîz olmak gibi a'zâr-ı sahîh olmayan sâ'ir ehl-i zimmetden istisnâ olunmayıp cümlesinden vech-i şer'î üzre tahammül ve istihkâklarına göre yed-i vâhidden esnâf-ı selâse i'tibâ[rıyla] cizyeleri alınmak ve cizyeye müstahikk olmayanların sabî gulâmlarından zâhirü'l-gınâ olmayup pîr-i fânî ve amel-mânde olup bir vechile kâr ü kisbe iktidârı olmayanlardan hilâf-ı şer'-i şerîf cizye talep olunmayup ve ehl-i zimmetden âyende vü revende ve reftiyye edâya kudreti olanlarından mâ'adâ ancak fakîr mukîmînden dört taksît ile cem' ve tahsîl edip lâkin cizyedârlar cizyeyi vakt ü zamânıyla Hazîne-i Âmireme teslîm eyleyeler ve mâl-i cizye ictihâdla îcâb eden vâridât-ı şer'iyreden ve beytül-mâl-i müslimîn olmağla ehl-i zimmet sukût-ı cizyeyi müstelzim olur buradan(?) sâlim iken (---) ve hakkâniyet ile müstahikk olanların cizyeleri vermemek için bî-vech ömr îrâdına ictirâ veyâhûd bir tarîkla âbâd bir yerde ihfâ veyâhûd a'lâya müstahikk iken evsat ve evsata müstahikk iken ednâ cizyesin vermeye tasaddî ederi olur ise cizye-i şer'iyyelerinden imtinâ' eyledikleriçün bu makûleleri rakabesi üzre madrûbeleri olan cizyeleri alındıktan sonra eşedd-i ikâb ile îcâb-ı yolunda cezâları tertîb oluna ve ahâlî-i vilâyetden ba'zı zî-kudret kimesnelerin bâğ ve bâğçe ve çiftlik ve değirmen ve mandıraların ve çoban ve değirmenci ve ter oğlanı nâmı ve sâ'ir bahâne ile ehl-i zimmeti istishâb ve cizyelerin verdirmeyip bu gûnâ harekete cesâret edenler bâ'is-i hizlân-ı ebed olur ukûbât-ı şedîde ile mu'âkab oldukları mukarrer ve muhakkak bilip selâmet-i hâlleri için kemâl-i intibâh üzre hareket eyleyeler ve cizyedârlar birbirlerinin mukâbelelerine dâhil olmayan re'âyâya hasbiye ile hafiyiyeten evrâk gönderip tevzî' olduğu şer'an sâbit oldukda verdiği evrâk geri kendüye redd ve akçesi bi't-tamâm tahsîl ve asıl cizyedârlarına teslîm ve amel ve istihkâklarına göre evrâkları mukâbelesine dâhil oldukları cizyedârları tarafından

verilip bir vechile ta'allül ve muhâlefet etdirilmemek ve ba'zı re'âyâ sâkine olduğu kasaba ve kurâda mün'am ve mütemevvil a'lâ veyâhûd evsat mahalle mütehammil iken a'lâ ve evsat cizyesin vermemek için civârlarında vâki' âhar kazâ cizyedârlarından hîle ile evsat ve ednâ kâğıdı alıp mîrîye gadr [8b] eylemek ihtimâli olur ise ol asîllerin ahâlîsinin yedlerinde mülk ve emlâkine nazar olunup esnâf-ı selâsenin kangı sınıftan add ve i'tibâr olunur ise vech-i şer'î üzre tahammül ve istihkâklarına göre evrâkları verilip lâkin bu bahâne ile re'âyâ fukarâsına haddi tecâvüz eylemiyeler ve her bir ehl-i zimmetin tahammül ve istihkâklarına göre cibâyet olunmak muktazî iken ba'zı mahallât ve kurânın Kocabaşıları kendi cizyeleri tahfîf için topdan evrâk alup re'âyâya istihkâklarına göre vermeyip malı herne ise beynlerinde hesâb ve hilâf-ı şer'-i şerîf ale's-seviye tevzî' olduğu sem'-i hümâyûnuma ilkâ olunmağla bu bid'at-i kerîheden men' oluna (---) bir ehl-i zimmetin tahammüllerine göre cizyedâr yediyle evrâkları verilip cizyeleri hesâb olunmak, hâsıl-ı kelâm hilâf-ı şurût-ı berât-ı âlîşân bir ferdi hâric ve kâğıdsız kalmamak şartıyla vech-i şer'î üzre tahammül ve istihkâklarına göre evrâkları verilip cizye-i şer'iyeleri cibâyet olunduktan sonra kasaba ve kurâ üzerlerine topdan evrâk tarh ve tahmîl olunur ise bilâ-imhâl bu gûne harekete cesâret edenler bâ'is-i hizlân-ı ebed olup ukûbât-ı şedîde ile mu'âkab olacakları mukarrer ve muhakkak bilip cibâyetine me'mûr âmiller katî câdde-i hakdan udûl eylemeyüp ve kemâl-i istikâmet üzre hareket ve hilâf-ı şurût-ı berât-ı âlîşân re'âyâ fukarâsından başka ma'îşet ve zahîre ve kâtibiye ve kolcu akçesi nâmıyla bir akçe taleb eylemiyeler ve kezâlik kudât ve nüvvâb harc-ı mahkeme nâmıyla re'âyâ fukarâsından kalîl ve kesîr min-ba'd nesne taleb eylemiyeler şöyle ki, kâdılar ve cizyedârlar celb-i mâl sevdâsıyla re'âyâ fukarâsına zulm ve ta'addî ederler ise sırran ve alâniyyeten tecessüs olunup izdiyâd aldıkları zâhir olur ise kayd [ü] bend ile Âsitâne-i sa'âdetime îsâl ve şer'an muhkem haklarından gelinip ona göre bu berât-ı âlîşânımın şurûtuna mürâ'ât oluna.g.e.lip kâdılar ve voyvodalar ve kurâ zâbitleri ve sâ'ir sükkân-ı vilâyet bi'l-ittifâk cizye cibâyeti husûsunda cizyedâra ri'âyet ve muhâlefet ederi olur ise haklarından gelinmek için isim ve şöhetleri ile Dersa'âdetime arz ve i'lâm eyleyeler ve her bir neferin cizye malını edâ eylediği ma'lûm olmak için cizyedâr şukka-i defter(?) tutup kasabada olanlar mahallesiyle ve kurâda olanlar karyesiyle ve mürûr u ubûr edenleri isim ve şöhetleriyle ale'l-esâmî tahrîr ve Cizye Muhâsebesine teslîm eylemek üzre Dersa'âdetime göndereler ve cizyedârlar ve kazâ ve kurâya tevzî' eylediği evrâkı min-ba'd kolcular mühürlemeyüp ve eşkâlsiz kâğıd verilmeyüp hîn-i iktizâda def'-i iştibâh için tatbîk oldukda mutâbık olmak için kaleminde hıfz olunan mühürleriyle mühürleyeler ve işbu berât-ı âlîşânımda ta'yîn olunan şurût ve kuyûdun tenfiz ve

icrâsına her biri gereği gibi ihtimâm eyleyüp hilâf-ı vaz‘ ve hareketden ihtirâz ve ictinâb eyleyeler şöyle bileler alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar.

El-mahmiyye Kostantiniyye el-mahrûse

Sahife No: 8b

Hüküm No:17

Tarihi: 20 Za. 1243

Konusu: Bozcaada Civarında gezen Rum eşkıyanın tedibi için gerekli toplardan biri çalışmadığından dolayı yeni bir topun gönderilmesi.

Düstûr-ı mükerrrem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhidü bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfî avâtıfî'l-Meliki'l-a'lâ hâlâ Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfızı vezîrim el-Hâc Hâfız Ali Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin tarafından Dersa'âdetime vârid olan tahrîrât me'âlinden eşkıyâ-yı rum teknelerinin Bozcaada civârı sularında gezdiklerine mebnî Kumkal'a'da mevcûd ola iki kıt'a çerha toplarını ma'iiyyet-i müşîrânene istishâb ile azîmet etmiş isen de bir kıt'ası amele gayr-ı sâlih olduğundan mâyelik olarak Dersa'âdetime irsâl olunmuş olduğu beyânıyla yerine bir kıt'a çerha topunun irsâli husûsunu tahrîr ve inhâ eylediğin ecilden ricâl-i Devlet-i Aliyyemden Tophâne-i Âmirem Nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali Necîb Bey dâme mecdühûdan isti'lâm olunarak matlûbun olan bir kıt'a çerha topu tertîb olunmuş ve mâyelik-i mezkûr Tophâne-i Âmireme henüz vürûd etmemiş olduğu nümâyân olduğuna binâ'en ber-vech-i muharrer tertîb olunan topun irsâli husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk edip ol vechile top-ı mezkûr [Tophâne-i] Âmirem mevcûdundan ifrâz ve seffineye tahmîlen irsâl olunmağla ifâde-i hâli müş'ir emr-i âlîşânım ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdî ber-vech-i muharrer irsâl olunan top-ı mezkûrenin ol tarafâ vusûlünde ahz ü kabz ve vusûl haberi iş'âr ve mâyelik-i mezkûrun serî'an irsâli husûsuna bezl-i cell-i himmet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki, hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i âlîşânım mazmûn-ı münîfi birle âmil olasın, şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Fi'l-yevmi'l-ışrîn şehr-i Zi'l-ka'de li-sene selâse ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Kostantîniyyeti'l-mahrûse

Zi'l-hiccenin dokuzuncu günü Midilli cezîresi evrâkından Şarköylü Vartan veled-i Tavuklu ve sâ'ir yedinde rû'yet olunduğuna siz Kal'a-ı Sultâniye'de (---) küşâd olunması kayd- şüd. Fî 9 Z. Sene [12]43.

Sahife No: 9a

Hüküm No:18

Tarihi: 28 Za. 1243

Konusu: Kilidü'l-bahr Kalesi ve Boğazın muhâfaası için istenen top ve mermilerin gönderildiği

Düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfî avâtıfî'l-Meliki'l-a'lâ Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfızı vezîrim Hâfız Ali Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin Bahr-ı Sefîd Boğazı kılâ'ından Kilidü'l-bahr kal'asında mevcûd toplar için Marmara'da tertîb olunan yedi buçuk kantarlık yüz elli aded mermer güllenin kat' ve nakli bâbında sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince tamâmen mahallinde kat' ve âmâde olduğu Marmara Nâ'ibi bâ-i'lâm inhâ etmiş olduğundan bahsle sâlifü'z-zikr gülleler ol tarafda tertîb-i mezkûreden Hasköy kârhanesinden ısığa ve Tophâne-i Âmireme nakl olunan yirmi iki ve otuz iki çaplarında yüz (100) aded yuvarlaklar ile bu def'a bâ-tahrîrât matlûb eylediğin iki yüz aded mende(?) Tophâne-i Âmiremden sefîne ile irsâl olunmak üzre ve tanzîmi husûsu ricâl-i Devlet-i Aliyyemden Tophâne-i Âmirem Nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali Necîb Bey dâme mecdühû bâ-takrîr inhâ eylediği ecilden mûcibince tanzîmi husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk edip ol vechile Marmara'dan kat' olunarak âmâde olunan yüz elli aded mermer gülle ile Tophâne-i Âmiremden yüz aded ma'den yuvarlak ve iki yüz aded mende(?) sefîneye tahmîl ve mübâşiri zîde kadrühûya teslîmen irsâl olunmağla ifâde-i hâli müş'ir bâ-takrîr işbu emr-i âlîşânım ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdî ber-vech-i muharrer irsâl olunan mermer ve ma'den yuvarlak ve mende(?) bi-mennihî te'âlâ mashûben bi's-selâm mahmûl olduğu sefîne ile boğaz-ı mezkûra vusûlünde mübâşiri yedinden ahz ve mahallerine vaz' eylediği sicilline kayd ve sebt için vusûlü haberini mübâşiri merkûm mu'âvenetiyle Dersa'âdetime inhâya sarf-ı küll-i cellet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki, hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan bu bâbda vech-i meşrûh

üzre şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i celili's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfi birle âmil olasız şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. El-yevmi's-sâmin ısrîn şehr-i Zi'l-ka'de li-sene selâse ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Kostantîniyye el-Mahrûse

Hâlâ Bahr-ı

Sefîd Boğazı

Muhâfazasında

müşârun-ileyh

için irsâli irâde

buyrulan top,

çapı 1,5

Bir aded

1 Kıt'a

Gülle-i sagîr

400 Aded

Mendele

200 Aded

Yuvalak

Aded Çap

50 32

50 22

Kilidü'l-Bahr

Kal'ası Marmara

cânibinden

Yuvarlak Çap

150 Kantar

7,5

Seddü'l-Bahr Kal'asına vaz' olunan beş yüz aded ağaç kürek ve iki yüz otuz aded kabza Cebahâ necibâşı Ağâ'ya teslîm-şüd

Kumkal'asına vaz' olunan beş yüz aded ağaç kürek ve iki yüz seksen iki aded çapa ve yüz otuz üç aded sâde çifte ve şikest olan çarha topunun yerine bir buçuk çapında bir çarha topu irsâl ve teslîm-şüd

Sahife No: 9b

Hüküm No:19

Tarihi: Et. Za. 1243

Konusu: Anlaşmayı bozarak harp ilan eden Rusya'ya karşı gerekli tedbirlerin alınmasına dair emr-i âli.

Sûretü'l-emr fi-nakzi ahdi Rusya

Düstûrûn-ı mükerremûn, müşîrûn-ı müfahhamûn, nizâmü'l-âlem, müdebbirû umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimû mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhidû bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidû erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûfûn bi-sunûfi avâtıfı'l-Meliki'l-a'lâ Anadolu'nun sağ kolu yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca vâki' vüzerâ-yı ızâm edâma'llâhü te'âlâ iclâlehum ve e'âzımu'l-ümerâ'il-kirâm ve mefâhirü'l-

küberâ'i'l-fihâm, ülû'l-kadri ve'l-ihtirâm, ashâbü'l-izz ve'l-ihitişâm, el-muhtassûn bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-a'lâ Mîrimîrân-ı kirâm dâme ikbâlühüm ve akdâ kudâtî'l-müslimîn, evlâ vulâtî'l-muvahhidîn, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-yakîn, râfî'û a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn, vârisü ulûmi'l-enbiyâ'i ve'l-mürselîn, el-muhtassûn bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-mu'în mevâlî-i fihâm zîde fezlühüm ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keîlâm kudât ve nüvvâb zîde fazlühüm ve mefâhirü'l-ulemâ'i'l-muhakkıkîn ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutabâ zîde ilmühüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimîn ve voyvodagân ve a'yân ve vüçûh-ı ahâlî ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadrühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, cümle ma'lûm olduğu vechile rusyalunun evvel ve âhir dîn ve Devlet-i aliyye hakkında derkâr olan husûmetini icrâya mukaddime olmak üzere Rum milletine serbestiyyet tahsîli dâ'îye-i fâsidesiyle ızhâr eylediği inâd ve ısrârı ancak umûm Millet-i İslâmiyye aleyhine kurduğu sû'-i kâd ve ihânet dâ'îyesinden nâşî olarak ya'nî bunun üzerine i'lân-ı harb etdiği hâlde evvelkiler gibi hudûd-ı memleket hevâsı olmayup mücerred dînimiz kavgası olacağından Rumeli ve Anadolu'da kâ'in ekser-i bilâdın vüçûh ve a'yânları ve Arnavudluk hânedân ve mîrimîrânları fevc fevc Dersâ'âdetime celb ve devlet-i Rusyalunun şer'an ve aklen kabûlü bir vechile câ'iz olmayan tekâlîf-i kerîhe ve keyfiyet kendilerine i'lân ve işâ'at olunarak ber-muktezâ-yı (---) ve hamîyyet umûm millet-i İslâmiyye beyinde hakîkî ve samîmî akd ü te'sîs olunan usûl-i ittifâk ve ittihâd üzere îcâb ve iktizâsına göre Memâlik-i Mahrûse-i Şâhânemden tez elden külliyyetlü asâkir-i İslâmiyye tertîb olunduğundan başka ilerüde lede'l-iktizâ on iki yaşından yetmiş yaşına kadar mecmû'-ı ehl-i İslâm ayaklanıp cihâd-ı fî-sebîlillâh farîzasını icrâya kıyâm etmek üzere cümle tarafından ale'l-umûm ta'ahhüd olunup kendi memleketlerine i'âde etmiş ve cânib-i saltanat-ı seniyyemden dahi tedâbîr-i lâzimeye telebbüs ile ordu seraskeri hâlâ Hüdâvendigâr ve Kocaili sancakları mutasarrıfı düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem Vezîrim Hüseyin Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûya ihâle ve tefvîz ve Tuna boyuna ve şark cânibine ve Akdeniz ve Karadeniz sevâhiline ve sâ'ir-i mahâll ve mevâkî'-i muktaziyeye iktizâsına göre serasker ve me'mûrlar ve leşker-i zafer-peykerler ta'yîn kılınmış idi. Rusyalu mâh-ı Şevvâlü'l-mükerreremin yirmi üçüncü günü Purut sınırını tecâvüz ve memleket sınırlarına dühûl ile i'lân-ı harb eylediği hâlâ Silistre Vâlîsi ve Tuna cânibi seraskeri düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem Vezîrim el-Hâc Ahmed Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû tarafından beyân ve iş'âr olunmuş olduğundan Bâb-ı Şeyhülislâmîde sâbık ve esbak şüyûhu'l-İslâm ve sudûr-ı kirâm ve ulemâ-i allâm ve vükelâ-i Devlet-i Aliyye-i ebed-kıyâm ile akd olunan meclis-i şûrâda lede'l-

müzâkere Rusyalu millet-i İslâmiyenin düşmen-i tabî'iyesi olduğu evvel ve âhir bilinmiş olduğundan bu vechile Memâlik-i Mahrûsemde tecâvür ve tahattur ile bi'l-fi'l i'lân-ı harb ve ızhâr-ı husûmet eylemiş olduğuna mebnî taraf-ı saltanat-ı seniyyemden dahi avn ü inâyet-i Bârî'ye tevekkül ve inkıyâd ve imdâd-ı rûhâniyyet-i cenâb-ı Risâlet-penâhîye tevessül ve istinâd ile mukâbele bi'l-misil levâzımını icrâsına kıyâm olunmak ve kâffe-i ehl-i İslâm yeni başdan levâzım-ı ittifâk ü ittihâd ve te'yîd ü te'kîd ederek a'lâ ve ednâ küçük ve büyük cümle dîn-i mübîn uğrunda mal ve cana bakmayup sıd[k] ile çalışmak lâzım geleceği taraf-ı şer'-i şerîfden beyân olunmuş olmak telebbüsüyle ber-muktezâ-yı [şer'-i] şerîf-i mutahhara ve müstağîsen bi-tevfîki'llâhi te'âlâ tedâbîr-i lâzime-i gazâ vü cihâda mübâşeret olunarak derhâl ordu seraskeri müşârun-ileyhe piyâde ve süvârî cüyûş-ı muvahhidîn ile Tuna tarafına ihrâc ve i'zâm olunmuş ve Rusyalunun bugünlerde hudûd-ı şarkiyeye dahi tahattur ve tecâvüz eylemesi melhûz olduğundan hâlâ Erzurum Vâlîsi ve bi'l-istiklâl Şark cânibi Seraskeri Sadr-ı sâbık düstûr-ı mükerrrem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem Vezirim es-Seyyid Mehmed Saîd Abid Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü ma'ıyyetine Anadolu cânibinden müretteb olan asâkir-i nusret-me'âsir fevc fevc mahallerinden tahrîk ve ihrâc ve isbâle ve müsâra'aten Serasker-i müşârun-ileyhe sevk ve irsâl olunmak üzere iktizâ edenlere mahsûs evâmir-i şerîfem ısdâr ve tesyâr kılınmış ve taraf taraf sevk ve ta'yîn kılınan cünûd-ı muvahhidîn havl ve kuvvet-i cenâb-ı hayrû'n-nâsırîn ve tevcîh-i kulûb-ı mü'minîn ile eynemâ-kânû mansûr ve muzaffer olarak adû-yı dîn-i hizlân-karîn bu def'a bulup niyet-i bâtılası kendi başına döneceği eltâf-ı ümmîd-i vüsûk ise dahi ma'âza'llâhü te'âlâ ilerüde maslahat sıkışupda millet-i İslâmiye'nin ale'l-umûm dîn-i mübîn uğruna kıyâmı lâzım gelir ise ol vakt bi'l-cümle mahallerin on yaşıdan yetmiş yaşına kadar kâffe-i ehl-i İslâm [10a] ifâ-yı farîza-i cihâd ü gazâyâ kıyâm etmek üzere hemân hâzır ü âmâde olmaları esbâb ve vesâ'ilinin istihsâl ve istikmâline mezîd-i sa'y ü gayret eylemeleri etrâfiyla bildirilmiş olmakdan nâşî siz ki vüzerâ-yı müşâr ve Mîrimîrân-ı kirâm ve mevâlî-i fihâm ve kudât ve nüvvâb ve ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutabâ ve sâ'ir-i mûmâ-ileyhimsiz, şurût-ı keyfiyeti taht-ı hükûmet ve idârenizde kâ'in bi'l-cümle kazâ ve kasabât ve kurâ ahâlî-i İslâmlarına i'lâm ve işâ'at birle kazâlarınızdan matlûb olunan tertîbât-ı seferiyyenin hemân ale'l-acele tanzîm ve tesviyesine mezîd-i ikdâm ve gayret ve kâffe-i ehl-i îmân an-samîmü'l-kalb mansûriyyet-i cünûd-ı muvahhidîn makhûriyyet-i a'dâ-i dîn için cevâmî' ve mesâcidde akîb-i salât-ı mefrûzada da'avât-ı hayriyyeye iştigâl ve muvâzabet eylemeleri cümleye tenbîh ve tebyîn ve meşâyih ve ulemâ dahi fezâ'il-i gazâ ve cihâdı etrâfiyla takdîm ve telkîn ederek asıl memlekete nice müretteb ve matlûb olan

asâkirlerin (---) olarak Memâlik-i Mahrûsem sekenesi olan ehl-i İslâmın içlerinden muktezâyı gayret-i dîniyeleri üzre muhâfaza-i nâmûs-ı şevket-me'nûs-ı dîn-i mübîn ve muhârese-i Memâlik-i müslimîn için kendi hâhiş ve rızâları ile fî-sebîli'llâh mâlen ve bedenen gazâ ve cihâda gitmek murâd edenleri bi't-teşvîk peyderpey şark cânibi Seraskeri müşârun-ileyh ma'îyyetinde gazâ ve cihâd etmek üzre Erzurum cânibine sevk ve i'zâma ikdâm ve mübâderet eylemeniz fermânım olmağın i'lâmen ve ifhâmen mahsûs işbu emr-i celîlü'l-kadrim ısdâr ve hâssam hasekilerinden kıdvetü'l-emâcid ile tesyâr olunmuştur, imdî adû-yı dînîni mağrûrâta vâki' olan tavr ve hareketine nazaran bundan böyle Müslümân olanlar dîn-i mübîn gayretini güdenler hâb ü râhatı nefslerine harâm bilerek ve dâmen-i gayreti miyân-ı hamîyyete bend ederek dîn-i mübîn ve devlet-i ebed-karînim uğrunda cân ve mal fedâsıyla ibrâz-ı sadâkat edecek Müslimler idüğünü zîr-i hükûmet ve idârenizde bulunan bi'l-cümle kazâ ve kasabât ve kurâ ahâlî-i İslâmiyesine i'lân ve işâ'at birle kazâlarınızdan evâmîr-i aliyye ile müretteb ve matlûb olunan asâkir ve zehâyir ve mehâmm-ı sâ'ire-i seferiyenin çar çabuk tanzîm ve tekmiî husûsunda mezîd-i ikdâm ve gayret ve bi'l-cümle İslâm hulûl-pezi-i mansûriyyet-i asâkir-i İslâm ve makhûriyyet-i a'dâ-i dîn-i dûzah-encâm ve muvaffakiyet-i vükelâ-i saltanat-ı seniyyem için da'vât-ı hayriyyeye muvâzabet-i tâmm edenler ellerini cümleye tenbîh ve te'sîs ile bi'l-cümle meşâyih ve ulemâ ve mesâcid ve mehâfilde fezâ'il-i cihâdî bunun etrâfıyla tefhîm ederek içlerinden fî-sebîli'llâh mâlen ve bedenen gazâyâ hâhiş olanların Şark cânibi Seraskeri müşârun-ileyh ma'îyyetine sevk ve i'zâma mübâderet ve lede'l-iktiza îfâ-yı farîza-i gazâ ve tahsîl-i fevz ü necât-ı rûz-ı me'âd için cümle mü'minîn ve muvahhidîn dahi şimdiden tehiyye ve tedârükât-ı seferiye için bezl-i vüs' ve makderet eylemeleri esbâb ve vesâ'ilinin istihsâline bi'l-ittifâk mezîd-i ikdâm ve dikkat eylemeniz kat'î matlûb-ı pâdişâhânem idüğü ve bu bâbda iğmâz ve ferâgat ve kusûr ve betâ'et bir vechile câ'iz olmadığı ma'lûmunuz oldukça bir vechile (---) amel ve harekete ve infâz-ı emr-i şâhânemde icrâ-yı muktezâsı fermân-berî ve sadâkâta bi'l-ittifâk sa'y ü gayret ve hilâfından be-gâyet tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur, buyurdum ki, ilâ-âhirihi

Evâsıt-ı şehr-i Za. li-sene [12]43

Kad-vasale ileynâ hâze'l-emr fi'l-âşir Z. li-sene [12]43

Sahife No: 10b

Hüküm No:20

Tarihi: 11. Z. 1243

Konusu: Mürur Tezkiresi olmadan kimsenin bir yerden başka bir yere itmesine izin verilmemesi.

Bu def'a dahi man'-i mürûr hakkında vürûd eden emr-i âlîşânın verilen i'lâm sûretidir. Men'-i mürûr hakkında ittifâk-ı ârâ ile karâr-gîr olan nizâm-ı müstahsine iktizâsı üzre Memâlik-i Mahrûsede bir mahallden bir mahalle şahs-ı vâhidin tezkiresiz salıverilmemesi husûsunda vürûd eden emr-i âlîşân Kal'a-i Sultâniye Mahkemesi'ne lede'l-vürûd ve cümle lâzîmü'l-huzûr muvâcehelerinde feth ve kırâ'at olundukda cümleye i'lân ve işâ'ati havî ve mübâşirine hâssa-i hasekiyândan Süleymân Ağa kullarına verilen emr-i âlîşânın i'lâm sûreti beyân olunmak üzre işbu mahalle şerh verildi. Fî 11 Z. li-sene [12]43

Sahife No: 10b

Hüküm No:21

Tarihi: 29. Z. 1243

Konusu: Dergâh-ı âlî Kapıcıbaşlarından İbrahim Ağa vakfı olan çeşmelerin gelir ve masraflarını gösteren muhasebe kayıtları.

Merhûm el-Hâc İbrâhîm Ağa'nın çeşmelerinin muhâsebe defteridir.

Fî 29 Z. li-sene 1243

Dergâh-ı âlî Kapucubaşlarından merhûm el-Hâc İbrâhîm Ağa'nın Kal'a-i Sultâniye varoşunda binâ eylediği çeşmelerinin evkâfına hasbe'l-meşrûtiyyet bâ-berât-ı âlîşân mütevelliyesi Hânım Hanım diyâr-ı âhar olan Eğin Kazâsında sâkine olmağın vakf-ı mezkûrun gerek gallesini ve gerek temettu'dan çeşmelere ve su yollarına iktizâ eden ta'mîrât ve termîmâtını cemî'-i umûr-ı vakfî idâre edecek bir kimesneye muhtâc olmağın otuz altı târîhinde mütevellîye-i mezbûre Kal'a-i Sultâniye'ye gelip anda sâkine li-eb kız karındaşı Emîne Hânım ile Asitâne'ye gidip Bâb-ı Kâdiaskerîyeye mütevellîye-i mezbûre kız karındaşı Emîne Hânımı vakf-ı mezkûrun cemî'-i umûrunu idâreye vekâlet-i mutlaka-i âmme ile tevkîl ve mûcibince huccet-i şer'îyye yedine teslîm ve vekîl-i merkûme dahi ol târîhden kırk üç târîhi hitâmına değin cümle ahâlî-i Kal'a-i Sultâniye ma'rifetleriyle umûr-ı vakfî bir müddet Zeynelâbidîn Bey'e ve bir müddet Arabgîrî Osmân Ağa'ya ve kırk bir târîhinin Zi'l-ka'desinin ibtidâsından kırk üç târîhi hitâmına değin yirmi altı mâh hâlâ zevci Eğin Kazâsından Yusuf

Ağa'ya idâre etdirip lâkin sinîn-i mezkûreden beri gerek Zeynelâbidîn ve gerek Osmân Ağa'nın bi'l-vekâle ve'l-cibâyeye olan evrâklarının hesâb-ı vakfları her ne kadar ahâlînin ihbârlarıyla sahîh ise de alâ-vechî'l-îzâh vaktlerinde gerek asl-ı mâl-i vakf ve gerek masârifât kangı senedinin ibrâzı kangı senenin masârifına harc ve takâs olduğu [makbûz] olan sicillerde ma'lûm olmadığından ancak defterde bulunan Yusuf Ağa'nın kırk üç senesi Zi'l-hiccesi evâhirinde yedinde olan asl-ı mâl defteri idâre ve musakkafât defteri ve gerek yirmi altı mâhda olan masârifât defterlerine cümle ahâlî-i kal'a muvâcehesinde nazar olunup alâ-vechî's-sahîh ve'l-îzâh hesâb-ı vakf rû'yet murâd olunmağla kırk bir senesi zimemât-ı nâsda mevcûd asl-ı sahîh mâl-i vakf on bin üç yüz kırk altı gurus olup kırk bir senesi hitâmında ribh-i şer'îsi kırk bir senesi musakkafât-ı vakfın icârede hâsılât ve kırk iki senesi Muharremü'l-harâmı ibtidâsından gâyetine değin bir senelik akçe-i mezkûrun ribh-i şer'îsi ve yine kırk iki senesinin bir senelik icârât-ı asl-ı mala zamm oldukda cem'an on altı bin iki yüz seksen dört gurusâ bâliğ olmağın işbu mebâliğden kırk bir senesi Zi'l-ka'desinin ibtidâsından kırk üç senesi Zi'l-hiccesinin gâyetine değin yirmi altı mâhda vukû' bulan cüz'î ve küllî cemî'-i masârifât-ı vakf ve bundan akdem evvelki câbî Arabgîrî Osmân Ağa'nın iki senelik ücret-i cibâyeti üç yüz gurus ve selefimiz hâkimin harc-ı deftere kayd aldığı iki yüz yirmi gurus ve Yusuf Ağa'nın ücret-i cibâyeti iki senelik üç yüz gurus ve bizim harc-ı defter-i muhâsebe ve i'lâm yüz yirmi gurus ve beş sene tevliyet vazîfesini senede kırk beş gurusdan iki yüz yirmi beş gurus cem'îsi on bin yetmiş dokuz gurusâ bâliğ olmağın bu mebâliğ kırk iki Zi'l-hiccesi tamâmında cem' olan mâl-i vakf ki on altı bin iki yüz seksen dört gurusdan ihrâc olundukda on üç bin iki yüz beş gurus asl-ı sahîh mâl-i vakf kırk üç senesi Muharreminden istirbâha ibtidâ olunmuş olmağla işbu kırk üç senesi hitâmında gerek mebâliğ-i mezkûrenin ribhinden ve gerek icâretinden cem' ve tahsîl olunacak üç bin iki yüz seksen bir gurus otuz paradır, ba'de't-tahsîl kırk dört senesi vakf-ı şerîfin cemî'-i masârifâtına ol cem' olunacak mebâliğ-i mezkûreden sarf oluna, sene-i mezbûre tamâmında ol mebâliğden her ne mikdâr akçe kalır ise kemâ-fi's-sâbık asl-ı mâl-i vakfa zamm olunmak üzere beher sene muhâsebesi bu vechile rû'yet olunup hesâb oluna ve's-selâm. Fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-ışrîn min-şehri Zi'l-hicce'ti's-şerîfe li-sene selâse ve erba'în ve me'eteyn ve elf.

Arabgirî Osmân Ağa Bâ-temessük Guruş 1700	Bozokî Ahmed Efendi Bâ-temessük Guruş 500	Çanakçı Kethudâ oğlu Mehmed Bâ-temessük Guruş 200	Çiftçi Berber Ahmed Bâ-temessük Guruş 300	Battal oğlu Ahmed Reîs Bâ-temessük Guruş 400
Dağlı Mustafa Reîs Bâ-temessük Guruş 200	Şatır Mustafa Ağa Bâ-temessük Guruş 200	Karacaviranlı Alaca oğlu Hasan Bâ-temessük Guruş 200	Debbâğ el-Hâc Mehmed Ağa Bâ-temessük Guruş 200	İzmirli Mutaf İsmâîl Ağa Bâ-temessük Guruş 100
Kal'a Kethudâsı İsmâîl Ağa Bâ-temessük Guruş 200	Kemal Karyeli Masalcı oğlu İbrâhîm Bâ-temessük Guruş 300	Numan Efendi Bâ-temessük Guruş 200	Pazarbaşı-zâde Ali Ağa Bâ-temessük Guruş 100	Ali Koç-zâde Ahmed Efendi Bâ-temessük Guruş 100
Mehmed Çavuş oğlu Ali Bey Bâ-temessük Guruş 100	Hacı Selim oğlu Mahmûd Ağa Bâ-temessük Guruş 100	Câmi'-i Kebîr İmâmı Halîl Efendi Bâ-temessük Guruş 300	Tüfengî Mûsa Bâ-temessük Guruş 100	Demirci-zâde Mustafa ve karındaşı Adem Bâ-temessük Guruş 400
Nalçacı oğlu Mahmûd Bâ-temessük Guruş 500	Torum-zâde Hasan Ağa Bâ-temessük Guruş 200	Helvacı Ömer oğlu İbrâhîm Bâ-temessük Guruş 100	Çanakçı Kethudâ Ahmed Bâ-temessük Guruş 50	Berber Mustafa Usta Bâ-temessük Guruş 20

Keresteci Hacı Mehmed Ali Ağa Bâ-temessük Guruş 100	Müezzin oğlu Mustafa Bâ-temessük Guruş 100	Terzi Ali Ağa Bâ-temessük Guruş 200	Topçubaşı vekîli Hasan Ağa Bâ-temessük Guruş 250 Arslanca	Çizmeçi Hacı Ahmed Ağa Bâ-temessük Guruş 300
Kus Karyeli el- Hâc Hasan Ağa Bâ-temessük Guruş 200	Pehlivan oğlu Hüseyin Bâ-temessük Guruş 100	Kahveci Veysel Beşe Bâ-temessük Guruş 20	Mahallesinde Biti zevcesi Rukiyye Kadın Bâ-temessük Guruş 60	Karacaviranlı Yanık Hasan Bâ-temessük Guruş 30
Oba Karyeli Mehmed Bâ-temessük Guruş 50	Oba Karyeli Sarı Hasan Bâ-temessük Guruş 25			
[11a]				
Oba Karyeli İlyas oğlu Hasan Bâ-temessük Guruş 50	Kemal Karyeli Saraycıklı Mehmed Bâ-temessük Guruş 100	Kal'a verâsında Tülbend oğlu Hasan Bâ-temessük Guruş 50	Bayramiç kurâlarından İvazçayırılı Hacı oğlu Ahmed Bâ-temessük Guruş 100	Bakkal Anderye Bâ-temessük Guruş 500

Bakkal Dimitri	Millet-i Yahudiyâna	Eci Abram	Eci Abram	Peter Ovannes
Bâ-temessük	cem'an	oğlu Agop	oğlu Sirak	Bâ-temessük
Guruş	Bâ-temessük	Bâ-temessük	Bâ-temessük	Guruş
500	Guruş	Guruş	Guruş	100
	500	200	500	
Kasab Katman	Suyolcu	Dulkarı oğlu	Françe	Karkar oğlu
Bâ-temessük	Haminaki	Kara Dimitraki	tercümanı Eci	Minolaki
Guruş	Bâ-temessük	Bâ-temessük	Salamon	Bâ-temessük
100	Guruş	Guruş	Bâ-temessük	Guruş
	400	200	Guruş	150
			100	
Etmekçi	Cebecibaşı	Kilidü'l-bahrılı		
Esteramlı	Mehmed Ağa	Hamal İsmâil		
Bâ-temessük	Bâ-temessük	Ağa		
Guruş	Guruş	Bâ-temessük		
50	100	Guruş		
		1100		

Min-haysü'l-mecmû' Yekûn

Guruş Para

13205 Yalnız on üç bin iki yüz beş guruşdur. Kırk üç senesinden istirbâh
olunan

01980 30 Kırk üç senesinin tahsîl olunacak ribhidir.

İcâre-i vâhideli musakkafât yegân yegân müfredât defteridir ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur

Yalı'da	Keresteci el-	Yukarıçarşı'da		
kahvehâne îcârı	Hâc Mehmed	bâlâsında	Çatalbaş oğlu	Def'a esb
Guruş	Ali Ağa	Dâver oğlu	fırını îcârı	değirmeni îcârı
60	dükkânı îcârı	Kahvesi îcârı	Guruş	Guruş
	Guruş	Guruş	140	140
	100	72		

Pideciler içinde pideci dükkânı îcârı Guruş 60	Yalı Câmi'i kurbunda yağhâne îcârı Guruş 120	İttisâlinde esb değirmeni icarı Guruş 140	Yalı'da Kasab dükkânı îcârı Guruş 72	Çarhî-zâde Câmi-i Şerîfi kurbunda yağhâne îcârı Guruş 100
--	--	--	---	--

Dâver oğlu kahvesi ittisâlinde terzi dükkânı îcârı Guruş 12	Ahmed Çavuş ittisâlinde arsa îcârı Guruş 15	Yalı Yokuşunda Nemçe Korsendors hânesi îcârı Guruş 150 Guruş	Cem'an Yekûn Guruş 1301 Yalnız bin üç yüz bir guruşdur. Kırk üç senesi tahsîl olunacak icârâtıdır
--	---	---	--

10346 Kırk bir senesinde asl-ı mâl-i mevcûd vakf-ı sahîh ile zimemât-ı nâsda olan on
bin üç yüz kırk altı guruşdur.

03336 Kırk bir senesi ve kırk iki senesi iki senelik ribh-i şer'îsi üç bin üç yüz otuz altı
guruşdur.

02602 İki senelik musakkafâtın icârâtı iki bin altı yüz iki guruşdur.

16284

03079 Kırk bir senesi Zi'l-ka'desinin ibtidâsından kırk üç senesi Zi'l-hiccesinin
gāyetine değin cümle masârîfât-ı vakf ve kırk bir senesi hâsılâtından Câbî Osmân
Ağa'ya verilen üç yüz guruş ve ol vakt hâkimü'l-vakt muhâsebesine verilen iki yüz
yirmi guruş ve kırk üç evâhırında hâkime harc-ı defter-i muhâsebe ve harc-ı i'âm
yüz yirmi guruş ve beş sene mütevellîye Hânım için verilecek Câbî Yusuf Ağa
zamânında iki yüz yirmi beş guruş ki cem'an üç bin yetmiş dokuz guruş ihrâc-
şüd

13205

İşbu bâlâda beyân olunan defter-i vakfdan hâric zimemât-ı nâsda olan ba'zısı
mümkînü'l-husûl ve ba'zısı diyâr-ı âharda olmağla vefât etmekle mümteni'u'l-husûl
defteridir.

İtgelmez	Domuzcu oğlu	Şıkırdım oğlu	İbrâhîm Bey	Kal'a-i
Karyesinde	Mustafa'da	Ovannes'de	Kara Kethudâ-	Sultâniye'de
Terzi İstimat	Bâ-temessük	Bâ-temessük	zâde'de	Eci Kosti'de
Bâ-temessük	Guruş	Guruş	Bâ-temessük	Bâ-temessük
Guruş	70,5	400	Guruş	Guruş
149,5			20	100
Cem'an Yekûn				
Guruş				

920 Dokuz yüz yirmi guruşdur. Eğerçi tahsîl olunur ise mâl-i vakfa zamm oluna.

Sahife No: 11b

Hüküm No:22

Tarihi: Et. Z. 1243

Konusu: Valilerin ve diğer idarecilerin kendilerine kanunen verilmiş haklardan daha fazla halktan vergi almamaları ve vergi kaçırılmaması hususunda dikkat edilmesi.

Düstûrûn-ı mükerreremûn, müşîrûn-ı müfahhamûn, nizâmü'l-âlem, müdebbirû umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimû mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümeahhidû bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidû erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûfûn bi-sunûfi avâtıfî'l-Meliki'l-a'lâ Anadolu'nun sağkolu yemîn ve yesâriyla nihâyetine varınca vâki' vüzerâ-yı ızâmım edâma'llâhü te'âlâ iclâlehum ve e'âzımü'l-ümerâ'i'l-kirâm, efâhimü'l-küberâ'i'l-[fihâm], zü'l-kadri ve'l-ihtirâm, ashâbü'l-izz ve'l-ihtişâm, el-muhtassûn bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-a'lâ mîrimîrân-ı kirâm edâma'llâhü te'âlâ ikbâlehum ve akdâ kudâtî'l-müslimîn, evlâ vulâtî'l-muvahhidîn, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-yakîn, râfî'û a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn, vârisû ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn, el-muhtassûn bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-mu'în mevâlî-i fihâm zîdet-fezâ'ilühüm ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-ikelâm kudât ve nüvvâb zîde-fazlühüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimîn ve voyvodagân ve a'yân ve vücûh-ı ahâlî bi'l-cümle iş erleri zîde kadrühüm tevkî'i refî'i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, bir müddetden berü ba'zı vulât ve hukkâm ve voyvoda ve a'yân kendilerine mahsûs olan â'idât ve mukannenâta adem-i kanâ'at birle zîr-i idârelerinde olan kazâlardan tekâlîf-i sahîha ve matlûbât-ı mîriye ve mürettebât-ı [seferiye]

azv-i töhmet ve isnâd-ı kabâhat ile fukarâ-yı ra'ıyyetin çift ve çubuk ve davarlarını satdırarak kendilerini tecrîm ve tağrîm etmek misillü hilâf-ı şerî'at-i garrâ ve mugâyir-i rızâ harekete ictirâ eyledikleri mütehakkık olduğuna binâ'en fîmâ-ba'd vulât ve hukkâm ve voyvoda ve a'yân kendilerine muhassas â'idât-ı kadîmeye kanâ'at birle tekâlîf-i sahîha ve mürettebât-ı sâ'ireden başka kendi nefsleryiçün bir akçe ve bir habbe almamak bir kimesnenin cünha ve kabâhati vukû'unda darb ve ta'zîr ve hadd ve kısâs misillü lâzım gelen ahkâm-ı şer'ıyyesi ne ise icrâ olunup bir akçe cerîme almamak tenbîhâtına dâ'ir bâlâları hatt-ı hümâyûn übbehet-makrûn-ı pâdişâhânem ile müveşşah Anadolu ve Rumelinin üçer kollarına mufassal ve meşrûh ısdâr ve tesyâr kılınmış olan evâmîr-i celîle-i mülûkânemin me'âl-i münîfini ba'zı müfsid ve muharrik makûleleri kendi merâm-ı mefsedet-encâmlarına göre tağyîr ve tahrîf ederek fukarâ kâffe-i tekâlîfden mu'âf kılınmışdır deyü bir takım sâde-dil kimesneleri tağlît ve iğfâl ile matlûbât-ı mîriye ve mürettebât-ı seferiyenin ta'tiline bâ'is ve bâdî oldukları bu def'a bi'l-ihbâr vâsıl-ı sâmi'a-i şehriyârânem olup fukarâ ve zu'afâ zât-ı hilâfet-simât-ı mülûkâneme vedî'a-i cenâb-ı Hâliku'l-berâyâ mülâbesesiyle kâffe-i mezâlim ve ta'addiyâtıdan himâyet ve sıyânetleri nezd-i mekârim-vefd-i pâdişâhânemden matlûb ve mültezem olduğu misillü mürettebât-ı Devlet-i Aliyye ve mehâmm-ı saltanat-ı seniyyemin dahi te'hîr ve ta'tılden vikâyesi ehemm ve elzem idüğü zâhir ve cemî'-i zamânda ve husûsuyla Devlet-i Aliyyemin tarafına derkâr olan böyle bir meşgûliyeti hengâmında mürettebât-ı seferiyenin ta'tiline cesâret gâyet uygunsuz bir keyfiyet olduğundan ba'de ez-în dahi bu misillü muhterî'ât ile bir mahallde tekâlîf-i mühimme ve mürettebât-ı Devlet-i Aliyyemin ta'tîl ve te'hîr kılındığı haber alınır ise bi't-taharrî cesâret edenlerin te'dîblerine ibtidâr olunacağı bedîhî ve bâhir olmakdan nâşi siz ki vüzerâ-yı müşâr ve mîrimîrân ve mevâlî ve kudât ve nüvvâb ve sâ'ir-i mûmâ-ileyhimsiz vusûl-i emr-i şerîfimde keyfiyeti zîr-i hükûmet ve idârenizde kâ'in kazâ ve kasabât ve kurâ ahâlîsine ifâde ve tenbîh ile kazâlarınızdan müretteb olan matlûbât-ı mîriye ve mehâmm-ı seferiye ve tekâlîf-i sahîha her ne ise cümlesini yerli yerinden ve îcâb ve iktizâ edenlerden tamâmen ve kâmilten tahsîl ve mahallerine i'tâ ve tesbîle mübâderet ve bundan böyle o misillü hilâf-ı rızâ kelâm tefevvühüne ibtidâr edenler olur ise icrâ-yı te'dîbleriyiçün isim ve şöhetleriyle keyfiyeti Dersa'âdetime tahrîr ve işâret eylemeniz fermânım olmağın tenbîhen ve ihtimâmen ve mahsûsan işbu emr-i celîli'l-kadrim ısdâr ve hâssam hasekilerinden kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Ahmed Şemseddîn ile tesyâr olunmuşdur. İmdî vusûl-i emr-i şerîfimde keyfiyeti bi'l-cümle ahâlînin gûş-ı hûşlarına ilkâ ve tefhîm ile bâlâda mezkûr emr ve tenbîhât-ı mülûkânem muktezâsı üzre amel ve harekete bi'l-ittifâk

mezîd-i ikdâm ve dikkat eylemeniz irâde-i aliyyem muktezâsından idüğü ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh amel ve harekete bi'l-ittihâd mezîd-i sa'y ü gayret ve bu vesîle ile takâlîf-i sahîha ve masârifât-ı seferiye ve mukannenât mâ'adâ ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra'yyetden ziyâde nesne ahz ve tahsîlinden be-gâyet ittikâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki, vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilâfından be-gâyet tehâşî ve mücânebet eyleyesiz, şöyle bilersiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî-evâsıtı şehr-i Zi'l-hiccetî's-şerîfe li-sene selâse ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Sahife No: 11b

Hüküm No: 23

Tarihi: Er. Z. 1243

Konusu: Sefer için yola çıkan vüzerâ ve askerler hariç, diğer görevlilerin görev yerlerine giderken halktan bedava yem ve yiyecek almamaları, aldıkları erzakın parasını vermeleri, sefere giden görevlilerin ise erzaklarının birer günlük olmak şartıyla konakladıkları kazâ halkınca karşılanması.

Düstûrûn-ı mükerreremûn, müşîrûn-ı müfahhamûn, nizâmü'l-âlem, müdebbirû umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimû mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhidû bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidû erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf[ûn] bi-sunûfi avâtîfi'l-Meliki'l-a'lâ Anadolu'nun sağkolu yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca vâki' vüzerâ-yı ızâmım edâma'llâhü te'âlâ iclâlehum ve e'âzîmü'l-ümerâ'i'l-kirâm, efâhimü'l-küberâ'i'l-fihâm, zü'l-kadri ve'l-ihtirâm, ashâbü'l-izz ve'l-ihtişâm, el-muhtassûn bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-a'lâ mîrimîrân-ı kirâm dâme ikbâlühüm ve akdâ kudâtî'l-müslimîn, evlâ vulâti'l-muvahhidîn, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-yakîn, râfî'û a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn, vârisû ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn, el-muhtassûn bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-mu'în mevâlî-i fihâm zîdet-fezâ'ilühüm ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-kelem kudât ve nüvvâb zîde-fazlühüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimîn ve voyvodagân ve a'yân ve vücûh-ı ahâlî bi'l-cümle iş erleri zîde kadrühüm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, bir müddetden berü ba'zı vüzerâ ve mîrimîrân mansıbları cânibine azîmetlerinde ve kıdem ve mübâşiriye dahi savb-ı me'mûrelerine iyâb ü zihâblarında esnâ-yı

râhda uğradıkları kazâlardan müft ü meccânen yem ve yiyecek ahzıyla bilâ-mûcib fukarâyâ bâr oldukları tahkîk kılındığına mebnî fimâ-ba'd mürûr u ubûr eden vüzerâ ve mîrimîrân ve hademe ve mübâşîrân yem ve yiyeceğe dâ'ir kendülerine lâzım olan şeyleri akçesiyle alup ahâlî ve fukarâdan bir sudan başka nesne mutâlebe olunmaması ve kazâlar taraflarından dahi i'tâ kılınmaması mukaddemce Anadolu ve Rumeli'nin üçer kollarına ısdâr ve tesyâr olunan evâmîr-i alıyyemde tenbîh ve te'kîd kılınmış olduğundan ile'l-ân mûcib ve muktezâsı icrâ olunmakda ise de el-hâletü hâzihî sefer-i hümayûn-ı nusret-makrûn-ı pâdişâhânem tahkîkine mebnî Anadolu ve Rumeli câniblerinden mücerred îfâ-yı farîza-i gazâ ve cihâd için semt-i gazâ vü cihâda sevk ve ta'yîn kılınan vüzerâ ve me'mûrîn ve asâkirlerden esnâ-i râhda yem ve yiyeceklerini kendi akçeleriyle almaları gayr-ı câ'iz ve mukaddemce sünûh eden irâde-i seniyyem vakt-i hazarda fukarânın bî-hûde masârıfdan vikâyeleri garazından ibâret olup bu misillü guzât-ı muvahhidîne imdâd ü i'âne herkese lâzime-i zimmet idüğü emr-i bâriz olmakdan nâşî siz ki vüzerâ-yı müşâr mîrimîrân ve mevâlî ve kudât ve nüvvâb ve sâ'ir-i mûmâ-ileyhimsiz vusûl-i emr-i şerîfimde keyfiyyeti zîr-i hükûmet ve idârenizde kâ'in kazâ ve kasabât ahâlîsine ifâde ve tebyîn ile bundan böyle sefere me'mûr ve ta'yîn kılınan vüzerâ ve mîrimîrân ve sâ'ir me'mûrîn ve askerîden her kim olur ise olsun esnâ-yı râhda kazâlarınıza lede'l-vürûd birer gecelik iktizâ eden yem ve yiyecekleri i'tâ ve ferdâsı ileriki kazâyâ ısdâr ve hâssam hasekilerinden kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Ahmed Şemseddîn zîde mecdühü ile tesyâr olunmuştur. İmdî bâlâda beyân olunduğu vechile bundan böyle sefere ta'yîn kılınan vüzerâ ve mîrimîrân ve me'mûrîn ve askerîden her kim esnâ-yı râhda taht-ı hükûmet ve kazâlarınıza dâhil olur ise fakat bir gecelik lâzım gelen yem ve yiyeceklerini i'tâ ve ferdâsı ileriki kazâyâ ısdâr olunması husûsuna bi'l-ittifâk mezîd-i ikdâm ve dikkat eylemeniz kat'î matlûb-ı pâdişâhânem idüğü ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer amel ve harekete ve infâz-ı emr ü irâde-i mülûkânemle îfâ-yı muktezâ-yı fermân-berî ve sadâkate [12a] bi'l-ittihâz sarf-ı vüs' ve kudret ve hilâfından tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuştur buyurdum ki, vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilâfından tehâşî ve mücânebet eyleyesiz, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî-evâhır şehr-i Zi'l-hicce'ti's-şerîfe li-sene selâse ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Sahife No: 12a

Hüküm No: 24

Tarihi: Et. M. [1244]

Konusu: Bazı suçlarından dolayı görevinden alınarak Bursa'ya sürülen Biga Kazâsı Mahkemesi eski Başkatibi Mehmed Murad'ın Kala-i Sultaniye'de iskan etmesi şartıyla affedildiği.

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Bursa Nâ'ibi mevlânâ (.....) zîde ilmühû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Biga Kazâsı Mahkemesi'nde berât-ı şerîfimle Başkatibi olan Mehmed Murâd kendi hâlinde olmayıp dâ'imâ fesâd-ı belde ve envâ'-ı hîleye mütecâsir olduğu inhâ olunduğuna binâ'en merkûmun Başkitâbeti üzerinden ref' ve berâtı kaydı terkîn ve Biga Kazâsı'nda olan emlâkini bey'a âharı tevkîl birle kendi ıyâl ve evlâdıyla Bursa'da sâkin olmak ve kazâ-i mezbûra min-ba'd ayak basmamak üzre bundan akdemce bâ-işâret-i Şeyhülsîlâmî sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince Bursa'ya nefy ü irsâl olunmuş ise de merkûmun perîşân-ı hâl mağdûriyetinden bahsle afv ü itlâkı husûsu mukaddemce Dersa'âdetime inhâ ve istirhâm kılınmış olduğundan mukaddemâ merkûmun hakkında vâki' olan inhâ ve iştikânın vâki'a mutâba'ati ve itlâkında bir gûne mahzûr olup olmadığı keyfiyeti bî-garaz erbâb-ı vukûfdan bi't-taharrî sıhhat ve hakîkatî üzre Dersa'âdetime inhâ ve iş'âr olunması husûsuna dâ'ir bi'l-fi'l Sadrıa'zam-ı sûtûde-şiyem vekîl-i mutlak-ı kaviyyü'l-himem cânibinden hâlâ Biga Sancağı Mutasarrıfı ve Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfız ve Seraskeri düstûr-ı mûkerrem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem Vezîrim el-Hâc Hâfız Ali Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûya tastîr ve tesyîr kılınan isti'lâmnâme mûcibince keyfiyyet lede't-taharrî bundan akdem Biga Kazâsında vukû' bulan fesâd ve ihtilâlde merkûmun dahi alâka ve medhali olduğuna mebnî ol vechile inhâ olunarak nefy ü iclâ olunmuş olduğu Biga Kazâsında sâkin olması câ'iz olmadığı beyânıyla Kal'a-i Sultâniye'de ikâmet etmek üzre afv ü itlâkı husûsu Muhâfız-ı müşârun-ileyh tarafından bu def'a Derbâr-ı şevket-karâr-ı Pâdişâhâneme tahrîr ve inhâ olmakdan nâşî merkûmun Kal'a-i Sultâniye'de meks ü iskân etmek üzre kayd-ı nefyden afv ve itlâkı bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Şeyhülsîlâm ve müfti'l-enâm Yâsînci-zâde a'lemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhirîn, efdalü'l-fudalâ'i'l-müteverri'în mevlânâ es-Seyyid Abdülvehhâb edâma'llâhü te'âlâ fezâ'ilehû işâret etmeleriyle işâretleri mûcibince itlâkı fermânım olmağın imdî ber-minvâl-i muharrer merkûmun cürmü afv ve itlâk olunduğu sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin ma'lûmun oldukda şart-ı itlâkını gûş-ı hûşuna gereği gibi ilkâ ve tefhîm birle kayd-ı nefyden tahliye-i sebîline mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki hükm-i şerîfimle (.....) vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh

üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eylesesin, şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî-evâsıtı şehr-i Muharremü'l-harâm [li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Li'l-mahrûseti Kostantiniyye

Sahife No: 12a

Hüküm No: 25

Tarihi: Et. S. 1244

Konusu: Toplum huzurunu bozduklarından dolayı Ünyeli Receb ve Sünbül, Kale-i Sultâniyeli Yusuf ile Kastamonulu Veli'nin Kale-i Sultâniye'ye sürgüne gönderildikleri, kendilerinin bir başka yere gitmelerine izin verilmemesi.

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim, câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim, el-muhtass bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'd-dâ'im Rikâb-ı hümayûnumuda bi'l-fi'l Çavuşbaşı olan es-Seyyid Mehmed Atâullah dâme mecdühû ve kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi mevlânâ (.....) zîde ilmühû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, zümre-i aliyyeden olup harekât-ı nâ-marziyeye ictisârları tahkîk olunan Ünyevî Receb ve Sünbül ve Kal'a-i Sultâniyeli Yusuf ve Kastamonulu Veli nâm şahsların li-ecli't-te'dîb Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ü tağrîb olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Şeyhülişlâm ve müfti'l-enâm Yâsînci-zâde a'lemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhirîn, efdalü'l-fudalâ'i'l-müteverri'în mevlânâ es-Seyyid Abdülvehhâb edâma'llâhü te'âlâ fezâ'ilehû işâret etmeleriyle mûcibince merkûmların li-ecli't-te'dîb çavuş mübâşeretiyile Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ü tağrîb olunmaları fermânım olmağın imdî sen ki Çavuşbaşı-i mûmâ-ileyhsin merkûmları ma'rifetinle ahz ve mübâşir ta'yîn olunan Dîvân-ı Hümayûnum çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Çavuş zîde kadrühûya terfîkan Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ü irsâle müsâra'at eylesesin, vusûllerinde merkûmları ol tarafda menfiyyen meks ü ikâmet etdirip bilâ-fermân itlâklarından mücânebet ve bir hatve mahall-i âhara hareketlerine irâ'et-i ruhsat olunmak lâzım gelir ise mes'ûl ve mu'âteb olacağını bilip ona göre muhâfazaları esbâbını istihsâle tekayyüd ve dikkat ve vusûllerini mübâşiri çavuş-ı merkûm ile Dersa'âdetime tahrîr ve i'lâma mübâşeret eylemen bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki, vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin

mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilâfindan mübâ'adet eylesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî-evâsıtı Safrû'l-hayr li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Mahrûse-i Kostantiniyye

Sahife No: 12b

Hüküm No: 26

Tarihi: Er. M. 1244

Konusu: Harb ilan eden Rusya'ya karşı on iki yaşından yetmiş yaşına kadar bütün Müslümanların savaşmak üzere orduya katılmaları.

Düstûrûn-ı mükerremûn, müşîrûn-ı müfahhamûn, nizâmü'l-âlem, müdebbirû umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimû mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhidû bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidû erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûfûn bi-sunûfi avâtîfi'l-Meliki'l-a'lâ Anadolu'nun sağkolu yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca vâki' vüzerâ-yı ızâmım edâma'llâhü te'âlâ iclâlehum ve e'âzîmü'l-ümerâ'i'l-kirâm, efâhimü'l-küberâ'i'l-fihâm, zü'l-kadri ve'l-ihtirâm, ashâbü'l-izz ve'l-ihtişâm, el-muhtassûn bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-a'lâ mîrimîrân-ı kirâm dâme ikbâlühüm ve akdâ kudâtî'l-müslimîn, evlâ vulâtî'l-muvahhidîn, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-yakîn, râfî'û a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn, vârisû ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn, el-muhtassûn bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-mu'în mevâlî-i fihâm zîdet-fezâ'ilühüm ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-ke'lâm kudât ve nüvvâb zîde-fazlühüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimîn ve voyvodagân ve a'yân ve vücûh-ı ahâlî bi'l-cümle iş erleri ve dîn-i Muhammedî gayret-keşleri zîde kadrühüm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, dînimizin düşmeni olan Moskovlunun millet-i İslâmiye hakkında derkâr olan sû'-i kasd ve ihâneti ve her taraftan Memâlik-i İslâmiye'ye hücum ve iktihâmı keyfiyyâtı mukaddem ve mu'ahhar sahîfe-pîrâ-yı sudûr olan evâmir-i aliyyemle cümleye beyân kılınmışıdı. El-hâletü hâzihî Moskovlu gurûr ve istikbâr ile Tuna'nın berü yakasına geçirmiş olduğu asker-i nühûset-peykerini üç kol ederek birer takımını Silistre ve Varna ve bir takımını dahi Şumnu tarafına sevk ederek çend def'a vukû' bulan muhârebelerde li'llâhi'l-hamd ve'l-mennihî Asâkir-i İslâm mansûr ve muzaffer ve a'dâ-yı dûzah-encâm makhûr ve müdemmer olmakda ise de günden güne sû'-i kasdını artırarak umûm Millet-i İslâmiye aleyhine çalışmakda olduğundan el-yevm Memâlik-i Mahrûsede

bulunan kâffe-i ehl-i İslâm ve ehl-i îmân dahi esta'îzü bi'llâh "ve câhidû fî-sebîli'llâhi bi-emvâlikün ve enfüsiküm" nass-ı şerîfi muktezâ-yı münîfi üzre üzerlerine beş vakt namâz gibi farz-ı ayn olan gazâ vü cihâd ıcrâya ale'l-umûm kıyâm eylemek üzre mukaddemce her taraftan evâmir-i aliyyem neşriyle tenbîh kılınmış ise de henüz lâıyıkıyla asâkir-i nusret-me'âsir-i İslâmiye her taraftan tecemmu' ve tahaşşüd etmemiş ve moskovlunun bu derece şiddet üzre tehâcümü Millet-i İslâmiye hakkında garaz-ı bâtılını kuvveden fi'ile çıkarmak dâ'iesinden ibâret olduğu tebeyyün ve tahakkuk etmiş olduğundan bundan sonra ehl-i îmâna durup mal ve hayâta bakacak vaktleri olmayup "faddala'llâhü'l-mücâhidîne ale'l-kâ'idîn ecran azîmen" nass-ı kerîmi ile "men iğberret kademâhu fî-sebîli'llâhi vecebet lehü'l-cennetü" hadîs-i şerîfi mantûkunca ba'zıları üzre ihrâz-ı mesûbât-ı cihâd ü gazâ ve a'dâ-yı kelimetu'llâhi'l-ulyâ niyet-i hâlisasıyla dînimiz yolunda sıdk u sebât ile çalışmak cümleye ale'l-infirâd farîza-i zimmet ve vâcibe-i uhde-i hamîyyet olduğuna binâ'en avn ü inâyet-i hazret-i hayrû'n-nâsırîn tevekkül ve i'timâd ve imdâd-ı rûhâniyyet-i cenâb-ı seyyid-i kibriyâsına tevessül ve istinâd ile bi'l-fi'l Sadria'zam ve Serdâr-ı ekrem-i sadâkat-alemim düstûrül-kerem, müşîr-i efham, nizâmü'l-âlem, nâzımü menâzımı'l-ümem Mehmed Selîm Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü ve zâ'afe bi't-te'yîdi iktirân ve ikbâlihî Asitân-ı şevket-âşiyânemde birkaç gün zarfında ikinci Ordû-yı hümâyûnum ile hemân düşmen üzerine müteveccihen ale'l-acele Edirne tarafına azimet etmek üzre işbu mâh-ı Muharremü'l-harâmı yirmi dördüncü Salı günü tuğ-ı zafer-fürûğu rekz etmiş ve inşâ'Allâhü te'âlâle'l-Melikü'l-müte'âl zât-ı hilâfet-simât-ı mülûkânem dahi livâ-i sa'âdet-iltivâ-yı Fahr-ı Kâ'inât aleyhi ve alâ-âlihî a'le't-tahiyyât istishâb ile müstemirren bi-inâyeti'llâhi'l-Meliki'n-nasr bi'z-zât mukâbele-i a'dâ-yı dîn için hareket-i nusret-makrûnumu tasmiîm ederek Râmî Çiftliği nâm mahalle nasb-ı hıyâm-ı mehâbet-ittisâm etmek üzre ittifâk-ı ârâ-yı hayr-hâhân-ı dîn ü devlet ile karâr verilmiş olmakdan nâşî işbu sefer-i nusret-eser-i hümâyûnumda inşâ'Allâhü te'âlâ a'dâ-yı dînimiz üzerine her taraftan tahsîl-i galebe ve fütûhâta mazhariyetimiz eltâf-ı celîle-i hazret-i hayru'n-nâsırînden mes'ûl ve müsted'â olarak Memâlik-i Mahrûse-i şâhânemde kâ'in on iki yaşından yetmiş yaşına kadar âmme-i ehl-i İslâm ve kâffe-i ümmet-i Muhammed hemân silâhlarını kapıp gazâ vü cihâda sür'at ve şitâb ile fevc fevc ordû-yı hümâyûnuma vürûd ve lühûka cân ü gönülden müsâra'at eylemeleri lâzım gelmiş ve ma'âza'llâhü te'âlâ bundan sonra gazâ vü cihâda kudret-i bedeniyesi olup da ızhâr-ı necdet-i İslâmiyeleri ağır davrananlar "ben gitmem falan gitsin" gibi söz söylemeğe cesâret edenler olur ise o misillüler yârin huzûr-ı hazret-i Rabbü'l-âlemînde cevâb veremeyip mazhar-ı azâb-ı elîm ve giriftâr-ı ıkâb-ı azîm olacaklarında şekk ve

şübhe olmadığı bu def'a her tarafa beyân ve i'lân kılınmış olmağla siz ki vüzerâ-yı müşâr ve mîrimîrân ve mevâlî-i fihâm ve kudât ve nüvvâb [13a] ve sâ'ir-i mûmâ-ileyhimsiz, siz dahi mazmûn-ı emr-i şerîfimi ve işbu hareket-i umûmiye ancak dînimiz için olup ona göre davranılmak lâzım geldiğini zîr-i hükûmet ve idârenizde kâ'in bi'l-cümle kazâ ve kasabât ve kurâ ahâlî-i İslâmiyyeye i'lân ve beyân ile eli silâh tutan ve harb ü darba kâdir olan "Lâ-ilâhe illa'llâh Muhammedü'r-Rasûlu'llâh" diyenleri hemân bu uğurda gazâ ve cihâda tahrîs ve teşvîk ederek fevc fevc ordû-yı hümayûn-ı nusret-makrûnum tarafına sevk ve irsâle bi'l-ittifâk mezîd-i ikdâm ve müsâra'at eylemeniz fermânım olmağın i'lâmen ve ifhâmen ve teberrûken ve ve ikdâmen ve mahsûsan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve Sadria'zam tatarlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde kadrühû ile tesyâr olunmuşdur. İmdî vusûlünde emr-i şerîfimde ber-minvâl-i muharrer zîr-i hükûmet ve idârenizde olan mahallerin ehl-i İslâmını ayaklandırıp fevc fevc ordû-yı hümayûn tarafına sevk ve irsâle bi'l-ittifâk kemâl-i ikdâm ve gayret eylemeniz kat'iiyen matlûb-ı pâdişâhânem idüğü ve fîmâ-ba'd bu emr-i ehemmi-dinde her kim ta'allül ve muhâlefet ve imrâr-ı vakte cesâret ile eyler ise o makûleler ber-muktezâ-yı şer'-i şerîf âsim olarak rûz-ı cezâda mu'âteb ve mu'âkab olacakları ma'lûmunuz oldukda ona göre amel ve harekete ve infâz-ı emr u irâde-i mülûkânemle îfâ-yı muktezâ-yı fermân-berî ve sadâkâta mezîd-i sa'y ü gayret ve hilâfından tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki, vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî-evâhır şehr-i Muharremü'l-harâm li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Mahrûse-i Kostantîniyye

Sahife No: 13a

Hüküm No: 27

Tarihi: Et. M. 1244

Konusu: 7 Muharrem 1244 tarihinde doğan Fatma Sultan için tüm yurt genelinde şenlikler yapılması.

Düstûrûn-ı mûkerremûn, müşîrûn-ı müfahhamûn, nizâmü'l-âlem, müdebbirû umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimû mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhidû

bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidû erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûfûn bi-sunûfî avâtîfî'l-Meliki'l-a'lâ Anadolu'nun sağkolu yemîn ve yesâriyla nihâyetine varınca vâkî' vüzerâ-yı ızâmım edâma'llâhü te'âlâ iclâlehum ve e'âzîmü'l-ümerâ'i'l-kirâm, efâhimü'l-küberâ'i'l-fihâm, zü'l-kadri ve'l-ihtirâm, ashâbü'l-izz ve'l-ihtişâm, el-muhtassûn bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-a'lâ mîrimîrân-ı kirâm dâme ikbâlühüm ve akdâ kudâtî'l-müslimîn, evlâ vulâtî'l-muvahhidîn, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-yakîn, râfî'û a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn, vârisû ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn, el-muhtassûn bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-mu'în mevâlî-i fihâm zîdet-fezâ'ilühüm ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-ke'lâm kudât ve nüvvâb zîde-fazlühüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimîn ve voyvodagân ve a'yân ve sâ'ir zâbitân zîde kadrühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, cenâb-ı Sâni'ü'l-melik ve'l-memlûk (---) te'âlâ şânühü an-vasmeti (---) irâde-i aliyye-i ezeliyyesi ve meşîyyet-i samedâniyye-i lem-yezeliyyesiyle selatîn-i ızâm-ı adâlet-âyîn ve havâkîn-i kirâm-ı ma'delet-güzînin teselsül-i nesl-i nesîlleri sebeb-i imtidâd-ı salâh-ı cihân ve müstevcib-i bekâ-yı nizâm-ı hâl-i âlemiyân olmakdan nâşî matla'-ı sulb-i tâcdârânemden bir atıyye-i subhâniyye sâtî' ve ahz-ı mevhibe-i samedâniyye tâlî' olup işbu bin iki yüz kırk dört senesi Muharremü'l-harâmının yedinci Cumartesi günü duhter-i kebîre-i ihtirâm Fatma Sultan-ı aliyyetü's-şân etâla'llâhu ömrehâ mîri'z-zamân zîver-efzâ-yı mihr-i vücûd ve kulûb-ı enâma envâr-pâş sürûr-ı nâ-ma'dûd olarak bi'l-cümle kâdılar makarr-ı hükûmetim mesrûr u şâdmân ve inşâ'Allâhü'r-Rahmân nice şehzâdegânın karîben cülûslarına mınassa-i zuhûr olması temennâsıyla dest-guşâ-yı Rabb-i Müste'ân olmalarıyla bu inâyet-i ilâhiye ve mevhibet-i sübhâniyyeye teşekküren makarr-ı hilâfet-i pâdişâhânem olan İstanbul ve cevânib ve eknâfında üç gün rüsûm-ı îd icrâ ve levâzım-ı meserret ve şâdmânî îfâ olunduğuna binâ'en bu beşâret-i hümâyûnun Memâlik-i mahrûseme neşr ve i'lânıyla cümle hisseyâb-ı mesrûr kılınması lâzime-i tahrîr-i cenâb-ı Bârî olmağın neşr-i vilâdet-i duhter-i sa'd-ahterim zımnında işbu [fermân-ı] celîlü'l-kadrim ısdâr ve hasâ'is-i mahsûsa-i pâdişâhânemden olan şefkat nasf-ı ra'ıyyetleri ve merhamet muktezâsı üzre mücerred isticlâb-ı da'avât-ı hayriyye irâdesiyle el-hâletü hâzihî asker ve mevâdd-ı sâ'ireden dolayı mübtelâ-yı masârıf olan fukarâ ve zu'afâyı hizmet-i mübâşiriye masârıfından vikâyeten beher kazâda yüz yirmi beşer gurus verilmek üzre Sadriâ'zam tatarlarından Hasan Ağa ile tesyâr olunmuşdur, imdi siz ki vüzerâ-yı ızâm ve mîrimîrân ve mevâlî-i [13b] ve kudât ve nüvvâb ve sâ'ir-i mûmâ-ileyhimsiz keyfiyyet ma'lûmunuz oldukda meşâyıh ve zühhâd ve sâ'ir ıbâd taraflarından mesâcid ve mehâfilde edâ-yı âlî ve tertîb-i envâ'-ı mehâmid ü senâ ile dârü's-saltanatî's-seniyyemde olduğu misillü

üç gün üçer nevbet top ve tüfeng atdırılıp şenlik ile şân ve şevket-i saltanat-ı seniyyem icrâ kılınarak ızhâr-ı meserret ve şâdmânîye mübâderet ve bu vesîle ile mıkđâr-ı mu‘ayyeneden ziyâde hidmet verilmek ve nâm-ı âhar ile hafî ve celî ahâlî-i fukarâya bir akçe ve bir habbe tarh ve tevzî‘ olunarak ta‘adî ve rencîde vukû‘a gelmekden be-gâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ‘ ve lâzimü'l-intisâlimin mazmûn-ı itâ‘at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilafından hazer ve mücânebet eyleyesiz ve şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fî-evâsıtı şehri Muharremü'l-harâm li-sene erba‘a ve erba‘în ve mi‘eteyn ve elf.

Mahrûse-i Kostantîniyye

Sahife No: 13b

Hüküm No: 28

Tarihi: 7. S. 1244

Konusu: Yeni tayin olunan Bosna Valisi Vahid Paşa'nın görev yerine giderken öldüğünden dolayı yolda kalan mal ve eşyasının tekrar geri getirilmesi.

Düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümeahhidü bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfî avâtıfî'l-Meliki'l-a'lâ hâlâ Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfızî vezîrim Hâfız Ali Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû ve zikri âtî husûsa mübâşir ta'yîn olunan hâcegân-ı dîvân-ı hümayûnumdan Çavuşbaşı kîsedârı işbu Ali Râif tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Bosna eyâleti uhdesine tevcîh olunan Vahîd Paşa bu def'a me'mûr ve muhâfız bulunduğuş Eski İstanbullukda hulûl-i ecel-i mev'ûduyla vefât etmiş olduğunu müteveffâ-yı müşârun-ileyhin kethudâsı tarafından iş'âr etmiş ve müteveffâ-yı müşârun-ileyhin mahall-i mezkûrda olan hazîne ve eşyâ-yı sâ'iresini li-eclî't-techîz Eski İstanbulluğa azîmet eylemiş olduğuş bu def'a muhâfız-ı müşârun-ileyh tarafından bâ-tahrîrât inhâ olunmuş olduğuna ve müteveffâ-yı müşârun-ileyh (---) bulunduğuşa göre mütemevvilce olup evlâdı dahi olmadığına binâ'en mahall-i mezkûrda olan hazîne ve eşyâ ve devâbb ve mevâşî her nesi var ise kethudâsı mûmâ-ileyh ile hazînedârı bi'l-istishâb bu tarafa getirmek üzre sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin sen ta'yîn kılınarak mülâzemetini hâvî emr-i şerîfim ısdârı husûsuna irâde-i seniyyem ta'lîkiyla ol bâbda hatt-ı

şerîf-i şâhânem şeref-rîz-i sudûr olmuş olmağın imdi muktezâ-yı me'mûriyetin üzre Dersa'âdetime hareket ve mahall-i mezbûra vusûle müsâra'at birle müteveffâ-yı müşârun-ileyhin mahall-i mezkûrda hazîne ve eşyâ ve devâbb ve mevâşî her nesi var ise kethudâsı ve hazînedârı mûmâ-ileyhimâ ile bi'l-istishâb bu tarafa getirip ol vechile îfâ-yı merâsim-i me'mûriyete mezîd-i i'tinâ ve dikkat etmen fermânım olmağın me'mûriyetini hâvî işbu emr-i âlişânım ısdâr ve biriyle i'tinâ ile tesyâr kılınmıştır. İmdi keyfiyyet-i irâde-i şâhânem mısdâk-ı emr-i şerîfim meczûmun oldukda fermân-ı hümâyûnum ve muktezâ-yı me'mûriyyetin üzre müteveffâ-yı müşârun-ileyhin mahall-i mezkûrda olan hazîne ve eşyâ ve devâbb ve mevâşî her nesi var ise kethudâsı ve hazînedârı mûmâ-ileyhimâ ile ma'an bi'l-istishâb bu tarafa getiresin ol vechile berây-ı levâzım-ı me'mûriyyetine mezîd-i sa'y ü gayret ve hilâf-ı rızâ ve mugâyir-i me'mûriyete hareket ile mazhar-ı mu'âhaze ve itâb olmakdan be-gâyet tevakkî ve mübâ'adet eylesiz ve sen ki muhâfız-ı müşârun-ileyhsin sen dahi mûcib ve muktezâ-yı emr ü irâde-i şâhânemle amel ve hareket ederek tenfîz-i emr-i âlişânıma sarf-ı küll-i miknet eylemen bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki, hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i âlişânımın mazmûn-ı münîfi birle üzre âmil olasız şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' şehr-i Saferi'l-hayr li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Sahife No: 14a

Hüküm No: 29

Tarihi: 7. S. 1244

Konusu: Kala-i Sultâniye kazâsının altı aylık masraf defteri.

İşbu bin iki yüz kırk üç senesi rûz-ı kasımından sene-i mezbûre rûz-ı hızırına gelince altı mâhda Kal'a-i Sultâniye kazâsından mürûr u ubûr eden hidemât-ı Devlet-i Aliyye ve bâ-emr-i âlî âmed-şüd eden mübâşirâna verilen hizmet-i mübâşiriye ve sene-i mezbûre rûz-ı Hızır menzil bedeli ve yoklama filikası mâhiyeleri ve filaka ta'mîrâtı masârîfâtı ve ber-mu'tâd müftî Efendiye ve ahâlî-i belde muhtârânı ücreti ve (---) ve harc ve müftü ve bi'l-cümle mürûr u ubûr edenlere ve bi'l-cümle vukû' bulan masârîfât-ı kasaba ve kurâ ihtiyârânı ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le yegân yegân rû'yet-i hesâb olunarak bi'l-cümle ahâlînin makbûl-ber olduğu masârîfât defteridir ki ber-vech-i âtî beyân olunur. Hurrire fi'l-yevmi's-sâbi' min-şehri Muharremü'l-harâm li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Guruş

050	Devletlü Sadrıa‘zam Efendimizin menfî getiren kavasına
263,5	Rahib Bey asâkir ile Midilli'ye azîmetlerinde olan masârıf
400	Asâkir ile Midilli'ye Edîb Ağa'nın karındaşı azîmetinde masrûf
100	Top getiren Tophâne-i Âmire çavuşlarına verilen
<u>115</u>	Bâ-emr-i hazret-i Veliyyü'n-ni‘amî üzre kopyalar eczâsıyçün Topçu Musa Usta'ya
928,5	
490	Dersa‘âdete irsâl olunan iki senelik kirpas navlu
500	Şa‘îr bedeli mübâşiri Ahmed Ağa'ya
050	Tezkire için fermân getiren tatara
<u>500</u>	Devletlü Veliyyü'n-ni‘am Efendi hazretlerinin taraf-ı devletlerinden sudûr buyrulan i‘lân buyrulduzu için
2464,5	
0250	Tophâne-i Âmire Sancakdârına mühimmât getirdiği vakt verilen
0060	Sîmli elbise men‘iyçün için fermân getiren tatara
0100	Def‘a Tophâne-i Âmire çavuşları mühimmât getirdikleri vakit verilen
<u>0150</u>	Çarka toplarını getiren devletlü Sadrıa‘zam hazretlerinin kavasına
3028,5	
0030	Ta‘âmiye için gelen mübâşirin uşağına
0368	Bâ-emr-i âlî kırk üç senesinin matlûb buyrulan güherçilesi için
1500	Dersa‘âdete irsâl olunan kirâhâne bedeli
<u>6750</u>	Bâ-emr-i âlî kalyoncu bedeliyesi için verilen
11617,5	
00850	Bâ-emr-i âlî top hatabı bedeli için verilen
00240	Hâcegân Efendi'nin iki nefer talebe nafakalarına dört mâhda verilen
02160	Hâcegân Efendi'nin altı mâhdan ziyâdecilerine verilen
00300	Bâ-fermân-ı âlî nasf topçusuyla cebeci Sakız'a azîmetlerinde masârıf-ı deve kirâsı
00240	Yusuf Ağa-zâde İsmâîl Ağa'nın sekiz mâhda mahzen ücreti
00240	Asâkir-i mansûre vekîli Nuri Ağa'nın mahzen ücreti
00120	Def‘a Nûri Efendi'nin Çatal banu oğlunda mahzen ücreti

00360	Tapçu neferâtının hastalarıyçün Hâlid Ağa'ya verilen
<u>16186,5</u>	
00120	Hidâyet Ağa'nın yetîmi menziline ücreti
00400	Topçu arabacılarının hayvânâtlarıyçün verilen han kirâsı
00085	Humbaracı bargîrlerinin ahırlarına ve saman toplarına verilen ücret
<u>00078</u>	Hacı Abdi oğlu yediyle Zâim Ağa'ya masârıf
16869,5	
00430	Hâcegân Efendi'nin filikasının ta'mîri ve müceddeden kızak ve sâ'ire masrûf
00300	Kâtibiye
00150	Çadır getiren devletlü Sadrı'zam Efendimizin kavasına
<u>00050</u>	Günde cebehâne getiren devletlü Sadrı'zam hazretlerinin kavasına
17799,5	
00150	Tezkire için fermân getiren tatara
00050	Def'a tezkire için ferman getiren tatara
00100	Tophâne-i Âmire çavuşuna
<u>00250</u>	Müftü Efendi hazretlerine
18349,5	
00726	Bâ-fermân-ı âlî Sakız Cezîresine ta'yîn buyrulan İbrâhîm Ağa ma'iyyetiyle Rumeli askerinin beş günlük masrafları ve hayvan ve araba ücreti
09125	Bâ-emr-i âlî kırk dört senesine mahsûb gelecek kirâları
01200	Kırk eşek ve deve(?) mübâya'asından bâkî Hüseyin Efendi'nin hakkı için verilen
<u>00328</u>	Bâ-emr-i âlî Midilli'ye asker-i mansûrenin irsâl olunan cebelerine deve kirâsı
32728,5	
04000	Âdet-i belde memleket muhtârlığı ücreti
00500	Âdet-i belde uşaklarına ücret
01000	Akçe hâssı için verilen
<u>00065</u>	Defter getiren ağaya verilen
38293,5	

06426	İki yüz kırk üç senesi Cemâziye'l-evvelinin guresinden Zi'l-ka'de nihâyetine gelince yedi aylık hâne masâırları
00250	Menzil bedeli hizmet-i mübâşiriyesi
01000	Kalyoncu bedeli hizmet-i mübâşiriyesi
<u>00600</u>	Devletlü veliyyü'n-ni'am Efendi hazretlerinin mübâşiriyesi hizmeti
46569,5	
[14b]	
46569,5	Nakl-i yekûn
00025	Tophâne-i Amire Çavuşuna
00400	Devletlü Sadrıa'zam Efendimiz hazretlerinin kavasına firârî getirdiği vakt verilen
00195	Baba kal'asına giden bârgîrlar ve âdemlere verilen
<u>00125</u>	Bâ-emr-i âlî vürûd eden Haseki Ağa'ya verilen
47214,5	
00015	Men-i mürûr hakkında gelen tatara hizmet
01530	Sancak masâırfâtından Kal'a-i Sultâniye'ye nasîb
00050	Karavul getiren kavasa hizmet
<u>01000</u>	İtyemez Karyesi'nin Rumeli asâkiri (---) devrlerinde masâırları ve ber-mu'tâd imdâdiye ücreti
49819,5	
01310	Hâkim Efendi hazretlerine bir ziyâdeden harc-ı defter
00750	Efendi-i mûmâ-ileyhin harc-ı i'lâmât ve ikrâmiyesi
<u>00450</u>	Kâtibiye ve huddâmiye ve muhzırıye
52329,5	Yalnız elli iki bin üç yüz yirmi dokuz buçuk guruşdur.

Hisse-i ehl-i İslâm	Hisse-i milel-i	Karye-i Saraycık	Karye-i Okçular
Guruş	selâse	5 Hâne	3 Hâne
5814,5	Guruş	Guruş	Guruş
	11629	4010	2406

Karye-i Bağcılar	Karye-i cedîd	Karye-i İtgelmez	Karye-i Recebler	
0,5 Hâne	1 Hâne	10 Hâne	0,5 Hâne, 1 Rub‘	
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	
401	802	8010	601,5	
Karye-i Türkmüş	Karye-i Ortacı	Karye-i Bedik	Karye-i Sarıpınar	
1 Hâne	1 Hâne	1,5 Hâne	1 Hâne, 1 Rub‘	
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	
802	802	1203	1003	
Karye-i Kavs	Karye-i Aşıklar	Karye-i Sarıcaağa	Karye-i Kalaylıklı	
5,5 Hâne	1,5 Hâne	3,5 Hâne	1,5 Hâne	
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	
4411	1203	2807	1203	
Karye-i Çiftlik	Karye-i Kemal	Karye-i Sığırlı	Karye-i Terziler	Karye-i Kurşunlu
1 Hâne	Guruş	0,5 Hâne	1,5 Hâne	1 Hâne, 1 Rub‘
Guruş	2 Hane	Guruş	Guruş	Guruş
1003	1604	401	1203	1003

Sahife No: 14b

Hüküm No: 30

Tarihi: Et. S. 1244

Konusu: Kala-i Sultâniye Kazâsının 1243 yılı Kasım'ından Mayıs'ına kadar altı aylık masraf tevzî‘ defterinin kontrol edilerek gönderildiği; vergiler toplanırken halktan değişik isimlerle fazla vergi alınmaması.

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri‘în Kal‘a-i Sultâniye Nâ‘ibi mevlânâ (...) zîde ilmuḥû ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a‘yân ve zâbitân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zîde küdrühum tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki, muktezâ-yı irâde-i seniyyem üzre mevâdd-ı zulmiyenin her taraftan ref‘ ve imhâsıyla Şerî‘at-i mutahhara-i hazret-i peygamberiyyenin kemâ-hüve hakkuhâ icrâsı husûslarını mutazammın bâlâları hatt-ı hümâyûn-ı adâlet-makrûn-ı pâdişâhânemle müveşşah bundan akdem Anadolu ve Rumeli'nin üçer

kollarına ısdâr ve hâssam hasekilerinden biriyle tesyâr olunan mufasssal ve meşrûh emr-i şerîfimde tenbîh ve iş'âr olunduğu üzre memleketlerde olan tekâlîf ve tevzî'ât hânelerinin hakikatini anlamak için her bir kazânın tevzî' defteri altı ayda bir Dersa'âdetime gönderilerek bu tarafda masârifât-ı vâki'alarının terfîkât ve tenkmîhinde ihâle-i enzâr-ı dikkat ve ba'dehû makâm-ı sadâretten bâlâ-yı defterde sahh keşîde olunarak masârîf-ı sahîhanın mîkdârı tasrîhiyle tevzî'ine ruhsatı hâvî emr-i âlî ile mahalline i'âde birle öteden beri tevzî'ât-ı vâki'a ba'zı kazâda hâne ve ba'zı mahallde çift i'tibârıyla ve re'âyâ karyelerinde dahi evrâk hesâbıyla ola.g.e.lidiğinden defter-i musahhahda (---) verilecek emr-i âlîde ta'yîn ve tasrîh olunacak mîkdâra göre ol kazânın her bir karyesine hâne ve çift ve evrâk başına kaç gurus isâbet eder ise ona göre tevzî' ve tahsiline mübâşeret kılınması tenbîhâtı derc ve ta'yîn olunmuş ve bu husûs umûr-ı mu'tenâdan olmak mülâbesesiyle işbu defâtir-i tevzî'âtın bu tarafda terfîkât ve tenkîhâtı maslahat-ı ehemmine [15a] mevâlî-i fihâmdan hâlâ Haremeyn Müfettişi akdâ kudâti'l-müslimîn mevlânâ Mehmed İzzet zîdet fezâ'ilühû bi'l-intihâb me'mûr ve ta'yîn kılınmış olmakdan nâşî bu def'a Kal'a-i Sultâniye Kazâsına sene-i mezbûre rûz-ı kasımından rûz-ı hıdırına gelince altı aylık olmak üzre Dersa'âdetime gönderilen mumzâ ve memhûr bir kıt'a tevzî' defterinin yekûn elli iki bin üç yüz yirmi dokuz buçuk gurusâ bâliğ olmuş defter-i mezkûr mevlânâ-yı mûmâ-ileyhe lede'l-havâle ol dahi muktezâ-yı me'mûriyyeti üzre ba'de'l-mutâlebe ol vechile tevzî'i iktizâ eylediğini mübeyyin zîr-i defterde imzâ ve temhîr etmiş Rikâb-ı Hümâyûn Kâimmakâmı tarafından bâlâ-yı deftere sahh keşîde kılınarak defter-i mezkûr i'âde ve irsâl kılınmış olmağla siz ki nâ'ib ve sâ'ir-i mûmâ-ileyhimsiz vusûl-i emr-i şerîfimde sâlifü'z-zikr elli iki bin üç yüz yirmi dokuz buçuk gurus ma'rifetiniz ve cümle ma'rifetiyle kazâ-i mezbûr ahâlîsine tevzî' ve tesviye şurûtuna ri'âyet olunarak tevzî' ve taksîm ve yerlû yerinden cem' ve tahsîl ile mahallerine te'diye ve teslîme dikkat ve meblağ-ı mezbûrun hîn-i tevzî'inde defter-i mezkûra bir akçe zamm ve ilâve olunmak veyâhûd tahsîldâriye nâmıyla ziyâde akçe ahz ü tahsîl kılınmak lâzım gelir ise bi't-tahkîk mütecâsiri olanların haklarından gelineceği muhakkak ve mukarrer olduğuna binâ'en ona göre amel ve harekete ikdâm ve ihtimâm ve hilâfından tehâşî ve ittikâ-i tâmm eylemeniz fermânım olmağın işbu emr-i celîli'l-kadrim ısdâr ve tesyâr olunmuşdur. İmdî keyfiyyet ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer amel ve hareket ve infâz-ı emr ü irâde-i şâhânemle îfâ-yı levâzım-ı sadâkate dâmen-i dermiyân-ı gayret ve meblağ-ı mezbûrun sûret-i tevzî' ve tahsîli bu tarafa dahi ma'lûm olmak için lâzım gelen i'lâmın Dersa'âdetime irsâl ve takdîmine müsâra'at ve mugâyiri rızâya irâ'et-i ruhsat ile nefsinizi mehlekeye ittikâda

gāyetü'l-gāye tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur, buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî-evâsıtı şehri Saferi'l-hayr li-sene erba'a ve erba'în ve elf.

Mahrûse-i Kostantiniyye

Sahife No: 15a

Hüküm No: 31

Tarihi: 25. S. 1244

Konusu: Daha önce Kala-i Sultâniye Kazasından gönderilen masraf tevzî' defteri gereği olarak herkesten vergilerin adil bir şekilde tahsil edilmesi.

Şerî'at-şî'âr Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi fazîletlü Efendi zîde fazlühû ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı ahâlî ve iş erleri inhâ olunur ki, Kal'a-i Sultâniye Kazâsı'nın kırk üç senesi rûz-ı kasımından rûz-ı hıdırına gelince altı aylık olmak üzre mumzâ ve memhûr bir kıt'a tevzî' defteri akdemce bâ-irâde-i seniyye ma'rifetiniz ile Dersa'âdete gönderilmiş olduğuna defter-i mezkûrun zîr-i imzâ ve temhîr (---) Rikâb-ı Hümâyûn Kâimmakâmı taraf-ı âsafânelerinden deftere sahh keşîde olunarak defter-i mezkûrun bi'l-i'âde tarafımıza irsâl olunmuş olduğuna binâ'en tevzî' defterin yekûnu olan elli iki bin üç yüz yirmi dokuz buçuk gurus ma'rifet-i şer' ve cümle ittifâkıyla kazâ-i mezbûr ahalîsine ta'dîl ve tesviye-i meşrû'una ri'âyet olunarak tevzî' ve taksîm ve yerlû yerinden cem' ve tahsîl ve mahallerine teslîm olunmak bâbında bu def'a tarafınıza hitâben şeref-yâfte-i sahîfe-i sudûr buyrulan mazmûn-ı emr-i âlîden ma'lûmunuz oldukda imdî siz ki muhâtabûn-ı mûmâ-ileyhimsiz ber-mantûk-ı emr-i âlî ve sûret-i defter vechile meblağ-ı mezbûrun ma'rifet-i şer' ve ma'rifetiniz vechile ittifâk ile yerlû yerinden tahsîl ve mahallerine teslîm olunmak husûsuna müsâra'at ve hîn-i tevzî'de defter-i mezkûra bir akçe zamm ve ilâve olanmamasına ve tahsîldârı nâmında ziyâde akçe mutâlebe kılınmamasına mezîd-i ihtimâm ve dikkat eylemeniz bâbında Dîvân-ı Livâ-i Biga ve Muhâfaza-i Boğaz-ı Bahr-ı Sefîd ve cânib-i seraskerîden işbu buyruldu ısdâr ve (....) ile tesyâr olunmuştur. İnşâ'Allâhü te'âlâ vusûlünde gerekdir ki ber-mantûk-ı emr-i âlî ve mûcib-i buyruldu amel ve hareket ve hilâfindan hazer ve mücânebet eyleyesiz deyü.

Fî 25 S. li-sene [12]44

Sahife No: 15b

Hüküm No: 32

Tarihi: 25. S. 1244

Konusu: Bahr-ı Sefîd Boğazı'nın muhafazasında görevli iken vefat eden Eskişehir sipahilerinden Veli'nin terekesi.

Bahr-ı Sefîd Boğazında emr-i muhâfazada mukîm Eskişehir sipâhîlerinden humbaracı neferâtı dâhilinde iken vefât eden Veli Sipâhî'nin nakd ve terekesi muhalledfâtı vârislerine îsâl olunmak üzere Kal'a-i Sultâniye'de müzâyede olunan zâbitleri ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm olunan tereke-i müteveffâ-yı merkûmdur ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur.

Fî 25 S. li-sene [1]244

Müsta'mel	Şayak potur	Gömlek	Dizlik	İngiliz şalı
İslimye Kebesi	1 aded	2 aded	1 aded	1 aded
1 aded	Guruş Para	Guruş	Guruş	Guruş Para
Guruş	12 13	8	9	14 29
18				
Müsta'mel	Müsta'mel	Müsta'mel	Müsta'mel	Köhne dizlik
anteri 1 aded,	kaftan 1 aded,	hama kuşağı	biniş	1 aded
yelek 1 aded	salta fermene 1	1 aded	1 aded	Guruş Para
Guruş Para	aded	Guruş Para	Guruş	5 30
7 30	Guruş	13 30	18	
	31			
Hırdavat	Eğer takımı	Seyf	Tabanca	Sâ'at
Guruş	1 aded	1 aded	1 çift	1 aded
11,5	Guruş	Guruş	Guruş	Guruş
	17	175	250	165

Şalvar	Nakd-i
1 aded	mevcûdu
Guruş	Guruş
100	414

Cem'an Yekûn

Guruş
1276

Minhâ'l-İhrâcât

Techîz, tekfîn ve sâ'ire	Resm-i âdî ve huddâmiye	Dellâliye
masârîfâtı	ve muhzırıye	Guruş
Guruş	Guruş	5
52	49	

Sahhu'l-bâkî

Guruş
1170

Tereke-i müteveffâ-yı merkûm sahu'l-bâkî bin yüz yetmiş guruş halîfesine teslîm olunduğu işbu mahalle şerh verildi.

Sahife No: 15b

Hüküm No: 33

Tarihi: 25. S. 1244

Konusu: Eyüp Sultanlı Mustafa b. İbrahim'in tereke kaydı.

Bahr-ı Sefîd Boğazında emr-i muhâfazada mukîm Dergâh-ı âlî Humbaracı Yedinci Emîn Halîfe neferâtı iken Eyüb Sultanlı Mustafa bin İbrâhîm bundan akdem vefât edip zâbitleri ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm olunan tereke-i müteveffâ-yı merkûmdur ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur. Fî 25 S. li-sene [12]44

Köhne anteri	Çevre 2 aded,	Don, uçkur	Def'a don,	Def'a don,
ma'a yelek	yemeni 1 aded	Guruş	uçkur, gömlek	uçkur, gömlek
Guruş	Guruş	13	Guruş	Guruş
102	8.5		14	10,5

Sıkma şayak, anteri, uçkur	Köhne hırdavat	Zenbil, (---), hırdavat	Yağmurluk	Dizlik
Guruş 12	Guruş 12	Guruş 4,5	1 adet Guruş 18	1 adet Guruş Para 4 6
Çuka anteri 1 adet	Kuşak 1 adet	Köhne halı 1 adet	Yasdık 1 adet	Çizme, fatin Guruş Para 5 5
Guruş Para 4 10	Guruş Para 2 10	Guruş 6	Guruş 45	
Tabanca 1 çift	Katı hırdavat Guruş Para 13 19	Nakd-i mevcûdu Guruş 53		

Cem'an Yekûn

Guruş
217,5

Minhâ'l-İhrâcât

Techîz, tekfîn, Dellâliye ve sâ'ire masârıfâtı	Resm-i âdî, muhızıriye ve kâtibiye ve huddâmiye
Guruş 60,5	Guruş 6,5

Sahhu'l-bâkî

Guruş
150,5

Tereke-i müteveffâ-yı merkûm sahhu'l-bâkî yüz elli buçuk gurusunu vereselerine îsâl olunmak üzere halîfesine teslim olunduğu işbu mahalle kayd ve şerh verildi.

Sahife No: 16a

Hüküm No: 34

Tarihi: 3. Ra. 1244

Konusu: Kaza dahilinde beytülmale ait emval ve eşyanın araştırılıp beytülmale kazandırılması için Beytülmalci olarak Halîl Efendi'nin tayin edildiği ve eline verilen buyrulduya göre hareket edilmesi.

Şerî'at-şî'âr Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi fazîletlü Efendi zîde fazlühû inhâ olunur ki, Kal'a-i Sultâniye'de ve kazâsında ve havâlîsinde zuhûr eden beytül-mâlin bi't-taharrî ma'rifet-i şer' ve beytül-mâlcî ma'rifetiyle rü'yet ve tesviyesiyle defterinin tesviyesiyle îcâb-ı hâlden olduğuna ve zikr olunan beytül-mâlcilik umûruna tarafımızdan bir mu'temed kimesnenin nasb ve ta'yîni lâzım gelmiş idüğüne mebnî bu def'a sâlifü'z-zikr beytül-mâlcilik umûrunu idâre ve rü'yeti husûsuna tarafımızdan işbu Dârende-i buyruldu mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Ayvacıklı bîrûn ağavâtımızdan sadâkat-mendim Halîl Efendi zîde küdrühû me'mûr ve ta'yîn kılınmış olmağla imdi Kal'a-i Sultâniye ve kazâsıyla havâlîsinde zuhûr eden beytül-mâli ma'rifet-i şer' ve mûmâ-ileyh beytül-mâlcî Halîl Efendi ma'rifetiyle rü'yet ve tanzîmine mübâderet ve telef ve izâ'adan vikâyesi husûsuna sarf-ı küll-i miknet eyleyesiz ve sen ki beytül-malcî-i mûmâ-ileyhsin sen dahi muktezâ-yı me'mûriyetin vechile mezkûr beytül-malcilik umûruna dâ'imâ nezâret ve bi't-taharrî mezîd-i i'tinâ ve dikkat ve zuhûr eden beytül-mâlin telef ve izâ'asından ber-vech-i sadâkat vikâyesine gayret ve der-akab tarafımıza ihbâra müsâra'at eylemen bâbında Dîvân-ı Livâ-i Biga ve Muhâfaza-i Boğaz-ı Bahr-ı Sefîd ve cânib-i seraskerîden işbu buyruldu ısdâr ve yedine i'tâ ile tesyâr olunmuşdur. İnşâ'Allâh vusûlünde gerekdir ki, ber-mûceb-i buyruldu amel ve hareket olunmak deyü....

Fî 3 Ra. li-sene [12]44

Sahife No: 16a

Hüküm No: 35

Tarihi: 5. S. 1244

Konusu: Biga Sancağında daha önce vergi olarak aynen alınan koyunların bundan böyle bedelen alınacağından, bu yıl alınması gerek ağnam bedellerinin bir an önce toplanarak merkeze gönderilmesi.

Düstûr-ı mûkerrem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhidü bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfî avâtıfî'l-Meliki'l-a'lâ Biga Sancağı Mutasarrıfı vezîrim Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-ikelâm Biga Sancağında vâki' kazâların kâdıları ve nâ'ibleri zîde fazlühum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve sâ'ir iş erleri zîde kadrühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, ta'yînât-ı mîriye ve

mu‘ayyenât-ı sâ‘ire lâzimesiyçün Anadolu'da vâki‘ ma‘lûmü'l-esâmî elviye ve kazâlardan müretteb ağnâmın aynen tahsîli fukarâya su‘ûbet olduğundan beher re’s beşer guruşdan birle kat‘ olunarak lâzım gelen öteden berü hâssam kasabbaşısı bulunanlar tarafından mübâşir ta‘yîn olunan[lar tarafından] tahsîl olunmakda ve mübâşiriye olarak beher re’sinden yirmişer para alınmakda ise de hamden li’llâhi te‘âlâ asâkir-i mansûrenin gün be-gün tekessürü takrîbiyle gerek asâkir-i mansûrenin lahm ta‘yînâtı ve gerek sâ‘ir ta‘yînât külliyyet ve cesâmet kesb eylediğine mebnî fîmâ-ba’d emr ü idâresi mukâta‘ât hazînesi tarafına havâle ile kasabbaşı tarafına mâhiye sûretiyle hazîne-i mezkûreden nakden akçe verilerek ocaklık ve bedelât-ı sâ‘iresi hazîne-i mezkûreye â‘id olarak tahsîli husûsu irâde-i seniyyem muktezâsından ve kasabbaşı-i mûmâ-ileyhe şehriye verilecek akçenin ibkâsı bedelât-ı merkûmenin bedellerinin Dersa‘âdetime elviye-i mezkûre mutasarrıflarının kapu kethudâları ma‘rifetiyle bi’t-tahsîl hazîne-i mezkûreye teslim ve tavsîl olunmak üzere sûret-i defâtiriyle evâmir-i şerîfem ısdâr ve mukâta‘ât hazînesine ilmühaberi i‘tâsıyla tanzîmi husûsu mu‘teberân-ı ricâl-i Devlet-i Aliyyemden hâlâ Mukâta‘ât Nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Mîr Hüseyin Hüsnü dâme mecdühû tarafından bâ-takrîr inhâ olunmakdan nâşî mûcibince tanzîmi husûsuna irâde-i aliyyem ta‘alluk edip ol vechile elviye-i sâ‘ire için suver-i defâtir ile lâzîmü's-sudûr olan evâmir-i aliyyem ısdâr ve tesyâr olunmuş ve ilmühaberi dahi verilmiş olmağla koyun kaleminden ihrâc ve derûn-ı emr-i şerîfime mevdû‘an irsâl memhûr ve mumzâ sûret-i defter nâtik olduğu üzere Biga Sancağı'ndan müretteb bin beş yüz re’s ağnâmın beher re’si beşer guruşdan bedelleri yedi bin beş yüz ve yirmi beşer paradan hidmet-i mübâşiriyeleri yedi yüz elli guruş ki cem‘an sekiz bin iki yüz elli guruş sene-i merkûmeye mahsûben sâbıkı vechile tahsîli zımnında hâssaten işbu emr-i celîlî'l-kadrim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdî vusûlünde siz ki vezîr-i müşâr ve kudât ve nüvvâb ve a‘yân ve zâbitân-ı mûmâ-ileyhim ve sâ‘irlersiz, keyfiyyet-i irâde-i aliyyem mantûk-ı emr-i şerîfimden ma‘lûmunuz oldukda bâlâda beyân ve sûret-i defterde ayân kılındığı üzere livâ-i mezkûrdan müretteb olan mezkûrî'l-mıkdâr re’s ağnâmın ma‘a hidmet-i mübâşiriye lâzım gelen sekiz bin iki yüz elli guruş bedelin sene-i merkûmeye mahsûben dahi sâbıkı vechile livâ-i mezkûrun havî olduğu kazâlarda ber-vech-i ta‘dîl ve tesviye-i tevzî‘ ve taksîm olunarak ve bu bâbda mu‘âfiyet ve serbestiyyet iddi‘âsı ve bahâne-i sâ‘ire ile ifâte-i vakt kılınmayarak yerlü yerinden ve îcâb ve iktizâ edenlerden tamâmen ve serî‘an tahsîl ve Dersa‘âdetime irsâl ve hazîne-i mezkûreye teslim kılınması husûsuna bezl-i cell-i himmet ve hilâf-ı emr ve mugâyir-i rızâ-yı âlîşânım bu bahâne ile fukarâya rakabeden ziyâde nesne mutâlebesiyle mazhar-ı

mu'âhaze ve itâb olmakdan be-gâyet ittikâ ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hük-m-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîfim celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münîfi üzre âmil olasız, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis şehri Saferi'l-hayr li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Mahrûse-i Kostantiniyye

Sahife No: 16b

Hüküm No: 36

Tarihi: 21. S. 1244

Konusu: Bahr-ı Sefid Boğazında vefat eden Erzurumlu Ahmed'in terekesi.

Fi'l-asl Erzurum ahâlîsinden olup bundan akdem Topçu neferâtından ihrâc ile Bahr-ı Sefid Boğazında (---) vefât eden Ahmed'in zâhirde vâris-i ma'rûfu olmayup şer'le müzâyede ve fûrûht olunan tereke-i müteveffâ-yı merkûmdur ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur. Fî 21 S. li-sene [12]44

Tabanca	Aba	Mintan 1 aded,	Kırmızı kuşak	Yeşil Şal
1 çift	1 aded	salta hırka 1	1 aded	1 aded
Guruş	Guruş Para	aded, beyaz	Guruş	Guruş
25	34 39	yelek 1 aded	3	6
		Guruş Para		
		21 10		
Mendil 1 aded,	Fes 1 aded,	Gömlek	Sâ'at 1 aded	Mustafa ile
yemeni 1 aded	külâh 1 aded	1 aded	ma'a zarf 1	şirketlerinden
Guruş	Guruş	Guruş	aded	müteveffâ-yı
2,5	2,5	12	Guruş	mezbûrun
			155	sermâyesi
				Guruş
				410

Cem'an Yekûn

Guruş

698

Minhâ'l-İhrâcât

Techîz tekfîn	Kendüye bakan	Resm-i âdî,	Resm-i Emîn-i	Dellâliye
Guruş	neferlere bâ-	huddâmiye,	Beytû'l-mâl	Guruş
48	vasiyyet ve	muhezriye,	Guruş	4
	eczâ bahâsı	kâtibiye	70	
	Guruş	Guruş		
	36,5	70		

Sahhu'l-bâkî

Guruş
470

Müteveffâ-yı merkûmun terekesinden bakâyâ olan meblağ yalnız dört yüz yetmiş guruş Emîn-i Beytû'l-mâl zimmetinde mahfûz olduğu işbu mahalle kayd ve şerh verildi.

Sahife No: 16b

Hüküm No: 37

Tarihi: El. Ra. 1244

Konusu: Kal'a-i Sultâniye'ye sürgün gönderilen Hacı Emin'in orada yerleştirilmesi ve başka bir yere gitmesine izin verilmemesi.

Kıdvatü'n-nüvvâbi'l-müşerri'in Silivri ve Kal'a-i Sultâniyen nâ'ibleri zîde ilmühumâ tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki, Ocak-ı mülgâ takımından Kumkapu'da İncirli nâm mahall sâkinlerinden Cennetmekân Hacı Emin nâm şahs fîmâ-ba'd ıtlâk olunmamak üzere bundan akdem mehâbet-rîz-i sudûr olan emr-i şerîfim mücibince Köstence'ye nefy ü iclâ olunmuş ise de Köstence istîlâsı takrîbiyle merkûm Silivri'ye gidip el-hâletü hâzihî ol tarafda olduğu bu def'a bi'l-istihbâr tahkîk kılınmış olmakdan nâşî mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücibince ıtlâk olunmamak şartıyla merkûmun kavas mübâşeretile Kal'a-i Sultâniye Kazâsı'na nefy ü iclâ kılınması fermânım olmağın imdî sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin vusûl buldukda merkûmu ta'yîn olunan Hüseyin Kavas'a terfikan Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ve irsâl eylesin, sen ki Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûmu ol tarafda mü'ebbeden menfiyyen meks ü ikâmet etdirip bilâ-fermân ıtlâkından mücânebet ve bir takrîb firâr etmesi lâzım gelir ise mes'ûl ve mu'âteb olacağını

bilip ona göre muhâfazası esbâbını istihsâle dikkat ve vusûlünü mübâşiri kavas-ı merkûm mu'âvedetiyle Dersa'âdetime i'lâm ve inhâya mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki, vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî-evâ'ili şehri Rebî'i'l-evvel li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Mahrûse-i Kostantiniyye

Sahife No: 16b

Hüküm No: 38

Tarihi: 7. Ra. 1244

Konusu: Kastamonulu İsmail'in terekesi.

Fî'l-asl Kastamonu ahalîsinden olup Kal'a-i Sultâniye'de sâkin iken vefât eden İsmâîl nâm müteveffânın zâhirde vâris-i ma'rûfu olmayup terekesi cânib-i Beytü'l-mâle â'id ve râci' olmağın Emin-i Beytü'l-mâl Halîl Efendi ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm ve bi'l-müzâyede fûrûht olunan tereke-i müteveffâ-yı merkûmdur ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre fî'l-yevmi's-sâbi' min-şehri Rebî'u'l-evvel li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Müsta'mel sarı	Köhne kuşak	Köhne fatı	Hırdavat	Kemerli tac
şal	1 aded	1 aded	Guruş	Guruş
1 aded	Guruş	Guruş	1,5	2
Guruş	5	5		
12				
Tabanca	Trabzon abası	Köhne mintan,	Nakd-i	
1 çift	1 aded	yelek	mevcûdu	
Guruş	Guruş Para	Guruş Para	Guruş	
30	10 7	4 8	26	

Cem'an Yekûn

Guruş

104

Minhâ'l-İhrâcât

Techîz tekfîn	Resm-i âdî, harc-ı	Resm-i Beytû'l-mâl	Guruş	Para
Guruş	kaydiyye	Guruş	18	30
28	Guruş	10		
30	10			

Sahhu'l-bâkî

Guruş	Para
55	10

Meblağ-ı mezbûr elli beş guruş on para Emîn-i Beytû'l-mâle teslîm olunduğu işâret olunmuştur.

Sahife No: 17a

Hüküm No: 39

Tarihi: 7. Ra. 1244

Konusu: Kastamonulu İbrahim'in terekesi.

Fî'l-asl Kastamonu ahâlîsinden olup Kal'a-i Sultâniye'de ikâmet üzre iken vefât eden İbrâhîm nâm müteveffânın zâhirde vâris-i ma'rûfu olmayup terekesi cânib-i Beytû'l-mâle â'id ve râci' olmağla Emîn-i Beytû'l-mâl Halîl Efendi ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm olunan tereke-i müteveffâ-yı merkûmdur ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur. 7 Ra. li-sene [1]244

Cenber	Köhne faraş ve	Silahlık	Köhne anteri	Köhne dizlik
Guruş	aba	Guruş	Guruş	Guruş
3	Guruş	2	1	1,5
25	4,5			
Gömlek ve	Yorgan	Tüfeng	Hırdavat	Nakd-i
yelek	Guruş	Guruş	Guruş	mevcûdu
Guruş	7	3,5	1,5	Guruş
4				21,5

Cem'an Yekûn

Guruş
52,5

Minhâ'l-İhrâcât

Techîz tekfîn	Resm-i âdî	Resm-i Beytü'l-mâl	Yekûn
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş
26,5	5	5	36,5

Sahhu'l-bâkî

Guruş

15

Meblağ-ı mezbûr on beş guruş Emîn-i Beytü'l-mâl Halîl Efendi'ye teslîm olunduğu işâret olunmuştur.

Sahife No: 17a

Hüküm No: 40

Tarihi: 15. Ra. 1244

Konusu: Yalı Mahallesi sâkinlerinden Ali oğlu Mustafa'nın terekesinin varisleri olan eşi, iki oğlu ve iki kızına intikali.

Kal'a-i Sultâniye'de Yalı Mahallesi sâkinlerinden iken vefât eden Mustafa ibn-i Ali'nin verâseti zevcesi Ayşe ile kebîr oğulları Hüseyin ve Ahmed ve sagîre kızları Hafîze ve Şerîfe'ye münhasire olup vâris-i merkûmân ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm olunan tereke-i müteveffâ-yı merkûmdur ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî 15 Ra. li-sene [1]244

Destgâh	Sini 1 aded,	Köhne bedest 1	Köhne yorgan	Menzil bahâsı
Guruş	sahan 1 aded,	aded, aba 1	Guruş	Guruş
10	tas 2 aded,	aded, şal 1	2	350
	tencere 1 aded	aded, kuşak 1		
	Guruş	aded		
	10	Guruş		
		10		

Nakd-i
mevcûdu

Guruş

15

Cem'an Yekûn

Guruş

402

Minhâ'l-İhrâcât

Techîz tekfîn

Merkûm Ahmed'e

Resm-i âdî ve

Mihr-i zevce

Guruş

deyn-i müsbet

harc-ı hademe

Guruş

25

Guruş

Guruş

50

40

15

Sahhu'l-bâkî

Guruş

272

Hisse-i

Hisse-i ibni'l-

Hisse-i ibni'l-

Hisse-i binti'l-

Hisse-i binti'l-

zevceti'l-

mezbûr

mezbûr Ahmed

mezbûre

mezbûre Şerîfe

mezbûre Ayşe

Hüseyin

Guruş

Hafîze

Guruş

Guruş

Guruş

79

Guruş

39,5

35

79

39,5

Sahife No: 17a**Hüküm No: 41****Tarihi:** 15. Ra. 1244**Konusu:** Yalı Mahallesinden Karpuz Mustafa'nın terekesi.

Kal'a-i Sultâniye'de Yalı Mahallesi sâkinlerinden iken vefât eden Karpuz Mustafa bin Ahmed'in verâseti zevcesi Ayşe bint-i Mustafa ile sulbi sagîr oğlu Ahmed ve sulbi sagîr oğlu Abdülkadir'e münhasire olup verese-i merkûm talebi ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm olunan tereke-i müteveffâ-yı merkûmdur ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî 15 Ra. li-sene [1]244

Gömlek 2 aded, dizlik 2 aded, def'a dizlik 1 aded, potur 1 aded, (- --) alacası anteri 1 aded, şal 1 aded, tozluk 1 aded Guruş 30	Tüfeng 1 aded, tabanca 1 aded, bıçak 1 aded, teneke palaska 1 aded Guruş 25	Sagır sandık 1 aded Guruş 2,5	Dülger takımı Guruş 30	Kösele taşı Guruş 5
Hırdavat Guruş 10	Nısf menzil Guruş 100			

Cem'an Yekûn

Guruş

502,5

Minhâ'l-İhrâcât

Techîz tekfîn

Guruş

60

Resm-i âdî ve harc-ı

hademe

Guruş

19

Mihr-i zevce

Guruş

66,5

Sahhu'l-bâkî

Guruş

357

Hisse-i zevceti'l-mezbûre

Guruş

45

Hisse-i ibni'l-mezbûr

Ahmed

Guruş

156

Hisse-i ibni'l-mezbûr

Abdülkadir

Guruş

156

Hüküm No: 42**Tarihi:** 10.M. 1244**Konusu:** Tersâne-i Âmire için her yıl Kala-i Sultâniye'den toplanan beşyüz kantar katranın bu yıl da toplanarak bir an önce gönderilmesi.

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keîâm mevlânâ Kal'a-i Sultâniye Kâdısı zîde fazlühû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Hazîne-i Âmirem defterleri mûcibince Donanma-yı Hümâyûnum ocaklıklarından Kal'a-i Sultâniye Kazâsından Tersâne-i Âmire için alınan selâmet(?) akçesi mukâbil beş yüz kantar katran cem' ve tahsîl oluna.g.e.lmekle bin iki yüz kırk dört senesine mahsûb olmak üzere cem' ve tahsîli lâzım gelmeğin deruhde olunup yedine mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti verilmekle imdî mûcibince cem' ve tahsîl etdirilmek fermânım olmuştur, buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi sene-i mezbûra mahsûb olmak üzere kazâ-i mezbûrdan Tersâne-i Âmirem için ol mîkdâr katran mübâşir-i merkûmun yedine verilen mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti mûcibince vakt ü zamânıyla cem' ve tahsîl ve dâhil-i Tersâne-i Âmirem etdirilip hilâf-ı emr ü defter kimesneye ta'allül ve muhâlefet etdirmeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî'l-yevmi'l-âşir şehri Muharrem li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Mahrûse-i Kostantiniyye

Sahife No: 17b**Hüküm No: 43****Tarihi:** 10.M. 1244**Konusu:** Aydın ve Saruhan sancaklarından elde edilerek İzmir'e getirilen kök boya, kuru incir ve mazının muhtekirlerin eline geçmesine izin verilmeden devlet görevlilerince gerekli vergileri alındıktan sonra organize edilmesi.

Düstûr-ı mûkerrem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhidü bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfî avâtîfî'l-Meliki'l-a'lâ Aydın ve Saruhan sancakları Mutasarrıfı ve İzmir Muhâfızı vezîrim Hasan Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû ve akdâ kudâtî'l-müslimîn ve evlâ vulâti'l-muvahhidîn, ma'denü'l-fezâ'il ve'l-

yakîn, râfî' u a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn, vârisü ulûmi'l-enbiyâ'i ve'l-mürselîn, el-muhtass bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-mu'în mevlânâ İzmir Kâdisı zîdet fezâ'ilühû ve iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim, el-muhtass bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'd-dâ'im Başmuhâsebe pâyesiyle İzmir İhtisâbı Nâzırı Ömer Lütî dâme mecdühû ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm livâ-i mezkûre ve civârında kâ'in kazâların kudât ve nüvvâbı zîde fazlühum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimîn ve a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı memleket ve iş erleri zîde kadrühûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Aydın ve Saruhan sancaklarında hâsıl olup İzmir ve mahall-i sâ'ireye nakl ve fûrûht olunmakda olan kök boyanın beher kantarından beşer guruş ve kuru incirin beher kantarından altmışar para ve mazının beher kantarından beşer guruş asl gümrüklerinden başka resm-i mîrîleri bâyi'lerinden tahsîli ve asâkir-i mansûre masârifına tahsîsan müfredât defteriyle Mukâta'ât Hazînesi'ne irsâl ve tesbîl kılınmak bâbında mukaddemâ sâdir olan emr-i şerîfim mûcibince amel ve harekete i'tinâ olunmakda ise de eşyâ-i mezkûre ashâbı yediyle İzmir'e nakl ve fûrûht olunmayup Efrenc tüccârı muhtekir tâ'ifesiyle uydurarak ve mahall zâbitlerini itmâ' ederek fukarâdan dûn bahâ ile devşirip yerine bir o kadar dahi kâr zamm ile İzmir'e getirip fûrûht etmekde olduklarından bu cihetle fukarâ mallarını diledikleri tüccara satamamak mülâbesesiyle ekseri mağdûr ve memleket tekâlîfi veren ahâlî dahi ticâretten mahrûm ve dûr olarak matlûbât-ı mîriyeyi te'diyeden âciz olduklarından eşyâ-yı mezkûrenin bey' u şîrâsı o makûle muhtekir tâ'ifesinin yed-i tasallutlarından kurtarılıp ihtisâb me'mûrunun ruhsat tezkiresiyle İslâm ve re'âyâ tüccârına tahsîs olunduğu takdîrce hem cânib-i mîrîye ve hem ahâlî-i fukarâyâ nef'i ve fâ'ideyi müstelzim olacağı Medîne-i İzmir'de olan İslâm ve re'âyâ tüccârı câniblerinden ifâde ve ihbâr olunmuş olduğu İhtisâb Nâzırı mûmâ-ileyh tarafından bu def'a der-i bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme tahrîr ve inhâ kılınmış olduğundan bahsle inhâ olunduğu vechile tanzîmi husûsunu mu'teberân-ı ricâl-i Devlet-i Aliyyemden hâlâ Mukâta'ât Nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Hüseyin Hüsnü Bey dâme mecdühû bâ-takrîr ifâde edip keyfiyyeti lede's-su'âl İzmir ve sâ'ir ol havâlîlerde bey' ü şîrâ olunmakda olan kök boyanın beher kantarından iki yüz ve kuru incirin kantarından altmış ve mazının beher kantarından iki yüz para asl-ı gümrükden başka resm tahsîs olunarak bâyi'leri tarafından tahsîl ve defteriyle Mukâta'ât Hazînesi'ne irsâl ve teslîm olunması ve Karesi ve Hüdâvendigâr ve sâ'ir ma'lûmü'l-esâmî elviye dâhillerinde olan kazâlarda husûle gelen palamudu Dersa'âdetimde kâ'in debbâğ esnâfına lüzûmu olan palamud Âsitâne-i sa'âdetime semt ve münâsib olan mahallerden a'lâsından olmak üzre bu tarafa sevk ve irsâl kılındığı ve palamud husûle gelen mahallerden

İzmir ve tevâbi'i iskelelerine vürûd edecek palamudun istihsâliyçün muhtekir tâ'ifesine buyruldu ve mektûb verilmeyip ihtisâb me'mûru müzekkiresiyle ashâbından bi't-terâzî mübâya'a ile İzmir'e hîn-i vürûdunda [18a] mîrî kantarıyla vezn olunarak palamudun cinsine ve gelen mahallerine göre münâsibi mîkdârı resm-i kantar alınması ve her bir cins ve nev'inden alınacak resm-i kantar mahalline kayd olunmak için mukarrerât üzre defterinin Dersa'âdetime gönderilmesi nizâmından olduğu kuyûddan müstebân olup müste'men tâ'ifesinin Memâlik-i Mahrûsem içinde alış-veriş ve ticâret etmelerine ahdnâmelerde mesâğ derkâr ise de bu makûle ticâret-i dâhiliyeye dâ'ir Devlet-i Aliyyemin kendi mülkünde vaz' ve te'sîs eylediği nizâmât-ı seniyyesine kimesnenin diyeceği olmadığından gayri inhâ olunan sûret-i palamud hakkında ber-vech-i muharrer verilen nizâmın aynı idüğü derkenâr olunmağla inhâ olunduğu üzre husûs-ı mezbûrun ol vechile tanzîmi bâbında şeref-pâş-ı sahîfe-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn-ı şâhânem mûcibince Dîvân-ı Hümayûnumdan emr-i şerîfim ısdârını bi'l-fi'l Beşdefterdârım iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir Ali Necîb Bey dâme ulüvvuhû ifâde ve telhîs etmekden nâşî vech-i meşrûh üzre amel ve hareket olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve ikdâmen rikâb-ı müstetâbımdan mahsûsan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve (.....) ile tesyâr olunmuştur. İmdî zikr olunan Aydın ve Saruhan ve civâr sancaklarda husûle gelen kök boya ve kuru incir ve mazı fîmâ-ba'd kenger(?) tâ'ifesine verilmeyip palamud nizâmına tatbîkan ihtisâb me'mûrunun ruhsat tezkiresiyle ehl-i İslâm ve re'âyâ tüccârı yediyle ashâbından bi't-terâzî mübâya'a ve İzmir ve tevâbi'i iskelelerine hîn-i vürûdunda mîrî kantarıyla vezn olunarak bâlâda beyân olunduğu vechile asl-ı gümrüklerinden başka îcâb eden resm-i mîrîleri ahz etdirilmesi irâde-i seniyye-i mülûkânem muktezâsından idüğü ve hilâf-ı fermân ve münâfî-i nizâm o makûle ihtikâr ve sâ'ire irâ'et-i ruhsat misillü vaz'a cesâret bir vechile câ'iz olmadığı siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ ve kudât ve nüvvâb ve sâ'ir-i mûmâ-ileyhimsiz, ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i muharrer amel ve harekete mübâderet ve hilâfından tevakkî ve mübâ'adet eyleyesiz ve sen ki İhtisâb Nazır-i mûmâ-ileyhsin mazmûn-ı emr-i şerîfim senin dahi meczûmun olarak mûcib ve muktezâsı üzre amel ve harekete ihtimâm ve dikkat ve hilâfî vaz'ı tecvîzden hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki, (.....) vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilafından hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî-evâsıtı şehri Saferi'l-hayr li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Bu def'a Kuru incir ve kök boya ve mazi mahsûlâtının bey' ü şîrâsına fîmâ-ba'd muhtekir tâ'ifesi ve sâ'ir karışmayarak tarafımızdan izn tezkiresi verilen İslâm ve re'âyâ tüccârı yediyle ashâbından bi't-terazî mübâyâ'a ve İzmir'e nakl birle palamud hakkında cârî olan resm-i kantâriyesin cânib-i mîriyçün tarafımızdan edâ eylemen husûsuna irâde-i seniyye-i şâhânem ta'alluk ederek fermân-ı âlî sâdır ve vârid olmağla eşyâ-i mezkûreden İzmir'e geleceğinden başka ol taraftan mahall-i âhara gitmesi îcâb eder ise tahsîli iktizâ eden rûsûm-ı mîriye iktizâ edenin ta'rifesidir.

İncirin beher kantarından

Guruş

1,5 Bâyi'inden resm-i kantâriye

2 Müşterîden resm-i kantâriye

Kök boyanın beher kantarından

Guruş

5 Bâyi'inden resm-i mîrî

8 Bakır ta'bîr olunur a'lâ olur ise müşterinden resm-i kantâriye

7 Yapağı olur ise müşterîden resm-i kantâriye

[18b]

Mazının beher kantarından

Guruş

5 Bâyi'inden resm-i mîrî

8 Müşterîden çivid ta'bîr olunur a'lâ olur ise kantâriye

5 Yapağı olur ise kantâriye

Sahife No: 18b

Hüküm No: 44

Tarihi: Er. Ra. 1244

Konusu: Daha önce Çanakkale'ye sürgün gönderilen Ünyeli Receb ve Sünbül ile Çanakkaleli Yusuf ve Kastamonulu Veli'nin affedildikleri.

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi mevlânâ (.....) zîde ilmühû tevki'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, talebe-i ulûmdan olup harekât-ı nâ-

marziyyeye ibtidâr eylediklerine mebnî bundan akdem bâ-işâret-i Şeyhülislâmî cevâb-rîz-i sudûr olan emr-i şerîfimle Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ü iclâ olunan Ünyeli Receb ve Ünyeli Sünbül ve Çanakkal'alı Yusuf ve Kastamonulu Veli nâm kimesneler kayd-ı nefyden afv ü itlâk olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Şeyhülislâm ve müfti'l-enâm olan Yâsînci-zâde a'lemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhirîn ve efdalü'l-fudalâ'i'l-müteverri'în Abdülvehhâb edâma'llâhü te'âlâ fezâ'ilehü işâret etmeleriyle işâretleri mûcibince afv ü itlâk olunmaları fermânım olmağın imdi sen ki Nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin fîmâ-ba'd hilâf-ı rızâ hareketde bulunmamaları şartıyla merkûmların afv ü itlâkları husûsuna müsâ'ade-i seniyyem erzânî kılındığı ma'lûmun oldukda şart-ı itlâklarını merkûmûnun gûş-ı hûşlarına ifâde ve telkîn birle tahliye-i sebîllerine mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki, hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilafından hazer ve mücânebet eylesesin, şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî-evâhır şehri Rebî'i'l-evvel li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Sahife No: 18b

Hüküm No: 45

Tarihi: 15. Ra. 1244

Konusu: Çanakkale'de vefat eden Kemeredremid ahalisinden Bursalı Hasan'ın terekesi.

Fî'l-asl Kemer Edremid Kazâsı ahalîsinden olup Kal'a-i Sultâniye'de müsâfîren ikâmet üzre iken vefât eden Bursavî Hasan Ağa'nın zâhirde vâris-i ma'rûfu olmayup terekesi cânib-i Beytü'l-mâle â'id olmağın Emîn-i Beytü'l-mâl ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm ve bi'l-müzâyede bey' ü fûrûht olunan tereke-i müteveffâ-yı merkûmdur ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur. Fî 15 Ra. li-sene [1]244

Müsta'mel	Köhne çukaya	Müsta'mel	Köhne Trablus	Köhne libâde
Şalvar	kaplı kısa kürk	sarık	Kuşağı	1 aded
1 aded	1 aded	1 aded	1 aded	Guruş
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	7,5
70	22	10	30	

Def'a kısa kürk	Yeşil	Şemsiye	Bel kemeri	Müsta'mel
1 aded	Müsta'mel	1 aded	1 aded	havlu 1 aded,
Guruş	çuka biniş	Guruş	Guruş Para	boğça 1 aded,
25	1 aded	7	3 5	yemeni 1 aded
	Guruş			Guruş Para
	63			3 10
Gümüşlü kama	Tabanca	Def'a gümüşlü	Gümüşlü sagır	Enfiye kutusu
1 aded	1 çift	tabanca	divit	1 aded, silahlık
Guruş	Guruş	1 çift	1 aded	1 aded
100	231	Guruş	Guruş	Guruş Para
		261	90	1 10
Çuka tozluk	Köhne fes	Köhne anteri	Bârgır ma'a	
1 çift	2 aded	1 aded	takım	
Guruş Para	Guruş Para	Guruş	1 aded	
5 10	4 26	15	Guruş	
			60	

Cem'an Yekûn

Guruş

1009

Minhâ'l-İhrâcât

Resm-i âdî, huddâmiye,	Resm-i emîn-i beytül-mâl	Techîz tekfîn
muhtızıyye, kâtibiye	ve hizmet	Guruş
Guruş	Guruş	23
19	50,5	

Sahhu'l-bâkî

Guruş

885

Müteveffâ-yı merkûm Hasan Ağa'nın Kemer Edremid sâkinlerinden Ahmed nâm kimesne li-ebeveyn karındaşı olduğunu mübeyyin Edremid Nâ'ibi Mehmed Arif Efendi'nin Vâlî-i vâlâşân devletlü el-Hâc Hâfız Ali Paşa hazretlerine takdîm eylediği bir kıt'a i'lâm-ı şer'iyeye ile karındaşı-ı mezbûr Ahmed vürûd edip müteveffâ-yı merkûmun karındaşı ve hasran vârisi

olduğu lede't-tahkîk meblağ-ı mezbûr sekiz yüz seksen beş guruş karındaşı merkûma teslim, ol dahi tamâmen ahz ü kabz eylediğini huzûr-ı şer' de beyân ve ikrâr ve i'tirâf etmeğin işbu mahalle şerh verildi. Fî 3 R. li-sene [1]244

Sahife No: 19a

Hüküm No: 46

Tarihi: 6. Z. 1243

Konusu: Gelibolu, Seddülbahr, Kilidülbahr, Eceabad, Şarköyü, Evreşe, Lapseki, Çanakkale, Sultanhisarı, Ezine, Bayramiç, Ereğli, Biga ve Tuzla kazalarında yetişen enfiyenin mirî için emâneten ihale edilen şahıs haricinde hiç kimsenin enfiye imal edip, satmasına izin verilmemesi.

Düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhidü bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfi avâtıfî'l-Meliki'l-a'lâ Biga Sancağı Mutasarrıfı vezîrim (.....) Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-ikelâm zikri âtî kâdıları ve nâ'ibleri zîde fazlûhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve sâ'ir iş erleri zîde kadrûhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Dergâh-ı mu'allam kapucubaşlarından hâlâ İstanbul Duhân Gümrüğü Emîni iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed Hidâyet dâme mecdühûnun takdîm eylediği takrîri mefhûmunda bâ-hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum Mukâta'ât Hazînesi tarafından [zabt] ve idâre olunmakda olan mukâta'âtdan İstanbul Duhân Gümrüğü'ne rabt ile idâresi ber-vech-i emânet uhdesine ihâle ve tefvîz kılınan vâridât-ı cesîme-i mîriyeden Memâlik-i Mahrûsem enfiye mukâta'ası mülhakâtından nefsi Gelibolu ve Seddü'l-bahr ve Kilidü'l-bahr ve Ecebeâbâd ve Şarköyü ve Evreşe ve Lapseki ve Kal'a-i Sultâniye ve Sultanhisarı ve Ezine ve Bayramiç ve Ereğli ve Biga şimâli ve Tuzla kazâları enfiyecilikleri bin iki yüz kırk üç senesi Ağustosı ibtidâsından Temmuz'u gâyetine varınca bir sene-i kâmile zabt ü rabt etmek üzre (.....) nâm kimesne ber-vech-i emânet ihâle olunmağla zikr olunan kazâlarda serbestiyyet üzre bey' ü fûrûhtunu merkûm tarafından me'zûnen âdemlerine mahsûs olup hilâf-ı nizâm âharı dahl ü ta'arruz ve enfiye fûrûht eylememek ve ederi olur ise ber-mûceb-i şurût cânib-i mîriyçün zabt olunmak bâbandı kazâhâ-i merkûmenin zabt ve idâresiyçün bir kıt'a emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ve istid'â eylediği ecilden Hazîne-i

Âmire'de mahfûz Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda zamân-ı zabtı Ağustos ibtidâsından olan Memâlik-i Mahrûsem Enfiye Mukâta'ası mülhakâtından Deraliyyem ve Mora ve Yanya[da] vâki' mîrî enfiye kârhânelerini idâreye me'mûr emîn olanların zikr olunan kârhânelere i'mâl ve eyledikleri mahallde serbestiyyet üzere bey' ü fûrûhtu kendülere ve taraflarından ta'yîn olunan kendülere ve taraflarından ta'yîn olunan âdemlerine mahsûs olup âharı enfiye i'mâl ve fûrûht eylememek ve enfiye husûsuna vûzerâ-yı ızâm ve mîrimîrân-ı kirâm ve evkâf mütevellîleri ve kurâ zâbitleri ve havâs-ı hümâyûnum voyvoda ve mütesellimleri ve subaşıları ve ze'âmet ve erbâb-ı tîmâr ve müteferrika ve sâ'ir askerî ve ehl-i örf tâ'ifesi taraflarından vechen mine'l-vücûh dahl ü ta'arruz olunmamak ve mîrî kârhânelerinden mâ'adâ mukaddem ve mu'ahhar ihdâs olunan kârhâneler her ne mahallde bulunur ise yedlerinde bulunan enfiyeleri emîni ve âdemleri ma'rifetiyle zecren-lehû cânib-i mîrî için zabt ve girift olup mugâyir-i şurût u nizâm edenleri olur ise ol makûleler li-eclî'te'dîb ehl-i İslâmdan ise zâbiti ma'rifetiyle ahz ve kal'a-bend ve ehl-i zimmet re'âyâdan ise îsâl ve vaz'-ı kürek olunmak ve müste'men tâ'ifesi yedlerinde bulunan enfiyeleri mîrî fî'âtla cânib-i mîrîye zabt olup kendileri elçileri ma'rifetiyle te'dîb olunmak ve enfiye i'mâl ve fûrûht edenlerin kârhâneleri sedd ü bend olunmak iktizâ eyledikde hukâm ve zâbitân taraflarından hilâf-ı nizâm mahkeme harcı ve â'idât mutâlebe ve sâ'ir bahâne ile ta'tîl-i maslahat-ı mîriyyeye bâ'is olacak hâlâtdan mücânebet olunmak ve a'yân ve zâbitân taraflarından enfiye emînleri işbu mahall vakfdır veyahud mukâta'adır deyü muhâlefet etdirilmemek ve hilâf-ı nizâm enfiye i'mâl ve fûrûht edenlerin enfiyeleri zabtında da'vâya tasaddî ederi olur ise mahallinde istimâ' olunmayup Dersa'âdetime havâle olunmak ve sırran getirenleri esnâ-yı râhda derbend bekçileri ehz eylediklerinde mevcûd olan enfiyeleri cânib-i mîrî için zabt olunmak mukâta'a-i mezbûrun düstûru'l-amel tutulan şurût-ı nizâm-ı mer'ıyyesinden idüğü mukayyed olmağla mûcibince amel ve hareket olunmak fermânım olmağın zabtını havî işbu emr-i âlîşânım ısdâr ve irsâl olunmuşdur imdî vusûlünde siz ki vezîr-i müşârun-ileyhsin ve kudât ve nüvvâb ve a'yân ve zâbitân-ı mûmâ-ileyhim ve sâ'irleriz bâlâda bast ü beyân kılındığı üzere mukâta'a-i mezbûre mülhakâtından zikr olunan kazâlarda enfiyecilikleri sene-i mezbûreye mahsûben ber-vech-i emânet merkûma ihâle olunmuş olmağla şurût ve nizâmı vech-i meşrûh üzere Hazîne-i Âmirem defterlerinde mukayyed idüğü ma'lûmunuz oldukda ber-mûceb-i şart-ı nizâm merkûm tarafından zabt ve idâre husûsuna bezl-i cell-i himmet ve mezîd-i ihtimâm eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdir olmuşdur, buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-

yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfî bir âmil olası şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî'l-yevmi's-sâdis min-şehri Zi'l-hicce li-sene selâse ve erba'în ve me'eteyn ve elf.

Mahrûse-i Kastontiniyye

Sahife No: 19b

Hüküm No: 47

Tarihi: 9. R. 1244

Konusu: Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfazasında bulunan Sadık Halife neferlerinden Abdullah oğlu Ali'nin terekesi.

Bahr-ı Sefîd Boğazında emr-i muhâfazada mukîm Dergâh-ı Âlî Beldecilerinden(?) altmışbeşbin yedinci odasında Sâdık Halife neferâtından iken bundan akdem vefât eden Ali bin Abdullâh'ın terekesi zâbitleri Sarı Hasan Halîfe ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve bi'l-müzâyede fûrûht olunan tereke-i müteveffâ-yı merkûmdur ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur. Hurrire fî'l-yevmi't-tâsi' min-şehri Rebî'i'l-âhir li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Kebîr aba	Yorgan, şilte,	Müsta'mel kısa	Köhne şal	Köhne acem
1 aded	yasdık	kürk	Guruş Para	şalı
Guruş	Guruş Para	1 aded	9 10	Guruş
28	27 10	Guruş		5
		61		
Kûlah, fes	Havlu uçkur	İç don, uçkur	Çevre	Akça kesesi
Guruş Para	5 aded	Guruş	2 aded	Guruş Para
5 16	Guruş Para	8	Guruş Para	6 7
	8 27		5 5	
Duhân kesesi	Köhne kuşak	Köhne boğça	Köhne yatak	Silahlık
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş Para	Guruş Para
8	22	2	15 10	8 31
Tozluk	Heğbe sepet	Çizme nalçalı	Yemeni	İç donu
Guruş	Guruş Para	Guruş Para	Guruş Para	Guruş
6	5 22	17 2	2 31	7

Köhne don	Mısır Çarşebi	Köhne çuka	Hırdavat	Harbi
Guruş Para	Guruş	anteri	Guruş Para	Guruş
2 5	6,5	Guruş	6 15	4
		7		
Köhne fes	Fener	Kısa anteri	Köhne çuka	Def'a kısa
ma'a sagır	Guruş	Guruş Para	yelek	anteri
bıçak	7	6 39	Guruş Para	Guruş
Guruş Para			4 6	7
6 22				
Yelek	Gömlek	Köhne gömlek,	Kara takım	Duhân çubuğu
Guruş	Guruş	çarşeb	pala	Guruş
9	8	Guruş	Guruş	14
		5	80	
Bıçak	Barut veznesi	Hırdavat	Takım	Kalpak
Guruş Para	Guruş	Guruş	Guruş	Guruş
2 25	4	2	13	13
Nakd-i	Gömlek			
mevcûdu	Guruş			
Guruş	13			
13				

Cem'an Yekûn

Guruş

491

Minhâ'l-İhrâcât

Techîz	Hâşim	Ahmed	Ali Çavuş'a	Resm-i âdî	Dellâliye
tekfîn	Ağa'ya	Ağa'ya	deyn-i	ve masârıf-ı	Guruş
Guruş	deyn-i	deyn-i	müsbet	sâ'ire	7
29	müsbet	müsbet	Guruş	Guruş	
	Guruş Para	Guruş	36	24,5	
	42 7	32			

Sahhu'l-bâkî

Guruş

319

Meblağ-ı mezbûr üç yüz on [dokuz] guruş halîfesi Hasköy'den Sarı Hasan Halîfe zimmetinde mahfûz olduğu işbu mahalle işâret olunmuştur.

Sahife No: 19b**Hüküm No:**48**Tarihi:** 21. R. 1244**Konusu:** Yalı Mahallesinden Ayşe Hatun'un terekesi.

Medîne-i Kal'a-i Sultâniye mahallâtından Yalı mahallesinde sâkine iken vefât eden Ayşe Hâtûn'un verâseti oğlunun evlâdları Mehmed Emîn ve Hatîce nâm sagırlara münhasire olup sagırân-ı merkûmânın vasîleri el-Hâc Ahmed Ağa ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm olunan tereke-i müteveffîye-i merkûmedir ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur. Hurrire fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-ışrîn min-şehri Rebî'i'l-âhır li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Köhne yasdık	Köhne mak'ad	Hırka ma'a şal	Köhne çuka	Köhne
6 aded	2 aded	ferâce	ferâce	boğçalar
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	Guruş
32	15	7,5	13	9
Hırdavat	Müsta'mel	Çuka bezi	Köhne kilim	Müsta'mel halı
Guruş	kilim	Guruş	Guruş	Guruş
2,5	Guruş	8	4,5	31
	11			
Orta keçesi	Köhne yorgan	Def'a köhne	Def'a yorgan	Döşek
Guruş	Guruş	yorgan	Guruş	Guruş
17	16	Guruş	42	20
		7,5		

Köhne döşek	Köhne yasdık	Minder	Kuşak kolanı	Evân-ı
Guruş	5 aded	2 aded	Guruş	nühâsiye
15	Guruş	Guruş Para	2,5	31,5 kıyye
	15	6 30		Guruş
				177
Sandık	Kazgan ma‘a	Hırdavat	Bir bâb menzil	Bir bâb dükkân
2 aded	tava	Guruş	Guruş	Guruş
Guruş	Guruş	8	2000	1000
15	20			
Bir bâb				
kahvehâne				
Guruş				
3000				

Cem‘an Yekûn

Guruş

6549

Minhâ'l-İhrâcât

Techîz tekfîn	Sagîrân-ı	Sıcak suya	Resm-i âdî ve	Dellâliye
Guruş	merkûma	vasiyyeti	masârîf-ı sâ'ire	Guruş
135	düyûnu	Guruş	Guruş	11
	Guruş	245	245	
	2212			

Sahhu'l-bâkî

Guruş

3896

Hisse-i merkûm Mehmed Emîn	Hisse-i mezbûre Hatîce
Guruş	Guruş
2598	1299
<u>5467</u> Babası ve vâlidesi terekesinden	<u>2659</u> Babası ve vâlidesi terekesinden
hisse-i irsiyesi ber-vech-i defter-i	hisse-i irsiyesi ber-vech-i defter-i
muhâsebe	muhâsebe
8064	3958
<u>3999,5</u> Sagîrân-ı merkûmânın bir bâb	<u>2000</u> Sagîre-i mezbûrenin emlâkden
menzil ve bir dükkân ve bir	kezâlık hissesi
kahvehânesinde merkûmun hissesi	1958
4064,5	

Sagîr-i merkûm Mehmed Emîn'in dört bin altmış dört [buçuk] guruş ve sagîre-i mezbûre Hatîce'nin bin dokuz yüz elli sekiz guruş nakd-i mevcûdları kırk dört senesi Cumâdi'l-ûlâsı gurrelerinden istirbâh olup nemâları [ve] dükkân icâreleri sene be-sene ma'rifet-i şer'le rü'yet-i muhâsebe olunarak sagîrân-ı merkûmânın nafakalarından fazlası nakd-i mevcûdeye zamm olunarak vasîleri el-Hâc Ahmed Ağa yedinde li-ecli'l-istirbâh mevcûd olduğu işbu mahalle şerh verildi. Fî Selh-i R. li-sene [1]244.

Sahife No: 20a

Hüküm No:49

Tarihi: 25. R. 1244

Konusu: Arslanca Mahallesinden İbrâhîm kızı Fatma'nın terekesi.

Medîne-i Kal'a-i Sultâniye mahallâtından Arslanca Mahallesinde sâkine iken vefât eden Fatma bint-i İbrâhîm'in verâseti zevci el-Hâc Halîl ile sadriye-i sagîre kızı Hatîce'ye ve li-ebeveyn er karındaşı Hasan'a münhasire olup verese-i merkûme ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tevzî' ve terkîm olunan tereke-i müteveffiye-i mezbûredir ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur. Hurrire fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ışrîn min-şehri Rebî'î'l-âhır li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Kelâm-ı Kadîm	Fındık	İncili paşa	Mahmûdiye	Mecîdiye
hediyesi	rub'iyesi	altını 7 adet	nısfıyesi	3 adet
Guruş	17 adet	30 miskâl	22 adet	Guruş
25	Guruş	Guruş	Guruş	56
	102	70	396	
Mısır mecîdiye	Ayna altın 300	İncili kafesli	İnci	Altun kuşak
2 adet	aded, tahtası 1	İslambol 10	5,5 Miskâl	Guruş
Guruş	aded	aded, nısfıyesi	Guruş	106
32	Guruş	1 külçe	341	
	198	Guruş		
		108		
Yüksük	Küpe	Yemeni	Boyama	Yakalık
Guruş	Guruş	7 değirmi	14 adet	17 adet
10	5	Guruş	Guruş	Guruş
		19	22	100
Salta hırka	Sagır iki anteri	Telli hırka	Çuka ferâce	Çârşeb
Guruş	ve hırka	Guruş	Guruş	3 adet
32	Guruş	45	120	Guruş Para
	160			24 5
Gömlek 4	Dülbend	Müsta'mel	Gömlek 3	Diyârbekir
aded, çevre 2	4 adet	ferâce	aded, şalvar 1	anteri
aded	Guruş	Guruş	aded	Guruş
Guruş	9	30	Guruş	18
32			33,5	
Sofra bezi	Hırdavat	Yemeni 4 adet,	Hamam tası	Cedik, pabuç,
Guruş	Guruş	fes 1 adet	Guruş	çizme
10,5	12	Guruş	10	Guruş
		17		17
Kadife salta	Merhame	Hırdavat	Çevre bilezik	Sîm kuşak
boğça	boğça	Guruş	Guruş	Guruş
Guruş	Guruş Para	8	171	20
16,5	11 21			

Elmaslı çiçek	Yorgan	Sandık	Evân-ı	Ayine
Guruş	Guruş	Guruş	nühâsiye	Guruş
61	68	25	Guruş Para	5
			31 10	
Nısf-ı menzil	Kebîr keçe	Tezgâh	Seccâde	Gerî şalvar
Guruş	1 aded	Guruş	Guruş	Guruş
700	Guruş	10	10	10
	5			
Mihr-i				
mü'eccelesi				
Guruş				
100				

Cem'an Yekûn

Guruş

3467

Minhâ'l-İhrâcât

Resm-i âdî ve Dellâliye ve masârif-ı sâ'ire

Guruş

197

Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese

Guruş

3896

Hisse-i Zevc-i merkûm el-	Hisse-i bint-i sagîre-i	Hisse-i merkûm Hasan
Hâc Halîl	mezbûre Hatîce	Guruş
Guruş	Guruş	817,5
817,5	1635	

Sagîre-i mezbûre Hatîce'nin hisse-i irsiyyesi olan bin altı yüz otuz beş guruşu babası merkûm el-Hâc Halîl vasî nasb ve ta'yîn olunup merkûma teslîm olunmağla ol dahi ahzû kabz eylediği işbu mahalle şerh verildi.

Sahife No: 20a

Hüküm No: 50

Tarihi: 27. Ra. 1244

Konusu: Bakırcı Eci Bogovil'in terekesi.

Medîne-i Kal'a-i Sultâniye'de mütemekkin iken hâlik olan Bakırcı Eci Bogovil nâm hâlikin verâseti zevcesi Oskohi nâm nasrâniye ile kebîre kızı Sagome'ye ve sagîre kızları Maryem ve Aksabet bint-i Ohan'a münhasire olup verese-i mersûmûn ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese bi'l-farîzati's-şer'iyye tevzî' ve taksîm olunan tereke-i hâlik-i mersûmedir ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur. Hurrîre fî'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ısrîn min-şehri Rebî'i'l-evvel li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Nısf-ı menzil	Mürekkeb 1	Müsta'mel	Müsta'mel	Minder
Guruş	aded, ma'a	yorgan	döşek	2 aded
1500	sobası 1 aded	Guruş	2 aded	Guruş
	Guruş	75	Guruş	22
	8		22	
Yasdık	Kilim	Müsta'mel	Şalvar	Çuka anteri
3 aded	5 aded	çevre	1 aded	1 aded
Guruş	Guruş	1 aded	Guruş	Guruş
15	50	Guruş	35	15
		25		
Salta hırka	Köhne şitarî	Yelek	Kuşak	Gömlek
1 aded	anteri	Guruş	Guruş	2 aded
Guruş	Guruş	6	5	Guruş
15	2			12
Bakır takım	Şam'dân	Mâ'î sarık	Uzun aba	Dükkân bakır
28 kıyye	3 aded	1 aded	1 aded	cedîd
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	22,5 kıyye
140	6	5	5	Guruş
				135
Köhne bakır	Mangal	Hırdavat-ı	Eski bakır	Demir
57,5 kıyye	1 aded	menzil	148,5 kıyye	6 kıyye
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	Guruş
200	10	25	445,5	8

Dükkân âlâtı	Bakırcı	Sagîr dükkân	Bergos'da	Pelendîd'de
Guruş	dükkânı	Guruş	Keçeci	Kahveci Hasan
50	bahçesiyle	150	Mustafa'da	Ağa'da bâ-
	Guruş		alacağı	temessük
	2000		Guruş	alacağı
			100	Guruş
				318

Kundaklı'da	Karacaviran Karyesinde	bahçeci Mehmed Ağa'da	şa'îr
şa'îr		10 keyl	
10 keyl		Guruş	
Guruş		20	
35			

[20b]

Karacaviran	Karacaviran	Karacaviran	Bergos'da Halîl	Kal'a-i
karyesinde	karyesinde	Karyesinde	Bey'de alacağı	Sultâniye'de
Osmân'da şa'îr	Çakır	Sirkeli oğlu	Guruş	Cebecibaşı
5 keyl	Mustafa'da	Ahmed'de	15	Mehmed
Guruş	şa'îr	hınta 2 keyl,		Ağa'da
30	10 keyl	şa'îr 10 keyl		Guruş
	Guruş	Guruş		8
	60	84		

Magdiron	Kömürcü	Çırağı	Bir re's katırı
Ermeni'de	Harsaf'da	Ağabeydin	emânet
Guruş	Guruş	Ermeni'de	eskiçilerde
3	16	alacağı	Guruş
		Guruş	100
		118	

Cem'an Yekûn

Guruş

6005,5

Minhâ'l-İhrâcât

Merkûmun lâşesine masârîf ve masârîf	Mersûmînin bâ-defter düyûn-ı müsbitesi	Resm-i âdî ve masârîf-ı sâ'ire
Guruş	Guruş	Guruş
200	388,5	301

Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese

		Guruş		
		5116		
Hisse-i Zevcetü'l- mezbûre	Hissetü'l- binti'l-mersûme Sagome	Hissetü's- sagîreti'l- mezbûre Maryem	Hissetü's- sagîreti'l- mezbûre Aksabet	Hissetü's- sagîreti'l- mezbûre Ohan
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	Guruş
639,5	1119	1119	1119	1119

Sagîrân-ı mersûmânın hisse-i irsiyyeleri olan cem'an üç bin üç yüz elli yedi guruşu anaları mersûme Oskohil nasrâniye vasî nasb ve ta'yîn olunup mezbûreye teslim olunduğu işâret olunmuştur.

Sahife No: 20b

Hüküm No:51

Tarihi: 11. Ca. 1244

Konusu: Kal'a-i Sultâniye'de zahire bulamadıklarından dolayı fırınların kapatıldığından bundan böyle üç fırının devamlı açık kalacağı ve sahipleri Yanako ve ortaklarının devamlı ekmek çıkararak halka satacağı.

İşbu i'lâm-ı şer'î mûcibince düstûrû'l-amel olunmak deyü. Fî 15 Ca. li-sene [1]244

Ma'rûz-ı dâ'î-i devâm-ı eyyâm-ı ömr-i devletleridir ki,

Kal'a-i Sultâniye'de kâ'in fırınların habbâzânı sermâye sâhibleri olmadıklarından zahîre tedârik edemediklerine binâ'en ekser-i vakt fırınlar sedd ü bend olarak nân-ı azîz husûslarında kâffe-i ibâdu'llaha zarûret ve meşakkat gelmekde olduklarından cümle ittifâk ve ifâdesiyle bi-tevfîki'llâhi te'âlâ hüsn-i sûrete ferâğ-birle zahîre bulunan mahallerden zahîre iştirâ ve taleb olunarak fırınların işlenmesine ve nân-ı azîzin her an bulunmasına dikkat olunmak bâbında şeref-sudûr eden buyruldu-i emr-üslûbları İbrâhîm Efendi bendeleri yediyle

lede'l-vürûd bi'l-cümle lâzimü'l-huzûr muvâcehelerinde vürûd eden buyruldu mastûr ba'dehû ehl-i İslâm ve muhtârân-ı milel-i selâse huzûr-ı şer'a celb ve muvâcehelerinde feth ve kırâ'at ve mazmûn-ı münîfi i'lân ve işâ'at olundukda sem'an ve tâ'aten merâsim-i mutâva'ati gibbe'l-edâ Kal'a-i Sultâniye'de mevcûd fırınlardan üç bâb fırın dâ'imâ küşâd ve nân-ı azîz tabh ve i'mâl olunmak üzere mu'temed habbâzândan Yanako ve şer'iki Adalı Angeli ve Yani ve Aleksandır ve Esterani nâm beş nefer habbazân buldukları mahallerden hinta ve zehâyir iştirâ ve ol hinde râyici vechile ittifâkıyla verilen narh-ı resmiyesiyle mârru'l-beyân üç bâb fırında nân-ı azîz tabh ve i'mâl ve bey' ü fûrûht etmek üzere mersûmûn müte'ahhidler olup ve habbazân-ı mersûmâna sermâye etmek üzere on beş bin gurus taraf-ı ahalîden te'diye ve teslîm olunup habbâzân-ı mersûmûnun hüsn-i idârelerine ve habbâzân-ı mersûmânın ahz ü iştirâ eyledikleri zehâyirin iktizâ eden semenlerinin ashâb-ı hukûka te'diye ve teslimlerine muhtârândan şehir kethudâsı el-Hâc Halîl Ağa ve el-Hâc Hasan Efendi ve Hacı Abdurrahmân Ağa ve Emîn Ağa ve Azarya oğlu Eci Ovannes ve Yazıcı oğlu Artin ve Vani oğlu Artin ve Tuzcu Eci oğlu Arakil ve Eci Beraşkova ve Dimo Kahyâ ve Dul karı oğlu Tarandafil Samatyakos ve Çerçi Beşin ve Arab oğlu ve Hayim ve Sağır Celidon ve sâ'ir bi'l-cümle ahâlî her birerleri tekeffül ve ta'ahhüd ile ber-minvâl-i muharrer tekeffül ve ta'ahhüdlerini bi'l-umûm huzûr-ı şer'de takrîr eyledikleri tescil ve bi'l-iltimas huzûr-ı fâ'izü'n-nûr-ı âsafânelerine i'lâm olundu. Bâkî'l-emr li-hazret-i men-lehü'l-emr.

Hurrire fi'l-yevmi'l-hâdî aşere min-Cumâdî'l-ûlâ li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Sahife No: 21a

Hüküm No: 52

Tarihi: Er. Ra. 1244

Konusu: Sürgün yerine giderken yolda firar eden eşkıyalar, Kara Memiş, Kara Mustafa, Kalyoncu Deli Osman, Hacı Salih ve Ali Alemdar'ın yakalanarak sürgün yerleri olan Çanakkaleye gönderilmeleri.

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm zikri âtî şakîlerin bulundukları mahallin kâdısıyla Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi zîde fazlühümâ tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Bozkır Kazâsı'na tâbi' Ahırlı Karyesi muhtârı Kara Memiş ve Kara Mustafa ve Kalyoncu Deli Osmân ve Dere Karyesi Muhtârı Hacı Sâlih ve Bozdam karyesi Muhtârı Ali Alemdâr nam şahslar birbirlerine müttefikân inhilâl-ı şîrâze-i nizâm-ı memleketi

mûcib ve (---) emn ü âsâyiş-i fukarâyı müstevcib harekâta ibtidâr ve ol vechile hilâf-ı rızâ harekâta ictisâr etmekde oldukları bâ-i'lâm inhâ olunduğuna mebnî merkûmların Çanakkal'asına nefy ü iclâları bâbında Bozkır Ma'deni Emîni Emînine hitâben mehâbet-rîz-i sudûr olan fermân-ı celîlî'l-unvânım ta'yîn olunan çavuş mübâşeretiyle mahalline lede'l-vusûl merkûmûndan Hacı Sâlih ve Ali Alemdâr ber-takrîb firâr ve gaybûbet etmiş ve diğer üç nefer merkûmlar mübâşiri çavuşa terfikan gönderilmiş ise de çavuş-ı merkûm esnâ-yı râhda hasta olmuş olduğundan zikr olunan diğer üç nefer dahi firâr eylemiş oldukları Bozkır Nâ'ibi'nin bu def'a Der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme vârid olan i'lâmında inhâ ve iş'âr kılınmış olmağla merkûmların bulundukları mahallerde alâ-eyyi hâl ahz ile menfâları olan Çanakkal'asına nefy ü iclâ olunmaları fermânım olmağın imdi sen ki bulundukları memleket kâdisı mûmâ-ileyhsin vusûl-i emr-i şerîfimde merkûmları ma'rifetinle ahz ve mübâşir ta'yîn olunan Dîvân-ı hümâyûnum çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Esad Çavuş zîde kadrihûya teslîmen Çanakkal'asına nefy ve irsâle müsâra'at eylesesin ve sen ki Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûmları menfiyyen meks ü ikâmet etdirip bilâ-fermân ıtlaklarından mücânebet ve hatve-i vâhide mahall-i âhara hareketlerine irâ'et-i ruhsat olunmak lâzım gelir ise mes'ûl ve mu'âteb olacağını bilip ona göre muhâfazaları esbâbını istihsâle dikkat ve vusûllerini mübâşiri mübâşir-i merkûm ile Dersa'âdetime i'lâma mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdir olmuşdur, buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket eylesesiz, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren [fî]-jevâhırı şehr-i Rebî'i'l-evvel li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Mahrûse-i Kostantiniyye

Yalnız Hacı Sâlih merkûm Kal'a-i Sultâniye'ye vârid ve vâsıl olup menfiyyen meks ü ikâmet olunduğu işbu mahalle işâret olunmuşdur.

Sahife No: 21a

Hüküm No: 53

Tarihi: Et. R. 1244

Konusu: Memleket dâhilinde hiçbir arazinin ve tarlanın boş bırakılmadan ekilip dikilmesi, kimsenin boş gezdirilmemesi, ziraate gücü yetmeyenlere maddi destek verilmesi.

Düstûrûn-ı mûkerremûn, müşîrûn-ı müfahhamûn, nizâmü'l-âlem, müdebbirû umûri'l-

cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimû mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümeahhidû bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidû erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûfûn bi-sunûfî avâtîfî'l-Meliki'l-a'lâ Anadolu'nun sağ kolu yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca vâki' vüzerâ-yı ızâm edâma'llâhü te'âlâ iclâlehum ve e'âzımu'l-ümerâ'î'l-kirâm ve mefâhirü'l-küberâ'î'l-fihâm, ülü'l-kadri ve'l-ihtirâm, ashâbü'l-izz ve'l-ihtişâm, el-muhtassûn bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-a'lâ Mîrimîrân-ı kirâm dâme ikbâlühüm ve akdâ kudâtî'l-müslimîn, evlâ vulâtî'l-muvahhidîn, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-yakîn, râfi'û a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn, vârisû ulûmî'l-enbiyâ'i ve'l-mürselîn, el-muhtassûn bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-mu'în mevâlî-i fihâm zîde fezlühüm ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-kelâm kudât ve nüvvâb zîde fazlühüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve sâ'ir zâbitân ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadrühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, cenâb-ı Vâhibü'l-atâyânın eltâf-ı aliyye-i sübhâniyye ve a'tâf-ı mâlâ-nihâye-i samedâniyyesiyle Memâlik-i Mahrûsetü'l-mesâlik-i pâdişâhnânemin ekser-i mahalleri arâzî-i münbite ile muhât olmak mülâbesesiyle ahâlîsi ellerinde bulunan o makûle mahalleri zirâ'ate rağbet eyledikleri takdîrde bi-inâyeti'llâhi te'âlâ feyz ve bereket husûlüyle zehâyir husûsunda hiçbir tarafda zarûret çekilmeyeceği zâhir iken bir müddetden berü Anadolu ve Rumeli taraflarında zirâ'at ve hirâset maddesine lâykıyla dikkat ve rağbet olunamayarak tarlaların çoğu zer' ve zirâ'atden halî durmakda ve bi-hikmeti'llâhi te'âlâ birkaç senedir ba'zı mahaller mevrû'atına cerâd müstevlî olarak zarûret çekmekte oldukları derkâr ve işbu [cerâd] maddesi ise akvât-ı beşeriyyenin cüz'-i a'zamı olan zehâyir-i muktaziyyenin zabtı ve ahalî ve fukarânın ta'ayyüşlerinin medârı olmak sebebiyle bir mahallde halî arâzî ve tarla birağılmayup cümlesinin ekilip biçilmesi feyz ve inâyet-i cenâb-ı Rabbü'l-âlemîn ile zahîre husûsunda tevsî'-i akvât-ı ibâdu'llâhi müstelzim olacağı şübhe olmadığı bedîhî ve âşikâr olmakdan nâşî siz ki vüzerâ-yı müşâr ve mîrimîrân ve mevâlî ve kudât ve nüvvâb ve sâ'ir-i mûmâ-ileyhimsiz zîr-i hükûmetinizde kâ'in kazâ ve kasabâtdan sefere giden voyvoda ve a'yânların mahallerinde bulunan vekîlleri taraflarından bu husûsa müstakillen tekayyüd ve nezâret olunarak ahâliden ferd-i âferîde başıboş gezdirilmeyüp hâlî olan tarlaların o makûlelerin ekdirilip biçdirilmesi ve erbâb-ı zirâ'atden olup tohum ve hubûbatı olmayanlara taraflarından ve gerek sâ'ir erbâb-ı iktidâr câniblerinden lüzûmu mikdârı tohum ve hubûbat i'tâsı hiçbir hâlî arâzî ve tarla birağılmayarak cümlesinin [21b] zirâ'at ve hirâset olunması esbâbının istihsâline bi'l-ittifâk ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın tenbîhen ve te'kiden Rikâb-ı müstetâbımdan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve Rikâb-ı Hümâyûnum Kâimmakâmı tîmâr sâhibi

kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân el-Hâc Osmân zîde kadrühû ile tesyâr olunmuşdur, şimdi zamân-ı adâlet-iktirân-ı şâhânemde kâffe-i ibâdu'llâhın refâh-ı hâlleri ve Memâlik-i Mahrûsemin âbâdânı ve umrânı matlûb-ı mültezem-i pâdişâhânem olmağla vusûl-i fermân-ı celîlû'l-unvânım zîr-i hükûmetinizde vâki' kazâ ve kasabât ahâlîsinden hiç birini başıboş nâfile gezdirmeyip hâlî olan yerleri ol makûlelere ekdirip biçdirmeye ve erbâb-ı zirâ'atden olup da kudreti olmayanlara dahi voyvoda ve a'yân vekîlleri taraflarından ve sâ'ir ashâb-ı servet ve iktidâr câniblerinden tohum ve hubûbât i'tâsıyla i'âne olunarak mecmû'-ı tarlaların zirâ'at olunması vesâ'ilini istikmâle vüfûr-ı sa'y ü gayret eylemeniz matlûb-ı kat'î-i mülûkânem idüğü ve bu husûs umûr-ı mu'tenâdan olduğuna binâ'en bu bâbda kusûr ve rehâvet ve tekâsül ve betâ'et bir vechile câ'iz olmadığı ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i muharrer amel ve harekete infâz-ı emr ü irâde-i şâhânem bi'l-ittifâk ihtimâm ve dikkat ve hilâf-ı vaz'ı tecvîzden ziyâde ittikâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki, (.....) vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilafından hazer ve mücânebet eyleyesiz, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî-evâsıtı şehri Rebî'i'l-âhir li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Kostantiniyye-i Mahrûse

Sahife No: 21b

Hüküm No: 54

Tarihi: Et. R. 1244

Konusu: Halka zulmeden ve idare hakkında ileri geri konuşan Mud Kazası A'yânı Ahmed'in Çanakkale'ye sürgün gönderildiği.

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi mevlânâ (.....) zîde ilmühû ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân İçel Sancağı Mütesellimi Halîl zîde mecdhû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, İçel Sancağı'nda vâki' Mud Kazâsı a'yânı Ahmed asâkir başbuğuluğuyla Kıbrıs Cezîresine azîmet ve Kıbrıs Muhassılından ber-takrîb me'zûn olarak avdetinde esnâ-yı râhda hilâf-ı rızâ vazîfesinden hâric kelimât ve türrehât tefevvühüyle fesâd-ı ahâlîyi mûcib ve kazâlarda müretteb mehâmm-ı seferiyenin ta'tîl ve ta'vîkını müstevcib harekât-ı nâ-becâyâ tasaddî ve fukarâ-yı ra'ıyyete gûnâ-gûn zulm ü ta'addî etmekde olduğundan bahsle merkûmun bir mahalle nefy ü iclâsıyla derûn-ı memleketden tard ü ihrâc

husûsunu sen ki, mütesellim-i mûmâ-ileyhsin bu def'a tarafından Der-bâr-ı ma'delet-karâr-ı mülûkâneme bâ-arzihâl inhâ ve iş'âr ve o cânibde Mud ve Hasfanlı(?) ve Ermenek kazâları taraflarından verilen i'lâmât ile Mud Kazâsı ahâlîsinin arz ve mahzarları dahi takdîm ve tesyâr olunmuş olup bu makûle mugâyir-i rızâ harekât-ı nâ-hemvâra ictirâ edenlerin te'dîbleriyle emsâlinin terhîb ve tergîbi lâzimedenden olmakdan nâşî merkûmun li-ecli't-te'dîb çavuş mübâşeretiyle Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ve tağrîb olunması fermânım olmağın imdî vusûl-i emr-i şerîfimde merkûmu ma'rifetinle ahz ve mübâşir ta'yîn olunan Dîvân-ı Hümâyûnum çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan Çavuş zîde kadrühûya terfîkan Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ü irsâle müsâra'at eylesesin ve sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûmu ol tarafda menfiyyen meks ü ikâmet etdirip bilâ-fermân ıtlâkından mücânebet ve hatve-i vâhîde mahall-i âhara hareketine irâ'et-i ruhsat lâzım gelirse mes'ûl ve mu'âteb olacağını bilip ona göre muhâfaza esbâbını istihsâle takayyüd ve dikkat ve vusûlünü mübâşiri çavuş-ı merkûm ile Dersa'âdetime i'lâm ve tahrîre mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki, (.....) vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket eylesesiz, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî-evâsıtı şehri Rebî'i'l-âhır li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.
Kostantiniyye el-Mahrûse

Sahife No: 21b

Hüküm No: 55

Tarihi: Et. C. 1244

Konusu: Daha önce Kumkale'ye sürgün gönderilen Kahveci Emin'in affedildiği.

Düstûr-ı mûkerrem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfî avâtıfî'l-Meliki'l-a'lâ Biga Sancağı Mutasarrıfı ve Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfızı ve seraskeri Sadr-ı esbak vezîrim Ali Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Dersa'âdetim'de Yenikapı'da Musallâ'da(?) sâkin Kahveci Emîn hilâf-ı rızâ harekete ibtidârına mebnî bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfim mücebince li-ecli't-te'dîb Kumkal'a'ya nefy olunmuş ise de merkûmun muzdarib ve perîşân hâlî ıyâl ve evlâdı Dersa'âdetimde sefil ve ser-gerdân olarak muhtâc-ı merhamete şâyân

olduklarından bahsle afv ü ıtlâkına müsâ'ade-i pâdişâhânem kılınması husûsunu ıyâl ve evlâdına merhameten Rikâb-ı Hümâyûnuma arzihâl takdîmiyle istid'â ve istirhâm olunmuş ve merkûm (---) hâric (---) ıyâl ve evlâdına merhameten sebîli tahliye olunmasını istid'â ve niyâzına binâ'en afv ve ıtlâkına müsâ'ade-i seniyyem erzânî kılınması husûsunu Dergâh-ı Mu'allam kapucubaşlarından İhtisâb Nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim es-Seyyid (---) dâme mecdühû i'lâm etmesi mücebince afv ve ıtlâk olunması fermânım olmağın ber-minvâl-i muharrer (---) afv ü ıtlâk olunmağın sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin ma'lûmun oldukda (---) hilâf-ı rızâ hareketde bulunmamasını gûş-ı hûşuna telkîn ederek tahliye-i sebîline mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfi ile âmil olasız, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Fî-evâsıtı Cemâziye'l-âhır li-sene [1]244

Sahife No: 22a

Hüküm No:56

Tarihi: 1. B. 1244

Konusu: Ermeni Mahallesinden Eci Tatar Ovannes'in terekesi.

Kal'a-i Sultâniye'de Ermeni mahallesi mütemekkinlerinden iken hâlik olan Eci Tatar Ovannes nâm hâlikin terekesinin rub'u zevcesi Sima nasrâniyeye ve selâs-ı irbâ'ı cânib-i Beytü'l-mâle â'id ve râci' olmağla Emîn-i Beytü'l-mâl ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm ve bi'l-müzâyede bey' u fûrûht olunan tereke-i mersûmdur ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur. Hurrire fî'l-yevmi'l-hâdî min-şehri Recebi'l-ferd li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Köhne yorgan	Köhne döşek	Köhne yorgan	Hırdavat	Köhne anteri
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	Guruş
11	22	3	2	3
Evân-ı	Sagîr sandık	Bir bâb menzil		
Nühâsiye	Guruş	Guruş		
17 kıyye	3	1200		
Guruş				
74				

Cem'an Yekûn

Guruş

1330

Minhâ'l-İhrâcât

Hâlik-i mersûmun	Resm-i âdî	Harc-ı hademe	Resm-i Emîn-i	Ve hademe-i
lâşesine masârîf	Guruş	Guruş	Beytü'l-mâl	Beytü'l-mâl
Guruş	66,5	10	Guruş	Guruş
25			66,5	10

Sahhu'l-bâkî

Guruş

1152

Hisse-i Zevcetü'l-mezbûre

Guruş

298

Hisse-i Emîn-i Beytü'l-mâl

Guruş

864

Sahife No: 22a**Hüküm No:** 57**Tarihi:** 7. B. 1244

Konusu: İlkbaharda sefere çıkacak askerin ağırlıklarını taşımak için gerekli develerin tedarik edilerek orduya gönderilmesi.

Düstûr-ı mükerrerem ve mu'azzam, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümeahhidü bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfî avâtıfî'l-Meliki'l-a'lâ hâlâ Biga Sancağı Mutasarrıfı Sadr-ı Esbak vezîrim Ali Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm Biga Sancağı'nda vâki' kazâların kâdıları ve nâ'ibleri zîde fazlûhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa zîde kadrûhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki, işbu sene-i mübâreke de evvel bahâr-ı huçeste-âsârda Ordû-yı hümayûn-ı nusret-makrûnumda mevcûd asâkirin ahmâl ve eskâlleri ve zehâyir ve mühimmât nakli hidmeti ve hidemât-ı sâ'irede istihdâm olunmak üzere Kütahya ve Hüdâvendigâr ve sâ'ir ma'lûmü'l-esâmî elviyelerden sene-

i sâbıkada olduğu vechile sekiz yüz doksan beş mehâr şütürân tertîb ve yola ihrâc ve ordû-yı hümâyûnuma irsâli bâbında suver-i defâtiriyle evâmir-i şerîfem ısdârı husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk edip ol bâbda mahâll-i sâ'ire için sûret-i defterler ile diğer evâmir-i şerîfem ısdâr ve tesyâr olunmuş olmağla sâlifü'z-zikr Biga Sancağı'ndan müretteb ve matlûb olan elli mehâr şütürânın dahi mevkûfâtdan ihrâc ve derûn-ı emr-i şerîfime mevdû'an irsâl olunan memhûr ve mumzâ sûret-i defter nâtik olduğu üzre siz ki vezîr-i müşâr ve kudât ve nüvvâb ve a'yân ve zâbitân-ı mûmâ-ileyhimsiz ve sâ'irlersiz şütürân-ı mezkûrenin Ordû-yı hümâyûnuma mülhak oldukları günden hizmetinde olduklarıncâ mâhiye biner akçeden lâzım gelen ücretleri Sarbânbaşısı yedlerine i'tâ olunmak şartıyla mükemmel (---) ve takımlarıyla genç ve tüvânâ olarak şimdiden tehyi'e ve istihzâr ve nevrûz-ı firûzdan mukaddem ordû-yı hümâyûnuma irsâl ve Sârbânbaşı tarafına teslîmi husûsuna bezl-i cell-i himmet veve mezîd-i sa'y ü gayret eylemeniz fermânım olmağın hâssaten bâ-takrîr işbu emr-i celîli'l-kadrim ısdâr ve mübâşir-i merkûm ile tesyâr olunmuştur. İmdi vusûlünde keyfiyyet-i irâde-i aliyyem mantûk-ı emr-i şerîfimden ma'lûmunuz oldukda fermânım olduğu ve bâlâda tafsîl ü beyân sûret-i defterde tasrîh ve ayân kılındığı vechile livâ-i mezkûrda kâ'in kazâlardan ihrâcı müretteb ve matlûb olan sâlifü'z-zikr elli mehâr şütürânın Ordû-yı hümâyûnuma mülhak oldukları günden hizmetde olduklarıncâ mâhiye bin akçeden lâzım gelen ücretleri Sârbânbaşısı yedlerine i'tâ olunmak üzre ol mikdâr şütürânın mükemmel (---) ve takımlarıyla genç ve tüvânâ olarak üzerlerine Sarbânbaşı (---) vakt-i mezkûrdan mukaddem yola ihrâc ve Ordû-yı hümâyûnuma irsâl ve Sarbânbaşıya teslîmi husûsuna sarf-ı küll-i miknet ve mezîd-i ihtimâm ve dikkat hilâfindan hazer ve mücânebet eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i merkûmsun sen dahi mûcib-i emr-i şerîfimle amel ve hareket ve bî-hûde meks ü ikâmet ile ifâte-i vaktden hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle [22b] vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olasız, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min-Receb [li-sene] erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Kostantiniyye-i Mahrûse

Sahife No: 22b

Hüküm No:58

Tarihi: 21. B. 1244

Konusu: Yalı Mahallesinden İbrahim kızı Hanife'nin terekesi.

Medîne-i Kal'a-i Sultâniye mahallâtından Yalı Mahallesi sâkinesi iken vefât eden Hanîfe bint-i İbrâhîm'in verâseti zevci Hasan Ağa ile sulbi oğlu Hüseyin'e münhasire olup tereke-i müteveffîye verese ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm olunan ve beyne'l-verese bi'l-farîzati's-şer'îyye tevzî' ve taksîm olunan tereke-i müteveffîye-i mezbûredir ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur. Hurre fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-ışrîn min-Recebi'l-ferd li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Köhne ferâce	Müsta'mel	Beyaz hakiraki	Müsta'mel telli	Müsta'mel telli
1 aded	ferâce	anteri	hırka	kısa hırka
Guruş	1 aded	1 aded	1 aded	1 aded
110	Guruş	Guruş	Guruş	Guruş
	70	45	45	15
Müsta'mel	Cedîd salta	Basma şalvar	Dülbend kuşak	Satranc çârşeb
sagîr anteri 1	hırka	1 aded	1 aded	2 aded
aded, yelek 1	1 aded	Guruş	Guruş	Guruş
aded	Guruş	15	5	30
Guruş	60			
70				
Hilâlî	Müsta'mel	Sagîr yorgan	Ayakkabı	Basma zıbın
Müsta'mel	keten bezi	2 aded	2 çift	1 aded
çârşeb	çârşeb	Guruş	Guruş	Guruş
2 aded	1 aded	15	15	5
Guruş	Guruş			
35	15			
Müsta'mel	Ayakkabı	Uçkur	Dülbend ve	Keten bezi
gömlek	1 çift	8 aded	yağlık	yağlık
3 aded	Guruş	Guruş	8 aded	6 aded
Guruş	5	70	Guruş	Guruş
30			80	40

Yağlık	Pesend yağlık	İşleme	Sofra peşkiri	Üskür
2 adet	2 adet	ayakkabı	1 adet	makremesi
Guruş	Guruş	1 adet	Guruş	6 adet
15	25	Biri sâde	25	Guruş
		Guruş		45
		30		
İşleme saçaklı	İşleme abdest	Ecnâs-ı boğça	Yemeni	Fes
4 adet	havlusu	9 adet	12 adet	1 adet
Guruş	1 adet	Guruş	Guruş	Guruş
32	Guruş	15	30	10
	40			
Kuşak	Dülbend	Cedîd pabuç	Köhne ferâce	Köhne anteri
1 adet	5 adet	2 adet	1 adet	1 adet
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	Guruş
10	10	5	10	3
Hamam takımı	Müsta‘mel	Müsta‘mel kısa	Hakiraki	Şal kuşak
1 adet	gömlek	canfes anteri	Müsta‘mel	1 adet
Guruş	3 adet	1 adet	1 adet	Guruş
25	Guruş	Guruş	Guruş	3
	20	15	3	
Müsta‘mel	Yeşil çukaya	Basma	Yemeni	Griye(?) kaplı
hakiraki anteri	kaplı kısa kürk	ayakkabı	1 adet	nâfe kürk
1 adet	1 adet	1 adet	Guruş	1 adet
Guruş	Guruş	Guruş	2	Guruş
30	10	5		100
Köhne sandık	Seccâde	Yorgan	cedîd yorgan	Döşek
2 adet	1 adet	3 adet	1 adet	2 adet
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	Guruş
15	7	75	50	40

Baş yadığı 1 aded, yüz yadığı 1 aded Guruş 5	Oda döşemesi(?) 1 aded Guruş 200	Köhne kilim 3 aded Guruş 25	Harcı kahve takımı Guruş 10	Sahan 6 aded, çorba tası 1 aded Guruş 30
Tencere 3 aded, tepsi 3 aded, kebîr tava 1 aded, sagîr tava 1 aded Guruş 90	Leğen, ibrik Guruş 15	Sîm kaplı enfiye kutusu 22 dirhem Guruş 12,5	Elmas başlı bilezik 1 çift Guruş 600	İncili bürücük rub'iyesi 36 aded Guruş 216
Kafes altın 20 aded Guruş 200	Elmas çiçek 1 aded Guruş 160	Baş altın 1 aded Guruş 12	Kıbrısî elmas yüksük 2 aded Guruş 40	Altın kuşak 1 aded Guruş 80
Kafesde ve çiçekde üç nev' inci cem'an 10 miskâl Guruş 600	Kuşak kolanı 1 aded Guruş 3	Şam'dân 1 aded, farâş 1 aded, iskemle 1 aded Guruş 12	Mehr-i zevce-i mezbûre Guruş 200	Hırdavat Guruş 25

Cem'an Yekûn

Guruş

4201,5

Minhâ'l-İhrâcât

Resm-i âdî ve huddâmiye ve sâ'ire masârıfı

Guruş

157,5

Sahhu'l-bâkî

Guruş

4044

Hisse-i Zevc-i merkûm

Hasan Ağa

Guruş

1011

Hisse-i ibni'l-merkûm

Mehmed Guruş

1516,5

Hisse-i ibni's-sagîri'l-

mezbûr Hüseyin

Guruş

1516,5

Sahife No: 23a**Hüküm No:**59**Tarihi:** Selh-i C. 1244

Konusu: Midilli Adası Muhafızlarının ulûfelerini ödemek için Yörüklerden toplanacak bedeliyelerden toplanamayan bakâyâların bir an evvel toplanarak Mukâta'ât Hazînesi'ne gönderilmesi.

Mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-kelâm zikri âtî yörükân cemâ'atinin bulundukları mahallerde mahallerin kâdıları ve nâ'ibleri zîde fazlûhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Midilli cezâresinde muhâfazasında olan asâkir ulûfesiyyün Biga sancağı'nda kâ'in yörükân cemâ'atinden müretteb bedeliyeden livâ-i mezbûr mutasarrıfı esbak düstûr-ı mükerrem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem vezîrim el-Hâc Mustafa Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun tahsîlât nedir ve bakâyâsı ne mikdâr kalmışdır ma'rifet-i şer'le bi't-tahkîk defterin irsâli bâbında halefî olan livâ-i mezbûr mutasarrıfı sâbık düstûr-ı mükerrem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem vezîrim Hâfız Ali Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû tarafından bâ-tahrîrât lede'l-isti'lâm bakâyâ-yı mezkûrenin defterini selefî müşârun-ileyhe vermiş ise de bu kadar bakâyâ kalması yörükân-ı merkûmeden ba'zılarının livâ-i âhara firârlarından neş'et etmiş ve bakâyâ-yı mezkûre el-yevm firârî yörükân zimmetlerinde kalmış olup mevcûdları bizler hissemizi tamâmen verdik diye cevâb verdiklerinden selefî müşârun-ileyh mukaddemâ Dersa'âdetime vâki' olan inhâsı vechile yörükân-ı merkûmenin bir mahalde devâm ve sebâtları olmayarak sâ'ir sancaklara gidip mütferrik ve perîşân olduklarından tarafından tahkîki mümkün olamadığından bahsle taraf-ı Devlet-i Aliyye'mden mübâşir ta'yîn ve irsâli menût-ı re'y-i emr-i âlîşânım idüğünü müşârun-

ileyh Hâfız Ali Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû başka başka cezîre-i mezkûre muhâfazasında istihdâm olunan üç yüz nefer asâkirin beher mâhiye otuzar guruşdan îcâb eden ulûfeleri Midilli Nezâreti malından te'diye kılınarak meblağ-ı mezbûr yörükân-ı merkûm bedeliyesinden bâ-tahsîl Mukâta'ât Hazînesi'ne irsâl olunmak üzere nizâma rabt olunmuş olduğuna mebnî ber-mûceb-i nizâm iki yüz otuz sekiz senesi Şevvâl-i şerîfinin yirmi birinci gününden kırk üç senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi birinci gününe değin asâkir-i merkûmenin beher mâh iktizâ eden dokuz bin guruşdan Midilli Nâzırı Dergâh-ı Mu'allâm kapıcıbaşlarından Mustafa dâme mecdühü ma'rifetiyle verilmiş olan dört yük doksan beş bin [guruş] ulûfelerinden müşârun-ileyh el-Hâc Mustafa Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû ma'rifetiyle yörükân-ı merkûmeden tahsîl olunmuştur, yohsa yörükân zimmetlerinde mi kalmışdırbi't-tahkîk tahsîli husûsu bundan nâzır-ı müşârun-ileyh tarafından tahrîr ve niyâz olunmuş ise de ilâ-hâze'l-ân cevâbı zuhûr etmediğinden kendüye gadri mûcib olduğu beyânıyladır meblağ-ı kusûr-ı mezbûrun bi't-tahkîk tahsîl ve mumzâ defteriyle irsâl olunmuş ve asâkir-i merkûmenin kırk üç senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi birinci gününden berü terâküm etmiş olan bedel akçesi dahi yörükân-ı merkûmeden tahsîl olunmuş mudur, olunmadığı hâlde tahsîl ve Mukâta'ât Hazînesi'ne teslim kılınmış ve bundan böyle dahi sâbıkı vechile bedeliye-i merkûmenin hâlâ Biga Sancağı Mutasarrıfı ve Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfızı Sadr-ı esbak düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i müfahham ve muhterem, nizâmü'l-âlem vezîrim Ali Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun inzımâm-ı re'y ve ma'rifetiyle mâh be-mâh tahsîl ve Hazîne-i merkûmeye tavsîli husûsunu Nâzır-ı mûmâ-ileyh iki kıt'a arîzasından başka tahrîr ve inhâ etdikleri ecilden iktizası lede'l-isti'lâm vâki'â cezîre-i mezbûre muhâfazasıyçün Biga Sancağı yörükânından müretteb olan üç yüz neferin beheri otuz guruş bedel kat' ile berâber yine nâzır-ı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle üç yüz nefer kırcalı askeri tedârik ve emr-i muhâfazada istihdâm birle îcâb eden ulûfeleri Midilli Nezâreti malından i'tâ olunarak bedeliye-i mezbûre Biga Sancağı mutasarrıfı bulunanlar yörükân-ı merkûmeden tahsîl ve nezâret malına mahsûben Mukâta'ât Hazînesi'ne irsâl ve teslîmi nizâmında ise dahi bedeliye-i mezkûreden şimdiye kadar hayli bekâyâ kalmış ve bekâyâ-yı mezbûre Mukâta'ât Hazînesi'ne â'id ve râci' olduğundan beher mâh tahsîl ve teslîmi lâzım gelmiş ve muhâfız-ı sâbık-ı müşârun-ileyh Hâfız Ali Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû bekâyâ-yı merkûmenin tarafından tahkîki mümkün olunmayup taraf-ı Devlet-i Aliyye'mdan mübâşir irsâliyle tahkîka muhtâc idüğünü tahrîr ve iş'âr eylemiş mücerred maslahatın üzerinden def'i sûreti demek olduğu anlaşılmış olup ma'a hâzâ yörükân-ı merkûmenin ekserîsi livâ-i mezbûre dâhilinde ve bakâyâ-

yı merkûme dahi Mukâta‘ât Hazînesi'ne â'id olarak beher hâl zâhire ihrâcıyla îcâb edenlere zimmetlerinin tahsîli bâbında emr-i şerîfim ve Mukâta‘ât Hazînesine ilmühaberi i‘tâsıyla.

Fî-Selh-i C. li-sene [1]244

Kostantiniyye-i Mahrûse

Sahife No: 23b

Hüküm No:60

Tarihi: Selh-i C. 1244

Konusu: Midilli Adası Muhafızlarının ulûfelerini ödemek için Yörüklerden toplanacak bedeliyelerden toplanamayan bakâyâların bir an evvel toplanarak Mukâta‘ât Hazînesi'ne gönderilmesi.

Düstûr-ı mükerrerrem ve mu‘azzam, müşîr-i müfahham ve muhterem, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhidü bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkânî's-sa‘âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfi avâtıfı'l-Meliki'l-a‘lâ Biga Sancağı Mutasarrıfı ve Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfızı Sadr-ı esbak vezîrim Ali Paşa edâma'llâhü te‘âlâ iclâlehû tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki, Midilli Cezîresi muhâfazasında olan asâkir ulûfesiycün Biga Sancağında kâ'in yörükân cemâ‘atinden müretteb bedeliyeden livâ-i mezbûr mutasarrıfı esbak düstûr-ı mükerrerrem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem vezîrim el-Hâc Mustafa Paşa edâma'llâhü te‘âlâ iclâlehûnun tahsîlâtı nedir, ve bakâyâsı ne mikdâr kalmışdır ma‘rifet-i şer‘le bi't-tahkîk defterin irsâli bâbında halefi olan livâ-i mezbûr mutasarrıfı sâbık düstûr-ı mükerrerrem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem vezîrim Hâfız Ali Paşa edâma'llâhü te‘âlâ iclâlehû tarafından bâ-tahrîrât lede'l-isti‘lâm bakâyâ-yı mezkûrenin defterini selefi müşârun-ileyhe vermiş ise de bu kadar bakâyâ kalması yörükân-ı merkûmeden ba‘zılarının livâ-i âhara firârlarından neş‘et etmiş ve bakâyâ-yı mezkûre el-yevm firârî yörükân zimmetlerinde kalmış olup mevcûdları bizler hissemizi tamâmen verdik diye cevâb verdiklerinden selefi müşârun-ileyh mukaddemâ Dersa‘âdetime vâki‘ olan inhâsı vechile yörükân-ı merkûmenin bir mahalde devâm ve sebâtları olmayarak sâ'ir sancaklara gidip mütferrik ve perîşân olduklarından tarafından tahkîki mümkün olamadığından bahsle taraf-ı Devlet-i Aliyye'mden mübâşir ta'yîn ve irsâli menût-ı re'y-i emr-i âlîşânım idüğünü müşârun-ileyh Hâfız Ali Paşa edâma'llâhü te‘âlâ iclâlehû başka başka cezîre-i mezkûre muhâfazasında istihdâm olunan üç yüz nefer asâkirin beher

mâhiye otuzar guruşdan îcâb eden ulûfeleri Midilli Nezâreti malından te'diye kılınarak meblağ-ı mezbûr yörükân-ı merkûm bedeliyesinden bâ-tahsîl Mukâta'ât Hazînesi'ne irsâl olunmak üzere nizâma rabt olunmuş olduğuna mebnî ber-mûceb-i nizâm iki yüz otuz sekiz senesi Şevvâl-i şerîfinin yirmi birinci gününden kırk üç senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi birinci gününe değin asâkir-i merkûmenin beher mâh iktizâ eden dokuz bin guruşdan Midilli Nâzırı Dergâh-ı Mu'allâm kapıcıbaşılardan Mustafa dâme mecdühû ma'rifetiyle verilmiş olan dört yük doksan beş bin guruş ulûfelerinden müşârun-ileyh el-Hâc Mustafa Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû mar'ifetiyle yörükân-ı merkûmeden tahsîl ve tarafına irsâl olunmuş olan iki yük kırk iki bin dört yüz seksen beş guruş ba'de'l-hesâb kusûr-ı sâni-i mûmâ-ileyhin pesmânde kalan iki yük elli üç bin beş yüz on beş guruş matlûbu müşârun-ileyh el-Hâc Mustafa Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû yörükân-ı merkûmdan tarafından tahsîl olunmuşdur yohsa yörükân-ı merkûme zimmetlerindenmi kalmışdır bi't-tahkîk tahsîli husûsu bundan akdem nâzır-ı mûmâ-ileyh tarafından tahrîr ve niyâz olunmuş ise de âtî olan bir cevâbı zuhûr etmediğinden kendüye gadri mûcib olduğu beyânıyla meblağ-ı kusûr-ı mezbûrun bi't-tahkîk tahsîl ve mumzâ defteriyle irsâl olunmuş ve asâkir-i merkûmenin kırk üç senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi birinci gününden berü terâküm etmiş olan bedeliye akçesi dahi yörükân-ı merkûmeden tahsîl olunmuş mudur, olunmadığı hâlde tahsîl ve Mukâta'ât Hazînesi'ne teslîm kılınmış ve bundan böyle dahi sâbıkı vechile bedeliye-i merkûmenin sen ki muhâfız-ı lâhik-ı müşârun-ileyhsin inzımâm-ı re'y ve ma'rifetinle mâh-be-mâh tahsîl ve Hazîne-i merkûmeye tavsîli husûsunu Nâzır-ı mûmâ-ileyh iki kıt'a arzâsından başka tahrîr ve inhâ eyledikleri ecilden iktizâsı lede'l-isti'lâm vâki'â Cezîre-i mezkûre muhâfazasıyçün Biga Sancağı yörükânından müretteb olan üç yüz neferin beheri otuzar guruş bedeliye kat'ı ile yerlerine nâzır-ı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle üç yüz nefer kırcalı askeri tedârik ve emr-i muhâfazada istihdâm birle îcâb eden ulûfeleri Midilli Nezâreti malından i'tâ olunarak bedeliye-i mezbûre Biga Sancağı Mutasarrıfı bulunanlar ma'rifetiyle yörükân-ı merkûmeden tahsîl ve nezâret malına mahsûben Mukâta'ât Hazînesi'ne irsâl ve teslîmi nizâmından ise de bedeliye-i mezkûreden şimdiye kadar hayli bakâyâ kalmış ve bakâyâ-yı mezbûre Mukâta'ât Hazînesi'ne â'id ve râci' olduğundan beher hâl tahsîl ve teslîmi lâzım gelmiş ve muhâfız-ı sâbık-ı müşârun-ileyh Hâfız Ali Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû bakâyâ-yı merkûmenin tarafından mümkün olamayup...

Fî-Selhi C. li-sene [1]244

Kostantiniyye-i Mahrûse

Sahife No: 24a

Hüküm No:61

Tarihi:

Konusu: Orduda kullanılmak üzere Biga Sancağı kazalarından toplanan develerin miktarı.

İşbu sene-i mübâreke de Ordû-yı hümayûnumda istihdâm olunmak üzere ber-mûceb-i defter Biga Sancağı kazâlarından müretteb ve matlûb buyrulan elli re's-şütürânın ordû-yı hümayûna teslîm olundukları günden mâhiye biner akçeden lâzım gelen ücretleri Sârbânbaşısı yedlerine i'tâ olunmak üzere livâ-i mezkûr kazâlarına tavzî' olunan şütürânın defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur.

Kazâ-i	Kazâ-i Balya	Kazâ-i Ünye	Kazâ-i Lapseki	Kazâ-i Ezine
Bayramiç	Şütürân	Şütürân	Şütürân	Şütürân
Şütürân	Re's	Re's	Re's	Re's
Re's	4	6	4	8
4				
Kazâ-i	Kazâ-i Çan	Kazâ-i Biga	Kazâ-i Kal'a-i Sultâniye	
Dimetoka	Şütürân	Şütürân	Şütürân	
Şütürân	Re's	Re's	Re's	
Re's	6	6	4	
8				

Sahife No: 24a

Hüküm No:62

Tarihi: Er. C. 1244

Konusu: Harb ve eşkıya takibinden dolayı yapılan masraflar sebebiyle hazinenin dara düştüğü bundan dolayı da "Sikke-i Cedîde-i Cihâdiye" adıyla yeni bir gümüş paranın basılacağı.

Düstûrûn-ı mûkerremûn, müşîrûn-ı müfahhamûn, nizâmü'l-âlem, müdebbirû umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimû mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümeahhidû

bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidû erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûfûn bi-sunûfî avâtîfî'l-Meliki'l-a'lâ Anadolu'nun sağ kolu yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca vâki' vüzerâ-yı ızâm edâma'llâhü te'âlâ iclâlehum ve e'âzımu'l-ümerâ'i'l-kirâm ve efâhımu'l-küberâ'i'l-fihâm, ülü'l-kadri ve'l-ihtirâm, ashâbü'l-izz ve'l-ihtişâm, el-muhtassûn bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-a'lâ Mîrimîrân-ı kirâm dâme ikbâlühüm ve akdâ kudâtî'l-müslimîn, evlâ vulâtî'l-muvahhidîn, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-yakîn, râfi'û a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn, vârisü ulûmi'l-enbiyâ'i ve'l-mürselîn, el-muhtassûn bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-mu'în mevâlî-i fihâm zîdet fezâ'ilühüm ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-ke'lâm kudât ve nüvvâb zîde fazlühüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimîn ve voyvodagân ve a'yân ve sâ'ir zâbitân ve vücûh-ı ahâlî ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadrühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, cümleye ma'lûm olduğu üzre el-hâletü hâzihî kaç senelerdir taraf-ı Devlet-i Aliyye'mden rum eşkıyâsının te'dîb ve gûşmâl ve taht-ı ra'ıyyete ircâ' ve iddihâr için ibrâz olunan ikdâmât-ı mütevâliye ve ale'l-husûs asıl adû-yı dîn ü devletimiz olan müfsidlerin dahi i'lân-ı harbi vukû'unda sefer-i hümâyûnum îcâb ederek bir seneden beri bi-avni'llâhi te'âlâ Rumeli ve Anadolu taraflarında ve sevâhil câniblerinde müte'addid ordu ve ma'askerler ve bahren ihrâc olunacak donanma-yı hümâyûnum tanzîmi için icrâ olunmuş ve olunmakda olan tertîbât-ı külliye'nin inşâ'Allâhü te'âlâ bu sene-i mübârekede ber-vefk-i matlûb semere-i celîlesi müşâhedeşiyle kâffe-i ümmet-i Muhammedi karîben şöyle müstevliyeden istihlâs için her bir tertîbât ve tedârikât evvelkiden on kat ziyâde ikdâm ve ihtimâm olunmak lâzım gelmiş ve ve bu cihetle tetimmât-ı harbiyeden olan mühimmât-ı cihâdiye ve zehâyir-i külliye ve asker ilkâları ve sâ'ir levâzımât ve muktaziyâtın bilâ-kusûr mücedded ve eykande idâre ve dirâyet için hazâ'in-i beytü'l-mâlin tevfi'ri sûretine bakılmak îcâb edip ale'l-husûs böyle vaktde mu'âmelât-ı nâsın teshîline medâr-ı küllîsi olan nukûd ve sîmin teksîri iktizâ eylemiş olmakdan mücerred teshîl-i maslahat-ı cihâdiye ve ref'-i zarûret-i âmme için vakt ü hâle göre gaşy-i hâlisden artık olarak muvakkaten bir nev' sîm sikke-i şâhânem darbı emr-i meşrû'u olduğu bu def'a Bâb-ı Şeyhü'lislâmîde akd olunan encümen-i şûrâda taraf-ı şer'-i enverden beyân ve iftâ olduğuna binâ'en bundan böyle kâffe-i Memâlik-i Mahrûsem'de tedâvül etmek ve bi-mennihî te'âlâ gavâ'il-i seferiyede yine asl-ı sikke-i haseneye tebdîl olunmak üzre gaşy-i hâlisden artık ve cihâdiye ismiyle müsemma olarak nev'-i cedîd sîm sikke-i şâhânem kat' ü darb olunması ittîfâk-ı ârâ ile karâr-gîr olduğundan teshîlen li-masâlihi'l-ibâd ol vechile tanzîm ve icrâ kılınması irâde-i hayriyyet-mu'tâde-i mülûkânem ta'alluk edip ol bâbda sahîfe-pîrâyı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı mülûkânem

mûcibince beş guruşluk ve yüz paralık ve bir guruşluk ve yirmi paralık olmak üzere mücedded sikke-i şâhânem kat' ü darb olunmuş olduğu ve el-yevm Darbhâne-i Âmire'mde kat' ü darb olunmakda olan hayriyye ismiyle müsemma altun sikke-i hasene-i şâhânem kema-kân yine kat' ü darb olunacağından bu vesîle ile gerek zikr olunan Hayriyye sikke-i hasenesinin ve gerek mukaddem ve mu'ahhar bi'd-defa'ât evâmir-i aliyyemle te'kîd olunan ecnâs-ı nukûd ve atîkanın zinhâr fî'ât-ı mukarrerelerinden bir akçe ziyâdeye alınıp verilmemesi ve işbu sikke-i cedîde bi-mennihî te'âlâ ba'de hitâmi'l-gâ'ile yine asl-ı sikke-i şâhâneme tebdîl olunacağına mebnî beyne'n-nâs fî'ât-ı mezkûre üzere muvakkaten tedâvül edip hiç birisi zinhâr fî'ât-ı ve müstekarrasını tecâvüz etmemesi husûsu bu def'a Dârü'l-hilâfeti'l-aliyyemde bi'l-i'lân lâzım gelenlere ekîden tenbîh kılınmış ve husûs-ı mezbûr taraf taraf evâmir-i celîle-i mülûkâneme neşr ve tesyârıyla cümleye bildirilmiş olmağla siz ki vüzerâ-yı müşâr ve mîrimîrân ve mevâlî ve kudât ve nüvvâb ve sâ'ir-i mûmâ-ileyhimsiz vech-i meşrûh üzere amel ve harekete ihtimâm ve dikkat ve hilâfını tecvîzden ittikâ ve mübâ'adet eylemeniz fermânım olmağın i'lân ve ifhâmen ve te'kîden ve ihtimâmen Rikâb-ı Müstetâbımdan mahsûsan işbu emr-i celîli'l-kadrim ısdâr ve Sadria'zam Kethudâsı mehterler kethudâsı kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali zîde kadruhû ile tesyâr olunmuştur. İmdî bu vechile sikke-i cedîde ihtiyârından maksûd-ı aslî mücerred îcâb-ı vakt ü hâlden nâşî şer'-i şerîfin mesâğı vechile mutlak umûr-ı cihâdî teshîl ve ref'-i zarûret-i ibâdî tahsîl ümniyye-i hayriyyesine mebnî olmağla siz dahi keyfiyyeti cümleye i'lân ve işâ'a ederek işbu sikke-i cedîde-i cihâdiye bi-mennihî te'âlâ gavâ'il-i seferiye tekâmîlde Darbhâne-i Âmire'mden yine kadîm sikke-i kadîme-i mülûkâneme tebdîl olunmak üzere muvakkaten kâffe-i Memâlik-i Mahrûse-i şâhânemde tedâvül edeceği misillü zîr-i hükûmetinizde kâ'in mahallerde dahi beyne'n-nâs tedâvülüyle gerek bunun ve gerek Darbhâne-i Âmire'mde kemâ-kân kat' ve darb olunmakda olan hayriyye altununun ve sâ'ir ecnâs-ı nukûdun zinhâr fî'ât-ı mukarrerelerinden bir akçe ziyâdeye alınıp verilmemesi ziyâdeye alıp vermeğe cesâret eden her kim olur ise olsun bilâ-emân icrâ-yı te'dîbât-ı lâyıklarına kemâliyle ihtimâm ve mübâderet ve'l-hâsıl mukaddem ve mu'ahhar sahâyif-i sudûr olan evâmir-i şerîfem mücebince fî'ât-ı nukûd-ı sâ'iresinin tetarruk-ı halelden vikâyesi esbâbını istihsâle vüfûr-ı sa'y ü gayret eylemeniz kat'î matlûb-ı mülûkânem idüğü ve bu emr-i ehemmede kusûr ve rehâvete mütecâsir olanlar haklarında müstelzim-i mes'ûliyet ve vehâmet olacağı ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer amel ve hareket ve infâz-ı emr ü irâde-i şâhânemle ifâ-yı levâzım-ı kâr-güzâr ve sadâkate bezl-i vüs' ve kudret ve hilâfından gâyetü'l-gâye tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki,

vusûl buldukda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilafından hazer ve mücânebet eylesiz, şöyle bilesiz alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîren fî-evâhiri şehri Cemâziye'l-âhire li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Sahife No: 24b

Hüküm No:63

Tarihi: Er. C. 1244

Konusu: : Memleket dâhilinde hiçbir arazinin ve tarlanın boş bırakılmadan ekilip dikilmesi, kimsenin boş gezdirilmemesi, ziraate gücü yetmeyenlere maddi destek verilmesi.

Düstûrûn-ı mükerremûn, müşîrûn-ı müfahhamûn, nizâmü'l-âlem, müdebbirû umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimû mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhidû bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidû erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûfûn bi-sunûfî avâtıfî'l-Meliki'l-a'lâ Anadolu'nun sağ kolu yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca vâki' vüzerâ-yı ızâm edâma'llâhü te'âlâ iclâlehum ve e'âzımu'l-ümerâ'i'l-kirâm ve efâhimü'l-küberâ'i'l-fihâm, ülû'l-kadri ve'l-ihtirâm, ashâbü'l-izz ve'l-ihtişâm, el-muhtassûn bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-a'lâ Mîrimîrân-ı kirâm dâme ikbâlühüm ve akdâ kudâtî'l-müslimîn, evlâ vulâtî'l-muvahhidîn, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-yakîn, râfî'û a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn, vârisû ulûmi'l-enbiyâ'i ve'l-mürselîn, el-muhtassûn bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-mu'în mevâlî-i fihâm zîdet fezâ'ilühüm ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-kelâm kudât ve nüvvâb zîde fazlühüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân voyvodagân ve a'yân ve sâ'ir zâbitân ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadrühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, cenâb-ı vâhibü'l-atâyânın eltâf-ı aliyye-i sübhâniye ve i'tâf-ı mâlâ-nihâye-i Samedâniyesiyle Memâlik-i Mahrûsetü'l-mesâlik-i şâhânemin ekseri mahalleri arâzî-i münbite ile muhât olmak mülâbesesiyle ahâlîsi ellerinde bulunan o makûle mahalleri zirâ'ate rağbet eyledikleri takdîrce bi-inâyeti'llâhi te'âlâ feyz ü bereket husûsuyla zehâyir husûsunda hiçbir tarafda zarûret çekilmeyeceği zâhir ve âşikâr iken bir müddetden beri Anadolu ve Rumeli taraflarında zirâ'at ve hirâset maddesine lâyıkiyla dikkat ve rağbet olunmayarak tarlaların çoğu zer' ü harsden hâlî durmakda ve bi-hikmeti'llâhi te'âlâ birkaç senedir ba'zı mahaller mevrû'âtına cerâd müstevlî olarak ol taraf ahâlîsi zarûret çekmekde oldukları derkâr ve işbu cerâd maddesi ise akvât-ı beşeriye'nin cüz'-i a'zamı olan zehâyir-i muktaziyenin zabtı ve ahalî ve fukarânın

ta'ayyüşlerinin medârı olmak hasebiyle bir mahallde halî arâzî ve tarla birağılmayup cümlesinin ekilip biçilmesi feyz ve inâyet-i hazret-i Rabbü'l-âlemîn ile zehâyir husûsunda tevsî'-i akvât-ı ibâdu'llâhı müstelzim olacağında şübhe olmadığı bedîhî ve bedîdâr olmakdan nâşî fîmâ-ba'd Anadolu ve Rumeli'nde kâ'in kazâ ve kasabâtdan sefere giden voyvoda ve a'yânların yerlerinde bulunan vekîlleri taraflarından bu husûsa müstakillen tekayyüd ve nezâret olunarak ahâlîden ferd-i âferîde başıboş gezdirilmeyüp hâlî olan tarlaların o makûlelere ekdirilip biçdirilmesi ve erbâb-ı zirâ'atden olup tohum ve hayvanı olmayanlara taraflarından ve gerek sâ'ir erbâb-ı iktidâr câniblerinden lüzûmu mikdârı tohum ve hayvan i'tâsı hiçbir hâlî arâzî ve tarla birağılmayarak cümlesinin zirâ'at ve hirâset olunması husûsları bundan akdem Anadolu ve Rumeli'nin üç kollarına evâmir ısdâr ve tesyârıyla tenbîh olunmuş ise de Memâlik-i Anadolu'da bu maddeye hukkam ve zâbitân taraflarından yine adem-i tekayyüd ile el-hâletü hâzihî ekser-i mahaller zirâ'atden hâlî kalmış idüğü bu def'a bi'l-ihbâr tahkîk-gerde-i şâhânem olup bu keyfiyyet kasabât ve kurâda mutavattın rençberânın noksân-ı mahsûlâtıdan bî-behre olarak emr-i ta'ayyüşde mübtelâ-yı zahmet ve meşakkat ve zehâyir husûsunda ibâdu'llâhın dûçâr-ı muzâyaka ve zarûret olmalarına bâdî ve min-küllî'l-vücûh rızâ-yı ayn-irtizâ-yı mülûkâneme münâfî olup zamân-ı adâlet-iktirân-ı Pâdişâhânemde kâffe-i ibâdu'llâhın refâh-ı hâlleri ile Memâlik-i Mahrûse-i mülûkânemin âbâdî ve umrânı ehass-ı metâlib-i (---) olduğu misillü taraf-ı şâhânemden mansûb vulât ve mutasarrıfın ve hukâm ve zâbitânın ale'l-umûm farîza-i zimmet ve vâcibe-i uhde-i me'mûriyetleri idüğü zâhir ve bu emr-i ehemmdede hilâfî hareket o makûle me'mûrînin icrâ-yı te'dîblerini intâc edeceği bedîhî ve bâhir olmakdan nâşî siz ki vüzerâ-yı müşâr ve mîrimîrân ve mevâlî ve kudât ve nüvvâb ve sâ'ir-i mûmâ-ileyhimsiz, ba'de'l-yevm bu husûsa kemâliyle tekayyüd ve dikkat ederek mukaddemâ şeref-rîz-i sudûr olan emr-i şerîfim mûcibince taht-ı hükûmetinizde kâ'in mahallerde hâlî tarla birağılmayup cümlesinin ekdirilip biçdirilmesi esbâbını istihsâle bi'l-ittifâk ihtimâm ve sarf-ı makderet eylemeniz fermânım olmağın te'kîden ve ikdâmen ve tenbîhen ve ihtimâmen Rikâb-ı müstetâbımdan mahsûsan işbu emr-i celîli'l-kadrim dahi ısdâr ve Sadria'zam Kethudâsı mehter kethudâsı kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali zîde kadrühû ile tesyâr olunmuşdur. İmdî bu husûs mavâdd-ı sâ'ireye makîs olmayup icrâsında hayır ve menfa'atın herkese şumûlüne nazaran adem-i tekayyüd ve ihtimâmda mazarrat-ı külliyesi dahi cümleye â'id olmağla keyfiyyeti havze-i hükûmetinizde lâzım gelenlere etrâfiyla ifâde ve tefhîm ederek kazâ ve kasabât ve kurâ ahâlîsinden hiçbirini başıboş ve nâfile gezdirmeyip hâlî olan yerleri ol misillülere ekdirip biçdirmeye ve erbâb-ı zirâ'atden olup da kudreti

olmayanlara dahi voyvoda ve a'yân vekîlleri taraflarından ve sâ'ir ashâb-ı servet ve iktidâr câniblerinden tohum ve hayvan i'tâsıyla i'âne olunarak mecmû'-ı tarlaların zirâ'at olunması vesâ'ilinin istikmâline mezîd-i ikdâm ve sa'y-i mâlâ-keîâm eylemeniz kat'î matlûb-ı mülûkânem idüğü ve bu emr-i ehemmdede ednâ derece kusûr ve rehâvet ve kani ve betâ'et bâlâda beyân olunduğu vechile cesâret edenler haklarında müntic-i vehâmet olacağı ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer amel ve hareketle infâz-ı emr ü fermân-ı şâhâneme bi'l-ittihâd ihtimâm ve dikkat ve hilâfından be-gâyet tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur, buyurdum ki (.....) vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-îmtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî-evâhırî şehri Recebi'l-mürecceb li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Sahife No: 24b

Hüküm No:64

Tarihi:

Konusu: Mürur tezkiresi olmadan hiç kimsenin bir yerden başka bir yere gitmemesine dair bir fermanın ilk bölümü (yarım kalmış).

Düstûrûn-ı mükerreremûn, müşîrûn-ı müfahhamûn, nizâmü'l-âlem, müdebbirû umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimû mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümeahhidû bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidû erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûfûn bi-sunûfi avâtıfî'l-Meliki'l-a'lâ Anadolu'nun sağ kolu yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca vâki' vüzerâ-yı ızâm edâma'llâhü te'âlâ iclâlehum ve e'âzımu'l-ümerâ'i'l-kirâm ve efâhımu'l-küberâ'i'l-fihâm, ülû'l-kadri ve'l-ihirâm, [ashâbü]'l-izz ve'l-ihtişâm, el-muhtassûn bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-a'lâ Mîrimîrân-ı kirâm dâme ikbâlühüm ve akdâ kudâti'l-müslimîn, evlâ vulâti'l-muvahhidîn, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-yakîn, râfi'û a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn, vârisû ulûmi'l-enbiyâ'i ve'l-mürselîn, el-muhtassûn bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-mu'în mevâlî-i fihâm zîdet fezâ'ilühüm ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hukkâm kudât ve nüvvâb zîde fazlühüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimîn ve voyvodagân zîde kadrühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, men'-i mürûr hakkında karâr-gîr olan nizâm mûcibince mukaddem ve mu'ahhar ol bâbda tenbîhât-ı celîlü's-şâhânemi hâvî şeref-rîz-i sudûr eden

fermân-ı celflû's-şân mübâşir ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid Mehmed Ağa kulları yediyle Kal'a-i Sultâniye'ye vürûd ⁵²

Sahife No: 25a

Hüküm No:65

Tarihi: Er. Ş. 1244

Konusu: Devlet düzeni aleyhinde konuşan Karababa Sokağında Hacı Nuri Damadı Mehmed'in Çanakkaleye sürgün edilmesi.

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim, câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim, el-muhtass bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'd-dâ'im Rikâb-ı hümayûnumda bi'l-fi'l çavuşbaşı olan es-Seyyid Mehmed Atâullâh dâme mecdühû ve kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi mevlânâ (.....) zîde ilmühû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Karababa sokağında müteveffâ Hacı Nûri dâmâdı Mehmed nâm şahs kendi hâlinde olmayıp vazîfesinden hâric nizâmât-ı Devlet-i Aliyyeme dâ'ir makâlât tefevvüh etmekde olduğu tahkîk olunmağla kendüyü te'dîb ve emsâlini terhîb zımnında merkûmun çavuş mübâşeretiyle Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ü iclâ olunması fermânım olmağın imdi sen ki Çavuşbaşı-i mûmâ-ileyhsin merkûmu ma'rifetinle ahz ve ta'yîn olunan Dîvân-ı Hümayûnum çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Çavuş zîde küdrühûya terfîkan Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ve irsâle müsâra'at eyleyesin ve sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûmu ol tarafda menfiyyen meks ü ikâmet etdirip bilâ-fermân ıtlâkından mücânebet ve hatve-i vâhide mahall-i âhara salıverilmesi lâzım gelir ise mes'ûl ve mu'âteb olacağını bilip ona göre muhâfazası emrine takayyüd ve dikkat ve vusûlünü çavuş-ı merkûm ile Dersa'âdetime i'lâna mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki (.....) vusûl buldukda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amil olasız, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi-evâhırı Şa'bân li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf. Kastantiniyyeti'l-mahrûse.

Sahife No: 25a

Hüküm No:66

Tarihi: Er. Ş. 1244

⁵² Hüküm burada kesilmiş, sonu ne olduğu belli değil.

Konusu: Sefer esnasında ordunun ağırlıklarını taşımak için gerekli develerin bir an önce hazırlanarak orduya gönderilmesi.

Düstûr-ı mükerrem ve mu‘azzam, müşîr-i müfahham ve muhterem, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkîb, mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhidü bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfi avâtîfî'l-Meliki'l-a'lâ Biga Sancağı Mutasarrıfı Sadr-ı esbak vezîrim Seyyid Ali Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-kelâm Biga Sancağı[ndaki] kazâların kâdıları ve nâ'ibleri zîde-fazlûhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve iş erleri ve bu husûsa mübâşir ta'yîn olunup el-yevm ol cânibde olan Rikâb-ı Hümâyûnum Kâimmakâmı çukadarlarından Mustafa zîde kadrûhum tevkt'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, işbu sene-i mübârekesi evvel bahâr-ı huçeste-âsârında Ordû-yı hümâyûn-ı nusret-makrûnumda mevcûd asâkirin ahmâl ve eskâlleri ve zehâyir ve mühimmât nakli ve hidemât-ı sâ'irelerde istihdâm olunmak üzere Biga Sancağı'nda kâ'in kazâlardan müretteb elli mehâr şütürânın genç ve tüvânâ olarak mükemmel takımlarıyla nevrûz-ı firûzdan mukaddem yola ihrâc ve Ordû-yı hümâyûnuma tavsîli bâbında egerçi bundan akdemce emr-i şerîfim ısdâr ve tesyâr olunmuş olup ancak şütürân-ı mezkûrenin şimdiye kadar tehyi'e ve ihzârı ile ta'ahhüd i'lâmı tesyâr olunarak Hazîne-i Âmire'm defterlerine kayd ve bâlâsına şerh verilmesi lâzimededen iken bugün cevâbı zuhûr eylemediği kuyûddan müstebân ve şütürân-ı mezkûrenin bu ana kadar tehyi'e ve ihzârına dâ'ir henüz bir eser zuhûr etmeyerek giriftâr-ı ukde-i te'hîr olması mücerred ihmâl ve tesâmuhtan neş'et eylediği zâhir ve ayân olmağla bundan böyle bir an te'hîri tecvîz olunmayarak şütürân-ı mezkûre mükemmel takımlarıyla serî'an ihrâc ve ordû-yı hümâyûna îsâl ve ırsâle mezîd-i sa'y ü gayret eylemeniz bâbında emr-i şerîfim ısdâr olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan [fermân-ı] vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfi üzere âmil olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî [ve'l-]ısrîn Şa'bân li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Kostantiniyye-i Mahrûse

Sahife No: 25b

Hüküm No:67

Tarihi: 5. Ca. 1249

Konusu: Civanni Anargir isimli Fransız tüccarı Bolayır Kasabasının Ayazma mevkiinde üç rum eşkıyanın soyduğu.

Gelibolu i'lâmı

Ma'rûz-ı dâ'î-i devâm-ı ömr ü devletleridir ki

Bundan birkaç gün mukaddem Françe tüccârından Civanni Anargir nam bâzergân li-ecli't-ticâre Evreşe Kazâsı'na gelmek üzere Bolayır kasabası civârında üç çeyrek mikdârı bağlar arasında ve "Ayazma" demekle ma'rûf nâm mevki'inde mezbûrun önüne üç rum çıkıp üzerinde olan melbûsâtı ve üç yüz altmış beş aded Hayriye altınını elinden ahz ile firâr eylediklerini tüccâr-ı mersûm kulları bir takrîb yedlerinden ihlâs ile der-akab kasaba-i mezbûr zâbiti bendelerine gelip takrîr şüd. Fî 5 B. li-sene [12]49

Sahife No: 25b

Hüküm No:68

Tarihi: Er. R. 1249

Konusu: Toplum huzûrunu bozan Dimetoka sakinlerinden Mukayyid oğlu Hasan ve Hacıviranlı Osman'ın Çanakkale'ye sürülmeleri.

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi mevlânâ (.....) zîde ilmühû kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân hâcegân-ı Dîvân-ı hümayûnumdan Çirmen Sancağı mütesellimi Edhem zîde mecdühû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Dimetoka sâkinlerinden Mukayyid oğlu Hasan ve Hacıviranlı Osman nâm şahslar kendi hâllerinde olmayıp ihtilâl-i nizâm-ı memleketi müstelzim harekâta ve ba'zı sahte mahzarlar tertîbi misillü tezvîrâta cesâretleri cihetiyle merkûmların indifâ'-ı mazarratları zımnında bir mahalle def' olunmaları husûsu mukaddemce kazâ-i mezbûr tarafından bâ-ma'rûzât inhâ ve bu bâbda da'vet yazılan isti'lâmnâmeğe cevâb olarak sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin bu def'a tarafınızdan vürûd eden tahrîrâtda ma'rûzât-ı mezkûre bi't-tasdîk merkûmân Edirne'de bulunduklarından ol tarafda tevkîf kılındıkları beyân ve inhâ olunmuş olup bu makûlelerin icrâ-yı te'dîbleriyle emsâlinin terhîb ve ter'îbi lâzîmeden olmakdan nâşî merkûmânın kavas mübâşeretîyle li-ecli't-te'dîb Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ü tağrîb olunmaları fermânım olmağın

vusûl-i emr-i şerîfimde merkûmları Sadrîa'zam kavaslarından mübâşir ta'yîn olunan Eyüb Kavas terfikan Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ü irsâle müsâra'at eyleyesin ve sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin mûmâ-ileyhin vusûllerinde merkûmânı ol tarafda menfiyyen meks ü ikâmet etdirip bilâ-fermân ıtlâklarından mücânebet ve hatve-i vâhide mahall-i âhara salıverilmek lâzım gelir ise mes'ûl ve mu'âteb olacağını bilip ona göre muhâfazaları emrine tekayyüd ve dikkat ve vusûllerini kavas-ı merkûm ile Dersa'âdetime i'lâma mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur, buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket eyleyesiz, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî-evâhiri şehri Rebî'u'l-âhır li-sene [1]249

Kastantiniyyeti'l-Mahrûse

Vasale ileynâ fî 7 B. li-sene [12]49

Sahife No: 25b

Hüküm No:69

Tarihi:

Konusu: Biga'ya tabi kazalardan toplanması gereken zecriye resminin bu yıl bir önceki yıla kıyasla toplanıp sonraki yıla mahsub edilmesi ve farkının da o yıl toplanması.

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm, kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm, el-muhtass bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-a'lâ Asâkir-i mansûre-i Muhammediye ferîklerinden Biga Sancağı Mutasarrıfı ve bahr-ı Sefid Boğazı Muhâfızı Mehmed Râif Paşa dâme ikbâlühû ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm zikri âtî kazâların kâdıları ve nâ'ibleri zîde fazlühum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki, sen ki Paşa-yı mûmâ-ileyhsin selefin Sâlih Paşa dâmet ma'âliyhû tarafından vârid olan evrâkın hulâsası mefhûmunda Zecriye Mukâta'ası hadd-i zâtında Biga Sancağında kâ'in ma'lûmü'l-esâmî kazâ ve kurâ güzergâh-ı asâkir olmak mülâbesesiyle re'âyâsı iki yüz kırk yedi senesine mahsûben yedlerinde bulunan müskirâtı kable'l-istimâre fûrûht ve telef etmiş olduklarından sene-i merkûmeye mahsûben mahâll-i mezkûreden sâbıkı vechile bin iki yüz seksen beş gurus rûsûm-ı zecriyenin tahsîli bâbında sûret-i defteriyle bundan akdem ısdâr ve tesyâr olunan emr-i şerîfimin vusûlünden bahsle kazâ ve kurâ-yı mezkûre re'âyâsının sene-i

merkûmeye mahsûben ta'sîr ve taktîr etdikleri müskirât kalîl olup tarîk-ı câdde olmak mülâbesesiyle onu dahi asâkir gâret etmiş olduğundan meblağ-ı mezbûrdan fakat dört bin altmış yedi gurus tahsîl olunmuş olduğunu tahrîr ve inhâ ettiği ecilden emr-i şerîf-i mezkûr (-- ve kuyûd-ı lâzime-i sâ'iresi ba'de'l-ihrac hakikatın Zecriye Muhassılı kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân İbrâhîm zîde mecdühûdan isti'lâm olundukda mahâll-i mezkûreden Biga kazâsıyla Kemerli ve Yenice ve Havluca karyelerinin rûsûm-ı zecriyeleri iki yüz kırk altı senesi hâsılâtlarına kıyâsen tahsîl olduğundan kazâ ve kurâ-i mezkûrede ikibin altı yüz kırk dokuz buçuk gurus ve Dimetoka karyesinde re'âyâ mahallesi olmayup bu ana kadar zecriye vermediklerinden karye-i mezkûre sekiz yüz gurus ve Aksaz ve Değirmencik karyelerinde sene-i mezkûreye mahsûben mevcûd bulunan müskirât mukaddemâ Muhassılı ma'rifetiyle (-- --) olunup mersûm zecriyesi ber-mûceb-i istimâre(?) tamâmen tahsîl olduğundan karyeteyn-i merkûmeteynin iki bin yüz altmış sekiz buçuk gurus ki cem'an mahâll-i mezkûrede altı bin iki yüz on sekiz gurus bakâyâ kaldığı ve mahâll-i mezkûrenin kırk altı senesi rûsûm-ı zecriyesi iltizâmen verildiğinden kazâ ve kurâ-i mezkûrede sene-i mezkûreye mahsûben takrîbî kaç gurus tahsîl eylediği kuyûddan ma'lûm olduğundan ona i'tibâr olunmuş ve iki yüz kırk beş senesi emâneten idâre etdirilerek her bir mahallde hâsılâtı başka başka Başmuhâsebeye kayd düşmüş idüğinden sene-i merkûme hâsılâtı sâbıkâ ittihâz kılınarak sâlifü'z-zikr kırk yedi senesi hâsılâtının ona kıyâsen tahsîli husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk etmiş ve rûsûm-ı mezkûre Mukâta'ât Hazînesi mürettebâtından olduğu vakt ü zamânıyla tamâmen tahsîli muktezâ-yı irâde-i seniyyemden dediğimizden bakâyâ-yı mezkûrenin sür'at-i tahsîli lâzım gelmiş olmağla bu sûretde ber-vech-i muharrer Aksaz ve Değirmencik karyelerinde merkûm müskirât (---) içinde âmilî ma'rifetiyle istimâre olunmuş ve rûsûm-ı zecriyesi tamâmen tahsîl kılınmış ise de husûs-ı mezbûr erbâb-ı vukûfdan taharrî ve tecessüs olunarak onların kusûru olan mârru'z-zikr iki bin yedi yüz bu kadar gurusdan sarf-ı nazar olunarak onlardan mâ-adâ kazâ ve kurâdan kırk beş senesi hâsılâtına kıyâsen mârru'l-beyân kırk yedi senesine mahsûben kusûr kalan üç bin dört yüz kırk dokuz buçuk gurusun bir gurusu geriye kalmayarak îcâb ve iktizâ edenlerden tamâmen tahsîl ve bin an evvel Dersa'âdetime irsâl ve zecriye sandığına teslîmi babında sûret-i defteri te'kîdi hâvî emr-i şerîfim ısdâr ve zecriye defterlerine ilmühaberi i'tâsı husûsunu i'lâm etmekle mûcibince emr-i şerîfim ısdârı husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk edip zecriye defterlerine ilmühaberi verilmiş ve ihrâc olunan memhûr ve mumzâ bir kıt'a sûret-i defter derûn-ı emr-i şerîfimde mevdû'an irsâl kılınmış olmağla vech-i meşrûh üzre amel ve harekete bezl-i vüs' ve kudret eylemen fermânım olmağın te'kîdi hâvî

fermân-ı celîlül-kadrim ısdâr ve tesyâr olunmuşdur, imdî vusûlünde keyfiyyet-i irâde-i aliyyem mantûk-ı emr-i şerîfîmden ma'lûmun oldukda fermânım olduğu ve sûret-i defterde tasrîh ve ayân kılındığı üzre ber-minvâl-i muharrer Aksaz ve Değirmencik karyelerinden ma'adâ kazâ ve kurâ-i merkûmdan kırk beş senesi hâsılâtına kıyâsen kırk yedi senesine mahsûben kusûr kalan meblağ-ı mezbûr üç bin dört yüz kırk dokuz buçuk guruşun bir guruş kusûru kalmayarak yerli yerinden (---) berâber ma'rifetin ve kudât-ı mûmâ-ileyhim ma'rifetleri ile tamâmen ve kâmilten ⁵³

⁵³ Ferman burada kesilmiş ve ikinci kısmının nerede olduğu bulunamamıştır.

Sahife No: 26a

Hüküm No:70

Tarihi:

Konusu: Kal'a-i Sultaniye kadılığına Kara Hisârî Müftî-zâde Ahmed Efendi'nin tayin edilmesi.

Bismillâlihrrahmânirrahîm, Rabbi yessir velâ-tü'assir rabbi temim bi'l-hayr
Ve men yetevkel ala'llâhi fehüve hasbüh

El-hamdü li'llâhi'llezî şere'a kütübe's-sukûki ve's-isicillât, teharreze an-zıyâ'i hukûki'l-müslimîne ve'l-müslimât. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ-nebiyyihî Muhammedin efdalü'l-enbiyâ'i fi'l-hidâyât. Ve alâ-âlihî ve ashâbihî vâzıhu'l-huceci ve'l-beyyinât. Ve ba'dehû fe-hâzihî cerîdetün cedîdetün ittehazet bi-kütübi's-sukûki ve's-sicillat ve'd-de'âvî'ş-şer'ıyyeti ve'l-mürâselâti ve evâmiri'l-aliyyeti ve'l-berevâti ve sâ'iri's-senedâti'l-vâki'ati'l-vârideti fî-zemeni hükûmeti'l-fakîr ile'l-ân Rabbehi's-Samed Kara Hisârî Müftî-zâde Ahmed an-mevâlî'l-ızm el-müvellâ hilafe bi-medîne'i Kal'a-i Sultâniye sânehu'llâhü te'âlâ mine'l-âfâti ve'l-beliyyeti vaka'a'l-ibtidâ'ü fî-gurre'i Muharremü'l-harâm bâreka'llâhü te'âlâ alâ-kâffeti'l-enâm li-sene tis'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Sahife No: 26a

Hüküm No:71

Tarihi:

Konusu: 1249 senesi Muharreminden itibaren Kal'a-i Sultâniye Kazası Kadılığına Karahisârî Müftü-zâde Ahmed Efendi'nin tayin edildiği. Hüküm 69'un Türkçesi.

Fahrü'l-mevâlî'l-kirâm fazîletlü mevlânâ Karahisârî Müftî-zâde Ahmed Efendi dâme muvaffakan

Tahiyyât-ı lâyıka ve ve teslîmât-ı fâyıka ithâfi eserinde müfâd-ı muhlisî budur ki, Mekke-i Mükerreme kâdısı, vâlide kethudâsı Yusuf Ağa-zâde fazîletlü, sa'âdetlü umdetü'l-mevâlî'l-ızm Mehmed Sâdık Efendi hazretlerinin ber-vech-i arpalık hâlâ uhdelerinde olan Kal'a-i Sultâniye Kazâsının işbu sene tis'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf Muharremü'l-harâmı

başından nezâret-i âmmenize binâ'en umûr-ı şer'îyyesi sana ihâle ve tefvîz olunmuşdur. Gerekdir ki kazâ-i mezbûra gurre-i merkûmeden bi'n-niyâbe mutasarrıf olup beyne'l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer'îyyede sa'y-i cemîl vâki'a olan muhalledfât-ı mevtâ-yı askeriyyeyi dahi tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese bi'l-farîzati's-şer'îyye tevzî' ve taksîm eylesin ve's-selâm. El-fakîr Melek Paşa-zâde Abdülkadir el-Kâdî bi-askeri Anadolu

Sahife No: 26a

Hüküm No:72

Tarihi: Er. Muharrem 1249

Konusu: Cide a'yânının daha önce Çanakkale'ye sürgüne gönderilen oğlu Hüseyin'in affedildiği.

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi mevlânâ (....) zîde ilmühû tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Cide kazası a'yânının oğlu Hüseyin nâm kimesne hilâf-ı rızâ harekete ibtidâr eylediğine binâ'en bundan mukaddem sünûh ve sudûr eden emr-i hümâyûn-ı şâhânem ve fermân-ı celîlü'l-unvân-ı pâdişâhânem mûcibince Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ü iclâ olunmuş ise de merkûm bu def'a bâ-arzihâl isti'tâf ile müteşebbis-i zenbe merâhim-i ve i'tâk olduğundan ve kendisi ıslâh-ı nefis etmiş bulunacağından tahliye me'mûr-ı inşâsı olduğu fırkateyn-i hümâyûnumun (---) güzêrân etmeksizin tekmi'line kemâl-i ikdâm ve müsâra'at eylemek şartıyla babası merkûmun ihtiyârlığına merhameten afv ü itlâkı husûsu irâde-i aliyyeme menût idüğü hâlâ bi'l-istiklâl Asâkir-i Mansûre Seraskeri düstûr-ı mükerrem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem vezîrim Hüsrev Mehmed Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû tarafından inhâ ve iş'âr olunmuş ve ol vechile afv ü itlâkı husûsuna müsâ'ade-i behiyye-i şâhânem erzânî kılınmış olmağla sânihâ-pîrâ-yı sünûh ve sudûr olan emr-i hümâyûn-ı merâhim-nümûn-ı pâdişâhânem mantûk-ı münîfi üzre merkûmun menfâdan salıverilmesi fermânım olmağın imdî sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin, merkûmun afv ü itlâkına müsâ'ade-i sâniye-i mülûkânem bî-dirîğ kılındığı ma'lûmun oldukda şart-ı itlâkı gûş-ı hûşuna telkîn ile kayd-ı nefyden tahliye-i sebîline mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuşdur, buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan [fermân-ı] vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket eylesin, şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

Tahrîren fî-evâhırî şehri Muharremi'l-harâm li-sene tis'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Kostantiniyye-i mahrûse

Sahife No: 26b

Hüküm No:73

Tarihi: 21. Ca. 1248

Konusu: Çanakkale halkından Hristo ile Yanaki Kosta arasından alacak davasının halli.

Medîne-i Kal'a-i Sultâniye re'âyâsından Hristo zimmî meclis-i şer'-i şerîf-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde işbu bâ'isü's-sifr Yanaki Kosta zimmî muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edip târîh-i mukâbeleden on iki sene mukaddem sefînesine râkib olduğu filikasında babam mürd olan Todorî zimmînin cem'an rub' hissesi olup ben yetîm iken Reîs-i mersûm filika-i mezbûr Akdeniz'de kazâda ölüp lâşesini bin sekiz yüz guruşa satdım diyerek üç bin guruş kıymetli sefîne-i mezbûrdan bin sekiz yüz guruş üzerine benim mîrâsım mebâliğ-i mezbûreyi ceddeme vermiş ise de sefîne-i mezbûrun bahâsından tamâmen hakkım alıverilmek matlûbumdur dedikde müdde'â-aleyh olan Kosta Reîs'e su'âl olundukda rub' hissesini ikrâr edip ziyâde hissesini inkâr ile müdde'î-i mersûmdan ancak rub' hissesi olduğunu mübeyyin beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden ızhâr-ı acz eyledikde müdde'â-aleyh Kosta Reîs'e ikrârı olan bir rub' hissesine su'âl olundukda cevâbında sefîne-i mezbûr ile Todor ve sâ'ir hissedârânı dahi Akdeniz'e vürûdumuzda Todor i zimmî hastalanıp deniz kıyısına çıkıp bizler sefîne ile giderken verâmızda eşkıyâ-yı rum tâ'ifesi üzerimize hücum eyledikde bir dürlü çâre bulunmayarak cümlemiz ittifâkıyla İnöz adasına başdan fora edip kendimiz halâs sefîne-i mezbûr sakatlanmış olduğundan yatıp bir müddetden sonra lâşesini bin sekiz yüz guruşa fûrûht etdim dedikde minvâl-i meşrûhası üzre kayık-ı mezbûr ada-i mezbûrda yatıp bin sekiz yüz guruşa fûrûht ettiğine beyyine su'âl olundukda Maydoslu Kostanti veled-i Eci Yorgi ve Eci Andon veled-i Yako zimmîlerin şehâdetleriyle sâbit olup hâlik-i mezbûr Todoraki sefîne-i mezbûrda rub' hissesinden ziyâde olmadığına ve sandık derûnunda malı ve akçesi gereğince şâhid olmadığına ve sâlifü'l-beyân bin sekiz yüz guruşdan hissesine isâbet eden mebâliğden mâ'adâ hakkı olmadığına yemîn bi'llâhi'l-aliyyi'l-a'lâ. Hurrire fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-ışrîn min-şehri Cumâdi'l-ûlâ li-sene semâniye ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Şühûdü'l-Hâl

Cafer bin Mustafa. Abdo İbrâhîm Kapudan. Komandar Hüseyin Reîs. Dervîş Halîl. Aşık Yahya. Sâbık Komandar Abdullâh Ağa. Battal oğlu Mustafa Reîs. Ve gayruhum.

Sahife No: 266

Hüküm No:74

Tarihi: 1. S. 1249

Konusu: Hristofi'nin Kostandi aleyhine açtığı davayı isbat edemediğinden, bir daha boştan yere dava açmamasının kendisine tenbih edildiği.

Derûn-ı huccet-i şer'îyyede mezkûrû'l-ism müdde'î-i mersûm Hristofi zimmî müdde'â-aleyh olan mersûm Kastondi zimmî ile vukû' bulan da'vâları derûn-ı huccet-i şer'îyyede zikr ü beyân ve tasrîh u ayân olduğu vech üzre fasl ve mu'ârazadan men' olunmuş olduğu zâhir ve mübeyyin olmuş ise de mersûm Hristofi zimmî mesfûr Kostandi muvâcehesinde mersûm Kostandi filika-i merkûmu bey' etmiş olduğu zâhir olan bin sekiz yüz guruşdan rub' hissesine isâbet eden dört yüz elli guruş hâlâ zimmetinde kalmağla taleb ederim deyü da'vâ eyledikde gıbbe's-su'âl mersûm Kostandi cevâbında filika-i mersûmenin semen-i mebî'ası olan bin sekiz yüz guruşu kabzı ikrâr ancak hîn-i kabzında müşterekleriyle beynlerinde filika-i mezbûra sarf eylediği masrûfâtının cümlesinin makbûlü olarak rû'yet-i hesâb [ile] masrûfu ba'de't-tenzîl her bir rub' hisseye yüz altmış guruş isâbet eylediğini ve müdde'î-i mersûm Hristofinin rub' hissesine isâbet eden yüz elli guruşu babasının düyûnunu edâ etmek için mersûm Hristofi'nin anası nasrâniyeye def' ve teslim eylediğini Kal'a-i Sultâniye mütemekkinlerinden müstakîm ve makbûlü's-şehâde idükleri ihbâr olunan Demirci Yani ve Beraşkova zimmîlerin şehâdetleriyle ber-nehc-i şer'î isbât ve ber-mûceb-i şehâdet-i merkûme mersûm Hristofi dahi ba'de't-tasdîk mersûm Kostandi'nin rû'yet-i hesâb birle masrûfât olarak rub' hissesinden tenzîl eylediler, üç yüz guruş sarfında i'timâd etmeyip zimmetinde kalmışdır diye müdde'âsını mersûm Hristo beyâna kâdir olmayıp tahlîfe dahi tâlib olmamağla müdde'î-i mersûm Hristo zimmî da'vâ-yı mezkûresiyle bî-vech-i şer'î mu'ârazadan men' ü def' olunup mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Fi'l-yevmi Gurre-i Saferi'l-hayr li-sene tis'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Şühûdü'l-Hâl

İbrâhîm Ağa. Eci Beraşkova Zimmî. Dimo Zimî. Ve gayruhum.

Sahife No: 26b

Hüküm No:75

Tarihi: 1. S. 1249

Konusu: Vefat eden Parmak Karyesi halkından İbrahim kızı Adile'nin terekesi.

Medîne-i Kal'a-i Sultânîye kurâlarından Parmak Karyesi sâkinelerinden iken bundan akdem vefât eden Adile bint-i İbrâhîm'in verâseti zevc-i metrûku Molla Mehmed ve sadr-ı sagîr oğlu Ahmed'e ve anası Hanîfe Hâtun'a münhasire olduğu lede's-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra sagîr-i mezbûrun tesviye-i umûruna kıbel-i şer'den vasî-i mansûbu min-kıbeli'l-eb cediti Hacı Ahmed Efendi ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm ve takvîm-i deyn eden bi'l-farîzati's-şer'îyye taksîm olunan tereke-i müteveffât-ı mezbûre defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur.

Hurrire fi'l-yevmi'l-gurreti min-Saferi'l-hayr li-sene tis'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Mahmûdiye	Çiçekli anteri	Hakir anteri	Basma anteri	Diger basma
anteri	1 aded	1 aded	1 aded	anteri
1 aded	Guruş	Guruş	Guruş	1 aded
Guruş	80	60	25	Guruş
100				20
Sarı basma	Damgahâne	Kırmızı çuka	Duvaklık	Şam alacası
anteri	anteri	ferâce	sandığı	anteri
1 aded	1 aded	1 aded	1 aded	1 aded
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	Guruş
25	50	120	80	20
Kadife salta	Canfes şalvar	Basma şalvar	Bürüncük	Basma şalvar
marka	1 aded	1 aded	gömlek	1 aded
1 aded	Guruş	Guruş	1 aded	Guruş
Guruş	25	25	Guruş	15
40			25	

Çevre , çârşeb	Şal kuşak	Bez peşkir	İşleme havlu	Çenber
Guruş	1 aded	10 aded	Guruş	7 değirmi
30	Guruş	Guruş	5	Guruş
	12	30		15
Bez don	Uçkur	Dülbend	Def'a don	Alaca heğbe
4 aded	2 aded	1 değirmi	Guruş	3 aded
Guruş	Guruş	Guruş	25	Guruş
40	3	3		30
Sagır alaca	Beyaz kilim	Müsta'mel	Yeşil sandık	Ecnâs-ı altun
kilim	1 aded	soba	1 aded	rub'ıye 14
5 aded	Guruş	2 aded	Guruş	aded, yirmi
Guruş	12	Guruş	20	beşlik 1 aded
175		10		Guruş
				97
İnci	Sîm kuşak	İstanbul	İncili dülbend	İşleme kısa (---
Tahmînen 1	100 dirhem	hazîresi 10	2,5 dirhem	) kebîr
miskal	Guruş	aded, seki	Guruş	1 aded
Guruş	200	recebiye	200	Guruş
20		Guruş		20
		130		
Beledî döşek	Yorgan ma'a	Beledî yasdık	Nühâs sahan	Mihr-i
ma'a yasdık	çârşeb	4 aded	4 aded	mü'eccel der-
1 aded	1 aded	Guruş	Guruş	zimmet-i zevc
Guruş	Guruş	40	12,5	Guruş
25	50			50
Gömlek		Vâlidesi Hanîfe Hâtun	Hırdavat-ı menzil	
2 aded		zimmetinde altunbaş	Guruş	
Guruş		Guruş	15	
25		120		
Cem'an Yekûn				
		Guruş		
		2142,5		

Minhâ'l-İhrâcât

Deyn-i müsbet	Resm-i kısmet-i âdî	Perâkende deyni	Tahrîre gidildikde
vâlideşi Hanîfe	Guruş	bâ-ikrâr-ı verese	ücret-i bârgîr ve
Hâtun	53,5	Guruş	masârif-ı sâ'ire
Guruş		27	Guruş
70			15

Yekûn

Guruş

165,5

Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese

Guruş

1170

Hisse-i zevci'l-mezbûr	Hisse-i ümmi'l-mezbûre	Hisse-i ibni'l-mezbûr sagîr
Mehmed	Hanîfe	Ahmed
Guruş Para	Guruş	Guruş Para
494 10	429,5	1153 10

Bâlâda mezkûr sagîr-i mezbûr Ahmed'in hisse-i irsiyesi olan meblağ-ı mezbûrbîn yüz elli üç guruş on para vasî-i mezbûr mi-kıbeli'l-eb ceddî Hacı Ahmed Efendi'ye idâne ve teslîm olunup ol dahi ber-vech-i muharrer istidâne ve kabz eylediği işbu mahalle şerh verildi.

Sahife No: 27a**Hüküm No:**76**Tarihi:** 7. S. 1249**Konusu:** Suyu kuruyan çeşmenin yıkılarak enkazının cami duvarının yapımında kullanılması.

Boğaz-ı Bahr-ı Sefîd Muhâfızî devletlü Sâlih Paşa hazretlerinin i'lâm-ı şer'î bâlâsına sahh-ı âlî keşîde buyrularak sâdır olan buyruldu-i âlîleridir.

Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi semâhatlü Efendi hazretleri

Vâki'â çeşme-i mezkûrun suyu mün'adim ve cevânib-i erba'ası yatak ve duvar münhedim olarak bütün bütün hedmiyle enkâzının câmi'-i şerîf-i mezkûrun duvarına sarfi isâbet eylediğinden ber-mûceb-i hayr ve menfa'at olduğuna binâ'en i'lâmınızda inhâ ve beyân olunduğu vechile çeşme-i mezkûrun hedmi ve hâsıl olan enkâzın câmi'-i şerîf-i mezkûrun

duvarına sarfı husûsuna taraf-ı şer‘-i şerîfden dahi bi‘z-zât nezâret ve himmet eyleyesiz deyü ... fî 7 S. li-sene [1]249

Sahife No: 27a

Hüküm No:77

Tarihi: 5. S. 1249

Konusu: Çarhî-zâde Camii'nin yanında bulunan ve suyu kurumuş ve yıkılmakta olan çeşmenin enkazının, camiin duvarının inşasında kullanılması.

Ma‘rûz-ı dâ‘î-i devâm-ı ömr ü devlet budur ki,

Medîne-i Kal‘a-i Sultâniye‘de vâki‘ Çarhî-zâde Câmi‘-i şerîfi kurbunda tarîk-ı âmm ortasında kâ‘in harâb çeşmenin binâ ve inşâsı bedel-i inşâyı mütecâviz olduğundan ve müddet-i kesîreden beri âb-ı câriyesi munkatı‘ ve yolları mu‘attal ve çeşme binâsı bi‘l-küllîye harâba müşrif olmağla mâ‘-i câriyesi ne mahallden geldiği kimesnenin ma‘lûmu olmayup bundan böyle ta‘mîr ve termîm ve icrâsı nâ-kâbil ve adîmü‘l-imbân olduğunu ve çeşme-i mezkûrenin münhedim olarak enkâzı (---) vakf olacağı azhar ve nümâyân idüğünü ve çeşme-i mezkûrun enkâzı câmi‘-i şerîf-i mezbûrun binâ ve inşâ olunacak duvarına harc ü sarf olunmak câmi‘-i şerîfe her vechile enfa‘ ve evlâ idüğünü karye-i mezbûre ahâlîsinden Şehir Kethudâsı el-Hâc Süleymân Ağa ve Şâtır Mustafa Ağa ve el-Hâc Mehmed Efendi ve Tulumbacı Hacı Mehmed ve (---) İsmail Efendi nâm kimesneler ihbâr etmeleriyle inde‘ş-şer‘ zâhir ve mütehakkık olup bu misillü vakf-ı mütekâdim-i münhedimenin enkâzı adîmü‘l-intifâ‘ ve ziyâ‘ ve telefden sıyânet ve vakf-ı âhara sarf olunmasına re‘y-i kâdı ve ülü‘l-emr ile mesâğ-ı şer‘î olmağla çeşme-i münhedime-i mezkûrun enkâzı câmi‘-i şerîf-i mezbûrun duvarına harc ü sarf olunması ber-nehc-i şer‘î buyruldu-i sâmilere mevkûf olduğu bi‘l-iltimâs huzûr-ı âsafânelere i‘lâm olundu. Bâkî-i emr hazret-i men-lehü‘l-emrindir.

Hurrire fî‘l-yevmi‘l-hâmis min-şehri Saferi‘l-hayr li-sene tis‘a ve erba‘în ve mi‘eteyn ve elf.

Sahife No: 27a

Hüküm No:78

Tarihi: 13. S. 1249

Konusu: Saraycık Köyünden Hanîfe Hâtûn'un; kızı Adile Hatun'un mirasından dolayı vasî el-Hâc Ahmed Efendi aleyhine açtığı davayı isbat edemediğinden, bundan böyle asılsız

iddialarla bir daha Ahmed Efendi'yi rahatsız etmemesinin kendisine tenbih olunduğu.

Medîne-i Kal'a-i Sultâniye kurâlarından Saraycık Karyesinde sâkin iken bundan akdem vefât eden Adile bint-i İbrâhîm'in verâseti zevc-i metrûku Molla Mehmed ile sadrı sagîr oğlu Ahmed'e ve anası Hanîfe Hâtun'a inhisârı ba'de't-tahkîki's-şer'î ümm-i mezbûre Hanîfe Hâtûn'a meclis-i şer'-i enverde sagîr-i mezbûr Ahmed'in tesviye-i umûruna vasî-i mansûbu min-kıbeli'l-eb cediti bâ'isû'l-kitâb el-Hâc Ahmed Efendi mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edip mûrisimiz kızım müteveffîye-i mezbûre Adile'nin bi'l-cümle veresesi ma'rifetlerimiz ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm ve takvîm-i sahîh birle takvîm olunup beynimizde alâ-mâ-faraza'llâhü te'âlâ tevzî' ve taksîm olundukda defter-i kassâm benim südüs hisseme isâbet eden hisse-i irsiyem ber-mûceb-i kassâm tereke-i mezbûreye bi'l-vesâyê vâzî'u'l-yed olan işbu mezbûr el-Hâc Ahmed Efendi yedine def' ve teslîm eyledikde ben dahi yedinden tamâmen ahz ü kabz ve tesellüm edip ber-mûceb-i kassâm tereke-i muharrere-i mezkûreden hisse-i irsiye mutâlebesine dâ'ir vasî-i mezbûrun ve zevc-i merkûm Molla Mehmed'in zimmetlerini ibrâ ve iskât etmiş idim. Ancak tahrîr olunan eşyâ-i mezbûrdan başka hâric-ez-defter-i kassâm olarak dört aded anteri ve bir bürümcük ve on değirmi (---) yemeni ve üç değirmi dülbend ve iki beledî döşek ve üç aded yorgan ve iki çârşeb ve bir hamam takımı ve bir altın yüzük ve sîm yüzük ve on arşın iplik ve sâ'ir bâ-defter-i müfredât ile bin guruslukdan mütecâviz eşyasını vasî-i mezbûr menziline olduğundan tahrîr etdirmeyip ketm ü ihfâ olduğuna ilmim lâhik olmağla eşyâ-yı mezkûre bâ-defter-i müfredât hâric ez-defter-i kassâm olduğuna binâ'en zâhire ihrâc ve tahrîr ve takdîr-i bahâ birle hisse-i irsiyemi talep ederim dedikde gibbe's-su'âl vasî-i mezbûr el-Hâc Ahmed Efendi cevâbında müdde'îye-i mezbûrenin iddi'â eylediği hâric ez-defter-i kassâm eşyâdan zimmetinde bir nesne olmayıp ketm ü ihfâ etmedim diye inkâr etmeğin mezbûre Hanîfe Hâtûn'dan müdde'âsını mübeyyin beyyine talep olundukda ityân-ı beyyineden ızhâr-ı acz ile istihlâf etmekle hâric ez-defter-i kassâm müdde'îye-i mezbûrenin bâ-defter-i müfredât matlûb eylediği eşyâdan zimmetinde olmayıp ketm ü ihfâ etmediğine mezbûr Hacı Ahmed Efendi'ye yemîn teklîf olundukda ol dahi hasbe'l-mes'ûl half-i bi'llâhi te'âlâ'l-a'lâ etmeğin mûcebiyle müdde'îye-i mezbûre Hanîfe Hâtûn'a da'vâ-yı mezkûresiyle bî-vech-i şer'î mu'ârazadan men' ü def' olunup mâ-vaka'a bi't-taleb ketb ü imlâ olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis aşere min-Saferi'l-hayr li-sene tis'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Şühûdü'l-Hâl

Dervîş Kadri Efendi. El-Hâc Ali Efendi. İbrâhîm Ağa, el-Muhzır. Hacı Kassâb oğlu Hacı Mustafa. Ve Gayruhum.

Sahife No: 27a

Hüküm No:79

Tarihi: 13. S. 1249

Konusu: Bocaada'dan Eci Pavlı kızı Todora ile kendisini boşayan eski kocası Yorga oğlu Anton arasındaki arsa satışından doğan alacak davasının halledildiği.

Bozcaadası mütemekkinlerinden Todora bint-i Eci Pavlı nâm nasrâniye Kal'a-i Sultâniye Mahkemesinde meclis-i şer'-i enverde zevc-i mutallıkı yine ada-i mezbûr mütemekkinlerinden Anton veled-i Yorga nâm zimmi muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edip işbu mersûm Anton zimmî zevc-i dâhilim olup bundan beş mâh mukaddem beni tatlık etmekle zevciyyet beynimizde kâ'im iken âyinlerimiz üzre zimmetinde merbût yüz elli guruş mihr-i mü'eccilem mütebâkî olmak üzre benim kendi mülküm olan ma'lûmü'l-hudûd menzil hissesi üzerine benim için zevcim ile ebniye tahaddüs etmekle mezbûr fi'l-asl kendi mülküm ve ihdâs eylediği ebniye dahi mihr-i mü'eccelim mukâbili olarak cümlesi benim mülk-i müstakillim olmuş iken mersûm Anton zimmî benim izn ve icâzetim olmaksızın menzil-i mezbûru bin dokuz yüz guruşa âhara bey' ve semen-i merkûmu kabz edip arsa bedeli olarak sekiz yüz guruşu bana vermekle meblağ-ı mezbûru çâr nâ-çâr ahz eyledim ise dahi bey'-i mezbûra mücîze olmayıp bana verdiler mebâliği kendüye teslîm ve menzil-i mezbûru mülk-i müstakillim olmak üzre istirdâd ve bana teslîme tenbîh olunması matlûbumdur dedikde gıbbe's-su'âl mersûm Anton zimmî cevâbında zevce-i mutallakası mersûme Todora nasrâniye ile zevciyyet beynlerinde kâ'im iken zimmetinde merbût mihr-i mü'ecceli olan meblağ-ı mezbûra mahsûben olarak mersûmenin arsası üzerine ebniye-i merkûmeyi mersûmenin izniyle ihdâs eylediğini ikrâr lâkin mersûme Todora sekiz mâh mukaddem mihr-i mü'ecceleden fâriğa olup benim ile muhâla'a ve mihr-i mezbûre ve sâ'ir hukûk-ı zevciyyete müte'allika da'vâdan zimmetimi ibrâ etmiş olduğundan mihr-i mü'ecceli meblağ-ı mezbûr benim cânibime intikâl etmekle ol vechile ihdâs eylediğim ebniye-i mezkûre benim mülküm olup kâbil-i taksîm olmadığına binâ'en semen-i misli olan meblağ-ı mezbûr bin dokuz yüz guruşa âhara bey' ve mersûmeye arsasının semen-i misli olarak sekiz yüz guruşu yedine def' ve teslîm eylediğimde ol dahi arsa-i mezkûrun bedeli olmak üzre meblağ-ı merkûmu kabz ve

kabûl birle bey'-i mezbûru mücîze olmuştur dedikde mezbûre Todora nasrâniye zevc-i sâbıkı Anton'un takrîri üzre mihr-i mü'eccelden fâriğa olup muhâla'a olduğunu ve zimmetini ibrâ eylediğini ve menzil-i mezbûr bey' olundukda semeni olan meblağ-ı mezbûrdan kendi arsası bedeli olarak sekiz yüz guruşu ahz ü kabz eylediğini bi-tav'ihâ ikrâr ve i'tirâf etmekle alâ-mûcibi ikrârihâ ebniye-i mezbûre mersûm Anton'un mülkü olduğu ve bey'-i mezbûre dahi arsa-i merkûme bedeli meblağ-ı mezbûru kabz ile mücîze olduğu ber-nehc-i şer'î zâhir olmağın mersûme Todora nasrâniye menzil-i mezbûr müdde'âsıyla bî-vech-i şer'î mu'ârazadan men' ü def' olundukdan sonra mezbûre Todora nasrâniye zevc-i sâbıkı mersûmdan lede'd-da'vâ ikrârıyla bâ-defter-i müfredât eşyâ semeninden ve karz olarak zimmetinde sâbit olan dört yüz yirmi guruş müdde'îye-i mersûmeye edâ ve teslîm eylemek üzre mersûm Anton'a ba'de't-tenbîhi's-şer'î husûs-ı mezbûra müte'allika âmme-i da'vâdan her biri zimmetini ibrâ ve ıskât ve her biri âharın ibrâsını kabûl etmeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Fi'l-yevmi's-sâlis aşere min-şehri Saferi'l-hayr li-sene tis'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Şühûdü'l-Hâl

İsa Efendi, Fazîletlü Müfti Efendi, İbrâhîm Ağa el-Muhzır, Eci Kavaboş zimmî, Anton Kocabaşı, Ve Haralambo.

Sahife No: 27b

Hüküm No:80

Tarihi: 15. S. 1249

Konusu: Saraycık Köyünden Hanîfe Hâtûn'un; kızı Adile Hatun'un mirasından dolayı vasî el-Hâc Ahmed Efendi aleyhine açtığı davada anlaştıkları ve bir daha Hanife Hâtûn'un miras davası açmayacağı.

Medîne-i Kal'a-i Sultâniye kurâlarından Saraycık karyesinde sâkine iken bundan akdem vefât eden Adile bint-i İbrâhîm nâm hâtunun vâlidesi Hanîfe bint-i Ali nâm hâtun meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde müteveffât-ı mezbûrenin kâynpederi işbu bâ'isü'l-kitâb el-Hâc Ahmed Efendi mahzarında ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm edip kızım müteveffât-ı mezbûrenin terekesi bundan akdemce ma'rifetlerimiz ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm ve takvîm-i sahîh birle beynimizde alâ-mâ-feraza'llâhü te'âlâ taksîm olunup ber-mûceb-i defter-i kassâm bana isâbet eden südüs hisse-i tereke-i müteveffât-ı mezbûreye vâzı'u'l-yed olan işbu mezbûr

Hacı Ahmed Efendi yedinden tamâmen ahz ü kabz eylediğimden sonra kızım müteveffiye-i mezbûrenin terekesinden olmak üzere hâric ez-defter-i kassâm da'vâ eylediğim bâ-defter-i müfredât eşyâ-i ma'lûmeyi ben isbâtdan ızhâr-ı acz birle talebim ile mezbûr Hacı Ahmed Efendi ba'de't-tahlîfi's-şer'î eşyâ-i mezkûre da'vâsıyla bî-vech mu'ârazadan men' olunduğumdan sonra bu def'a dahi kızım mezbûrenin malı olmak üzere nişân altını olarak ma'lûmü'l-cins ve'l-aded iki dizi altın ile on arşın iplikden hisse-i irsiyemi taleb ve da'vâ eylediğimde ol dahi inkâr etmeğin beynimizde ba'de vukû'î'l-münâza'a bâ-tavassut-ı muslihîn beni da'vâ-yı mezkûremden fâriğâ olmak üzere mezbûr el-Hâc Ahmed Efendi ile fedâ'en ta'yîn an-inkâr altmış guruş üzerine sulh eylediklerinde ben dahi ber-minvâl-i muharrer sulh-i mezbûru kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûr altmış guruşu yedinden tamâmen ahz ü kabz edip fimâ-ba'd kızım müteveffât-ı mezbûrenin gerek dâhil-i defter ve hâric ez-defter-i kassâm cüz'î ve küllî ma'lûm ve mechûl ism-i mâl ıtlâk olunur terekesinden hisse-i irsiye de'âvîsine ve bi'l-cümle husûs-ı mîrâsa müte'allika âmme-i da'vâ ve kâffe-i mutâlebât ve eymân ve muhâsamâtdan mezbûr el-Hâc Ahmed Efendi'nin zimmetini ibrâ-i âmm-ı râfi'u'l- kelâm ve kâtı'u'n-nizâ'la ibrâ ve ıskât eyledim ba'de'l-yevm benden husûs-ı mezbûra dâ'ir bi'z-zât ve bi'l-vâsıta da'vâ ve nizâ' sudûr eder ise lede'l-hukkâmi'l-kirâm ve'l-vulâti'l-ızâm makbûle ve masmû'a olmasın dedikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb ü imlâ olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşere min-Saferi'l-hayr li-sene tis'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Şühûdü'l-Hâl

El-Hâc Ali Efendi, el-İmâm. El-Hâc Süleymân Efendi. Muhzır İbrâhîm Ağa. Ve gayruhum.

Sahife No: 27b

Hüküm No:81

Tarihi: Et. Ra. 1248

Konusu: Çanakkale'nin Yalı sokağında Aftabola'ya ait simitçi fırınına Tarandafîle ve Anaştaşya tarafından yapılan müdahalenin men edilmesi.

Düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhidü bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfi avâtıfî'l-Meliki'l-a'lâ Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfızı ve Biga Sancağı Mutasarrıfı vezîrim (.....) Paşa ve Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în, Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi mevlânâ (.....) zîde ilmühû edâma'llâhü te'âlâ

iclâlehû tevki'-i refi'-i humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Kal'a-i Sultâniye mütemekkinlerinden Aftabola nâm nasrâniye Südde-i sa'âdetime arzihâl edip kazâ-i mezbûrda Yalı sükunda kâ'in bir bâb mülk simitçi fırınına mutasarrıfe iken iki yüz kırk senesinde yine kazâ-i mezbûr mütemekkinlerinden Tarandafîle nâm nasrâniye zuhûr birle fırın-ı mezkûr benim mülkümdür ben zabt ve tasarruf ederim diye iddi'â eyledikde kazâ-i mezbûr mahkemesinde huzûr-ı şer' de lede't-terâfu' nasrâniye-i mersûme Tarandafîle'nin da'vâsı bî-vech hilâf-ı şer' idüğü zâhir olarak nasrâniye-i mersûme Tarandafîle'nin keff-i yedine ve mersûme Aftabola nasrâniyenin zabt ve tasarrufuna hükm-i şer'î lâhık olup ba'dehû mersûme Tarandafîle hâlik oldukda iddi'âya salâhiyeti olmayan hâlike-i mersûmenin gelini Anaştaşya nâm nasrâniye zuhûr birle fırın-ı mezkûru zabt sevdâsıyla iddi'â ve lede't-terâfu' onun dahi da'vâsı bî-vech idüğü zâhir ve onun da müdâhaleden men' ve keff-i yedine tenbîh-i şer'î birle cânib-i şer'den iki kıt'a huccet-i şer'îye i'tâ olunmuş ise de adem-i itâ'atinden nâşi kazâ-i mezbûr müftîsi tarafına istinâdı olmak mülâbesesiyle yek-dil olarak yedinde olan huccet-i şer'îyyelere mugâyir fırın-ı mezkûru hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i hucec-i şerîf fuzûlî zabt ve gadr eylediklerin bildirip mahallinde şer'le görölüp mülk fırın-ı mezkûr alıverilip yedinde olan hucec-i şer'îyyeler mücebince zabt etdirilmek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu ricâ etmekle husûs-ı mezbûr hîn-i terâfu'unda mütekarrer idüğü inde's-şer' tahakkuk eyledikde ücret-i mübâşiriye mazlûm olan müdde'â-aleyhden taleb olunmayıp ber-müceb-i fetvâ-yı şerîf husûmet-i kâzibe eden müdde'î-i mütemerridden tahsîli husûsuna ihtimâm ve dikkat ve da'vâ gurûr iken müdde'â-aleyhi ücret-i mübâşiriye talebiyle hilâf-ı şer'-i şerîf tazyîk tecrîmden hazer ve mücânebet olunmak üzre sen ki muhâfız-ı müşârun-ileyhsin mahallinde şer'le rû'yet olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki, hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzerine amel ve dahi siz ki muhâfız-ı müşâr ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhimâsız ma'rifetiniz ile ihzâr-ı husemâ kılıp mukaddemâ bir def'a şer'le görölüp fasl olunmayan husûsların tamâm-ı hakk ü adl üzre mukayyed olup göresiz inhâ olunduğu üzre ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîm ve yedinde mazmûnları muvâfık-ı şer' olunarak alâ-vechi'l-hasım sâbit ve zâhir olup taraf-ı şer'îden verilen hucec-i şer'îyyeleri mücibince amel edip dahi ber-vech-i muharrer fırın-ı mezkûr ba'de's-sübûti's-şer' mersûme Aftabola nasrâniyeye alıverilip icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk eyleyesiz min-ba'd şer'-i şerîfe ve emr-i âlîşânıma muhâlif kimesneye iş etdirmeyip husûs-ı mezbûr için bir dahi emrim varmalı eylemiyesiz, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî-evâsıtı şehri-i Rebî'î'l-evvel li-sene semâne ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Bi-Makâm-ı Kostantiniyyeti'l-Mahrûse

Sahife No: 27b

Hüküm No:82

Tarihi: 3. Ca. 1248

Konusu: Çanakkale'nin Yalı sokağında Aftabola'ya ait simitçi fırınına Tarandafîle ve Anaştaşya tarafından yapılan müdahaleler sonucu çıkan anlaşmazlığın halli.

Der-i devlet-mekîne arz-ı dâ'î-i kemîneleridir ki,

Kal'a-i Sultâniye mütemekkinlerinden Aftabola nâm nasrâniyenin Südde-i sa'âdetime takdîm eylediği arzihâlinde kazâ-i mezbûrda Yalı sûkunda kâ'in bir bâb mülk simitçi fırınına mutasarrıf iken iki yüz kırk senesinde kazâ-i mezbûr mütemekkinelerinden Tarandafîle nâm nasrâniye zuhûr birle benim mülkümdür, ben zabt ü tasarruf ederim diye iddi'â eyledikde kazâ-i mezbûr mahkemesinde huzûr-ı şer' de lede't-terâfu' mersûme Tarandafîle'nin da'vâsı bî-vech ve hilâf-ı şer' idüğü zâhir olarak nasrâniye-i mersûme Tarandafîle'nin keff-i yedine mersûme Aftabola nasrâniyenin zabt ve tasarrufuna hükm-i şer'î lâhık olup ba'dehû mersûme Tarandafîle hâlîke oldukda iddi'âyâ salâhiyeti olmayan hâlîke-i mersûmenin gelini Anaştaşya nâm nasrâniye zuhûr birle fırın-ı mezkûru zabt sevdâsıyla iddi'âları lede't-terâfu' onun dahi da'vâsı bî-vech idüğü zâhir ve onun dahi müdâhalesi men' ve keff-i yedine tenbîh birle cânib-i şer' den verilmiş iken iki kıt'a huccet-i şer' iyyeye adem-i itâ'atinden nâşî hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i huvec-i şer' iyye fuzûlî zabt ü gadr eylediğinden nâşî fırın-ı mezkûr ber-muktezâ-yı şer'-i şerîf fırın-ı mezkûr alıverilip ber-nehc-i şer'î ihkāk-ı hakk olunmak bâbında Boğaz Muhâfızı ve Biga Sancağı Mutasarrıfı devletlü Sâlih Paşa hazretlerine ve bu abd-i dâ'îlerine hitâben şeref-sudûr buyrulan fermân-ı celîlî's-şân Kal'a-i Sultâniye mahkemesine lede'l-vürûd Paşakapısı'nda vezîre mahsûs olan odada tarafeyn hâzır oldukları halde milleti ihtiyârları ve Kocabaşıları hâzırasında mersûme Aftabola'ya lede's-su'âl cevâbında mahall-i mezkûrda ber-vech-i nısfıyyet mutasarrıf olduğu fırının ittisâlinde kendi tarafımdan kendi mülkûme başkaca ihdâs ve binâ bir kıt'a fırınının tasarrufu fuzûlî zabt etmekde olup müstakil kendi mülküm olan fırından Tarandafîle'den alınması matlûbumdur dedikde Tarandafîle gelini Anaştaşya cevâbında fi'l-vâki bu fırın kendi mülkü olup ittisâlinde müşterek mutasarrıf olan fırını

Aftabola'ya fûrûht edip kaynanamın nısf-ı fırını bu fırına geçdi idi. Kaynanam bundan mukaddem marîz olmuş ise de da'vâ-yı mezkûrunu ben da'vâ eyledim dedikde Aftabola nasrâniye yedindeki senedât-ı şer'ıyyelerinden müstebân olduğu vech üzre Tarandafîle oğlunun oğlu Yorgaki yediyle mutasarrıf olduğu nısf-ı fırını ve Aftabola mutasarrıf olduğu nısf-ı fırını fûrûht [ve] nısf-ı fırının akçesini Yorgaki ve nısf-ı fırının akçesini Aftabola kabz eylediklerini hîn-i mürâfa'alarında [28a] istimâ' olunarak Tarandafîle inkârıyla oğlu Yorgaki'ye sağlığında anası rızâsıyla satdırdığı ve akçesini hâlik-i mezbûr kabzını mübeyyin Aftabola'dan tebyîn-i su'âl olundukda aczini i'tirâf ile hâlik Tarandafîle'ye yemîn verildikde nükûl ile fırın-ı mezbûrdan keff-i yedine ber-muktezâ-yı şer' tenbîh olunup ve sened-i şer'ıyye verilmiş iken Tarandafîle dahi ba'de'l-helâk gelini Anaştaşya'nın da'vâya dahi salâhiyeti yoğ iken be-tekrâr üç def'a mürâfa'alarında ber-nehc-i şer'î cevâb ve sened-i şer'î verilmiş ise de tebdîl-i da'vâ ederek ber-takrîb Anaştaşya zimmiye fırın-ı mezkûru fuzûlî zabt etmiş olduğu zâhiren ve bâhiren âşikâr olmağla ber-muktezâ-yı şer'-i enver sâlifü'l-beyân fırın-ı mezbûrdan müdde'ıye-i mersûme Aftabola nasrâniyenin iddi'âsı olduğu Tarandafîle gelini Anaştaşya'nın fuzûlî zabt eylediği nısf-ı fırını vech-i şer'î üzre ber-tıbk-ı fermân-ı celîlü's-şân beyrulup iştirâ ve (---) mezbûre Anaştaşya zimmiyeye keff-i yedi ve tenbîh olunup hükm ü fasl olduğu nüshası kalemine kayd ve şerh buyrulmak ricâsıyla başkaca i'lâm verildiği hâli devlet-medâra arz ve i'lâm olundu. Bâkî emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir. Hurrire fî'l-yevmi's-sâlis min-şehri Cemâziye'l-ûlâ li-sene semâne ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Harrerehû es-Seyyid el-Hâc Ahmed Necîb el-müvellâ-hilâfe bi-medînei Kal'a-i Sultâniye nemmekahû'l-fakîr ileyhi izzü şân gufira-lehû

Sebete mazmûnühü ledâ-indî

Müftî-zâde Ahmed el-müvellâ-hilâfe bi-medîne-i Kal'a-i Sultâniye nemmekahû'l-fakîr ileyhi izz ü şân, gufira-lehû

Sahife No: 28a

Hüküm No:83

Tarihi: 8. S. 1249

Konusu: Askerlerin zahîre ihtiyacı için gerekli buğday ve arpanın Boğaz Hisarı'ndan satın alınarak bir an önce Dersaadet'e gönderilmesi.

Kıdvatü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Boğazhisarı Nâ'ibi mevlânâ (.....) zîde ilmühû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Biga Sancağı'nın Karabiga iskelesine merbût kazâlarında kayd-ı zahîreye me'mûr İsmâîl ve a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı memleket ve iş erleri zîde kadrühûm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Asitâne-i sa'âdetimde mukîm asâkir-i hâssa-i şâhânem ve süvârî ve cünûd-ı mansûre-i Muhammediye ve sâ'ir bi'l-cümle nizâm-ı asâkiri ta'yînâtları için iki yüz kırk sekiz senesi mahsûlünden olmak üzere livâ-i mezbûrda kâ'in iskele-i mezbûreye merbût kazâlardan mübâyâ'ası müretteb ma'lûmü'l-keyl zehâyirde ma'a ondalık Boğazhisar nâm-ı diğê Sultâniye kazâsı hissesine isâbet eden bin üç yüz yirmi keyl hinta ile ol mikdâr keyl şa'îrin mübâyâ'a ve tahsîli bâbında bundan akdem ısdâr ve tesyâr olunan emr-i şerîfim mûcibince hinta ve şa'îr-i mezbûrun tamâmen edâsına kazâ-i mezbûr ahâlisi müte'ahhid oldukları bu def'a bâ-i'lâm inhâ olunmuş olmakdan nâşî ahâlî-i merkûminin ta'ahhüdleri Hazîne-i Âmire'mde mahfûz Navl Kalemi defterlerinde kaydı bâlâsına şerh verilerek istihsâli hâvî emr-i şerîfim ısdârı husûsuna irâde-i seniyyem ta'alluk edip ol vechile ta'ahhüdleri kaydı mahalline şerh verilmiş olmağla te'kid ve isti'câli havî işbu emr-i celîli'l-kadrim ısdâr ve irsâl olunmuşdur, imdî vusûlünde siz ki nâ'ib ve a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı memleket-i mûmâ-ileyhim ve sâ'ir iş erleri keyfiyyet-i irâde-i seniyyem mantûk-ı emr-i şerîfimde ma'lûmun olan fermânım (---) ve mukaddem ve bu def'a sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince kazâ-i mezbûrun sene-i merkûmeye mahsûben ma'a ondalık hisse-i mübâyâ'ası olan bin üç yüz yirmi keyl hinta ile ol mikdâr keyl şa'îrin ber-mûceb-i ta'ahhüd bir kilesi geriye kalmayarak ma'rifet-i şer' ve ma'rifetiniz vechile mübâyâ'a ve bir an akdem ve bir sâ'at mukaddem yerli yerinden mübâyâ'a ve tahsîl ve evvel be-evvel iskele-i mezbûreye nakl ve tenzîl ve me'mûr-ı mûmâ-ileyhe teslîmen serî'an ve âcilen Dersa'âdetime irsâl ve tesbîli husûsuna ziyâde sa'y ü gayret eyleyesiz ve sen ki kabz-ı zahîreye me'mûr-ı merkûmsun sen dahi mûceb-i emr-i şerîfimle amel ve harekete mübâşeret eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i celîli's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfi birle âmil olasız, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin min-şehri Saferi'l-hayr li-sene tis'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf. Kostantiniyye-i mahrûse

Sahife No: 28a

Hüküm No:84

Tarihi: 15. S. 1249

Konusu: Çanakkale'nin Ermeni Mahallesinden Kiristostor kızı Saltana'nın terekesi.

Medîne-i Kal'a-i Sultâniye'de Ermeniyân Mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem hâlik olan Saltana bint-i Kiristostor nâm nasrâniyenin verâseti zevc-i metrûku Eci Ohannes ile sadriye-i sagîre kızı Mirol ve anası Sorik nasrâniyeye münhasire olduğu lede's-şer'î'l-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra sagîre-i mersûmenin babası ve vasîsi mersûm Eci Ohannes'in ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm ve takvîm-i sahîh olunup beyne'l-verese taksîm olunan tereke-i hâlike-i mersûme defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur.

Hurrire fî'l-yevmi'l-hâmis aşere min-Saferi'l-hayr li-sene tis'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Elmas taşlı	İnci gerdâniye	Elmas zihgîr	İncili bilezik	
altın bilezik	10 aded, fî 90	1 aded	5,5 miskâl, fî	
1 aded	İstanbul Nısfıyesi	Guruş	80	
17 Miskâl, 0,5	22 aded, fî 212	500	İstanbul	
dirhem	Fındık Rub‘ıyesi		nısfıyesi	
Guruş	1 aded		56 aded	
963,5	Guruş		Rub‘ıye	
	1197		2 aded	
			Guruş	
			1130	
Selîmiye anteri	Çuka salta	Cânfes anteri	İşleme zenne	Çuka ferâce
1 aded	hırka	1 aded	donu	semeni
Guruş	1 aded	Guruş	2 aded	Guruş
250	Guruş	120	Guruş	90
	30		80	(Der-zimmet-i
				zevc-i mersûm)

Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese

Guruş

8707,5

Hisse-i Zevci'l-merkûm

Guruş Para

2176 32

Hisse-i binti'l-mezbûre sagîre

Guruş Para

4897 32 Anası hâlîke-i mersûmeden

1632 24 Ceddesi Sorik nasrâniyeden hisse-i mevhûbesi ber-vech-i âtî

0914 10 Ceddesi hâlîke-i mersûmenin terekesinden musîb hisse-i şer'iyeye

7444 16

Hisse-i ümmi'l-mezbûre

Guruş

1632

Derûn-ı defterde mastûr sagîre-i mersûme Mirol'un anası hâlîke-i mersûme Saltana nasrâniyeden isâbet eden dört bin sekiz yüz doksan yedi guruş otuz iki para ve ceddesi hâlîke Sorik nasrâniyeden hisse-i mevhûbesi olan bin altı yüz otuz iki guruş yirmi dört para ve ceddesi mersûmenin terekesinden bâ-defter-i kassâm hisse-i irsiyesi dokuz yüz on dört guruş [on para] cem'an ber-vech-i âtî yedi bin dört yüz kırk dört guruş on altı para sagîre-i mersûmenin babası ve velîsi olup vasî-i mansûbesi olan Ohannes zemmîye idâne ve teslîm olundukda ol dahi ber-vech-i muharrer meblağ-ı mezbûru istidâne ve kabz eylediği işbu mahalle şerh verildi. Fî 25 S. li-sene [12]49.

Sahife No: 28b**Hüküm No:**85**Tarihi:** 29. S. 1249**Konusu:** On dokuzuncu Alay, Üçüncü Tabur Kolağalarından Abdullah oğlu Yusuf Ağa'nın terekesi.

Bahr-ı Sefîd Boğazı'na me'mûr devletlü Hâlid Paşa hazretlerinin taht-ı livâsında bulunan on dokuzuncu alayın üçüncü taburu sağ kolağası olup bundan akdem vefât eden Hacı Yusuf

Ağa ibn-i Abdullâh'ın verâseti Yanya'da sâkin er karındaşı Ahmed ve Viranya'da sâkine kız karındaşı Emetullah'a münhasire olduğu bi'l-ihbâr zâhir oldukdan sonra müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i mevcûdesini kabza ve vereselerine îsâle vasî-i mansûbu ikinci alayın kâimmakâmı Mustafa Bey ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûr defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-ışrîn min-Saferi'l-hayr li-sene [1]249

Yedinde mülk	Kırlık altın	Onluk	Adlî	Mahmûdiye
altun	9 aded	7 aded	2 aded	nısfı
150 aded	Guruş	Guruş	Guruş	2 aded
Guruş	360	70	32	Guruş
3000				52
Atık	Fındık	Bey' olunan		
Mahmûdiye	1 aded	elbisesi		
1 aded	Guruş	kıymeti		
Guruş	12	Guruş		
60		350		

Cem'an Yekûn

Guruş
3996

Minhâ'l-İhrâcât

Techîz tekfîn masârîfı	Deyn-i müsbet	Bâ-ma'rifet-i Miralay
Guruş	Guruş	mezar taşı için sarf
60	55	olunacak
		Guruş
		253

Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese

Guruş
9646

İşbu meblağ-ı mezbûr üç bin altı yüz kırk altı guruş verese-i mezbûrâna îsâl ve teslîm için vasî-i mansûbu mûmâ-ileyh Mustafa Bey'e teslîm olunduğu işbu mahalle şerh verildi.

Hüküm No:86**Tarihi:** Selh. S. 1249**Konusu:** Çanakkale'de kasaplara verilen et fiyatı.

Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfızı ve Biga Sancağı Mutasarrıfı devletlü Sâlih Paşa hazretlerinin inzımâm-ı re'y-i müşîrîleriyle Kal'a-i Sultâniye'de vâki' kassâbân esnâfına verilen narh-ı es'ârdır beyân olunur. Fî Selh-i S. li-sene [1]249

Lahm-ı Ganem ve kuzu	Lahm-ı keçi ve oğlak	Lahm-ı Bakar ve düve
1 kıyye	1 kıyye	1 kıyye
Para	Para	Para
90	82	62

Sahife No: 28b**Hüküm No:87****Tarihi:** 1. Ra. 1249**Konusu:** Çanakkale Valiliği'ne mahsûs olarak satın alınan konağın nerelerden nasıl tahsil edildiği.

Medîne-i Kal'a-i Sultâniye'de vilâyete mahsûs olarak bir aded konak mevcûd bulunması elzem ve muktazî olduğuna binâ'en bi'l-cümle ahâlî-i İslâm ve milel-i selâse re'âyâ ma'rifet ve ittifâklarıyla Arab oğlu Mişon zimmî nâm yahûdîden iştirâ olunan konak bahâsı beş bin üç yüz elli gurus ve konağ-ı merkûmun kâ'imen ta'mîr ve tecdîdi için Şehr Kethudâsı el-Hâc Süleymân Ağa yed ve ma'rifetiyle ale'l-infirâd defter-i mumzâda tahrîr ve beyân ve tasrîh ve ayân olunduğu üzre cemî'-i masrûfâtı ve harc-ı âhar cem'an yirmi üç bin iki yüz guruşa bâliğ olup nısfı kurâların kırk hânesi üzerine ve nısf-ı âharı beş hisse i'tibârıyla üç hissesi kasabada mutavattın milel-i selâse re'âyâ üzerine ve iki hissesi ehl-i İslâm üzerine cümlelerin makbûl ve mergûbları olarak tevzî' olan defter-i mumzâdır ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur. Hurre fi Gurre-i Ra. li-sene [1]249

Aşıklar Karyesi	Kemal Karyesi	Kurşunlu	Sarıpınar	Sığırlı Karyesi
1 Hâne, 2 rub‘	2 Hâne	Karyesi	Karyesi	Hâne, 2 rub‘
Guruş	Guruş	1 Hâne	1 Hâne, 1 rub‘	Guruş
435	580	Guruş	Guruş	145
		290	362,5	
Türkmüş	Ortacı Karyesi	Cedîd Karyesi	Sarraclar	Sarılarili
Karyesi	Hâne, 3 rub‘	1 Hâne	Karyesi	Karyesi
1 Hâne	Guruş	Guruş	Hâne, 3 rub‘	Hâne
Guruş	217,5	290	Guruş	
290			217,5	
Terziler	Çiftlik Karyesi	Belmek	Saraycık	Sarıcaili
Karyesi	1 Hâne	Karyesi	Karyesi	Karyesi
1,5 Hâne	Guruş	1,5 Hâne	4,5 Hâne	3,5 Hâne
Guruş	290	Guruş	Guruş	Guruş
435		435	1015	1015
Bağcılar	Kalayıklı	Okçular		
Karyesi	Karyesi	Karyesi		
Hâne, 2 rub‘	1 Hâne, 1 rub‘	3 Hâne		
Guruş	Guruş	Guruş		
145	362,5	870		
[29 a]				
Kus Karyesi	İtgelmez	Hisse-i Ehl-i	Milel-i Selâse	
4,5 Hâne	Karyesi	İslâm	hisseleri	
Guruş	9 Hâne	Guruş	Guruş	
1305	Guruş	4640	6960	
	2610			

Sahife No: 29a

Hüküm No:88

Tarihi: 1. Ra. 1249

Konusu: Çanakkale'de hükümet için alınak konakta yapılan tamir masrafları.

Kal'a-i Sultâniyemiz memlekete tahsîs olunarak bir belde konak vücûdundan lâ-büdd ve mühim olmağın cümle ehl-i islâm ve milel-i selâse ma'rifet ve ma'rifet-i Arab oğlu Mişon nâm yahûdîden an-nakdin iştirâ olunup hâlâ Şehr Kethudâsı el-Hâc Süleymân Ağa yediyle ve ma'rifetiyle kâ'imen ta'mîr ve tecdîd olunan cümlelerin makbûl ve mergûbları olarak birbirine muttasıl iki aded konağın mûmâ-ileyh yediyle olunan masrûfât defteridir ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur.

Fî-Gurrei Ra. li-sene [1]249

Guruş

5350	Yahûdî-i mersûmdan alınan konak bahâsı
0835,5	Yahûdî-i mersûmun akdem masârîfâtı olduğu tahta-bahâ
3255	Keserci yevmiyesi 651 gün, fî 5
0955	Doğramacı yevmiyesi, 191 gün, fî 5
<u>0685</u>	Boyacı ve sıvacı, 137 gün, fî 5
11080,5	
00681	Duvarcı Arnavud yevmiyesi, 227 gün, fî 3
00633	Amele yevmiyesi, 211 gün, fî 3
00057	Çocuk yevmiyesi, 78 gün, fî 1,5
04744,5	Keresteci esnâfından bâ-defter-i müfredât alınan kereste bahâsı
<u>02007</u>	Çivicelerden bâ-defter-i müfredât alınan enser-bahâ
19203	
00080	Oda ve zükâk kapılarına alınan kilid
00079,5	Ermeni kahyâsı yediyle olan masârîf
00614	Kurâlardan nakl olunan sûreti dolma direği 491 aded
00035	Aşık Yahya'dan alınan çini
<u>00260</u>	Aydos sefînesiyle gelen ve bu taraftan gelen taş
20271,5	
00547,5	Yahûdî Yahûd Bâzergândan ve Asitânedan gelen boya ve revgan ve zift bahâ
00120	Alınan kerpiç 12000 aded
00178,5	Alınan keten çulu, 146 kıyye
00113	Künk ve tuğla bahâ

<u>00298</u>	Alınan kireç bahâ
21528,5	
00500	Hacı Hüseyin Reîs yediyle gelen cam-bahâ
<u>00729</u>	Hacı Süleymân Ağa yediyle bâ-defter-i masârîf
22757,5	
<u>00442,5</u>	Fazîletlü Hâkim Efendi'ye harc-ı imzâ
23200	Yalnız yirmi üç bin iki yüz guruşdur.

Sahife No: 29a

Hüküm No:89

Tarihi: 25. S. 1249

Konusu: Çanakkale'de Ermeni Mahallesinden David kızı Sorik'in terekesi.

Medîne-i Kal'a-i Sultâniye'de Ermeniyân Mahallesinde mütemekine iken bundan akdem hâlike olan Sorik bint-i David nâm nasrâniyenin verâseti kızının oğlu Esteban zimmî ile kızı Sahram nâm sagîreye inhisârı ba'de't-tahkîki's-şer'î sagîre-i mersûmenin babası ve velîsi Eci Ohannes taleb ve ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm ve takvîm-i sahîh olunup beyne'l-verese bi'l-farîzati's-şer'iyye taksîm olunan tereke-i hâlike-i mersûme defteridir ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur. Hurrire fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ısrîn min-şehri Saferi'l-hayr li-sene tis'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Çirizme	Bez gömlek	Satranc çârşeb	Bürüncük don	Bez peşkir
çarşaflık penbe	5 aded	5 aded	Guruş	9 aded
2 aded	Guruş	Guruş	12	Guruş
Guruş	7	70		10
25				

Diger bez peşkir 5 aded Guruş 12	Müsta‘mel çözme çârşeb 1 aded Guruş 8	Silecek 1 aded, işleme havlu 1 aded, sagır havlu 1 aded Guruş 8	Peşkir ve bez ve devâtî köhne Guruş 10	Çit yorgan yüzü 2 aded, çuka yüzü 3 aded, boğça 1 aded Guruş 20
Müsta‘mel çuka ferâce 1 aded Guruş 40	Şâlî anteri 1 aded Guruş 25	Çuka gürhâbî 1 aded Guruş 30	Bürüncük ve kilim Guruş 10	Mahallî beledî yasdik 6 aded Guruş 90
Mahallî beledî döşek 2 aded Guruş 60	Basma yorgan 1 aded, ve çârşeb 1 aded Guruş 40	Şilte ve yasdık 1 aded Guruş 15	Beledî minder 1 aded Guruş 35	Nühâs sini 1 aded Guruş 70
Altun bilezik 27 Miksâl fî 50 Guruş 1350	Altun gerdâniye 7 Miskâl dîger 1 aded Guruş 358	Tahta fındık 1 aded Guruş 35	Fındık rub‘iyesi Der-zimmet-i merkûm İstefan Guruş 350	Altın kuşak Semeni der- zimmet-i mersûm İstefan Guruş 257,5
Köhne ve Müsta‘mel kilim 2 aded Guruşb 35				

Cem'an Yekûn

Guruş

3025,5

Minhâ'l-İhrâcât

Hissesini hakk-ı (---) üzere

Resm-i kısmet-i âdî

Kâtibiye, huddâmiye,

reîslere ve sâ'ir

Guruş Para

muhtiriye

müte'ârizları

75 25

Guruş

Guruş

38

1828

Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese

Guruş

2742

Hisse-i ibni'l-bint

Hisse-i binti'l-bint

Guruş

Guruş

1828

914

İşbu derûn-ı defterde muharrer sagîre-i merkûmenin hisse-i irsiyyesi olan dokuz yüz on dört guruşu sagîre-i mersûmenin babası ve velîsi mersûm Eci Ohannes zimmiye idâne ve teslîm olup ol dahi bi'l-velâye ve bi'l-vesâye meblağ-ı mezbûru istidâne ve tamâmen ahz ü kabz eylediğini takrîr eylediği bu mahalle şerh olundu.

Sahife No: 29b**Hüküm No:**90**Tarihi:** 7. Ra. 1249**Konusu:** Çanakkale'de Câmi-i Kebîr Mahallesinden Mustafa Abidin'in terekisi

Medîne-i Kal'a-i Sultâniye'de Câmi'-i Kebîr Mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem vefât eden Mustafa Abidîn nâm kimesnenin verâseti zevce-i metrûkesi Zeyneb Hâtûn ile sulbiye-i kebîre kızı Ayşe'ye münhasire olduğu lede's-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyân oldukda verese-i mezbûrûn taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm ve takvîm birle beyne'l-verese bi'l-farîzati's-şer'iyye tevzî' ve taksîm kılınan tereke-i müteveffâ-yı mezbûr defteridir ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâbi' min-şehri Rebî'i'l-evvel li-sene tis'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Kara sığır ineği	Diğer kara sığır	Merkeb 2 re's	Çuka salta	Beyaz yelek
1 re's	ineği 1 re's,	ma'a semer	barka	1 adet
Guruş	tosun 2 re's,	Guruş	1 adet	Guruş
120	diğer tosun 1	120	Guruş	15
	re's		10	
	Guruş			
	480			

Köhne sarık ve	Tencere ve	Köhne çuval	Köhne yorgan	Tahta anbar
anteri ve	kara dene	6 adet	ma'a çârşeb	1 adet
gömlek ve	2 adet	Guruş	Guruş	Guruş
terlik	Guruş	8	30	15
Guruş	16			
4				

Balta ve çapa	Mahalle-i mezbûrede nısf menzil
Guruş	Guruş
5	700

Cem'an Yekûn

Guruş
1523

Minhâ'l-İhrâcât

Techîz tekfîn	Mihr-i	Berây-ı	Resm-i kısmet-	Düyûn-ı
ve ıskât-ı salât	mü'ecceli'z-	vasiyyet	i âdî	müteferrike ve
masârıfı	zevce	vücûh-ı birre	Guruş	masârıf-ı sâ'ire
Guruş	Guruş	bâ-ikrârî'l-	38	Guruş
100	50	verese		19
		Guruş		
		200		

Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese

Guruş
1116

Hisse-i zevceti'l-mezbûre

Guruş

139,5

Hisse-i binti'l-mezbûre

Guruş

977,5

Derûn-ı defterde mezkûr müteveffâ-yı mezbûrun vücûh-ı birre sarf olunmak için bâ-ikrârî'l-vereseti'l-mezbûrûn ve icâzetihimâ vasiyyetü'l-müsbitesi olan meblağ-ı mezbûr iki yüz guruş vücûh-ı hayrât ma'rifet-i şer'le sarf olunmak üzere Saraycık Karyesi kurbunda vâki' zâviyede türbedâr olan Kadri Efendi'ye teslîm olunduğu bu mahalle şerh verildi.

Sahife No: 29b**Hüküm No:**91**Tarihi:** 3. Ra. 1249**Konusu:** Çanakale'de Çınarlık Mahallesinden Hasan oğlu Hüseyin'in terekesi.

Medîne-i Kal'a-i Sultâniye'de Çınarlık Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât eden Hüseyin bin Hasan nâm müteveffânın verâseti zevce-i metrûkesi Fatma bint-i Hasan ile kebîr oğlu Hasan ve sagîr oğlu Hüseyin ve kebîre kızı Ümmügülsüm'e münhasire olduğu lede's-şer'î'l-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra sagîr-i mezbûrun tesviye-i umûruna vasî-i mansûbesi anası mezbûre Fatma Hâtûn ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm ve takvîm ve beyne'l-verese bi'l-farîzati's-şer'îyye taksîm olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûr defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur.

Hurrire fi'l-yevmi's-sâlis min-şehri Rebî'i'l-ûlâ li-sene tis'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Camuş öküzü	Kara sığır	Araba	Kara sabanlık	Köhne çuval
1 çift	öküzü	2 aded	2 takım	2 aded
Guruş	1 çift	Guruş	Guruş	Guruş
800	Guruş	100	25	6
	400			
Saman çiti ve yem çiti	Çapa 1 aded, nacak 1 aded	Orak	Döğen	Köhne beledî
1 çift	Guruş	Guruş	Guruş	döşek
Guruş	10	10	15	2 aded
10				Guruş
				6

Köhne yorgan ma'a çârşeb 1 aded Guruş 12	Köhne yasdık 4 aded Guruş 5	Evân-ı nühâsiye 17 kıyye Guruş 170	Kazgan 1 aded, tâbe 1 aded, tencere 1 aded Guruş 188	Köhne tûfeng 1 aded Guruş 6
Laz piştov 2 aded Guruş 5	Mahalle-i mezbûrede vâki' bir bâb menzilden müfrez menzil hissesi Guruş 800		Mezrû' hinta 7 keyl fî 22 Guruş 154	Mezrû' şa'îr 3 keyl fî 5 Guruş 30
Hırdavat-ı menzil Guruş 10	Der-zimmet-i zevce-i mezbûre an-bahâ-yı rub' iyye	16 aded Guruş 162		Nühâs sahan 5 aded 2 kıyye Guruş 20

Cem'an Yekûn

Guruş

2944

Minhâ'l-İhrâcât

Techîz tekfîn ve ıskât-ı salât Guruş 100	Mihr-i mü'eccel li'z- zevce Guruş 50	Deyn-i müsbet bâ-ikrârî'l- verese Guruş 100	Kurban deyni Guruş 34	Dülgerlere deyni Guruş 70
Menzil deyni Guruş 20	Tekâlîf deyni bâ-ikrâr-ı verese Guruş 100	Resm-i kısmet- i âdî Guruş 73,5	Düyûn-ı müteferrika Guruş 36	Harc-ı huccet Guruş 30

Yekûn

Guruş

614

Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese

Guruş

2330

Hisse-i zevceti'l- mezbûre	Hisse-i ibni'l- mezbûr	Hisse-i ibni'l- mezbûr	Hisse-i binti'l- mezbûre
Guruş Para	Guruş Para	Guruş Para	Guruş Para
291 10	815 20	815 20	407 30

Derûn-ı defterde mezkûr sagîr-i mezbûrun hakk-ı irsiyesi olan meblağ-ı mezbûr sekiz yüz on beş guruş yirmi para vasî-i mansûbesi anası mezbûre Fatma Hâtûn'a idâne ve teslîm olunup ol dahi bi'l-vesâye istidâne ve kabz eylediği bu mahalle şerh verildi. Fî 9 Ra. li-sene [12]49

Sahife No: 30a

Hüküm No:92

Tarihi: 24. S. 1249

Konusu: Askerin kışlık elbiselerinin hazırlanması için gerekli yünün eksiksiz tamamlanarak Dersaadet'e gönderilmesi.

Yün mübâya'ası emri

Düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-

sâkıb, mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümeahhidü bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfi avâtıfı'l-Meliki'l-a'lâ Biga Sancağı Mutasarrıfı ve Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfızı vezîrim Sâlih Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm Biga Sancağında vâki' kazâların kâdıları ve nâ'ibleri zîde fazlühüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân voyvoda ve zâbitân ve sâ'ir iş erleri ve bu husûsa bu def'a mübâşir ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde kadrühüm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, cünûd-ı muntazama-i şâhânem elbise-i şitâ'iyeleri için senevî Balıkesir'de i'mâli müretteb olan yetmiş beş bin top aba lâzimesinden olarak beher sene Ağustos dühûlünde Biga Sancağından on bin vakiyye kırkım yünü mübâya'a oluna.g.e.lidiğinden nâşî işbu sene-i mübâreke için de ol mikdâr yünün bilâ-rencide ve te'hîr mübâya'a olunarak mübâşir-i merkûma teslîmen

Balıkesrî'ye sevk ve irsâl ve îcâb eden bahâsı sâbıkları vechile Masârifât Sergisi'nden te'diye olunmak üzere lâzım gelen makbûz senedinin isbâl olunması ve mübâyâ'a ve irsâlinde bir gûne tekâsül ve rehâvet vukû'a gelir ve bir vakiyyesi geriye kalır ise mûcib-i mes'ûliyet olacağını yakînen bilip ona göre harekete mübâderet kılınması bâbında mübâşirli emr-i şerîfim ısdârı husûsu ricâl-i Devlet-i Aliyyemden hâlâ Mukâta'ât Hazînesinden Masârifât Nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Osmân Nûri Bey dâme mecdühû bâ-takrîr inhâ etmekden nâşî mûcibince tanzîmi husûsuna irâde-i seniyyem ta'alluk etmekle imdî siz ki vezîr-i müşâr ve kudât ve nüvvâb ve voyvoda ve zâbitân ve sâ'ir-i mûmâ-ileyhimsiz, ol vechile amel ve harekete bezl-i cell-i himmet ve mezîd-i i'tinâ ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın hâssaten işbu emr-i âlîşânım ısdâr ve mübâşir-i merkûm ile irsâl olunmuşdur, imdî vusûlünde keyfîyyet-i irâde-i aliyyem mantûk-ı emr-i şerîfimden ma'lûmunuz oldukda fermânım olduğu ve bâlâda bast ü beyân kılındığı vechile livâ-i mezbûrdan sene-i merkûma mahsûben mübâyâ'ası müretteb-i fermânım olan ol mikdâr vakiyye yünün inzımâm-ı re'y ve ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' ve cümle ittifâkı ve mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle bilâ-rencîde ve te'hîr mübâyâ'a ve makbûz senedi ahz olunarak mübâşir-i merkûma teslîmen Ağustos dühûlünden akdem Balıkesrî'ye irsâl olunarak fî'ât-ı sâbıkası vechile îcâb eden bahâsı Masraf Sergisi'nden i'tâ olunmak için sened-i mezbûrun Dersa'âdetime irsâl olunması ve zikr olunan yünün mübâyâ'a ve irsâlinde bir gûne tekâsül vukû'a gelir ve bir vakiyyesi bakâyâ kalır ise mûcib-i mes'ûliyyet olacağı mukarrer olmakla ona göre serî'an mübâyâ'a ve irsâline sarf-ı küll-i miknet ve mübâderet eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i merkûmsun sen dahi muktezâ-yı me'mûriyetin üzere mezkûrû'l-mikdâr yünü serî'an mübâyâ'a ve makbûz senedi i'tâsıyla tamâmen ahz ü kabz ederek bir an akdem Balıkesrî'ye getirip teslîmi husûsuna mezîd-i i'tinâ ve dikkat ve hilâf-ı emrim hareketi tecvîzden mübâ'adet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki, hükm-i şerîfimle (.....) Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ısrîn şehr-i Safer li-sene [1]249

Kostantiniyyeti'l-Mahrûse

Vasale ileynâ fî 11 Ra. li-sene [12]49

Sahife No: 30a

Hüküm No:93

Tarihi: 10. Ra. 1249

Konusu: Askerlerin kışlık abaları için gerekli yünün Ağustos ayından önce tedârik edilip dikilmek üzere Balıkesir'e gönderilmesi.

Zikri âtî kazâların kudât ve nüvvâbı fazîletlü efendiler ve voyvodaları izzetlü ağalar ve vücûh-ı ahâlî inhâ olunur ki, cünûd-ı muntazama-i cenab-ı şâhânenin elbise-i şitâ'iyeleri için Balıkesrî'de i'mâli müretteb aba lâzimesinden olarak işbu sene-i mübârekeye mahsûben Biga Sancağından müretteb on bin kıyye yünün Ağustos'dan evvelce Balıkesrî'ye nakl ü irsâli bâbında zîb-i sahîfe-i sudûr olan emr-i âlî Mehmed Ağa mübâşeretîyle bu def'a şeref-vürûd etmiş ve sâbıkı vechile tertîb-i mezkûrda Sultâniye Kazâsına bin iki yüz elli ve Ezine Kazâsına iki bin beş yüz ve Biga Kazâsına bin ve Çan Kazâsına yedi yüz elli ve Lapseki Kazâsına beş yüz ve Dimetoka Kazâsına bin ve Balya Kazâsına iki bin beş yüz ve Ünye Kazâsına beş yüz kıyye yün isâbet eylemiş olduğundan ber-mantûk-ı emr-i âlî zikr olunan yünün ashâbından(?) bahâsı sâbıkı fi'âtı vechile ashâbına i'tâ olunmak üzre hemen mûcib-i şer'-i şerîf ve ma'rifetiniz ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle Ağustos'da kırkım olarak der-akab tedârik ve şütürâna tahmîlen Balıkesrî'ye irsâle vüfûr-ı sa'y ü gayret ve bu husûs sâ'ir mevâdda kıyâs kabûl etmeyip mürettebât-ı mahsûsadan olduğuna binâ'en vakt mürûr etmeksizin tedârik ve Balıkesrî'ye îsâle dikkat ve emr-i âlîye bezl-i himmet eyleyesiz deyü

Fî 10 Ra. li-sene [1]249

Debbâğhâne yünü dahi alîldir olarak tekmîl eyleyesiz. Musahhahdır.

Sahife No: 30a

Hüküm No:94

Tarihi: Et. Ra. 1249

Konusu: İpek karaborsacılığından dolayı Çanakkale'ye sürgün edilen Adapazarlı Eci Karabet'in affedildiği.

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi mevlânâ (.....) zîde ilmühû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Adapazarı Kazâsı mütemekkinlerinden Eci Karabet nâm zimmî harîr nizâmına mugâyir (---) erbâb-ı ihtikâra harîr fûrûhtuna ibtidâr eylediğine mebnî bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince li-ecli't-te'dîb Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ü iclâ olunmuş ise de mersûmun müddet-i nefyi hayli uzayarak ıslâh-ı nefis etmiş ve kendisi menfâsında ve ıyâl ve evlâdı vatanlarında sefil ve ser-gerdân ve ol vechile merâhim ve eşfâk-ı şâhâneme şâyetse ve şâyân olmuş olduğundan bahsle afv ü itlâkı bâbında emr-i şerîfim sudûru ıyâl ve evlâdı tarafından bâ-ırzihâl istid'â veistirhâm olunmuş olmakdan

nâşî husûs-ı mezbûr ricâl-i Devlet-i Aliyyemden Harîr Nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Lûtfi dâme mecdühûya lede'l-havâle mesfûrun kayd-ı nefyden afv ü ıtlâkı husûsu irâde-i aliyyeme menût idüğini i'lâm etmekle merhameten afv vü ıtlâkı fermânım olmağın imdî mersûmun cürmü afv ü ıtlâk kılındığı sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin ma'lûmun oldukda fîmâ-ba'd hilâf-ı rızâ hareketde bulunup ırz ve edebiyle mukayyed olmasını gûş-ı hûşuna gereği gibi tenbîh ve te'kîd ederek kayd-ı nefyden tahliye-i sebîline mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur, buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olasın, şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî-evâsıtı şehr-i Rebî'u'l-evvel li-sene tis'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Kostantiniyyeti'l-mahrûse

Sahife No: 30b

Hüküm No:95

Tarihi: 25. Ca. 1248

Konusu: Bigalı Köyünden Halil kızı Şehriban'ın, üvey annesi Ahmed kızı Saliha aleyhine açtığı miras davasını isbat edemediğinden bir daha delilsiz dava açmaktan men edildiği.

Eceâbâd Nâhiyesi'ne tâbi' Bigalı Karyesi sâkinesi Şehribân bint-i Halîl nâm hâtun meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde işbu bâ'isü'l-kitâb Kal'a-i Sultâniye sâkinesi Sâliha bint-i Ahmed nâm hâtun muvâcehesinde şöyle da'vâ ve takrîr-i kelâm edip târîh-i kitâbdan iki sene mukaddem vefât edip pederimden muntekal bir bâb hânede bir bâb oda ve bir mikdâr havlu ile bi'r-i mâ' ve sokâk kapusuyla zevce-i metrûke üvey vâlidem Sâliha Hâtûn fuzûlî zabt eyleyip su'âl olunup alıverilmesi matlûbumdur dedikde müdde'â-aleyhâya gıbbe's-su'âl cevâbında zevc-i evvelim firâşından hâsıl sagîr oğlumun Türkmüş Karyesinde bir kıt'a tarlasını fevtinden iki sene mukaddem fûrûht edip onun mukâbelesinde yüz seksen beş guruşa sagîr-i mezkûrun akçesine mahsûben menzil-i mezkûru sınır ta'yîn eyleyerek bana fûrûht eylemiş idi. Mülk-i müşterâmız dedikde da'vâ-yı meşrûhasına mutâbık ve mülk-i müşterâsı olduğuna beyyine talep olundukda udûl-i ahrâr-ı ricâl-i müslimînden el-Hâc Ali ve Musa Dayı nâmân kimesneler huzûr-ı şer'de müdde'îye-i merkûme muvâcehesinde bizler şâhidânız ve menzil-i mezkûru bu vechile mübâya'a eylediğine ve mülk-i müşterâsı olduğuna bu husûsa şehâdet ederiz diye edâ-yı şehâdet-i şer'îye eylediklerinde ba'de't-tezkiye şehâdetleri makbûl

olmağın Şehribân Hâtûn'un da'vâsı bî-vech-i şer'î olup mu'ârazadan men' olunduğu hıfzan li'l-makâl ketb olundu.

Hurrire fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ısrîn min-şehri Cemâziye'l-ûlâ li-sene semâniye ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Şühûdü'l-Hâl

Meşhûr el-Hâc Ali Ağa. Çiftlikli Musa. Halil Efendi. Ve gayruhum.

Sahife No: 30b

Hüküm No:96

Tarihi: 19. Ra. 1249

Konusu: Çanakkale'de Kemik-zâde Hasan Ağa'nın inşa ettiği çanakçı mahzeninin komşularına zararı olmadığından kimsenin adı geçen mahzene müdahalede bulunmaması.

Medîne-i Kal'a-i Sultâniye'de vâki' cennet-mekân-ı firdevs-âşiyân merhûm ve mağfûrun-leh Ebû'l-feth Gâzî Sultân Mehmed Hân aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân hazretlerinin binâ ve ihyâ buyurdıkları Câmi'-i kebîr evkâfı arâzîsinden mezarlık civârı Değirmenlik kurbunda kâ'in Tarandafil zimmînin mahzenine muttasıl arsa-i hâliye üzerine Kal'a-i mezbûre sâkinlerinden Kemik-zâde Hasan Ağa nâm kimesne mütevellî-i vakf-ı mezbûr cânibinden izn ve ruhsatı havî yedine i'tâ olunan bir kıt'a memhûr temessük mücibince müceddeden bir adet çanakçı mahzeni binâ ve inşâsına mübâşeret etmiş olduğuna binâ'en mahzen-i mezbûrun binâsı bir tarafa mazarrat verir diyerek ba'zı kesân müdâhaleye ibtidârları hasebiyle keşfi lede'l-iltimâs kıbel-i şer'den erbâb-ı vukûf ile binâ'-i merkûmun üzerine varılıp mütevellî-i vakf-ı mezbûr ve hâzır olan ehl-i vukûf ma'rifetiyle mu'âyene ve keşf olundukda mahzen-i mezbûr derûn-ı temessükde zikr olunduğu üzre arzan on sekiz ve tûlen yirmi iki zirâ' arsa üzerine mebnâ olarak ihdâs olan duvarları hizâsında vâki' dükkânın binâsından içerü ve sakfi dahi tûlen ve arzan elinde olan mahzenin sakfindan aşağı olmak üzre merkûm Hasan Ağa'nın müceddeden binâ ve inşâ etmek üzre olduğu mahzenin bir tarafa aslâ mazarratı olmadığı mütevellî-i vakf-ı mezbûr ve hâzır olan erbâb-ı vukûf mavsûku'l-kelim bî-garaz kimesnelerin takdîr ve takrîr ve ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkık olmağla mahzen-i mezbûrun kurbunda olan mürûr u ubûra muktazî kaldırım taşı ile ta'mîr ve tecdîd eylemek üzre mezbûr Hasan Ağa'nın yedinde olan memhûr mütevellî temessükü mantûkunca nef'an li'l-vakfi's-şerîf mahzen-i mezbûrun ber-vech-i muharrer binâ ve inşâsına ruhsatı havî ve kimesne tarafından

bî-vech müdâhale ve ta'arruz olunmamasını muhtevî cânib-i şer' den merkûm Hasan Ağa yediyle işbu mürâsele tahrîr ve i'tâ olundu. Hurrîre fî 19 Ra. Sene [1]249.

Sahife No: 30b

Hüküm No:97

Tarihi: 23. Ra. 1249

Konusu: Çanakkale'de et ve ekmeğin narhı.

Kal'a-i Sultâniye'de vâki' esnâfa bu def'a devletlü Mehmed Paşa hazretleri huzûrunda ta'yîn olunan narh-ı es'ârdır, beyân-şüd. Fî 23 Ra. li-sene [12]49.

Nân-ı azîz	Mecid'in	Dakîk-i hâss	Etmeklik dakîk
Dirhem	kıyyesi	1 kıyye	1 kıyye
90	1 kıyye	Para	Para
Para	Para	32	16
4	32		Bâ-i'tibâr-ı Ağustos
Ağustos'un on beşinden			on beşi
i'tibâren kıyyesi on altı para			
Lahm-ı ganem	Lahm-ı keçi	Lahm-ı bakar	
1 kıyye	1 kıyye	1 kıyye	
Para	Para	Para	
80	72	52	

Sahife No: 30b

Hüküm No:98

Tarihi: 13. Ra. 1249

Konusu: Biga Mutasarrıflığına ve Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfızlığına tayin olunan Salih Paşa'nın gönderdiği adamlarına iyi davranılması ve ihtiyaçlarının karşılanması.

Şerî'at-me'âb Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi fazîletlü Efendi zîde fazlühû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Şehr Kethudâsı izzetlü Ağa zîde kadrühû inhâ olunur ki, işbu mâh-ı Rebî'u'l-evvelin gurresi penşenbih günü mübârek karîha-i sahîha-i şâhâne ve avâtıf-ı aliyye-i

pâdişâhânededen Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfazasıyla Biga Sancağı uhde-i hâlisânemize tevcîh ve ihsân buyrularak on beşinci pencşenbih günü dahi bu taraftan hareket ve mahall-i me'mûriyet-i muhibbânemize azîmet olunmasına emr ü fermân-ı mülûkâne sâniha-ârâ-yı sudûr buyrulmuş olduğuna mebnî ba'zı dâ'iremiz tevâbi'ine ağırlığımızın evvelce gönderilmesi lâzım gelmiş idüğinden dâ'iremiz ağavâtından çend nefer ağa irsâl ve sevk ve i'zâm olunmuş ve bi-mennihî te'âlâ ber-mûceb-i irâde işbu pencşenbih bu taraftan hareket olunacağı tasmiîn kılınmış olduğu siz ki efendi ve ağa-yı mûmâ-ileyhimâsız ma'lûmunuz oldukda sâlifü'z-zikr âdemlerimizin vusûlünde lâyıkiyla birer mahalle yerleşdirilip mihmân-nevâzilerine ri'âyete himmet eylemeniz bâbında işbu buyruldu tahrîr ve ısdâr ve mûmâ-ileyhim ile tesyâr olunmuşdur. İmdî vusûlünde ber-mûceb-i buyruldu amel ve hareket ve hilâfından tevakkî ve mübâ'adet eyleyesiz deyü...

Fî 13 Ra. li-sene [1]249 / [30 Temmuz 1833]

Ferîk-i Mansûre Mehmed Râif
Muhâfız-ı Boğaz-ı Bahr-ı Sefîd
Mutasarrıf-ı Livâ-i Biga

Sahife No: 31a

Hüküm No:99

Tarihi: 6. Za. 1248

Konusu: Kal'a-i Sultâniye, Ezine, Bayramiç, Biga, Kumkale, Ayvacık, Tuzla ve Ereğli kazalarının enfiyeleri, kendisine ihale olunan şahıs haricinde kimseye enfiye imal ettirilmemesi ve satışına müsaade edilmemesi.

Enfiye Fermanı Kaydı

Mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm, ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keîâm zikri âtî kazâların kâdıları ve nâ'ibleri zîde fazlühüm ve mefâhirü'l-emâcid ve'l-a'yân kazâhâ-i merkûme voyvodaları ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zâbitân ve iş erleri zîde kadrühüm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, bâ-hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn-ı şâhânem Mukâta'ât Hazînesi tarafından zabt ve idâre olunmakda olan mukâta'âtdan İstanbul Duhân Gümrüğü'ne rabt ile idâresi ber-vech-i emânet uhdesine ihâle ve ta'vîz kılınan Vâridât-ı cesîme-i mîriyeden Memâlik-i mahrûsem Enfiye mukâbelesi mülhakâtından nefis-i Gelibolu kaleminden ihrâz

olunan Kal'a-i Sultâniye ve Ezine ve Bayramiç ve Biga şehri ve Kumkal'a ve Ayvacık ve Tuzla ve Ereğli kazâlarının enfiyeciliği bin iki yüz kırk sekiz senesi Ağustos ibtidâsından Temmûzu gâyetine gelince bir sene-i kâmile zabt ü tasarruf eylemek üzere (.....) nâm kimesneye emâneten ihâle olunmağıle zabtını havî şurûtu mûcibince bir kıt'a emr-i şerîfim sudûrunu Dergâh-ı Mu'allâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul Duhân Gümrüğü Emîni iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim el-Hâc Mustafa dâme mecdühû bâ-takrîr inhâ etmekden nâşî Hazîne-i Âmiremde mahfûz Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda zamân-ı zabtı Ağustos ibtidâsından olan Memâlik-i Mahrûsem enfiye mukâta'ası mülhakâtından Deraliyyem ve Yanya'da vâki' mîrî enfiye kârhânelerini idâreye me'mûr emîni olanların zikr olunan kârhânelerde enfiye i'mâl ve diledikleri mahallerde serbestiyyet üzere bey' ve fûrûhtu kendülere ve taraflarından ta'yîn olunan âdemlerine mahsûs olup âharı enfiye i'mâl ve fûrûht eylememek ve eyle husûsa vüzerâ-yı ızâm ve mîrimîrân-ı kirâm ve evkâf mütevellîleri ve kurâ zâbitleri ve havâs-ı hümâyûn voyvoda ve subaşları ve mütesellimleri ve sâ'ir asâkiri ve ehl-i örf tâ'ifesi taraflarından vechen mine'l-vücûh dahl ü ta'arruz olunmamak ve mîrî kârhânelerden mâ'adâ mukaddem ve mu'ahhar ihdâs olunan kârhâneler her ne mahallde bulunur ise sedd ü bend ve bulunan enfiyeleri emîni ve âdemleri ma'rifetiyle zecren-lehû cânib-i mîrî için zabt ve girift olup mugâyir-i şurût hareket edenleri olur ise o makûleler li-eclî't-te'dîb ehl-i İslâmdan ise zâbiti ma'rifetiyle ahz ve kal'a-bend ve ehl-i zimmet re'âyâdan ise Deraliyyeme ihzâr ve vaz'-ı kürek olunmak için Dersa'âdetime arz ve i'lâm olunmak ve müste'men tâ'ifesi yedlerinde bulunan enfiyeleri mîrî fî'âtla cânib-i mîrî için zabt ve mübâya'a olup kendileri elçileri ma'rifetiyle te'dîb olunmak ve enfiye i'mâl ve fûrûht edenlerin kârhâneleri sedd ü bend olunmak iktizâ eyledikde hukkâm ve zâbitân taraflarından hilâf-ı nizâm mahkeme harcı ve â'idât mutâlebesi ve sâ'ir bahâne ile ta'tîl-i maslahat mîrîyeye bâ'is olacak hâlâtdan mücânebet olunmak ve a'yân ve zâbitân taraflarından Enfiye emînleri işbu mahall vakfdır veyâhûd mukâta'adır deyü muhâlefet etdirilmemek ve hilâf-ı nizâm enfiye i'mâlî ve fûrûhtunun bunların enfiyeleri zabtında da'vâya tasaddî ederi olur ise mahallinde istimâ' olunmayup Dersa'âdetime havâle olunmak sırran getirenleri esnâ-yı râhda derbend bekçileri ahz eylediklerinde mevcûd olan enfiyeleri cânib-i mîrî için zabt olunmak mukâta'a-i mezkûrun düstûrû'l-amel tutulan şurût-ı nizâm-ı mer'iyesinden idüğü ba'de'l-ihrâc iktizâsı ricâl-i Devlet-i Aliyyemden hâlâ Mukâta'ât Hazînesinden Vâridât Nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed Emîn dâme mecdühûdan isti'lâm olundukda sâbıkı ve şurûtu mûcibince emr-i şerîfim tasdîri muktezâ-yı maslahatdan idüğünü memhûran i'lâm etmekle

mûcibince emr-i şerîfîm ısdârı husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk edip ol vechile amel ve hareket olunmak fermânım olmağın zabtını havî işbu emr-i âlîşânım ısdâr ve irsâl olunmuşdur imdî vusûlünde siz ki kudât ve nüvvâb ve voyvodalar ve zâbitân ve sâ'ir-i mûmâ-ileyhimsiz keyfiyyet-i irâde-i aliyyem ve şurût-ı muharrere-i mezbûre mantûk-ı emr-i şerîfîmden ma'lûmunuz oldukda fermânım olmağın ve bâlâda bast ü beyân kılındığı üzre mukâta'a-i mezbûre mülhakâtından kalem-i mezbûrede ifrâz olunan kazâhâ-i merkûmenin enfiyecilikleri (---) şurûtu sene-i merkûmeye mahsûben ber-vech-i emânet ma'rifet-i şer' ve ma'rifetiniz ile merkûm tarafından zabt ü rabt olunması husûsuna ziyâde sa'y ü gayret ve hilâf-ı şurût ve mugâyir-i [irâde-i] şâhânem hareket vukû'a getirilmemesi emrine dikkat eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-rîz-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîli's-şânımın mazmûn-ı münîfi üzre âmil olasız, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi's-sâdis şehir-i Zi'l-ka'de li-sene semâne ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Kostantiniyyeti'l-mahrûse

Sahife No: 31a

Hüküm No:100

Tarihi: 1. R. 1249

Konusu: 1248 Senesine mahsûben Çanakkale ve köylerinden toplanacak arpa ve buğdayın miktarı.

Bâ'is-i tastîr-i hurûf oldur ki,

Bin iki yüz kırk sekiz senesine mahsûben Kal'a-i Sultâniye kazâsından matlûb-ı cihandârî buyrulan ber-mu'tâd-ı kadîm harîr mübâya'ası sene-i mezbûreye mahsûben bâ-emr-i âlî kabzına me'mûr buyrulan çavuşu ma'rifeti ve ma'rifet-i şer' ve cümle ittifâkıyla kazâ-i mezbûr tarafından teslim kılınıp ağa-yı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle mübâya'a olunan hintanın beher keyli yüz para ve şa'îrin beher keyli Ellişer para fi'ât-ı mîriyesi edâ ve teslim olunarak mübâya'a ve Karabiga iskelesine nakl ve tenzîl olunan mübâya'a defteridir ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur. Hurrire fi-Gurre'i şehir-i Rebî'u'l-âhır li-sene tis'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Saraycık Karyesi			Okçular Karyesi			Bağcılar Karyesi		
Hinta			Hinta			Hinta		
Keyl	Şinik	Rub‘	Keyl	Şinik	Rub‘	Keyl	Şinik	Rub‘
70	1	1	46	3	2	7	3	1
Şa‘îr			Şa‘îr			Şa‘îr		
Keyl	Şinik	Rub‘	Keyl	Şinik	Rub‘	Keyl	Şinik	Rub‘
70	1	1	46	3	2	7	3	1
Karye-i Cedîd			Karye-i İtgelmez			Karye-i Sarraclar		
Hinta			Hinta			Hinta		
Keyl	Şinik		Keyl	Şinik		Keyl	Şinik	Rub‘
15	2,5		140	2,5		12	2	3
Şa‘îr			Şa‘îr			Şa‘îr		
Keyl			Keyl	Şinik		Keyl	Şinik	Rub‘
15			140	2,5		12	2	3
Karye-i Türkmüş			Karye-i Ortacı			Karye-i Belmek		
Hinta			Hinta			Hinta		
Keyl	Şinik		Keyl	Şinik	Rub‘	Keyl	Şinik	Rub‘
25	2,5		12	2	3	23	1	3
Şa‘îr			Şa‘îr			Şa‘îr		
Keyl	Şinik		Keyl	Şinik	Rub‘	Keyl	Şinik	Rub‘
25	2,5		12	2	3	23	1	3
Karye-i Sarıbeyli			Karye-i Kus			Karye-i Aşıklar		
Hinta			Hinta			Hinta		
Keyl	Şinik	Rub‘	Keyl	Şinik	Rub‘	Keyl	Şinik	Rub‘
19	2	1	70	1	1	23	1	3
Şa‘îr			Şa‘îr			Şa‘îr		
Keyl	Şinik	Rub‘	Keyl	Şinik	Rub‘	Keyl	Şinik	Rub‘
19	2	1	70	1	1	23	1	3

[31b]

Karye-i Sarıcaılı	Karye-i Kuloğlu	Karye-i Çiftlik
Hınta	Hınta	Hınta
Keyl Şinik Rub‘	Keyl Şinik Rub‘	Keyl Şinik
54 2 3	19 2 1	15 2,5
Şa‘ır	Şa‘ır	Şa‘ır
Keyl Şinik Rub‘	Keyl Şinik Rub‘	Keyl Şinik
54 2 3	19 2 1	15 2,5
Karye-i Kemal	Karye-i Mütevellî	Karye-i Terziler
Hınta	Hınta	Hınta
Keyl Şinik	Keyl Şinik Rub‘	Keyl Şinik Rub‘
31 1	7 3 2	23 1 3
Şa‘ır	Şa‘ır	Şa‘ır
Keyl Hınta	Keyl Şinik Rub‘	Keyl Şinik Rub‘
31 1	7 3 2	23 1 3
Karye-i Kurşunlu	Karye-i Karacaviran	Derûn-ı kasabada
Hınta	Hınta	mutavattın ehl-i İslâm
Keyl Şinik	Keyl	hissesi
15 2,5	100	Hınta
Şa‘ır	Şa‘ır	Keyl
Keyl Şinik	Keyl	250
15 2,5	100	Şa‘ır
		Keyl
		250

Derûn-ı kasabada mütemekkin milel-i selâse hisseleri

Hınta
Keyl
375
Şa‘ır
Keyl
371

Sahife No: 31b

Hüküm No:101

Tarihi: 5. S. 1249

Konusu: Kilidü'l-bahr'de Namazgah taburunda görevli iken vefat eden Ereğlili İbrâhîm'in terekesi.

Fî'l-asl Bahr-ı Siyâh sevâhilinde Ereğli kasabasından olup Tophâne-i Âmire beşinci taburun birinci bölüğünde altıncı çavuşun neferi bundan akdem Kilidü'l-Bahr'de Namazgâh taburunda me'mûren ikâmet üzre iken ecel-i mev'ûduyla fevt olan İbrâhîm verâseti kasaba-i mezbûrda (---) verese-i sahîhası olduğu bi'l-ihbâr zâhir ve nûmayân oldukdan sonra tereke-i mevcûdesini ahz ü kabz ve veresesine teslîm için kayyım nasb olunan Binbaşı Mustafa Ağa ma'rifetiyle tahrîr ve terkîm ve ba'de'l-ihrâcât sahhu'l-bâkî ağa-yı mûmâ-ileyhe teslîm olunan terekesi defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî 5 S. li-sene [12]49.

Yorgan köhne

1 aded

Guruş

3

Köhne aba

1 aded

Guruş

2

Nukûd-ı mevcûdu

Guruş

93

Cem'an Yekûn

Guruş

98

Minhâ'l-İhrâcât

Techîz tekfîn masârîfî

Guruş

29

Resm-i kısmet-i âdî ve huddâmiye

Guruş

2

Sahhu'l-bâkî

Guruş

67

Meblağ-ı mezbûr altmış yedi guruş mûmâ-ileyh Mustafa Ağa'ya bi'l-emâne teslîm olundu.

Sahife No: 31b

Hüküm No:102

Tarihi: Er. Ra. 1249

Konusu: Aydıncık Kazasında ihtilale karışan terzi Kara Agop'un Çanakkale'ye sürgün edildiği.

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi mevlânâ (.....) zîde ilmühû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Aydıncık Kazâsı mütemekkinlerinden Tarzi Kara Agop nâm zimmînin bu def'a vukû' bulan ihtilâlde yed ve medhali olduğu tahkîk kılınmış ve mersûm Dersa'âdetimde bulunarak ahz ve tomruğa vaz' olunmuş ise de bu misillü müfsid ve muharrik makûlelerinin icrâ-yı te'dîbleriyle emsâlinin terhîbi lâzimedden olmakdan nâşî mersûmun cezâyâ mübâşeretiyle li-ecli't-te'dîb Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ü tağrîb olunması fermânım olmağın imdî mersûm Sadria'zam kavaslarından mübâşir ta'yîn olunan Ahmed Kavas'a terfîkan Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ü irsâl kılınmış olmağla sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde mersûmu ol tarafda menfiyyen meks ü ikâmet etdirüp bilâ-fermân ıtlâkından mücânebet ve hatve-i vâhide mahall-i âhara salıverilmesi lâzım gelir ise mes'ûl ve mu'âteb olacağını bilip ona göre muhâfazası emrine takayyüd ve dikkat ve vusûlünü mabâşiri kavas-ı merkûm ile Dersa'âdetime tahrîr ve i'lâma mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur, buyurdum ki, vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket eylesin, şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

Tahrîren fî-evâhırî şehir-i Rebî'u'l-evvel li-sene [1]249.

Kostantiniyyeti'l-Mahrûse

Vasale ileynâ fî 5 R. li-sene [12]49

Sahife No: 32a

Hüküm No:103

Tarihi: Et. S. 1249

Konusu: Çanakkale yakınlarında Pınarbaşı çiftliğinde bulunan demirbaş koyunları satan çiftlik mültezimi Dimitri ile ilgili gerekli işlemlerin yapılması.

Düstûr-ı mûkerrem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-

fikri's-sâkıb, mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümeħhidü bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûfî avâtıfı'l-Meliki'l-a'lâ Boğaz Muhâfızî vezîrim (.....) Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû ve Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi mevlânâ (.....) zîde-ilmühû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Sadr-ı esbak iftîhârul-e'âlî ve'l-e'âzım Dervîş Mehmed Paşa dâmet ma'âliyhûnun Kal'a-i Sultâniye'de binâ ve ihyâsına muvaffak olduğu câmi' ve medresesine ve Dersa'âdetimde Topkapu hâricinde Takkeci Çeşmesi ve sâ'ire ebniyeler hayrâtına vakf eylediği Kal'a-i Sultâniye kurbunda Pınarbaşı çiftliğinde mevcûd demirbaş ağnâmından çiftlik-i mezbûr mültezimi olan Dimitri nâm zimmî ağnâm-ı mevcûdeden Kal'a-i Sultâniye sâkinlerinden Mûsa Köylü Pehlivan nâm kimesneye elli ve Lakasyacobalığa(?) otuz ve Yahûdî tâ'ifesinden Buhuraki'ye yirmi beş ve Espero zimmîye yirmi re's ki cem'an yüz yirmi re's ağnâm fûrûht etmiş olduğundan bahsle ağnâm-ı mezkûrenin ma'rifet-i şer'le tahsîl ve müşârun-ileyhin tarafından kabzına me'mûra redd ve teslîm olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru ile tahrîrât iltimâs olunmuş olmakdan nâşî Dîvân-ı Hümayûnumdan muktezâsı su'âl olundukda ağnâm-ı mezkûrenin ba'de's-sübût ma'rifet-i şer'le tahsîl ve müşârun-ileyhin tarafından kabzına me'mûra teslîm olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru iktizâ eylediği tahrîr olunmağla ber-vech-i muharrer amel ve hareket olunmak fermânım olmağın imdî siz ki vezîr-i müşâr ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhimâsız ma'rifetiniz ile mersûm Dimitri'yi meclis-i şer'a ihzâr ve müşârun-ileyh tarafına me'mûr olmasıyla(?) terâfu'-ı şer'-i şerîf ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzre olduğu halde ağnâm-ı mezkûre lede's-sübûti's-şer'î tahsîl ve müşârun-ileyhin tarafından kabzına me'mûra redd ve teslîmine mübâderet ve hilâf-ı şer'at-i garrâ olmakdan mübâ'adet ve ücret-i mübâşiriye şurût-ı nizâmı hâvî mukaddemâ sudûr eden emr-i şerîfin dahi infâz ve icrâsına dikkat eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olasız, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî-evâsıtı şehr-i Saferi'l-hayr li-sene [1]249

Kostantiniyyeti'l-mahrûse

Vasale ileynâ fî 3 R. li-sene [12]49.

Sahife No: 32a

Hüküm No:104

Tarihi: 9. R. 1249

Konusu: Yalı Mahallesinden Hacı Ahmed kızı Ayşe'nin terekesi.

Kal'a-i Sultâniye'de Yalı Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât eden Ayşe bint-i Hacı Ahmed nâm hâtunun verâseti zevc-i metrûku Hâfız Ali Efendi ile vâlidesi Emetullah Hâtûna ve li-eb er karındaşı İsmail Ağa'ya münhasire olduğu lede's-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra verese-i mezbûrûn taleb ve ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm ve bey' ve müzâyede olunarak beyne'l-verese bi'l-farîzati's-şer'iyye taksîm olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûr defteridir ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur.

Hurrire fî'l-yevmi't-tâsi' min-şehri Rebî'i'l-âhır li-sene tis'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Çuka ferâce	Sıvalı anteri	Çiçekli anteri	Diger sıvalı	Diger çiçekli
1 aded	1 aded	1 aded	anteri	anteri
Guruş	Guruş	Guruş	1 aded	1 aded
200	175	100	Guruş	Guruş
			65	65
Çuka nimten	Şalvar ve yelek	Şâlî cübbe	Köhne şalvar	Müsta'mel
ve şalvar ve	1 aded	1 aded	1 aded	çuka ferâce
salta hırka	Guruş	Guruş	Guruş	1 aded
Guruş	70	40	40	Guruş
95				41
Çuka şalvar	Cevz minder	Hasır	Diger hasır	Altun kuşak
1 aded	1 aded	1 aded	1 aded	1 aded
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	Guruş
60	20	10	26	200
Kısa anteri	Fes, uçkur 5	Yağlık 11	Aluz	Kaymaklı
1 aded	aded, çevre 1	aded, boğça 1	makremesi	makreme
Guruş	aded	aded	5 aded	1 aded
46	Guruş	Guruş	Guruş	Guruş
	101	121	63	110

Munakkaş başlık 1 aded, boğça 1 aded Guruş 451	Munakkaş kebîr havlu 3 aded 170	Bürüncük gömlek 4 aded Guruş 121	Baş yemenisi 9 aded, boğça 1 aded Guruş 47,5	Müsta‘mel çevre 10 aded, ma‘a uçkur 1 aded Guruş 71,5
İşleme don Guruş 31	Gömlek 3 aded Guruş 50,5	Döşek çarşebi 1 aded Guruş 21,5	Alaca boğça 4 aded Guruş 25,5	Sırçalı fular 1 çift Guruş 11
Fes 1 aded Guruş 9	Servi kavuk 1 aded Guruş 80	Basma yorgan 1 aded Guruş 60	Diger basma yorgan 1 aded Guruş 46	Sıvalı yorgan 1 aded Guruş 16,5
Alaca heğbe 1 aded Guruş 25,5	Basma şilte 1 aded Guruş 52	Memlû beledî döşek 2 aded Guruş 106	Diger tahta sandık 1 aded Guruş 12	Halı 1 aded Guruş 31
Alaca kilim 1 aded Guruş 42	On ikilik rub‘iyesi 56 aded fî 4 Guruş 10 para Guruş 238	İbtanbul nısfîyesi 36 aded, def‘a nısfîyesi 3 aded Guruş 500	Altın bilezik 21 miskâl, 4 çeyrek Fî 39 Guruş 825,5	Elmas yüzük 1 aded Guruş 106

Adlî rub‘iyesi	İstanbul	Mısır mahbûbu	İnci	Fındık
31 aded	nısfıyesi	2 aded	10,5 miskāl	rub‘iyesi
Guruş Para	8 aded	Guruş	fî 85	16 aded
131 30	Guruş	48	Guruş	fî 9
	104		892,5	Guruş
				144
Doksanlık	On ikilik	Mahmûdiye	Basma yasdık	Yan yasdığı,
rub‘iye	rub‘iyesi	rub‘iyesi	6 aded, köşe	memlû
8 aded	1 aded	1 aded	yasdığı 2 aded	1 aded
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	Guruş
48	8	15	51	50
Nühâs mangal	Ocak perdesi	Sini 1 aded,	Sagîr kazgan	Sini 1 aded, tas
1 aded	1 aded	tencere 1 aded	1 aded	1 aded, sahan 3
Guruş	Guruş	ma‘a kapak	Guruş	aded
50	10	Guruş	40	Guruş
		37		115
Pekmez tâbesi	Sîm zarf 1	Karacaviran	Mahalle-i	Hırdavat-ı
1 aded	aded, fincan 6	karyesinde	mezbûrede	menzil
Guruş	aded	kürûmu mülk	vâki‘ nısf	Guruş
67	Guruş	bir kıt‘a bağ	menzil	50
	93,5	Guruş	Guruş	
		1000	2500	
Mihr-i	Gülabdân ma‘a	Kadife cübbe	Zevc-i mezbûr Hâfız Ali Efendi	
mü‘eccel der-	buhurdân	1 aded	zimmetinde bâ-ikrâr	
zimmet-i zevc-i	Guruş	Guruş	Guruş	
mezbûr	500	200	3104	
Guruş				
400				

Cem‘an Yekûn

Guruş
14709,5

Minhâ'l-İhrâcât

Resm-i kismet- i âdî	Kalemiye, huddâmiye	Harc-ı husûsî Guruş Para	Dellâliye-i eşyâ Guruş	Cem'an yekûn Guruş Para
Guruş Para 367 6	ma'a kaydiye, muhzırıye Guruş 92	91 06	146	697 22

Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese

Guruş
14012

Hisse-i zevci'l-mezbûr Hâfız Ali Guruş 7006	Hisse-i ümmi'l-mezbûre Emetullah Guruş Para 4670 26	Hisse-i ehi'l-mezbûr İsmâîl Guruş Para 2335 12
--	--	--

Harrerehû Osmân Allâme el-müvellâ-hilâfe bi-medînei Kal'a-i Sultâniye nemmekahû'l-fakîr
ileyhi izzü şân gufıra-lehû

Sebete mazmûnühü ledeyye

Mâ-fîhi mine'n-nef'i's-sahîh

Müftî-zâde Ahmed en-Nâ'ib bi-kazâi Kal'a-i Sultâniye nemmekahû'l-fakîr ileyhi izz ü şân,
gufıra-lehû

Sahife No: 32b

Hüküm No:105

Tarihi: 13. Za. 1233

Konusu: Çanakkaleli Salman'ın değirmen ve evini Belmezon veled'e sattığı.

Medîne-i Kal'a-i Sultâniye mütemekkinlerinden tâ'ife-i yahûdiyândan Salman nâm Nasrânî huzûr-ı şer'-i şerîf-i enverde kal'a-i mezkûr mütemekkinlerinden Belmezon veled nâm Nasrânî muvâcehesinde şöyle takrîr-i kelâm ve da'vâ-yı ani'l-merâm eder ki, bundan akdem bâ-huccet-i şer'iyeye emlâkimden bir tarafı Topal Ahmed mağzası ve iki tarafı Onlo menzili ve değirmen ve taraf-ı râbî'i tarîk-ı âmm ile mahdûd bir bâb değirmeni ve fevkinde olan menzil mülk malım olup bir kimesnenin alâka ve medhali olmayup mülk-i müşterâm

olup işbu bâ'isü's-sıfır Belmezon veled nâm nasrâniye bin guruşa bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' ve tahliye birle teslîm ve semen-i meblağ-ı mezkûru tamâmen ve kâmilan ahz ü kabz eyledim değirmen ve fevkinde olan menzil-i mezkûrda bi'l-cümle tevâbi' ve levâhik ve kâffetü'l-hukûk ve'l-merâfık tarafeynden îcâb ve kabûlünü hâvî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' ve temlîk ve teslîm ol dahi temellük ve tesellüm ve ahz ü kabz ve kabûl eyledi semeni olan meblağ-ı mezbûru bi't-tamâm ve'l-kemâl def' ve teslîm ol dahi temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledi ve semeni olan meblağ-ı mezkûr bin guruşu bana tamâmen teslîm eyleyip tağrîr-i fûrûhta müte'allik da'vâ-yı mersûm Belmezon zimmetini ibrâ ol dahi ibrâ-yı mezkûru ba'de'l-kabûl meblağ-ı mezkûrda kat'â alâka ve medhalim kalmayıp mersûm Belmezon'un değirmen ve menzil mülk-i müşterâsı olup keyfemâ yeşâ' ve yahtâr mutasarraf olsun dedikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Hurrire fi'l-yevmi's-sâlis aşere min-şehri Zi'l-ka'deti's-şerife li-sene selâse ve selâsûn ve mi'eteyn ve elf.

Şühûdü'l-Hâl

Pazarbaşı Ahmed Efendi. Baykuş oğlu Mehmed. Sâ'atçi İbrahim Ağa. Çınar Hacı Ahmed. Muhzır Mustafa Dayı. Ve gayruhum.

Sahife No: 32b

Hüküm No:106

Tarihi: 13. R. 1249

Konusu: Askerin kendileri ve hayvanları giçin gerekli arpa ve buğdayın Biga sancağı kazalarından toplanarak bir an evvel Dersaadet'e gönderilmesi.

Karabiga iskelesine merbût Biga Sancağında kâ'in kazâlardan iki yüz kırk sekiz senesine mahsûben ma'a ondalık mübâya'ası müretteb olan yirmi bin yüz seksen beş keyl mîrî hinta ile on sekiz bin yedi yüz keyl mîrî şa'îrin henüz bir kilesi Dersa'âdetime irsâl ve Anbar-ı Âmire'ye teslîm olunmamış olduğu beyânıyla işbu zehâyir-i mezkûre kadîmî gibi Dersa'âdet lâzimesiyçün olmayıp hintası asâkir-i hâssa-i şâhâne ve cüyûş-ı mansûre-i Muhammediye ve sâ'ir asâkir-i muntazamanın nân-ı azîz ta'yînâtına ve şa'îri dahi bi'l-cümle süvârî asâkir-i nizâmiye hayvânâtıyla top-keşân bargirânına tertîb ve tahsîs kılınmış olduğundan bir keyl ve bir dânesi pes-mânde birağılmayarak harman yerlerinden tamâmen mübâya'a ve tahsîl ve merbût olduğu iskeleye bi't-tenzîl kabzına me'mûra teslîmen Dersa'âdetime irsâl ve Anbar-ı

Âmireye teslîmi muktezâ-yı nizâmından ve bu husûslara dikkat ve cümle me'mûriyetin vâcibe-i zimmetlerinden iken zehâyir-i mezkûre şimdiye değin tahsîl ve Anbar-ı Âmireye teslîm olunmaması gevşek davranmanızdan neş'et etmiş olduğu ve şimdiye kadar tahsîl olunmamış ise bir sâ'at te'hîri tecvîz olunmayarak ve gevşek davranmayarak yerlü yerinden ve îcâb ve iktizâ edenlerden tamâmen ve serî'an mübâya'a ve tahsîl ve iskele-i mezbûra tenzîl ve kabzına me'mûra te'diye ve teslîmi husûsuna sa'y ü gayret olunmak bâbında te'kîdi hâvî Biga Sancağı Mutasarrıfı ve Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfızı devletlü Mehmed Râif Paşa hazretlerine ve kudât ve nüvvâb ve sâ'ire hitâben sâdır olan fermân-ı âlîşân mübâşiri yediyle vürûd eylediği hulâsaten kayd olundu.

Hurrire fî 13 R. li-sene [1]249

Kostantiniyyeti'l-mahrûse

Sahife No: 32b

Hüküm No:107

Tarihi: 25. Ra. 1251

Konusu: Çanakkaleli Yahudi Salamon'un Muhzır Ahmed Ağa'daki alacağının bir kısmını aldığı.

Medîne-i Kal'a-i Sultâniye mütemekkinlerinden ve Yahûdî tâ'ifesinden Selanikli oğlu Salamon Yahûdî yine Kal'a-i Sultâniye sükkânından Muhzır Ahmed Ağa'dan ketân ve kaygan(?) bahâsından bin guruş da'vâ edip kerhen bin guruşa sulh olunup beş yüz guruşa konsolos Yazıcı Yanaki tasdîkine dahi mumzâ (---) benden berkaç beş yüz guruş ahz edip bâkî beş yüz guruş Selanikli oğlu Salamon deyni olduğundan sonra def'a dört yüz guruşa dahi Selanikli Salamon'a deyni oldukdan sonra bâkî yüz guruş deyni kaldığı işbu mahalle kayd olundu. Fî 25 Ra. li-sene [1]251

[Şühûdü'l-Hâl]

Osman Efendi. Hacı Yusuf bin Mehmed Efendi. (---)

Sahife No: 33a

Hüküm No:108

Tarihi: 11. R. 1249

Konusu: Çanakkale'de Cami-i Kebîr Mahallesinden eski Komandar Mahmûd oğlu

Abdullâh'ın terekesi.

Kal'a-i Sultâniye'de Câmi'-i Kebîr mahallesi sükkânından iken bundan akdem vefât eden Komandar-ı sâbık Abdullâh Ağa ibn-i Mahmûd'un verâseti zevce-i metrûkesi Râbia Hâtûn ile sulbi kebîr oğulları İbrâhîm ve Mahmûd ve sagîr oğlu Hüseyin'e münhasire olduğu lede's-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra verese-i kibâr taleb ve iltimâsları ve sagîr-i mezbûrun tesviye-i umûruna vasî nasb olunan vâlidesi zevce-i mezbûre Râbia Hâtûn ma'ifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve terkîm ve takvîm-i sahîh olunarak beyne'l-verese alâ-mâ-faraza'llâhü te'âlâ taksîm olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber-vech-i âtî zikr olunur.

Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî aşere min-şehri Rebî'i'l-âhır li-sene tis'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Yirmilik altın	Adlî rub'iyesi	Beyaz akçe	Ufak para	Filinta tüfeng
10 aded	9 aded	Guruş	Guruş	Guruş
Guruş	Guruş Para	79	105	80
200	38 10			
Piştov	Kebîr bıçak	Çuka kukuleta	Al kaput	Çukaya kaplı
1 çift	1 aded	1 aded	1 aded	cild-i kafa kürk
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	1 aded
140	20	250	50	Guruş
				180
Çuka abdestlik	Köhne çuka	Bez dizlik	Müsta'mel şal	Yapağı kuşak
1 aded	şalvar	1 aded	1 aded	1 aded
Guruş	1 aded	Guruş	Guruş	Guruş
25	Guruş	15	15	12
	30			
Yelek 4 aded, nîmten 3 aded	Gömlek 1 aded, iç donu 1	Köhne çorap 1 çift, tütün	Fes ma'a kavuk	Kilim
Guruş	aded	kesesi 1 aded	Guruş	5 aded
30	Guruş	Guruş	40	Guruş
	30	3		100

Sahan ma‘a kapak, çorba tası 1 aded, lenger 1 aded, tâbe 1 aded, bakraç 1 aded Guruş 100	Kebîr tencere 1 aded, pekmez tâbesi 1 aded, desti 1 aded, Sagîr tâbe 1 aded Guruş 100	Köhne tütün çubuğu ma‘a takım 1 aded Guruş 10	Sepet sandık 1 aded Guruş 20	Müsta‘mel döşek yorganı 1 aded, yasdık 2 aded Guruş 50
Memlû minder 2 aded, giyâh memlû köhne çuka mak‘ad 3 aded, beledî yasdık 10 aded Guruş 160	Merkeb 1 re’s Guruş 300	Mevcûd hinta 20 kile Guruş 200	Mevcûd şa‘îr ve alef Guruş 100	Altın semeni Guruş 300
Bitpazarında vâki‘ bir bâb berber dükkânı Guruş 1300	İskele kurbunda vâki‘ bir bâb kahvehâne dükkanı ve fevkinde iki odada rub‘ hissesi Guruş 1800	Kahve-i mezbûr derûnunda gedik ta‘bîr olunur nargile 1 aded, güğüm 2 aded, cezve ve çubuk 8 aded, kıt‘a 1 aded, şişe fener 1 aded, fincan 10 aded, çekmece 1 aded Guruş 200	Mahalle-i mezbûrda vâki‘ mülk menzil kıymeti Guruş 12000	Hırdavat-ı menzil Guruş 25

Cem'an Yekûn

Guruş

18107

Minhâ'l-İhrâcât

Techîz, tekfîn	Mihr-i	Resm-i kısmet-	Kalemiye,	Harc-ı mahsûs
ve ıskât-ı salât	mü'eccel li'z-	i âdî	huddâmiye,	Guruş Para
masârıfı berây-	zevceti'l-	Guruş Para	muhzırıye ma'a	100 13
ı vasiyyet	mezbûre	402 27	kaydiyye	
Guruş	Guruş		Guruş	
300	200		101	

Cem'an Yekûn

Guruş

1104

Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese

Guruş

17003

Hisse-i	zevceti'l-	Hisse-i	ibni'l-	Hisse-i	ibni'l-	Hisse-i	ibni'l-
mezbûre		mezbûr		mezbûr		mezbûr	
Guruş Para		Guruş Para		Guruş Para		Guruş Para	
2125 15		4959 8		4959 8		4959 8	

Sahife No: 33a**Hüküm No:**109**Tarihi:** El. R. 1249

Konusu: Halkın huzurunu bozan Kocaeli'nin Geyve Kazasından Dalkavuk oğlu Mehmed'in Çanakkale'ye sürgün gönderilmesi.

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim, câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim, el-muhtass bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'd-dâ'im Dergâh-ı mu'allâm kapıcıbaşlarından Kocaili Sancağı Mütesellimi Şükrü Bey dâme mecdühû ve Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi mevlânâ (.....) zîde ilmuḥû tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Kocaili

Sancağı'nda vâki' Geyve Kazası sükkânından Dalkavuk oğlu Mehmed nâm şahs kendi hâlinde olmayıp ahâlî-i memleketi tahrik ve noksân ve şîrâze-i nizâm-ı beldeyi ihtilâl misillü harekât-ı nâ-hemvâra ictisâr etmekde olduğuna dâ'ir kazâ-i mezbûr tarafından bâ-i'lâm vâki' olan iştikâ nefsi-i evâmire muvâfık olduğu tahkîk kılındığından bahsle ahâlî ve fukarânın şerr ü mazarratından tahlîsi için merkûmun bir mahalle def' ve tağrîbi husûsu mütesellim kapucubaşı-i mûmâ-ileyhsin, bu def'a Derbâr-ı şevket-karârıma inhâ ve zikr olunan i'lâm takdîm ve isrâ kılınıp bu makûlelerin icrâ-yı te'dîbleriyle emsâlinin terhîb ve tergîbi lâzimedenden olmakdan nâşî merkûm kavas mübâşeretiyile Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ü tağrîb olunmak fermânım olmağın imdî vusûl-i emr-i şerîfimde merkûmu ma'rifetinle ahz ve Sadrîa'zam kavaslarından mübâşir ta'yîn olunan Mehmed Kavas'a terfîkan Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ü irsâle müsâra'at eylesesiz ve sen ki Nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûmu ol tarafda menfiyyen meks ü ikâmet etdirip bilâ-fermân ıtlâkından mücânebet ve hatve-i vâhide mahall-i âhara salıverilmesi lâzım gelir ise mes'ûl ve mu'âteb olacağını bilip ona göre muhâfazası emrine takayyüd ve dikkat ve vusûlünü mübâşiri kavas-ı merkûm ile Dersa'âdetime i'lâma mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur, buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket eylesesiz, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Fî-evâ'ili şehr-i Rebî'i'l-âhır li-sene tis'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Kostantiniyyeti'l-mahrûse

Sahife No: 33b

Hüküm No:110

Tarihi: 19. R. 1249

Konusu: Çanakkale'de buğday ve arpanın belirlenen narhtan daha fazlaya alınıp satılmaması. Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi fazîletlü Efendi zîde ilmuhû ve Şehr Kethudâsı ve vücûh-ı ahâlî inhâ olunur ki,

Memâlik-i Mahrûse-i şâhânede vâki' bi'l-cümle kazâ ve kurâda sâkin ve mütemekkin İslâm ve re'âyânın refâh-ı hâl ve âsâyiş-i bâlleri muktezâ-yı irâde-i şâhânedenden olduğuna binâ'en Biga Sancağı dâhilinde olan Kal'a-i Sultâniye kurâlarında husûle gelip el-hâletü hâzihî fûrûht ve mübâya'a olunmakda olan zehâyire narh i'tâsı husûsu lâzimedenden olduğuna

binâ'en bundan sonra alınıp satılacak zehâyirden şa'îrin beher keyli beşer ve hintanın onar guruşa olarak narh-ı cârîsi kat' olunması husûsunun lâzım gelenlere tenbîh olunmasına dikkat ve bundan böyle zehâyir-i mezkûre kat' olunan narhından ziyâde bey' ü şîrâ ederi olduğu haber alınır ise ma'âza'llâhü te'âlâ o makûle hareketde bulunanlar haklarında eşedd-i te'dîb ile te'dîb ve mu'âteb olunacağı ifâde ve tefhîm olunması husûsuna mezîd-i sa'y ü gayret eylemeniz bâbında işbu buyruldu tahrîr ve tesyîr kılınmış olmağla ber-mûceb-i buyruldu amel ve harekete dikkat ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz deyü...

Fî 19 R. li-sene [1]249

Sahife No: 33b

Hüküm No:111

Tarihi: Et. R. 1249

Konusu: Dersaadet'e getirilmesi gereken zahîrenin kesinlikle müste'men ve karaborsacılarla satılmaması hepsinin de Dersaadet'e gönderilmesi.

Mefâhirü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in zikri âtî kazâların nâ'ibleri zîde ilmuhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân husûs-ı âti'l-beyâna mübâşir ta'yîn olunan bi'l-fi'l Sadria'zamım Kethudâsı hademesinden Osmân ve a'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadrühüm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki, hiç Dârü's-saltanat-ı seniyyemde kâ'in sâhil kazâlarında husûle gelen zehâyirin Dersa'âdetimden mâ'adâ mahall-i âhara habbe-i vâhîde zahîre verilmemesi irâde-i seniyye-i şâhânemle mü'esses olan nizâmından ve bi'd-defa'ât neşr ve tesyâr olunan evâmir-i aliyyem muktezâsından iken el-hâletü hâzihî İznikmid ve Ovadere ve Baş ve Gonca ve Ereğli ve Yalakâbâd ve Karamürsel ve Dereagzı ve Mudanya ve Bandırma ve Karabiga iskelelerinden boğaza varınca sâ'ir iskelelerden berâtî kayıklarına ve mahâll-i mechûleye ve ba'zı müste'men tâ'ifesine zahîre verilmekte olduğu tahkîk kılındığına ve bu keyfiyyet Dersa'âdetim vâridâtına sekte ve hâlel îrâsını müstelzim olacağına ba'de'l-yevm usûl ve nizâmı vechile kapan tezkiresiyle giden tüccâr sefâ'ininden mâ'adâ berâtî kayıklarına ve müste'men ve muhtekir makûlelerine zikr olunan kazâ ve iskelelerden habbe-i vâhîde zahîre fûrûht olunmayıp bundan böyle mütecâsir olanlar bi't-tahkîk te'dîbât-ı lâyıkları icrâ kılınmak üzere husûs-ı mezkûr zımnında mahsûs emr-i şerîfimle mu'temed ve sadâkatkâr birinin ta'yîni lâzimededen idüğünü Dergâh-ı mu'allâm kapıcıbaşlarından Zahîre Nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim el-Hâc Veli dâme mecdühûbâ-takrîr ifâde etmiş ve husûs-ı

mezkûra bi'l-intihâb mûmâ-ileyh mübâşir ta'yîn ve ırsâl kılınmış olmağla siz ki nâ'ibler ve sâ'ir-i mûmâ-ileyhimsiz vech-i meşrûh üzre amel ve hareket ve hilâfından tehâşî ve mücânebet eylemeniz fermânım olmağın tenbîhen ve te'kiden ve mahsûsan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ile tesyâr olunmuştur, imdî fîmâ-ba'd zikr olunan iskelelerden kapan tezkeresiyle giden tüccârdan mâ'adâ berâtî kayıklarına ve müste'men ve muhtekir tâ'ifesine habbe-i vâhîde zahîre fûrûht olunmaması irâde-i seniyyem muktezâsından idüğü ve bu bâbda iğmâz ve rehâvetle mugâyir-i nizâm vaz' ü harekete cür'et vukû'u haber alınır ise cesâret eden ve ruhsat verenler bi't-tahkîk o makûlelerin icrâ-yı te'dîbleri dakîka fevt olunmayacağı ma'lûmunuz oldukda ona göre amel ve hareket ve nizâm-ı mezkûrun ale'd-devâm icrâsına dikkat ile hilâf-ı vaz'ı tecvîzden be-gâyet ittikâ ve mübâ'adet eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin sen dahi muktezâ-yı me'mûriyetin üzre bu taraftan hareket ve ol cânibe varup mazmûn-ı emr ü irâde-i seniyye-i mülûkânemin kâmilten infâz ve icrâsıyla mugâyiri hâlet vukû'a gelmemesi esbâbını istihsâle sarf-ı vüs' ve kudret ve icrâ-yı lâzime-i me'mûriyet ile ibrâz-ı hüsn-i hidmet ve sadâkate ikdâm ve gayret ve hilâfından mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur.

Tahrîren fî-evâsıtı şehr-i Rebî'î'l-âhır li-sene [1]249.

Kostantiniyyeti'l-mahrûse

Sahife No: 33b

Hüküm No:112

Tarihi: Er. R. 1249

Konusu: Daha önce Çanakkale'nin İne Karyesine sürgün gönderilen Tekirdağlı Taşçı oğlu Artin'in sürgünden affedildiği.

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi mevlânâ (....) zîde ilmuḥû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki,

Tekfurdağı mütemekkinlerinden Taşçı oğlu Artin zimmî hilâf-ı rızâ harekete ibtidâr eylediği Ermeni Patriği tarafından inhâ olunduğuna mebnî bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfimle li-ecli't-te'dîb Kal'a-i Sultâniye'de İne Karyesi'ne nefy ü iclâ olunmuş ise de mersûm ıslâh-ı nefis ederek ba'd-ez-în kendi hâlinde ırzıyla mukayyed olacağı ta'ahhüd olunduğundan bahsle afv ü ıtlâkı bâbında emr-i şerîfim sudûrunu İstanbul ve tevâbi'i Ermeni Patriği Esteban nâm râhib Südde-i sa'âdetime memhûr arzihâl takdîmiyle istid'â eylediğinden nâşî afv ü ıtlâkı fermânım

olmağın imdî mersûmun cürmü afv ü itlâk kılındığı, sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin ma'lûmun oldukda fîmâ-ba'd kendi hâlinde ırzıyla mukayyed olmasını gûş-ı hûşuna gereği gibi telkîn birle kayd-ı nefyden tahliye-i sebîline mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur, buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda ilâ-âhirihi

Fî-evâhiri şehri-i Rebî'î'l-âhir li-sene [1]249

Kostantiniyye-i Mahrûse

Sahife No: 33b

Hüküm No:113

Tarihi: 1. Ca. 1249

Konusu: Boğazın korunmasında görevli topçu Madenli Musa oğlu Mehmed'in terekesi.

Bahr-ı Sefid Boğazı'na me'mûr Dergâh-ı âlî topçularından beşinci taburdan ikinci bölükde beşinci topda iken bundan akdem fevt olan Ma'denli Mehmed bin Musa verâseti karyesinde veresesine mahsûs olduğu bi'l-ihbâr zâhir oldukdan sonra tereke-i mevcûdesini veresesine irsâl ve teslîm için kayyım nasb olunan Binbaşı Mustafa Ağa ma'rifetiyle tahrîr ve terkîm olunmuş olup ba'de'l-ihrâcât sahhu'l-bâkî Binbaşı-i mûmâ-ileyhe teslîm olunan terekesi defteridir ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur.

Hurrire fî-Gurrei Cumâde'l-ûlâ li-sene [1]249.

Müteveffâ-yı mezbûrun ağa-yı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle bey' olunan tereke-i mevcûdesi kıymeti

Guruş

50

30 Techîz, tekfîn ve masârif-ı sâ'iresi

20 Yalnız yirmi guruşdur.

İşbu meblağ-ı mezbûr yirmi guruş müteveffâ-yı mezbûrun veresesine teslîm için Binbaşı-i mûmâ-ileyh yedine teslîm olunmuştur.

Sahife No: 34a

Hüküm No:114

Tarihi: 1249

Konusu: Kal'a-i Sultâniye Mahkemesine halk tarafından her yıl verilegelen şa'ir, saman ve

diğer zahirelerin köylere, merkezdeki meslek erbabına göre dökümü.

Kal'a-i Sultâniye Mahkemesine beher sene ber-mu'tâd kurâların veregeldikleri şa'îr ve saman ve sâ'îr zahîredir bu mahalle şerh-şüd. Fî-sene [1]249

Karye-i Sarıcaili	Karye-i Saraycık	Karye-i Kemal
Şa'îr Saman	Şa'îr Saman	Şa'îr Saman
Keyl Kıyye	Keyl Kıyye	Keyl Kıyye
4 2	5 2	3 2
Tarhana, bulgur, pekmez	Tarhana, bulgur, pekmez	Tarhana, bulgur, pekmez
		muhzırındır.
Karye-i Kurşunlu	Karye-i Belmek	Karye-i Çiftlik
Şa'îr Saman	Şa'îr Saman	Şa'îr
Keyl Kıyye	Keyl Kıyye	Keyl
2 1	2 1	2
Tarhana, bulgur, pekmez	Tarhana, bulgur	Tarhana, bulgur
Karye-i Terziler	Karye-i Sarraclar	Karye-i Kalaylıklı
Şa'îr	Şa'îr	Şa'îr Saman
Keyl	Keyl	Keyl Kıyye
2	2	3 2
Tarhana, bulgur	Tarhana, bulgur	Tarhana, bulgur, pekmez
Karye-i Türkmüş	Karye-i Yağcılar	Karye-i Okçular
Şa'îr	Şa'îr Saman	Şa'îr
Keyl	Keyl Kıyye	Keyl
2	1 1	4
Tarhana, bulgur	Tarhana, bulgur, pekmez	Tarhana, bulgur, pekmez
Karye-i Ortacı	Karye-i Sığırılı	Karye-i Cedîd
Şa'îr	Şa'îr	Şa'îr
Keyl	Keyl	Keyl
2	2	2
Tarhana, bulgur	Tarhana, bulgur	Tarhana, bulgur

Karye-i Kus	Karye-i Sarıbeyli	Karye-i Karacaviran
Şa'îr Saman	Şa'îr	Şa'îr Saman
Keyl Kıyye	Keyl	Keyl Kıyye
6 3	2	3 2
Bulgur, pekmez, tarhana	Tarhana, bulgur	Tarhana, bulgur, pekmez
Karye-i Aşıklar	Karye-i İtgelmez	Yekûn
Şa'îr Saman	Hasır	Şa'îr cem'an
Keyl Kıyye	Aded	Keyl
1 1	8	49
Tarhana, bulgur, pekmez	<u>2</u>	<u>00</u>
	10	49
		Saman
		Çit
		Aded
		16

Üç mâhda bir def'a verilen kudûmiye beyân olunur.

Helvacıyân	Simitciyân	Enserciyân	Yağcıyân-ı Sisam
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş
3,5	9	1,5	15
Na'ibandân	Kasabân	Bakkâlân	Peksimetciyân
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş
2	25	11,5	10
Etmekciyân	İpekciyân	Değirmenciyan	
Guruş	Guruş	Guruş	
50	6,5	4,5	

vekîl-i harca â'iddir

Muhzır-ı mahkemenindir.

Cem'an Yekûn

Guruş

138,5

011 Vekîl-i harc ve muhzırın â'idâtı ihrâc-şüd

127,5

Ber-mu'tâd-ı kadîm senede bir def'a kazâdan verilegelen muharremiye nâmıyla kurâdan beher hânedan üçer guruş ve kalemiye, huddâmiye yarımşar guruş olduğu bu mahalle sebt-şüd.

Kassâb esnâfından mahkemeye alınan lahmin kıyyesine râyic-i vaktin nısf akçesi verilmek mu'tâd-ı kadîmedendir.

Beher sene rûz-ı hızırda ve rûz-ı kasımda kassâb esnâfından ve habbâzân esnâfından senede iki def'a â'id olan zahîre avâ'id

Habbâzândan alına.g.e.len	Kassâb Esnâfından	İtgelmez Karyesinde
Guruş	Guruş	değirmenlerden senede â'id
500	500	olan beher değirmenden
		Guruş
		12

Beher mâh Kal'a-i Sultâniye derûnunda	Beher yevm etmikçebaşılardan nân-ı azîz-
mevcûd esb değirmencilerinden	i hâss
etmekçibaşı ma'rifetiyle mahkemeye	Aded
verilen	4
Guruş	Beher yevm dörder nân-ı azîz
40	

Beher mâh kırk guruşdur

Beher yevm sebze	Derûn-ı kasabada zebh	Evvelbahârda taşradan
bağçelerinden mikdâr-ı	olunan beher re's sığırdan	gelen sütcülerden beher
kifâye sebze	lahm	sütcü başına yevmiye süt
	Kıyye	Kıyye
	1	1

Beher düvel sefîne-i tüccârdan Akdenize güzâr eden sefâyinden alınan yüzer para selâmiye akçesinden yirmi parası kaydiye olarak mahkemeye â'idât

İKİNCİ BÖLÜM

DEFTERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1-HÜKÜM ÖZETLERİ

Hüküm No:1

Tarihi: 13. Şa‘bân 1243

Konusu: İstanbul’un ihtiyacı olan zahirenin harman yerlerinden satın alınarak gönderilmesi hususunda ferman. Bu işlem gerçekleştirilirken fakru zaruret içinde olanlara zulmedilmemesi ama fermana direnilmesine de müsaade edilmeden hakkaniyetle ihtiyaç duyulan zahirenin temin edilmesi istenmektedir.

Hüküm No:2

Tarihi: Er. Muharrem 1246

Konusu: Çanakkale'ye sürgün gönderilen Menteşe'nin Döğür kazası a‘yanı Hacı Hüseyin oğlu Hacı Yakub'un affedildiği.

Hüküm No:3

Tarihi: Et. Cumâdi'l-ûlâ 1243

Konusu: Hayatta iken iş ortağı olan Eci Azarya ve Şükrü isimli kardeşlerin ölümünden sonra Şükrü’nün varislerinin Eci Azarya’nın varislerine karşı açtıkları davanın halli.

Hüküm No:4

Tarihi: 17.L.1243

Konusu: Bahr-ı Sefid Boğazı'ndaki askerler için gerekli çadırın listesi.

Hüküm No:5

Tarihi: 16.L.1243

Konusu: Bahr-ı Sefid Boğazı muhafazası için talep edilen mühimmatın gönderildiğini bildiren emr-i âli.

Hüküm No:6**Tarihi:** 20. Şevvâl 1243**Konusu:** Bahr-ı Sefîd Boğazı muhafazası için talep edilen mühimmatın gönderildiğini bildiren emr-i âli.**Hüküm No:7****Tarihi:** Er. Şevvâl 1243**Konusu:** Mürûr tezkeresi olmadan veya sahte belgelerden kimsenin bulundukları yerlerden başka yerlere gitmemesi.**Hüküm No:8****Tarihi:** Er. Muharrem 1246**Konusu:** Uygunsuz halinden dolayı Alâiye'ye tabi Varolanka Köyünden Hacı Ömer'in Kala-i Sultânîye'ye sürülmesi.**Hüküm No:9****Tarihi:** 7 Safer 1246**Konusu:** Memleket dâhilinde izin verilenlerden başka hiç kimsenin saçma, barut ve fişek imal edip satmasına izin verilmemesi.**Hüküm No:10****Tarihi:** El. Safer 1246**Konusu:** Çanakkale'ye sürgün giden Dersaadet sakinlerinden Tunuslu el-Hâc Ali'nin affedildiği.**Hüküm No:11****Tarihi:** 4 Zi'l-ka'de 1243**Konusu:** Kemberbiga'da Kara Osmân-zâde Hüseyin tarafından yapılacak firkateynin kerestelerinin Balya kazası haric olmak üzere daha önce firkateyn imalinde temin edilen yernlerden temin edilmesi.

Hüküm No:12**Tarihi:** 4 Zi'l-ka'de 1243**Konusu:** Kemberbiga'da Kara Osmân-zâde Hüseyin tarafından yapılacak fırkateynin kerestelerinin Biga'nın kazalarına göre dökümü.**Hüküm No:13****Tarihi:** 25 Zi'l-ka'de 1243**Konusu:** Tophâne-i Amire'de top dökümünde kullanılmak üzere gerekli çam odunlarının bir kısmının Boğazhisarı'ndan kesilerek biran önce yerine ulaştırılması.**Hüküm No:14****Tarihi:** 27 Zi'l-ka'de 1243**Konusu:** Çanakkale ve köylerinden satın alınan buğday ve arpanın miktarları ve fiyatları.**Hüküm No:15****Tarihi:****Konusu:** Hüdavendigâr, Kocaili ve Karesi sancaklarının resm-i dönüm ve duhân gümrüklerinin Mehmed Reşid'e ihale edildiğinden başkası tarafından buralara müdâhalede bulunulmaması.**Hüküm No:16****Tarihi:****Konusu:** Biga'da 1244 Yılı muharreminden itibaren, hristiyan, Yahudi, rum, ermeni, gibi gayr-ı Müslimlerden cizyelerin gereği gibi toplanması, kimseye zulmedilmemesi ve hazinenin zararına olacak işlerden kaçınılması.

Hüküm No:17**Tarihi:** 20 Za. 1243**Konusu:** Bozcaada Civarında gezen Rum eşkıyanın tedibi için gerekli toplardan biri çalışmadığından dolayı yeni bir topun gönderilmesi.**Hüküm No:18****Tarihi:** 28 Za. 1243**Konusu:** Kilidü'l-bahr Kalesi ve Boğazın muhâfaası için istenen top ve mermilerin gönderildiği.**Hüküm No:19****Tarihi:** Et. Za. 1243**Konusu:** Anlaşmayı bozarak harp ilan eden Rusya'ya karşı gerekli tedbirlerin alınmasına dair emr-i âli.**Hüküm No:20****Tarihi:** 11. Z. 1243**Konusu:** Mürur Tezkiresi olmadan kimsenin bir yerden başka bir yere itmesine izin verilmemesi.**Hüküm No:21****Tarihi:** 29. Z. 1243**Konusu:** Dergâh-ı âlî Kapıcıbaşlarından İbrahim Ağa vakfı olan çeşmelerin gelir ve masraflarını gösteren muhasebe kayıtları.**Hüküm No:22****Tarihi:** Et. Z. 1243**Konusu:** Valilerin ve diğer idarecilerin kendilerine kanunen verilmiş haklardan daha fazla halktan vergi almamaları ve vergi kaçırılmaması hususunda dikkat edilmesi.

Hüküm No: 23**Tarihi:** Er. Z. 1243

Konusu: Sefer için yola çıkan vüzerâ ve askerler hariç, diğer görevlilerin görev yerlerine giderken halktan bedava yem ve yiyecek almamaları, aldıkları erzakın parasını vermeleri, sefere giden görevlilerin ise erzaklarının birer günlük olmak şartıyla konakladıkları kazâ halkınca karşılanması.

Hüküm No: 24**Tarihi:** Et. M. [1244]

Konusu: Bazı suçlarından dolayı görevinden alınarak Bursa'ya sürülen Biga Kazâsı Mahkemesi eski Başkatibi Mehmed Murad'ın Kala-i Sultaniye'de iskan etmesi şartıyla affedildiği.

Hüküm No: 25**Tarihi:** Et. S. 1244

Konusu: Toplum huzurunu bozduklarından dolayı Ünyeli Receb ve Sünbül, Kale-i Sultâniyeli Yusuf ile Kastamonulu Veli'nin Kale-i Sultâniye'ye sürgüne gönderildikleri, kendilerinin bir başka yere gitmelerine izin verilmemesi.

Hüküm No: 26**Tarihi:** Er. M. 1244

Konusu: Harb ilan eden Rusya'ya karşı on iki yaşından yetmiş yaşına kadar bütün Müslümanların savaşmak üzere orduya katılmaları.

Hüküm No: 27**Tarihi:** Et. M. 1244

Konusu: 7 Muharrem 1244 tarihinde doğan Fatma Sultan için tüm yurt genelinde şenlikler yapılması.

Hüküm No: 28**Tarihi:** 7. S. 1244**Konusu:** Yeni tayin olunan Bosna Valisi Vahid Paşa'nın görev yerine giderken öldüğünden dolayı yolda kalan mal ve eşyasının tekrar geri getirilmesi.**Hüküm No: 29****Tarihi:** 7. S. 1244**Konusu:** Kala-i Sultâniye kazâsının altı aylık masraf defteri.**Hüküm No: 30****Tarihi:** Et. S. 1244**Konusu:** Kala-i Sultâniye Kazâsının 1243 yılı Kasım'ından Mayıs'ına kadar altı aylık masraf tevzî' defterinin kontrol edilerek gönderildiği; vergiler toplanırken halktan değişik isimlerle fazla vergi alınmaması.**Hüküm No: 31****Tarihi:** 25. S. 1244**Konusu:** Daha önce Kala-i Sultâniye Kazasından gönderilen masraf tevzî' defteri gereği olarak herkesten vergilerin adil bir şekilde tahsil edilmesi.**Hüküm No: 32****Tarihi:** 25. S. 1244**Konusu:** Bahr-ı Sefîd Boğazı'nın muhafazasında görevli iken vefat eden Eskişehir sipahilerinden Veli'nin terekesi.**Hüküm No: 33****Tarihi:** 25. S. 1244**Konusu:** Eyüp Sultanlı Mustafa b. İbrahim'in tereke kaydı.

Hüküm No: 34**Tarihi:** 3. Ra. 1244**Konusu:** Kaza dahilinde beytülmale ait emval ve eşyanın araştırılıp beytülmale kazandırılması için Beytülmalci olarak Halîl Efendi'nin tayin edildiği ve eline verilen buyrulduya göre hareket edilmesi.**Hüküm No: 35****Tarihi:** 5. S. 1244**Konusu:** Biga Sancağında daha önce vergi olarak aynen alınan koyunların bundan böyle bedelen alınacağından, bu yıl alınması gerek ağnam bedellerinin bir an önce toplanarak merkeze gönderilmesi.**Hüküm No: 36****Tarihi:** 21. S. 1244**Konusu:** Bahr-ı Sefîd Boğazında vefat eden Erzurumlu Ahmed'in terekesi.**Hüküm No: 37****Tarihi:** El. Ra. 1244**Konusu:** Kal'a-i Sultâniye'ye sürgün gönderilen Hacı Emin'in orada yerleştirilmesi ve başka bir yere gitmesine izin verilmemesi.**Hüküm No: 38****Tarihi:** 7. Ra. 1244**Konusu:** Kastamonulu İsmail'in terekesi.**Hüküm No: 39****Tarihi:** 7. Ra. 1244**Konusu:** Kastamonulu İbrahim'in terekesi.

Hüküm No: 40**Tarihi:** 15. Ra. 1244**Konusu:** Yalı Mahallesi sakinlerinden Ali oğlu Mustafa'nın terekesinin varisleri olan eşi, iki oğlu ve iki kızına intikali.**Hüküm No: 41****Tarihi:** 15. Ra. 1244**Konusu:** Yalı Mahallesinden Karpuz Mustafa'nın terekesi.**Hüküm No: 42****Tarihi:** 10.M. 1244**Konusu:** Tersâne-i Âmire için her yıl Kala-i Sultâniye'den toplanan beş yüz kantar katranın bu yıl da toplanarak bir an önce gönderilmesi.**Hüküm No: 43****Tarihi:** 10.M. 1244**Konusu:** Aydın ve Saruhan sancaklarından elde edilerek İzmir'e getirilen kök boya, kuru incir ve mazının muhtekirlerin eline geçmesine izin verilmeden devlet görevlilerince gerekli vergileri alındıktan sonra organize edilmesi.**Hüküm No: 44****Tarihi:** Er. Ra. 1244**Konusu:** Daha önce Çanakkale'ye sürgün gönderilen Ünyeli Receb ve Sünbül ile Çanakkaleli Yusuf ve Kastamonulu Veli'nin affedildikleri.**Hüküm No: 45****Tarihi:** 15. Ra. 1244**Konusu:** Çanakkale'de vefat eden Kemeredremid ahalisinden

Bursalı Hasan'ın terekesi.

Hüküm No: 46

Tarihi: 6. Z. 1243

Konusu: Gelibolu, Seddülbahr, Kilidülbahr, Eceabad, Şarköyü, Evreşe, Lapseki, Çanakkale, Sultanhisarı, Ezine, Bayramiç, Ereğli, Biga ve Tuzla kazalarında yetişen enfiyenin mirî için emâneten ihale edilen şahıs haricinde hiç kimsenin enfiye imal edip, satmasına izin verilmemesi.

Hüküm No: 47

Tarihi: 9. R. 1244

Konusu: Bahr-ı Sefid Boğazı Muhâfazasında bulunan Sadık Halife neferlerinden Abdullah oğlu Ali'nin terekesi.

Hüküm No:48

Tarihi: 21. R. 1244

Konusu: Yalı Mahallesinden Ayşe Hatun'un terekesi.

Hüküm No:49

Tarihi: 25. R. 1244

Konusu: Arslanca Mahallesinden İbrahim kızı Fatma'nın terekesi.

Hüküm No: 50

Tarihi: 27. Ra. 1244

Konusu: Bakırcı Eci Bogovil'in terekesi.

Hüküm No:51

Tarihi: 11. Ca. 1244

Konusu: Kal'a-i Sultâniye'de zahire bulamadıklarından dolayı fırınların kapatıldığından bundan böyle üç fırının devamlı açık

kalacağı ve sahipleri Yanako ve ortaklarının devamlı ekmek çıkararak halka satacağı.

Hüküm No:52

Tarihi: Er. Ra. 1244

Konusu: Sürgün yerine giderken yolda firar eden eşkıyalar, Kara Memiş, Kara Mustafa, Kalyoncu Deli Osman, Hacı Salih ve Ali Alemdar'ın yakalanarak sürgün yerleri olan Çanakkale'ye gönderilmeleri.

Hüküm No:53

Tarihi: Et. R. 1244

Konusu: Memleket dâhilinde hiçbir arazinin ve tarlanın boş bırakılmadan ekilip dikilmesi, kimsenin boş gezdirilmemesi, ziraate gücü yetmeyenlere maddi destek verilmesi.

Hüküm No:54

Tarihi: Et. R. 1244

Konusu: Halka zulmeden ve idare hakkında ileri geri konuşan Mud Kazası A'yânı Ahmed'in Çanakkale'ye sürgün gönderildiği.

Hüküm No:55

Tarihi: Et. C. 1244

Konusu: Daha önce Kumkale'ye sürgün gönderilen Kahveci Emin'in affedildiği.

Hüküm No:56

Tarihi: 1. B. 1244

Konusu: Ermeni Mahallesinden Eci Tatar Ovannes'in terekesi.

Sahife No: 22a

Hüküm No: 57

Tarihi: 7. B. 1244

Konusu: İlkbaharda sefere çıkacak askerin ağırlıklarını taşımak için gerekli develerin tedarik edilerek orduya gönderilmesi.

Hüküm No:58

Tarihi: 21. B. 1244

Konusu: Yalı Mahallesinden İbrahim kızı Hanife'nin terekesi.

Hüküm No:59

Tarihi: Selh-i C. 1244

Konusu: Midilli Adası Muhafızlarının ulûfelerini ödemek için Yörüklerden toplanacak bedeliyelerden toplanamayan bakayaların bir an evvel toplanarak Mukâta'ât Hazînesi'ne gönderilmesi.

Sahife No: 23b

Hüküm No:60

Tarihi: Selh-i C. 1244

Konusu: Midilli Adası Muhafızlarının ulûfelerini ödemek için Yörüklerden toplanacak bedeliyelerden toplanamayan bakâyâların bir an evvel toplanarak Mukâta'ât Hazînesi'ne gönderilmesi.

Hüküm No:61

Tarihi:

Konusu: Orduda kullanılmak üzere Biga Sancağı kazalarından toplanan develerin miktarı.

Sahife No: 24a

Hüküm No:62

Tarihi: Er. C. 1244

Konusu: Harb ve eşkıya takibinden dolayı yapılan masraflar

sebebiyle hazinenin dara düştüğü bundan dolayı da "Sikke-i Cedîde-i Cihâdiye" adıyla yeni bir gümüş paranın basılacağı.

Hüküm No:63

Tarihi: Er. C. 1244

Konusu: : Memleket dâhilinde hiçbir arazinin ve tarlanın boş bırakılmadan ekilip dikilmesi, kimsenin boş gezdirilmemesi, ziraate gücü yetmeyenlere maddi destek verilmesi.

Hüküm No:64

Tarihi:

Konusu: Mürur tezkiresi olmadan hiç kimsenin bir yerden başka bir yere gitmemesine dair bir fermanın ilk bölümü (yarım kalmış).

Hüküm No:65

Tarihi: Er. Ş. 1244

Konusu: Devlet düzeni aleyhinde konuşan Karababa Sokağında Hacı Nuri Damadı Mehmed'in Çanakkaleye sürgün edilmesi.

Hüküm No:66

Tarihi: Er. Ş. 1244

Konusu: Sefer esnasında ordunun ağırlıklarını taşımak için gerekli develerin bir an önce hazırlanarak orduya gönderilmesi.

Hüküm No:67

Tarihi: 5. Ca. 1249

Konusu: Civanni Anargir isimli Fransız tüccarı Bolayır Kasabasının Ayazma mevkiinde üç Rum eşkıyanın soyduğu.

Sahife No: 25b

Hüküm No:68

Tarihi: Er. R. 1249

Konusu: Toplum huzurunu bozan Dimetoka sakinlerinden Mukayyid oğlu Hasan ve Hacıviranlı Osmân'ın Çanakkale'ye sürülmeleri.

Hüküm No:69

Tarihi:

Konusu: Biga'ya tabi kazalardan toplanması gereken zecriye resminin bu yıl bir önceki yıla kıyasla toplanıp sonraki yıla mahsub edilmesi ve farkının da o yıl toplanması.

Hüküm No:70

Tarihi:

Konusu: Kal'a-i Sultaniye kadılığına Kara Hisâri Müftî-zâde Ahmed Efendi'nin tayin edilişi ile ilgili Arapça hüküm.

Hüküm No:71

Tarihi:

Konusu: 1249 senesi Muharreminden itibaren Kal'a-i Sultâniye Kazası Kadılığına Karahisârî Müftü-zâde Ahmed Efendi'nin tayin edildiği. Hüküm 69'un Türkçesi.

Hüküm No:72

Tarihi: Er. Muharrem 1249

Konusu: Cide a'yânının daha önce Çanakkale'ye sürgüne gönderilen oğlu Hüseyin'in affedildiği.

Hüküm No:73

Tarihi: 21. Ca. 1248

Konusu: Çanakkale halkından Hristo ile Yanaki Kosta arasından alacak davasının halli.

Hüküm No:74**Tarihi:** 1. S. 1249**Konusu:** Hristofi'nin Kostandi aleyhine açtığı davayı ispat edemediğinden, bir daha boştan yere dava açmamasının kendisine tenbih edildiği.**Hüküm No:75****Tarihi:** 1. S. 1249**Konusu:** Vefat eden Parmak Karyesi halkından İbrahim kızı Adile'nin terekesi.**Hüküm No:76****Tarihi:** 7. S. 1249**Konusu:** Suyu kuruyan çeşmenin yıkılarak enkazının cami duvarının yapımında kullanılması.**Hüküm No:77****Tarihi:** 5. S. 1249**Konusu:** Çarhî-zâde Camii'nin yanında bulunan ve suyu kurumuş ve yıkılmakta olan çeşmenin enkazının, camiin duvarının inşasında kullanılması.**Hüküm No:78****Tarihi:** 13. S. 1249**Konusu:** Saraycık Köyünden Hanîfe Hâtûn'un; kızı Adile Hatun'un mirasından dolayı vasî el-Hâc Ahmed Efendi aleyhine açtığı davayı isbat edemediğinden, bundan böyle asılsız iddialarla bir daha Ahmed Efendi'yi rahatsız etmemesinin kendisine tenbih olunduğu.**Hüküm No:79****Tarihi:** 13. S. 1249**Konusu:** Bocaada'dan Eci Pavlı kızı Todora ile kendisini

boşayan eski kocası Yorga oğlu Anton arasındaki arsa satışından doğan alacak davasının halledildiği.

Hüküm No: 80

Tarihi: 15. S. 1249

Konusu: Saraycık Köyünden Hanîfe Hâtûn'un; kızı Adile Hatun'un mirasından dolayı vasî el-Hâc Ahmed Efendi aleyhine açtığı davada anlaştıkları ve bir daha Hanife Hâtûn'un miras davası açmayacağı.

Hüküm No:81

Tarihi: Et. Ra. 1248

Konusu: Çanakkale'nin Yalı sokağında Aftabola'ya ait simitçi fırınına Tarandafîle ve Anaştaşya tarafından yapılan müdahalenin men edilmesi.

Hüküm No:82

Tarihi: 3. Ca. 1248

Konusu: Çanakkale'nin Yalı sokağında Aftabola'ya ait simitçi fırınına Tarandafîle ve Anaştaşya tarafından yapılan müdahaleler sonucu çıkan anlaşmazlığın halli.

Hüküm No:83

Tarihi: 8. S. 1249

Konusu: Askerlerin zahîre ihtiyacı için gerekli buğday ve arpanın Boğaz Hisarı'ndan satın alınarak bir an önce Dersaadet'e gönderilmesi.

Hüküm No:84

Tarihi: 15. S. 1249

Konusu: Çanakkale'nin Ermeni Mahallesinden Kiristostor kızı Saltana'nın terekesi.

Hüküm No:85**Tarihi:** 29. S. 1249**Konusu:** On dokuzuncu Alay, Üçüncü Tabur Kolağalarından Abdullah oğlu Yusuf Ağa'nın terekesi.**Hüküm No:86****Tarihi:** Selh. S. 1249**Konusu:** Çanakkale'de kasaplara verilen et fiyatı.**Hüküm No:87****Tarihi:** 1. Ra. 1249**Konusu:** Çanakkale Valiliği'ne mahsûs olarak satın alınan konağın nerelerden nasıl tahsil edildiği.**Hüküm No:88****Tarihi:** 1. Ra. 1249**Konusu:** Çanakkale'de hükümet için alınacak konakta yapılan tamir masrafları.**Sahife No: 29a****Hüküm No:89****Tarihi:** 25. S. 1249**Konusu:** Çanakkale'de Ermeni Mahallesinden David kızı Sorik'in terekesi.**Sahife No: 29b****Hüküm No:90****Tarihi:** 7. Ra. 1249**Konusu:** Çanakkale'de Câmi-i Kebîr Mahallesinden Mustafa Abidin'in terekesi**Hüküm No:91**

Tarihi: 3. Ra. 1249

Konusu: Çanakkale'de Çınarlık Mahallesinden Hasan oğlu Hüseyin'in terekəsi.

Hüküm No:92

Tarihi: 24. S. 1249

Konusu: Askerin kışlık elbiselerinin hazırlanması için gerekli yünün eksiksiz tamamlanarak Dersaadet'e gönderilmesi.

Hüküm No:93

Tarihi: 10. Ra. 1249

Konusu: Askerlerin kışlık abaları için gerekli yünün Ağustos ayından önce tedârik edilip dikilmek üzere Balıkesir'e gönderilmesi.

Hüküm No:94

Tarihi: Et. Ra. 1249

Konusu: İpek karaborsacılığından dolayı Çanakkale'ye sürgün edilen Adapazarlı Eci Karabet'in affedildiği.

Hüküm No:95

Tarihi: 25. Ca. 1248

Konusu: Bigalı Köyünden Halil kızı Şehriban'ın, üvey annesi Ahmed kızı Saliha aleyhine açtığı miras davasını isbat edemediğinden bir daha delilsiz dava açmaktan men edildiği.

Hüküm No:96

Tarihi: 19. Ra. 1249

Konusu: Çanakkale'de Kemik-zâde Hasan Ağa'nın inşa ettiği çanakçı mahzeninin komşularına zararı olmadığından kimsenin adı geçen mahzene müdahalede bulunmaması.

Hüküm No:97**Tarihi:** 23. Ra. 1249**Konusu:** Çanakkale'de et ve ekmeğin narhı.**Hüküm No:98****Tarihi:** 13. Ra. 1249 [30 Temmuz 1833]**Konusu:** Biga Mutasarrıflığına ve Bahr-ı Sefid Boğazı Muhâfızlığına tayin olunan Salih Paşa'nın gönderdiği adamlarına iyi davranılması ve ihtiyaçlarının karşılanması.**Hüküm No:99****Tarihi:** 6. Za. 1248**Konusu:** Kal'a-i Sultâniye, Ezine, Bayramıç, Biga, Kumkale, Ayvacık, Tuzla ve Ereğli kazalarının enfiyeleri, kendisine ihale olunan şahıs haricinde kimseye enfiye imal ettirilmemesi ve satışına müsaade edilmemesi.**Hüküm No:100****Tarihi:** 1. R. 1249**Konusu:** 1248 Senesine mahsûben Çanakkale ve köylerinden toplanacak arpa ve buğdayın miktarı.**Hüküm No:101****Tarihi:** 5. S. 1249**Konusu:** Kilidü'l-bahr'de Namazgah taburunda görevli iken vefat eden Ereğlili İbrâhîm'in terekesi.**Hüküm No:102****Tarihi:** Er. Ra. 1249**Konusu:** Aydıncık Kazasında ihtilale karışan terzi Kara Agop'un Çanakkale'ye sürgün edildiği.

Hüküm No:103**Tarihi:** Et. S. 1249**Konusu:** Çanakkale yakınlarında Pınarbaşı çiftliğinde bulunan demirbaş koyunları satan çiftlik mültezimi Dimitri ile ilgili gerekli işlemlerin yapılması.**Hüküm No:104****Tarihi:** 9. R. 1249**Konusu:** Yalı Mahallesinden Hacı Ahmed kızı Ayşe'nin terekesi.**Hüküm No:105****Tarihi:** 13. Za. 1233**Konusu:** Çanakkaleli Salman'ın değirmen ve evini Belmezon veled'e sattığı.**Hüküm No:106****Tarihi:** 13. R. 1249**Konusu:** Askerin kendileri ve hayvanları için gerekli arpa ve buğdayın Biga sancağı kazalarından toplanarak bir an evvel Dersaadet'e gönderilmesi.**Hüküm No:107****Tarihi:** 25. Ra. 1251**Konusu:** Çanakkaleli Yahudi Salamon'un Muhzır Ahmed Ağa'daki alacağının bir kısmını aldığı.**Hüküm No:108****Tarihi:** 11. R. 1249**Konusu:** Çanakkale'de Cami-i Kebîr Mahallesinden eski Komandar Mahmûd oğlu Abdullâh'ın terekesi.**Hüküm No:109**

Tarihi: El. R. 1249

Konusu: Halkın huzurunu bozan Kocaeli'nin Geyve Kazasından Dalkavuk oğlu Mehmed'in Çanakkale'ye sürgün gönderilmesi.

Hüküm No:110

Tarihi: 19. R. 1249

Konusu: Çanakkale'de buğday ve arpanın belirlenen narhtan daha fazlaya alınıp satılmaması.

Hüküm No:111

Tarihi: Et. R. 1249

Konusu: Dersaadet'e getirilmesi gereken zahîrenin kesinlikle müste'men ve karaborsacılar satılmaması hepsinin de Dersaadet'e gönderilmesi.

Hüküm No:112

Tarihi: Er. R. 1249

Konusu: Daha önce Çanakkale'nin İne Karyesine sürgün gönderilen Tekirdağlı Taşçı oğlu Artin'in sürgünden affedildiği.

Hüküm No:113

Tarihi: 1. Ca. 1249

Konusu: Boğazın korunmasında görevli topçu Madenli Musa oğlu Mehmed'in terekesi.

Hüküm No:114

Tarihi: 1249

Konusu: Kal'a-i Sultâniye Mahkemesine halk tarafından her yıl verilegelen şa'ir, saman ve diğer zahirelerin köylere, merkezdeki meslek erbabına göre dökümü.

2-Sicildeki Kayıtların Konularına Göre Tasnifi

Konular	Kayıt Adedi	Hüküm No
Tereke	24	32, 33, 36, 38, 39, 40, 41, 45, 47, 48, 49, 50, 56, 58, 75, 84, 85, 89, 90, 91, 101, 104, 108, 113
Hırsızlık	1	67
Göreve Atanma	2	28, 70
Devlet Adına İş Yapanlara Yardımcı Olunması	1	98
Miras Davası	2	80, 95
Seyahatlerin Kontrolü	3	7, 20, 64
İnşaat Ruhsatı		
Alacak Davaları	6	3, 73, 74, 79, 82, 107
Hane Satışı Ve İşyeri Satışı	1	105
Yolsuzluk	2	103, 104
Vergi Tahsili	8	22, 30, 31, 35, 59, 60, 69, 100
Sürgün	10	2, 8, 25, 37, 52, 54, 65, 68, 102, 109
Sürgünden Af	7	10, 24, 44, 55, 72, 94, 111
İstanbul Zahiresinin Temini	1	1

Askere Malzeme Temini	15	4, 5, 6, 17, 18, 23, 42, 57, 61, 62, 66, 83, 92, 93, 106
İmalat İzni / Yasağı	2	9, 99
Kereste Temini	3	11, 12, 13
Narh	4	14, 86, 97, 110
Cizye Emri	1	16
İmtiyâz	3	15, 43, 46
Rusya İle Savaş	2	19, 26
Savaş Ve Asayiş Giderlerinden Dolayı Yeni Para Basımı	1	62
Vakıf Gelirleri Muhasebesi	1	20
Fatma Sultan'ın Doğumu İçin Kutlamalar	1	27
Kal'a-İ Sultaniye Masraf Defteri	2	29, 30
Beytülmal Mallarının Takibi	1	34
Ekmek Çıkması İçin Alınan Önlemler	1	51
Boş Arazi Bırakılmaması Emri	2	53, 63
Vakıf Malları	3	21, 76, 77
Vali Konağı Masrafı	2	87, 88
Dükkan İnşaatına Engel Olma	1	96
Mahkeme Gelirleri	1	114
Hibe	---	
Boşanma	---	
Vasi Tayini	---	
Toplam	114	

3-Defterde Geçen Yer İsimleri

Tarihin yer adları ile ilişkisi, tarih biliminin yardımcı ya da doğrudan yararlandığı bilim-bilgi dalları arasında yer alan tarihsel coğrafya yoluyla sistematikleşir⁵⁴. Yer adlarının önemi bir bölgede yaşamış olan toplumların ortaya koydukları diğer eserlerle birlikte o bölgeye kendi varlık ve kültürlerine ait vurdukları bir mühür konumundadır. Bu nedenle özellikle yerel tarih çalışmaları açısından önemine daha önce de değinmiş olduğumuz şer‘iyye sicillerinde tespit edilen yer isimleri, bir bütünlük arzitmeye başladığında tahrir defterleri üzerine yapılacak çalışmalarla birlikte değerlendirilmek suretiyle Osmanlı-Türk varlığının ve kültürünün en canlı örnekleri olarak karşımıza çıkacaktır.

Yer isimlerinin tespiti ve doğru okunması tarih araştırmalarında karşılaşılan en önemli zorluklardandır. Türkiye’de yer isimleri alanında yapılmış fazlaca bir çalışma olmaması özellikle yer isimlerinin doğru okunmasında sıkıntılar yaşanmasına sebep olmaktadır⁵⁵. Bu nedenle özellikle tahrir defterleri ile şer‘iyye sicil defterleri ve temettuat defterleri üzerindeki çalışmaların hız kazanması bu alanda yaşanan sıkıntıyı en alt düzeye indirecektir.

1131 numaralı Çanakkale şer‘iyye sicil defterine yansıyan ülke ve yer isimleri ile bunların hükümlere göre dağılımı şu şekildedir:

a) Defterde ismi geçen ülkeler

Arnavudluk (hkm. 19); Françe (hkm. 67); Rusya (hkm. 19, 26)

b) Defterde geçen Çanakkale’ye bağlı yer isimleri

Ayvacık (hkm. 34, 99);

Baba kal‘ası (hkm. 29);

Bahr-ı Sefîd Boğazı (hkm. 98);

Balya Kazâsı (hkm. 61, 93);

Bayramîç (hkm. 12, 46, 61, 99);

⁵⁴ Nuri Akbayar, **Osmanlı Yer Adları Sözlüğü**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, s. V.

⁵⁵ Çalışmayı gerçekleştirirken yer isimleri konusunda iki çalışmadan yararlandık bunlardan birincisi Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü’nün tasnif çalışmalarında yararlanmak üzere hazırladığı yayınlanmamış Yer İsimleri Kılavuzu, diğeri ise Nuri Albayrak’ın Osmanlı Yer Adları Sözlüğü, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2001 isimli eseridir.

Bayramiç kurâlarından İvazçayırılı (hkm. 21);
 Bergos (hkm. 50);
 Biga (hkm. 12, 24, 35, 46, 57, 61, 62, 66, 69, 92, 93, 99, 110, 111);
 Biga kazâsı'na tâbi Kemerli, Yenice Dimetoka, Aksaz, Değirmencik ve Havluca Köyleri(hkm. 69);
 Boğazhisarı (hkm. 83);
 Bolayır (hkm. 67);
 Bozcaada (hkm. 17, 79);
 Çan Kazâsı (hkm. 12, 61, 93);
 Dimetoka Kazâsı (hkm. 12, 61, 93);
 Eceâbâd (hkm. 46, 95);
 Ereğli (hkm. 99);
 Evreşe (hkm. 46, 67);
 Ezine (hkm. 12, 46, 93, 99);
 Kal'a-i Sultâniye (defterin tümünde geçtiği için dökümü yapılmadı.);
 Karabiga iskelesi (hkm. 83, 100, 106, 111);
 Karacaviran (hkm. 21);
 Kilidü'l-bahr /kal'ası (hkm. 18, 21, 101);
 Kumkal'a (hkm. 17, 18, 55, 99);
 Lapseki (hkm. 12, 13, 46, 61, 93);
 Maydos (hkm. 73);
 Midilli Cezîresi (hkm. 17, 29, 59, 60);
 Seddü'l-Bahr Kal'ası (hkm. 18);
 Sultanhisarı (hkm. 46);
 Tuzla (46, 99);
 Ünye Kazâsı (hkm. 12, 25, 44, 61, 93).

c) Defterde geçen Çanakkale dışındaki yer adları

Adapazarı Kazâsı (İzmid müstakil sancağına bağlı kaza. Bugün Sakarya il merkezi. Hkm. 94);
 Akdeniz (hkm. 19, 73, 114);
 Alâiye (Teke Sancağına bağlı kaza. Bugün Antalya iline bağlı Alanya ilçesi. Hkm. 8);

Anadolu (hkm. 7, 9, 19, 22, 23, 29, 30, 54, 61, 62, 63);
 Arabgir (Ma'muretü'l-aziz'de kaza. Bugün Malatya iline bağlı Arapkir ilçesi. Hkm. 21);
 Aydın (Sancak merkezi. Hkm. 43);
 Aydıncık Kazası (Edincik, Hüdâvendigar Karesi'ye bağlı nahiye. Bugünkü Balıkesir'e bağlı Bandırma'da bucak. Hkm. 102);
 Bahr-ı Siyâh (hkm. 101, hkm. 19'da Karadeniz olarak geçmektedir.);
 Balıkesri (Hüdâvendigar-Karesi'de sancak merkezi. Hkm. 10, 92, 93);
 Bandırma (Hüdâvendigar Karesi'ye bağlı kaza. Bugün Balıkesir'e bağlı ilçe. Hkm. 111);
 Baş (hkm. 111);
 Bosna Eyaleti (hkm. 28);
 Bozkır Kazâsı'na tâbi' Ahırlı Karyesi (Bozkır, Konya'ya bağlı kaza [Silistad]. Hkm. 54);
 Bozok (Ankara'ya bağlı sancak. Merkezi bugünkü Yozgat. Hkm. 21);
 Bursa (Hüdâvendigar-Brusa, vilayet merkezi. Hkm. 45);
 Cide (Kastamonu'ya bağlı kaza. Hkm. 71);
 Çirmen Sancağı (Rumeli'de sancak. Hkm. 10);
 Dereâğzı (hkm. 111);
 Dersa'âdet'de Topkapu (hkm. 103);
 Edirne (Vilayet merkezi. Bugünkü Edirne ili. Hkm. 9, 10, 26, 68);
 Eğin (Ma'muretü'l-aziz'de kaza. Bugünkü Erzincan Kemaliye. Hkm. 21);
 Ereğli kasabası[Karadeniz kıyısında] (hkm. 46, 101);
 Ermenek (Ermenak, Adana-İçel'e bağlı kaza. Bugünkü Karaman'a bağlı Ermenek ilçesi. Hkm. 54);
 Erzurum (Vilayet merkezi. Hkm. 19, 36);
 Eski İstanbulluk (hkm. 28);
 Eskişehir (Hüdâvendigar-Kütahya'ya bağlı kaza. Hkm. 32);
 Eyüp Sultan (Havâs-ı Refî'a Mahkemeleri'nin⁵⁶ bulunduğu İstanbul'un Osmanlılar için çok önemli bir kazası. Hkm. 33);
 Geyve Kazâsı (İzmid'de kaza. Hkm. 109);
 Gonca (hkm. 111);
 Gönen (Hüdâvendigar Karesi'de kaza. Hkm. 10);
 Hüdâvendigâr (Merkezi Bursa olan vilayet. Hkm. 15, 19, 24, 43, 45);
 İvrindi (Hüdâvendigar-Karesi'de nahiye. Bugün Balıkesir'de ilçe. Hkm. 10);

⁵⁶ Geniş bilgi için bkznz. Nevzat Sağlam, **Havâs-ı Refî'a Mahkemesi Sicil Defterine göre Eyüp'te Sosyal ve İktisâdi Hayat**, İstanbul 1994, s. XVII.

İzmir (Aydın'a bağlı vilayet merkezi. Hkm. 9, 21, 43);

İznikmid (Hüdâvendigar'da kaza. Hkm. 111; hkm. 15, 19, 109'de Kocaili olarak geçmektedir.);

Karahisar (Ankara-Kayseri'ye bağlı nahiye. Hkm. 70);

Karamürsel (Şehremâneti-İzmid'de kaza. Hkm. 111);

Karesi (Hüdâvendigar'da sancak. Hkm. 15, 43);

Kartal (İstanbul-Üsküdar'da kaza. Hkm. 7);

Kastamonu (Vilayet merkezi. Hkm. 25, 38, 39, 44);

Kemer Edremid (Hüdâvendigar-Karesi'de kaza. Hkm. 45);

Kıbrıs Cezîresi (Cezâyir-i Bahr-i Sefid'de sancak. Hkm. 54);

Kostantiniyye (İstanbul-Darü'l-hilâfe, İmparatorluk merkezi. Hkm. 24, 27, 35, 37, 42, 46, 53, 57, 59, 60, 65, 66, 68, 72, 81, 83, 92, 94, 99, 102, 103, 106, 109, 112, hkm. 112'de ayrıca İstanbul olarak da geçmektedir.);

Köstence (Tuna-Tulca'da kaza. Hkm. 37);

Kumkapu'da İncirli nâm mahall (hkm. 37);

Ma'den (Bu isim altında Osmanlı coğrafyasında birden fazla yerleşim yeri bulunmakta ve defterde hangisi olduğu konusunda bir netlik bulunmamaktadır. Hkm. 113);

Marmara (Hüdâvendigar-Karesi Erdek'te nahiye. Hkm. 18);

Midilli Adası (Cezâyir-i Bahr-ı Sefid sancak merkezi. Hkm. 60);

Mora (Rumeli'de sancak. Hkm. 46);

Mud Kazası (İçel Sancağı'nda kaza. Hkm. 54);

Mudanya (Hüdâvendigar-Bursa'da kaza. Hkm. 111);

Ovadere (hkm. 111);

Paşalimanı (Karesi'de nahiye. hkm. 10);

Purut [sınırı] (Rumeli'de nehir. Özellikle Osmanlı-Rus savaşlarında iki ülke arasında sınır durumunda olmuş bir durumdadır. Memleketeyn yani Eflâk-Boğdan için önemli bir nehirdir. hkm. 19);

Rumeli (Osmanlı coğrafi ve idarî taksimatında çok önemli bir konumu olan eyalet. Hkm. 7, 9, 19, 22, 23, 29, 30, 54, 61, 62, 63);

Sakız Ceziresi (Cezâyir-i Bahr-ı Sefid sancak merkezi. Hkm. 29);

Saruhan (Aydın'da sancak. Hkm. 43);

Selanik (Rumeli'de vilâyet merkezi. Hkm. 107);

Sındırgı (Karesi'de kaza. Hkm. 10);
 Silistre (Tuna-Ruscuk'da kaza. Hkm. 7, 19, 26);
 Silivri (Şehremâneti [İstanbul]'nde kaza. Hkm. 37);
 Şarköy (Edirne-Gelibolu'da kaza. Hkm. 18, 46);
 Şumnu (Tuna-Ruscuk'da kaza. Hkm. 26);
 Tekfurdağı (Edirne'de sancak merkezi. Hkm. 112);
 Tuna (Rumeli'de vilayet. Hkm. 19, 26);
 Varna (Silistre sancağında kaza. hkm. 26);
 Yalakâbâd (Yalova, İznik sancak merkezine bağlı nahiye. Hkm. 111);
 Yanya (Rumeli'de sancak. Hkm. 46, 85, 99);
 Yenikapı (İstanbul'da semt. hkm. 55).

d) Defterde geçen müessese isimleri

Anbar-ı âmire (hkm. 1, 106);
 Asâkir-i mansûre (hkm. 29);
 Asâkir-i mansûre-i Muhammediye (hkm. 69, 72, 106);
 Bâb-ı Kâdıaskerî (hkm. 21);
 Bâb-ı Şeyhülsîlâmî (hkm. 19, 62);
 Başmuhâsebe (hkm. 5);
 Beytül-mâl (hkm. 16, 34, 38, 39, 45, 56);
 Biga Kazâsı Mahkemesi (hkm. 24);
 Bozkır Ma'deni (hkm. 54);
 Darbhâne-i Âmire (hkm. 62);
 Dîvân-ı Hümâyûn (hkm. 3, 8, 65, 103);
 Dîvân-ı Livâ-i Biga (hkm. 31, 34);
 Donanma-yı Hümâyûn (hkm. 42);
 Duhân Gümrükleri (hkm. 15);
 Enfiye kârhâneleri (hkm. 46);
 Ezine ma'deni (hkm. 10);
 Hasköy kârhânesi (hkm. 18);
 Hazîne-i Âmire (hkm. 15, 16, 42, 46, 66, 83, 99);
 İstanbul Duhân Gümrüğü (hkm. 46, 99);

Kal‘a-i Sultâniye Mahkemesi (hkm. 7, 20, 78, 114);
 Mehterhâne-i Âmire (hkm. 4);
 Mukâta‘ât Hazînesi (hkm. 35, 43, 46, 59, 60, 69, 99);
 Ordû-yı hümâyûn (hkm. 57);
 Rikâb-ı Hümâyûn (hkm. 30, 31, 55);
 Saçma mukâta‘ası (hkm. 9);
 Tersâne-i Âmire (hkm. 6, 10, 42);
 Tophâne-i Âmire (hkm. 13, 17, 18, 29, 101).

e) Kal‘a-i Sultaniye Kazasının Mahalle ve Köyleri

Mahalleler:

Arslanca Mahallesi (hkm. 21, 49);
 Câmi-i Kebîr Mahallesi (hkm. 90, 107);
 Çarhî-zâde Câmi-i Şerîfi Mahallesi (hkm. 21);
 Çınarlık Mahallesi (hkm. 91, 108);
 Ermeni Mahallesi (hkm. 56, 84, 89);
 Yalı mahallesi (hkm. 21, 40, 41, 48, 58, 104);

Sokak İsimleri

Karababa Sokağı (hkm. 65);
 Yalı sokağı (hkm. 81, 82).

Çiftlik

Pınarbaşı Çiftliği (hkm. 103);

Köyler:

Aşıklar (hkm 14, 29, 87, 100, 114);
 Bağcılar (hkm. 14, 29, 87, 100);
 Balak (hkm. 14);
 Bedik (hkm. 14, 29);
 Belmek Karyesi (hkm. 87, 100, 114);

Bityemez (hkm. 21);
 Cedîd (hkm. 14, 29, 87, 100, 114);
 Çiftlik (hkm. 14, 29, 87, 95, 100, 114);
 İne (hkm. 112);
 İtgelmez (hkm. 14, 29, 87, 100, 114);
 Kalaylıklı (hkm. 14, 29, 87, 114);
 Karacaviran (hkm. 14, 50, 100, 114);
 Kavs (hkm. 14, 29);
 Kemal karye (hkm. 14, 21, 29, 87, 100, 114);
 Kuloğlu (hkm. 100);
 Kurşunlu (hkm. 14, 29, 87, 100, 114);
 Kus (hkm. 21, 87, 100, 114);
 Mûsa (hkm. 103);
 Mütevellî (hkm. 100);
 Oba (hkm. 21);
 Okçular (hkm. 14, 29, 87, 100, 114);
 Ortacı (hkm. 14, 29, 87, 100, 114);
 Örçeci (hkm. 14);
 Parmak[bu köyün ismi hüküm 78'de Saraycık olarak geçmektedir.] (hkm. 14, 75);
 Recebler (hkm. 14, 29);
 Saraycık (hkm. 14, 29, 78, 80, 87, 100, 114),
 Sarıbeyli (hkm. 14, 100, 114);
 Sarıcağa (hkm. 14, 29);
 Sarıcaili (hkm. 14, 87, 100, 114);
 Sarılarili Karyesi (hkm. 87);
 Sarıpınar (hkm. 14, 29, 87);
 Sarraclar (hkm. 87, 100, 114);
 Sığırcık (hkm. 14);
 Sığırlı (hkm. 14, 29, 87, 114);
 Sofalı(hkm. 14);
 Terziler (hkm. 14, 29, 87, 100, 114);
 Türkmüş (hkm. 14, 29, 87, 95, 100, 114);

Yağcılar (hkm. 114);

Zeytyemez (hkm. 14).

4-Defterde ismi geçen devlet görevlilerinin isimleri:

Defterde doksan üç devlet görevlisi tespit edilmiştir. Bunlar en küçüğünden en üst kademesine kadar çeşitli rütbe ve kademelerde bulunan devlet görevlileridir. Bazı makamlardaki görev değişikliklerini hükümlerin tarihleri itibarıyla takip ettiğimizde tesbit etmek mümkün olduğu için, genel tarih kitaplarına girmemiş olan bu görev değişikliklerini şer‘iyye sicillerinden takip edebilmekte ve genel tarih kitaplarında karanlıkta kalan bu tür hususları tespit edebilmekteyiz.

İncelemiş olduğumuz 1131 nolu Çanakkale Şer‘iyye Sicil Defteri'nde tespit etmiş olduğumuz devlet görevlileri yaptıkları görevler ve isimleri ile aşağıdaki şekildedir. Yanlarına metinde geçtikleri hüküm numaralarını da vererek kullanım kolaylığı sağlamaya çalıştık.

Anadolu Kadîaskeri Melek Paşa-zâde Abdülkadir (hkm. 70);

Asâkir-i Mansûre Seraskeri Vezîr Hüsrev Mehmed Paşa (hkm. 71);

Asâkir-i mansûre vekîli Nuri Ağa (hkm. 29);

Aydın ve Saruhan sancakları Mutasarrıfı ve İzmir Muhâfız Vezîr Hasan Paşa (hkm. 43);

Bahr-ı Sefîd Boğazı'na me'mûr Hâlid Paşa (hkm. 84);

Beşdefterdâr Ali Necîb Bey (hkm. 43);

Biga Kazâsı Mahkemesi Başkâtibi Mehmed Murâd (hkm. 24);

Biga Sancağı Mutasarrıfı ve bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfız Mehmed Râif Paşa (hkm. 68);

Biga Sancağı Mutasarrıfı ve Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfız Mehmed Râif Paşa (hkm. 105);

Biga Sancağı Mutasarrıfı ve Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfız Vezîr el-Hâc Hâfız Ali Paşa (hkm. 5, 6, 7, 9, 10, 17, 18, 24, 28, 45, 54, 56, 58, 59, 65);

Biga Sancağı Mutasarrıfı Vezîr Mustafa Paşa [Görev süresi: Ağustos 1825-Nisan 1828⁵⁷](hkm. 3);

Binbaşı Mustafa Ağa [Bahr-ı Sefîd Boğazı muhafazasına memur beşinci taburda binbaşı] (hkm. 112);

⁵⁷ Şerif Korkmaz, “Tanzimat Sonrası Çanakkale'nin İdari ve Nüfus Yapısı”, **Çanakkale Araştırmaları Türk Yılı**, S. 3, Mart 2005, s. 128.

Binbaşı Mustafa Ağa [Kilidü'l-Bahr'de Namazgâh taburunda binbaşı] (hkm. 100);

Bîrûn ağavâtından, Beytû'l-malcı Halîl Efendi [Ayvacıklı] (hkm. 34, 39);

Boğaz-ı Bahr-ı Sefîd Muhâfızı devletlü Sâlih Paşa (hkm. 75, 81, 85, 91);

Bosna Eyâleti uhdesine tevcîh olunan Vahîd Paşa [Görev yerine giderken ölen] (hkm. 28);

Cedîd Abdi Paşa (hkm. 4);

Cemâ'atbaşı Papaz Artin veled-i Sohrabet (hkm. 3);

Dergâh-ı âlî Kapucubaşlarından el-Hâc İbrâhîm Ağa (hkm. 21);

Dergâh-ı Mu'allâ kapıcıbaşlarından Çavuşlu Osman (hkm.2);

Dergâh-ı Mu'allâ kapıcıbaşlarından İstanbul Duhân Gümrüğü Emîni el-Hâc Mustafa (hkm. 98);

Dergâh-ı mu'allâ kapıcıbaşlarından Kocaili Sancağı Mütesellimi Şükrü Bey (hkm. 108);

Dergâh-ı mu'allâ kapucubaşlarından Kara Osmân-zâde Hüseyin (hkm. 10);

Dîvân-ı Hümâyûn çavuşbaşısı el-Hâc İbrahim (hkm. 8);

Dîvân-ı hümâyûn çavuşlarından Esad Çavuş (hkm. 51);

Dîvân-ı Hümâyûn çavuşlarından Hasan Çavuş (hkm. 53);

Dîvân-ı Hümâyûn çavuşlarından Mehmed Çavuş (hkm. 25);

Dîvân-ı Hümâyûn çavuşlarından Mustafa Çavuş (hkm. 64);

Dîvân-ı Hümâyûn çavuşlarından Ömer Çavuş (hkm. 8)

Dîvân-ı Hümâyûn hâcegânlarından çavuşbaşı kîsedârı Ali Râif (hkm. 28);

Dîvân-ı hümâyûn hâcegânlarından Çirmen Sancağı mütesellimi Edhem (hkm. 67);

Dîvân-ı Hümâyûn hâcegânlarından İstanbul Duhan Gümrüğü Emîni Mahmud Edhem(hkm. 15);

Dîvân-ı Hümâyûn hâcegânlarından Yusuf Rızâ Efendi (hkm. 13);

Edirne Kadısı Mehmed Râif (hkm. 9);

Edremid Nâ'ibi Mehmed Arif Efendi (hkm. 45);

Erzurum Vâlîsi ve Şark cânibi Seraskeri Sadr-ı sâbık Vezir es-Seyyid Mehmed Saîd Abid Paşa (hkm. 19);

Harbiye Nâzırı Burhân (hkm. 9);

Haremeyn Müfettişi Mehmed İzzet (hkm. 30);
 Harîr Nâzırı Lütî (hkm. 93);
 Hâssa hasekilerinden Ahmed Şemseddîn (hkm. 22, 23);
 Hâssa hasekilerinden Süleymân Ağa (hkm. 20);
 Hüdâvendigâr ve Kocaili sancakları mutasarrıfı Vezîr Hüseyin Paşa (hkm. 19);
 İçel Sancağı Mütesellimi Halîl (hkm. 53);
 İçel Sancağı'nda vâkı' Mud Kazâsı a'yânı Ahmed (hkm. 53);
 İstanbul Duhân Gümrüğü Emîni Mehmed Hidâyet (hkm. 46);
 İstanbul ve tevâbi'i Ermeni Patriği Esteban (hkm. 111);
 İzmir İhtisâb Nâzırı Ömer Lütî[Başmuhâsebe pâyeli](hkm. 43);
 Kal'a-i Sultâniye Nâibi Mehmed Selami (hkm. 3);
 Kara Hisârî Müftî-zâde Ahmed [Kal'a-i Sultaniye Naibi](hkm. 69, 81, 103);
 Kara Osmân veled-i Hüseyin Ağa, ser-bevvâbîn-i Dergâh-ı âlî (hkm. 11);
 Mehmed Ağa [Kal'a-i Sultaniye'ye ferman getiren görevli] (hkm. 63);
 Mehmed Paşa (hkm. 96);
 Mekke-i Mükerreme kâdısı, vâlide kethudâsı Yusuf Ağa-zâde Mehmed Sâdık Efendi (hkm. 70);
 Midilli Nâzırı Dergâh-ı Mu'allâ kapıcıbaşlarından Mustafa (hkm. 58, 59);
 Muhâfız-ı Boğaz-ı Bahr-ı Sefîd ve Biga Mutasarrıfı Mehmed Râif (hkm. 97);
 Mukâta'ât Hazînesinden Masârîfât Nâzırı Osmân Nûri Bey (hkm. 91);
 Mukâta'ât Hazînesinden Vâridât Nâzırı Mehmed Emîn (hkm. 98);
 Mukâta'ât Nâzırı Mîr Hüseyin Hüsni (hkm. 35, 42, 43);
 Mustafa Paşa [Sâbık Biga Mutasarrıfı ve Bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfızı, Vezir] (hkm. 10);
 Mübâşir ta'yîn olunan Mehmed (hkm. 91);
 Mühimmât Nâzırı Mehmed Arif Efendi (hkm.4);
 Ordu-yı Hümâyûn Kâimmakâmı ve Çirmen Sancağı Mutasarrıfı Vezîr Hüseyin Paşa (hkm. 10)
 Pınarbaşı çiftliğinde mültezim olan Dimitri (hkm. 102);
 Rikâb-ı hümâyûn çavuşbaşı es-Seyyid Mehmed Atâullah (hkm. 25);
 Rikâb-ı hümâyûn çavuşbaşısı es-Seyyid Mehmed Atâullâh (hkm. 64);

Rikâb-ı hümayûn kâimmakâmı çukadarlarından Mustafa (hkm. 65);
 Rikâb-ı hümayûn kâimmakâmı el-Hâc Osmân (hkm. 52);
 Sadr-ı esbak Dervîş Mehmed Paşa (hkm. 102);
 Sadria‘zam kavaslarından Ahmed Kavas (hkm. 101);
 Sadria‘zam kavaslarından Eyüb (hkm. 67);
 Sadria‘zam kavaslarından mübâşir ta‘yîn olunan Mehmed Kavas (hkm. 108);
 Sadria‘zam kavâslarından Osman (hkm. 5);
 Sadria‘zam Kethudâsı Ali (hkm. 61, 62);
 Sadria‘zam Kethudâsı hademesinden Osman (hkm. 109);
 Sadria‘zam tatarlarından Hasan Ağa (hkm. 27);
 Sadria‘zam tatarlarından Mehmed (hkm. 26);
 Sadria‘zam tatarlarından Mehmed Emîn (hkm. 7);
 Sadria‘zam ve Serdâr-ı ekrem Mehmed Selîm Paşa (hkm. 26);
 Sâlih Paşa [esbâk Biga Sancağı Mutasarrıfı ve bahr-ı Sefîd Boğazı Muhâfızı, görev süresi Kasım 1831-Ekim 1832⁵⁸] (hkm. 68);
 Sultân Mustafa[hüdâvendigâr-ı esbak](hkm. 9);
 Şehir kethudâsı el-Hâc Halîl Ağa (hkm. 50);
 Şehir kethudâsı el-Hâc Süleymân Ağa (hkm. 76, 86, 87);
 Şeyhülislâm Yâsînci-zâde es-Seyyid Abdülvehhâb (hkm. 24, 25, 44);
 Tersâne-i Âmire Emîni el-Hâc Ahmed (hkm. 6, 10);
 Tersâne-i Âmire Emîni Mehmed Saîd Efendi (hkm. 11);
 Tophâne-i Âmire mübâşiri Mehmed Ağa (hkm. 13);
 Tophâne-i Âmire Nâzırı Ali Necîb Bey (hkm. 17, 18);
 Vâlîsi ve Tuna cânibi seraskeri Vezîr el-Hâc Ahmed Paşa (hkm. 19);
 Vezîr el-Hâc Mustafa Paşa (hkm. 59);
 Zahîre Nâzırı el-Hâc Veli (hkm. 110);
 Zecriye Muhassılı İbrâhîm (hkm. 68).

5-Çanakkale’de bulunan vakıf eserleri

⁵⁸ Korkmaz, a.g.m., s. 128.

Çarhi-zâde Camii yakınında bulunan çeşme (hkm. 77); El-Hâc İbrâhîm Ağa'nın Kal'a-i Sultâniye varoşunda binâ eylediği çeşmelerin evkâfı (hkm. 21); Câmî'-i kebîr evkâfı [*Fatih Sultan Mehmet tarafından kurulan*](hkm. 96); Kal'a-i Sultâniye kurbunda Pınarbaşı çiftliği [*Sadr-ı esbak Dervîş Mehmed Paşa'nın Kal'a-i Sultâniye'de binâ ve ihyâsına muvaffak olduğu câmî' ve medresesine ve Dersa'âdet'de Topkapu hâricinde Takkeci Çeşmesi ve sâ'ire ebniyeler hayrâtına vakf eylediği*] (hkm. 103).

6-Defterde Geçen Kavramlar

Asl-ı mâl defteri (hkm. 21);
Başmuhâsebe defterleri [Hazîne-i Âmire'de mahfûz](hkm. 46, 69, 99);
Cizye Muhasebesi (hkm. 16);
Debbâğhâne (hkm. 93);
Defter-i kassâm (hkm. 84);
Enfiye mukâbelesi (hkm. 99);
Enfiye Mukâta'ası (hkm. 46);
Esedî Gurus (hkm. 16);
Harc-ı defter (hkm. 29);
Harc-ı i'lâmât (hkm. 29);
Hayriyye [malî sıkıntıları aşmak için geçici olarak tedavüle sokulan altın para](hkm. 62, 67);
Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye (hkm. 69);
Huddâmiye [Yılda bir kez olmak üzere mahkeme gelirleri olarak kaza ve köylerinden hane başına alınan harç türü](hkm. 29, 84, 114);
İstanbulî kile (hkm. 1);
Kalemiye [Yılda bir kez olmak üzere mahkeme gelirleri olarak kaza ve köylerinden hane başına alınan harç türü] (hkm. 84, 114, hkm. 29'da ise kâtibiye olarak geçmektedir.);
Kudumiye [Üç ayda bir kez esnaftan toplanan bir harç cinsi](hkm. 114);
Masârıfât defterleri (hkm. 21);
Masraf Sergisi (hkm. 92);
Memâlik-i Mahrûse (hkm. 110);
Menzil bedeli (hkm. 29);

Mevkûfât defteri (hkm. 42);
 Midilli Nezâreti (hkm. 59);
 Muharremiye [Yılda bir kez olmak üzere mahkeme gelirleri olarak kaza ve köylerinden hane başına alınan harç türü](hkm. 114);
 Muhzırıye (hkm. 29);
 Musakkafât defteri (hkm. 21);
 Navl Kalemi defterleri (hkm. 83);
 Ocaklık (hkm. 35);
 Paşakapısı (hkm. 82);
 Selâmet akçesi (hkm. 42, 114. hkm.'de selâmiye akçesi olarak geçmektedir.);
 Tezkire (hkm. 29);
 Tuzluk ve kilebaşı ve mübâşiriye ve tezkire akçesi [Halktan kanunla alınan vergiler dışında bu isimlerle alındığı duyulan ve yasaklanan ücretler] (hkm. 1);
 Zecriye defterleri (hkm. 69);
 Zecriye Muhassılı (hkm. 69);
 Zecriye Mukâta'ası (hkm. 69);
 Zecriye Sandığı (hkm. 69).

7-Defterde İsmi Geçen Topluluklar

Acem(hkm. 16); Arnavud (hkm. 88); Ermeni(hkm. 16, 88, 112); Rum milleti (hkm. 19); Yahudi (hkm. 16, 21, 88, 103, 105, 107); Yörükler (hkm. 59, 60).

8-Çanakale'ye sürgüne gönderilenler ve affedilenler

Osmanlı adliye sistemi içinde işledikleri bir suç sebebi ile cezalandırılanlar belirli bir vilayette yaşamak zorunda bırakıldığı gibi kalebendlik ve kürek mahkûmiyeti gibi cezalara da çarptırılırdı. Sürgün cezası alan şahıslar merkezden görevlendirilen bir şahısla ilgili kazaya gelerek suçluyu kadiya teslim eder ve şahsın suç dosyası hükmündeki yazıyı kadiya verirdi. Suçluları affetme yetkisi yalnızca padişaha ait idi. Yalnızca suçlu şahısların affedilmesi için aracı olunabildiğini görmekteyiz.

Sürgüne gönderilen bir şahsın kaçmasını önlemek affedildiğine dair yeni bir emr-i âli gelinceye kadar suçlu şahısların gözetim altında tutulması kadının görevleri arasında idi.

İncelemiş olduğumuz 1131 numaralı şer'iyeye sicil Defterleri'ne bu konuda yansıyan hükümler aşağıda gösterilmiştir:

a) Sürgüne gönderilenler:

Alâ'ye Kazâsına tâbi' Varolanka Karyesi sâkinlerinden Hacı Ömer (hkm. 8);

Aydıncık Kazâsı mütemekkinlerinden Tarzi Kara Agop (hkm. 102);

Bozkır Kazâsı'na tâbi' Ahırlı Karyesi muhtârı Kara Memiş ve Kara Mustafa ve Kalyoncu Deli Osmân ve Dere Karyesi Muhtârı Hacı Sâlih ve Bozdam karyesi Muhtârı Ali Alemdâr (hkm. 54);

Dimetoka sâkinlerinden Mukayyid oğlu Hasan ve Hacıviranlı Osman (hkm. 68);

İçel Sancağı'na bağlı Mud Kazâsı a'yânı Ahmed (hkm. 54);

Karababa sokağında müteveffâ Hacı Nûri dâmâdı Mehmed (hkm. 65)

Kocaili Sancağı'nın Geyve Kazâsı sakinlerinden Dalkavuk oğlu Mehmed (hkm. 109);

Menteşe sancağında vâki' Döğer kazâsı a'yânı Hacı Hüseyin oğlu Hacı Yakub (hkm. 2);

Ocak-ı mülgâ takımından Kumkapu'da İncirli nâm mahall sâkinlerinden Cennetmekân Hacı Emin (hkm. 37);

Ünyevî Receb ve Sünbül ve Kal'a-i Sultâniyeli Yusuf ve Kastamonulu Veli (hkm. 25)

b) Sürgünde iken affedilenler:

Dersa'âdet sakinlerinden Tunuslu el-Hâc Ali: Hkm. 10. Daha önce Kal'a-i Sultâniye'ye sürgün edilmişken firar etmiş ve Sadrazam'a sığınıp aracı olmasını sağlamıştır. Sadrazamın iltimâsı neticesinde affedilmiştir.

Biga Kazâsı Mahkemesi'nde Başkâtibi Mehmed Murâd: Hkm. 24. Bursa'ya sürgün iken Çanakkale'de ikâmeti şartıyla affedilmiştir.

Ünyeli Receb ve Ünyeli Sünbül ve Çanakkaleli Yusuf ve Kastamonulu Veli: Hkm. 44. Defterin 25. hükmünde ilgili şahısların Çanakkale'ye sürgün kayıtları vardır. Yine 25. hükümde bu şahısların meşguliyetleri üzerinde bilgi bulunmazken 44. hükümde ilgili şahısların talebe-i ulûmdan olduklarını öğrenmekteyiz. Bu durum defterler bir bütün olarak

değerlendirildiğinde kronolojik olarak pek çok bilgiyi tamamlayıcı hususları bünyesinde barındırdığı görülmektedir.

İstanbul Yenikapı'da Musallâ'da sâkin Kahveci Emîn: Hkm. 55. Kumkale'de sürgünde iken kendisinin ve ailesinin perişan hali dolayısıyla İhtisab Nazırı'nın ilâmıyla affedilmiştir.

Cide kazâsı a'yânının oğlu Hüseyin: Hkm. 72. Asâkir-i Mansûre Seraskeri Vezîr Hüsrev Mehmed Paşa'nın iş'ârıyla ıslah olduğu düşüncesiyle affedilmiştir.

Adapazarı Kazâsı mütemekkinlerinden Eci Karabet: Hkm. 94. Daha önce Kala'î Sultaniye'ye sürgüne gönderilmişken kendisinin sürgünde ailesinin ise memleketinde perişan hali sebebiyle ıslah olduğu hakkında Harîr Nâzırı Lûtfî'nin ilâmıyla affedilmiştir.

Tekfurdağı mütemekkinlerinden Taşcı oğlu Artin: Hkm. 112. Daha önce Kal'a-i Sultâniye'de İne Karyesi'ne sürgüne gönderilmişken bundan sonra kendi halinde ve namusuyla davranacağına dair verdiği taahhüt ve İstanbul ve çevresi Ermeni Patriği Esteban'ın vermiş olduğu istid'â sonucu affedilmiştir.

EKONOMİK HAYAT

9-Halkın günlük yaşamını yansıtan göstergeler

Kadınların en önemli görevlerinden birisi de şehrin beledi hizmetlerini yerine getirmektir. Çarşayı, pazarı ve özellikle esnafı denetlemek başlıca görevleri arasındadır. Halkın muhtekirlerin elinden sıkıntı çekmemesi için en önemli güvence ise Osmanlı adalet sistemi ve caydırıcı cezalar idi. Bu nedenle özellikle Osmanlı toplumunda gündelik hayatın izlerini, halkın alım gücünü anlayabilmek bakımından hem narhı, yani pazarın durumunu ve hem de günlük yevmiye ücretlerini bir kıyaslama ile görebileceğimiz şer'îyye sicil defterlerinin Osmanlı ekonomik tarihi bakımından önemi büyüktür.

Bu bakımdan deftere yansıyan az sayıda da olsa narh kayıtlarına ve yevmiye ücretlerine göz atmakta büyük yarar vardır:

a)Narh kayıtları

Buğday ve arpanın narhı (hkm. 110);

Dakîk-i hâss 1 kıyye para 32 (hkm. 97);

Et ve ekmeğin narhı (hkm. 97);

Etmeklik dakık 1 kıyye 16 para (hkm. 97);

Lahm-ı bakar 1 kıyye 52 para (hkm. 97);

Lahm-ı ganem 1 kıyye 80 para (hkm. 97);

Lahm-ı keçi 1 kıyye 72 para (hkm. 97);

Mecid'in kıyyesi, 1 kıyye 32 para (hkm. 97);

Nân-ı azîz 90 dirhemi 4 para, Ağustos'un on beşinden itibâren kıyyesi on altı para (hkm. 97)

Kal'a-i Sultâniye kurâlarında husûle gelip el-hâletü hâzihî fûrûht ve mübâyâ'a olunmakda olan zehâyire narh i'tâsı husûsu lâzimedden olduğuna binâ'en bundan sonra alınıp satılacak zehâyirden **şa'îrin beher keyli beşer ve hintanın onar guruşa** olarak narh-ı cârîsi kat' olunması (hkm. 110).

Ayrıca devlet için satın alınan malların kaç kuruştan satın alınacağına dair:

Beher keyl-i İstanbulî hintanın **altmış** ve şa'îrin **otuz** akçeden lâzım gelen bahâları (hkm. 1).

b) Günlük yevmiye ücretleri

Nakliye ücreti: Kereste için, beher çekisi 20 akçe (hkm. 13);

Keserci yevmiyesi 651 gün, fî 5 (hkm. 88);

Doğramacı yevmiyesi, 191 gün, fî 5 (hkm. 88);

Boyacı ve sıvacı, 137 gün, fî 5 (hkm. 88);

Amele yevmiyesi, 211 gün, fî 3 (hkm. 88);

Çocuk yevmiyesi, 78 gün, fî 1,5 (hkm. 88);

Duvarcı Arnavud yevmiyesi, 227 gün, fî 3 (hkm. 88).

10-Defterde İsmi Geçen Meslek Grupları

Şer'îyye sicillerinde bir şehirde sosyal hayatın izlerini bulabildiğimiz gibi ekonomik hayata dair de izler bulabilmekte ve o şehirde nasıl bir hayat standardı yaşandığı ile ilgili gözlemler yapabilmekteyiz.

İncelemesini yaptığımız 1131 numaralı Çanakkale Şer'îyye Sicil Defteri'ne yansıyan meslek gruplarına göre 1828-1834 yılları arasında Çanakkale ilinde genel olarak orta sınıf esnaf ve zanaatkârların faaliyet gösterdiklerini, bunun dışında Boğazlardan geçiş yapan tüccar

gemilerinin de şehrin ekonomik yapısı üzerinde etkileri olduğunu görebilmekteyiz.

Gerek meslek gruplarına ve gerekse tereke kayıtlarında halkın miras olarak bıraktıkları mal varlıklarına bakıldığında Çanakkale ilinde halkın orta halli ve hatta özellikle Müslüman halk için sıkıntılı bir ekonomik yaşamın hüküm sürdüğünü söyleyebiliriz.

Devletin merkezden göndermiş olduğu emirler incelendiğinde ise özellikle tarıma dayalı Osmanlı toplumunda halkın refah seviyesini koruyabilmek amacıyla ekilebilir arazilerin boş bırakılmaması ve halkın geçim sıkıntısına düşmemesi istenmektedir. Devlet bununla iki amacı gözetmiş olabilir: Birincisi gerçekten halkın ekonomik olarak refah düzeyini korumak. İkinci ise halkın ekonomik olarak vergi veremeyecek kadar zayıflaması suretiyle hazinenin vergi gelirlerinden yoksun kalmasının önüne geçmek. Her iki durumda da devletin halkın ekonomik olarak zayıf kalmaması için bir çaba içinde olduğunu ve bu durumu gözetme konusunda kadınlara önemli görevler yüklediğini görmekteyiz.

1131 numaralı Çanakkale Şer'iyye Sicil Defteri'ne yansıyan ve 1828-1834 yılları arasında şehirde faaliyet gösteren esnafın tasnifi ve defterdeki hükümlere göre dağılımı ise şu şekilde bir profil ortaya koymaktadır:

Amele (hkm. 88);

Bakırcı (hkm. 50);

Bakkallar (hkm. 21, 114) ;

Berber (hkm. 21);

Boyacı (hkm. 88);

Cebeci (hkm. 21);

Çanakçı (hkm. 21, 96);

Çerçi (hkm. 51);

Çiftçi (hkm. 21);

Çivici (hkm. 88, hkm. 114'de Enserciyân şeklinde geçmektedir);

Çizmeci (hkm. 21);

Çoban (hkm. 16);

Debbâğ (hkm. 21);

Değirmenci (hkm. 16, 105, 114);

Demirci (hkm. 21,74);

Doğramacı (hkm. 88);

Duvarcı (hkm. 88);

Eskiciler (hkm. 50);
 Fırıncılar / Etmekçi (hkm. 21, 51, 114);
 Habbâzân (hkm. 114);
 Helvacılar (hkm. 21, 114);
 İmâm (hkm. 21);
 İpekçiler (hkm. 114);
 Kahveci (hkm. 21, 50, 55);
 Kal'a Kethudâsı (hkm. 21);
 Kalyoncu (hkm. 53);
 Karaborsacılar (hkm. 94);
 Kasap (hkm. 21, 86, 114);
 Keresteci (hkm. 21, 88);
 Keserci (hkm. 88);
 Kocabaşı (hkm. 82);
 Kolcu (hkm. 16);
 Komandar (hkm. 108);
 Kômürcü (hkm. 50);
 Muhzır (hkm. 105);
 Müezzin (hkm. 21);
 Nalbantlar (hkm. 114);
 Nalçacı (hkm. 21);
 Pazarbaşı (hkm. 105);
 Pazarbaşı (hkm. 21);
 Peksimetciyân (hkm. 114);
 Pideciler (hkm. 21);
 Sâ'atçi (hkm. 105);
 Sıvacı (hkm. 88);
 Simitçiler (hkm. 81, 82, 114);
 Suyolcu (hkm. 21);
 Sütçüler (hkm. 114);
 Ter Oğlanı (hkm. 16);
 Tercüman (hkm. 16, 21);

Terzi (hkm. 21, 102);

Tuzcu (hkm. 51);

Tüccar (hkm. 68);

Tüfengî (hkm. 21);

Yağcıyân-ı Sisam (hkm. 114);

Yazıcı (hkm. 107).

Gemi Yapımında Kullanılan Kereste ve Malzemeler (hkm. 12)

Badma Demir	Kapak kanad	Pâre için iki delteli
Çatal bükme	Haslık	Preçöl-i kebîr
Çifte se-kütük	Irgad çifti	Preçöl-i palavra
Dalmalık	Irgad-ı kebîr	Preçöl-i palavra Filenek
Direk başı	Iskarmoz	Premedi Çadırı
Döşek çiftesi	İki Delikli	Sahrana
Dutacak	İki delteli	Se-çapa
Dümen-i Kebîr	İkive Meşe	Seki-i dâmen
Eğri Tahta	İstinâd Bodoslama-i Kıç	Se-kütük
Eykova meşe	İstinâd-ı omurga	Ser-kütük çifti
Akrep preçöl-i kıç	Kada açık	Silk hurda
Astar bodoslaması	Kada için iki delikli	Tarhandil omurga-i meşe
Astar bodoslaması kıç	Kalıplık lata-i kebîr çam	Tek se-kütük
Astar omurga	Kamarak	Tulumbalık
Astar-ı Bodoslaması	Kanad meşe	Tutma Ayağı
Astar-ı bodosolma-i kıç	Kapadis	Yalı kütüğü lata-i kebîr çam
Babalık-ı kebîr	Kapak döşek	Yeni dümen
Badabol	Kapak Döşeme	Yerli İslim Akreb
Beroltalı	Kara deste morluk	
Bir delteli	Karaçul Tahta	
Bodoslama-i kıç	Kemerlik omurga çam	
Bodoslaması	Kızak	
Boyun ferce	Koğuş çam	
Bronalı	Koğuş meşe	
Bükme serçeki ve kantarma ve talik	Lata-i kebîr çam	
Büyük ferce	Lata-i kebîr meşe	

Gelve Meşe	Liskademir	
Çan	Makara deste moralık	
Çan Önü	Mankalık lata-i kebîr çam	
Çapalık-ı kebîr	Mankalık lata-i kebîr çam Tek se-kütük	
Felenk	Omurga	
Fener meşe	Parça döşek	
Filenek	Pâre bodoslaması	
Filikalık	Pâre için dolap	
Çatal karga	Parma döşek	

11-Kal'a-i Sultâniye Mahkemesinin Bir Yıllık Geliri

Mahkeme gelirleri davalardan alınan harçların yanı sıra defterde dökümü yapılan çeşitli kalem malzemelerden oluşmaktadır. Bunların bir kısmı nakit girdiden ziyade mahkeme çalışanlarının günlük ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik gıda vs. giderleridir. Defterin 114. ve son hükmü tümüyle Kal'a-i Sultaniye mahkemesinin bir yıllık gelirinin dökümüne ayrılmış olduğu için her birinin yanına hüküm numaralarını yazmadık.

Kal'a-i Sultâniye'nin köylerinden yılda toplam 49 kile Şa'îr.

Kal'a-i Sultâniye'nin köylerinden pekmez, bulgur ve tarhana [miktarları belirsiz].

Kal'a-i Sultâniye'nin köylerinden toplam 16 çit saman.

Karye-i İtgelmez'den 10 adet hasır.

Kal'a-i Sultâniye esnafından üç ayda bir toplanan kudumiye 138,5 guruş.

Eskiden beri alına gelen ve senede bir defa muharremiye namıyla köylerden her hânedan üçer kuruş, kalemiye ve huddâmiye olarak yarımşar kuruş.

Kassâb esnâfindan mahkemeye alınan lahmin kıyyesine râyic-i vaktin nısf akçesi verilmek mu'tâd-ı kadîmedendir.

Beher sene rûz-ı hıızırda ve rûz-ı kasımda kassâb esnâfindan ve habbâzân esnâfindan senede iki def'a â'id olan zahîre avâ'id.

Habbâzândan alına.g.e.len 500 guruş.

Kassâb esnâfindan 500 guruş

İtyelmez karyesinde değirmenlerden senede â'id olan beher değirmenden 12 guruş.

Beher mâh Kal‘a-i Sultâniye derûnunda mevcûd esb değirmencilerinden etmekçibaşı.

ma‘rifetiyle mahkemeye verilen beher mâh kırk guruşdur.

Beher yevm etmikçebaşılardan nân-ı azîz-i hâss beher yevm dörder nân-ı azîz.

Beher yevm sebze bağçelerinden mikdâr-ı kifâye sebze.

Derûn-ı kasabada zebh olunan beher re’s sığırdan lahm 1 kıyye.

Evvelbahârda taşradan gelen sütcülerden beher sütcü başına yevmiye süt 1 kıyye.

Beher düvel sefîne-i tüccârdan Akdenize güzâr eden sefâyinden alınan yüzer para selâmiye.

akçesinden yirmi parası kaydiye olarak mahkemeye â’idât.

ÖRNEK GÖRÜNTÜLER VE TRANSKRİBELERİ

Sahife No: 4a

Hüküm No:8

Tarihi: Er. Muharrem 1246 / [21 Temmuz 1830]

Konusu: Uygunuz halinden dolayı Alâiye'ye tabi Varolanka Köyünden Hacı Ömer'in Kala-i Sultâniye'ye sürülmesi.

Alâ'iyeli Hacı Ömer nefyi fermân-ı âlî kaydı

İftihârul'-emâcid ve'l-ekârim, câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtass bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'd-dâ'im Dîvân-ı Hümâyûnda bi'l-fi'l Çavuşbaşı olan el-Hâc İbrâhîm Efendi dâme mecdühû ve kîdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Kal'a-i Sultâniye nâ'ibi mevlânâ (.....) zîde ilmühû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Alâ'iyeye sancağında nefsi Alâ'iyeye Kazâsına tâbi Varolanka(?) Karyesi sâkinlerinden Hacı Ömer nâm şahıs kendü hâlinde olmayup hilâf-ı rızâ harekete ibtidâr etmekde olduğundan başka sırf garaz ve nefsâniyet kasdıyla kazâ-i mezbûr mütesellimi tarafından iştikâ zımnında Dersa'âdetime

gelmiş olduğu beyânıyla merkûmun iştikâsına havâle-i sem‘ ve i‘tibâr olunmaması kazâ-i mezbûr tarafından bu def‘a Dersa‘âdetime vârid olan ahkâm ve arz ve mahzar ile mütesellim-i mûmâ-ileyhin arızasında tahrîr ve iş‘âr olunmuş ve merkûmun uygunsuzluğu tebeyyün ile te’dîb ve terbiyesi lâzım gelerek bu tarafda ahz ü habs etdirilmiş olmakdan nâşî merkûmun çavuş mübâşeretiyile li-ecli’t-te’dîb Kal‘a-i Sultâniye’ye nefy ü iclâsı fermânım olduğundan imdî sen ki çavuşbaşı-i mûmâ-ileyhsin merkûmu ma‘rifetinle ahz ve mübâşir ta’yîn olunan Dîvân-ı Hümâyûnum çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ömer Çavuş zîde kadrühûya terfikan Kal‘a-i Sultâniye’ye nefy ve irsâle müsâra‘at eylesin ve sen ki nâ’ib-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûmu ol tarafdán menfiyyen meks ü ikâmet etdirdip bilâ-fermân etrâfdán mücânebet ve hatve-i vâhide mahall-i âhara harekete irâ’e-i ruhsat olunmayup ve lâzım gelir ise mes’ûl ve mu‘âteb olacağını bilip ona göre muhâfazası esbâbını istihsâle dikkat ve vusûlünü çavuş-ı merkûm ile Dersa‘âdetime tahrîr ü işâret eylemen bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki, vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-sâye-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ‘ ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ‘at-makrûnuyla amel ve hareket eylesin şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fî-evâhır şehr-i Muharrem li-sene sitte ve erba‘în ve mi’eteyn ve elf.

Bi-makâmı Kostantiniyye el-Mahrûse

Sahife No: 21b

Hüküm No: 54

Tarihi: Et. R. 1244

Konusu: Halka zulmeden ve idare hakkında ileri geri konuşan Mud Kazası A'yânı Ahmed'in Çanakkale'ye sürgün gönderildiği.

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Kal'a-i Sultâniye Nâ'ibi mevlânâ (.....) zîde ilmühû ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân İçel Sancağı Mütesellimi Halîl zîde mecdhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, İçel Sancağı'nda vâki' Mud Kazâsı a'yânı Ahmed asâkir başbuğuluğuyla Kıbrıs Cezîresine azîmet ve Kıbrıs Muhassılından ber-takrîb me'zûn olarak avdetinde esnâ-yı râhda hilâf-ı rızâ vazîfesinden hâric kelimât ve türrehât tefevvühüyle fesâd-ı

ahâlîyi mûcib ve kazâlarda müretteb mehâmm-ı seferiyenin ta'tîl ve ta'vîkını müstevcib harekât-ı nâ-becâyâ tasaddî ve fukarâ-yı ra'îyyete gûnâ-gûn zulm ü ta'addî etmekde olduğundan bahsle merkûmun bir mahalle nefy ü iclâsıyla derûn-ı memleketden tard ü ihrâcî husûsunu sen ki, mütesellim-i mûmâ-ileyhsin bu def'a tarafından Der-bâr-ı ma'delet-karâr-ı mülûkâneme bâ-arzihâl inhâ ve iş'âr ve o cânibde Mud ve Hasfanlı(?) ve Ermenek kazâları taraflarından verilen i'lâmât ile Mud Kazâsı ahâlîsinin arz ve mahzarları dahi takdîm ve tesyâr olunmuş olup bu makûle mugâyir-i rızâ harekât-ı nâ-hemvâra ictirâ edenlerin te'dîbleriyle emsâlinin terhîb ve tergîbi lâzimededen olmakdan nâşî merkûmun li-eclî't-te'dîb çavuş mübâşeretiyle Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ve tağrîb olunması fermânım olmağın imdî vusûl-i emr-i şerîfimde merkûmu ma'rifetinle ahz ve mübâşir ta'yîn olunan Dîvân-ı Hümâyûnum çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan Çavuş zîde kadrühûya terfîkan Kal'a-i Sultâniye'ye nefy ü irsâle müsâra'at eylesin ve sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûmu ol tarafda menfiyyen meks ü ikâmet etdirip bilâ-fermân ıtlâkından mücânebet ve hatve-i vâhide mahall-i âhara hareketine irâ'et-i ruhsat lâzım gelirse mes'ûl ve mu'âteb olacağını bilip ona göre muhâfaza esbâbını istihsâle takayyüd ve dikkat ve vusûlünü mübâşiri çavuş-ı merkûm ile Dersa'âdetime i'lâm ve tahrîre mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki, (.....) vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket eylesiniz, şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî-evâsıtı şehri Rebî'i'l-âhır li-sene erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf.

Kostantiniyye el-Mahrûse

SONUÇ

Osmanlı Tarihinin Sultan II. Mahmut (1808-1839) dönemine denk gelen 1828-1834 yıllarında Çanakkale şer'îye mahkemesinde tutulmuş olan 1131 nolu şer'îye sicil defterine yansıyan hükümler çerçevesinde Çanakkale ilinin sosyo-ekonomik yapısı ile ilgili belirli sonuçlar çıkarma imkanı bulunmuştur.

Bu çerçevede defterin hükümlerinin genel çerçevesi incelendiğinde ülkede askeri açıdan gerçekleştirilmiş olan bir ıslahat ile kaldırılan Yeniçeri Ocağı'nın lapvı ve yeni kurulmuş olan Asâkir-i Mansure-i Muhammediye ordusunun işlevlerinin artırılmaya çalışıldığı dönemde askerin ihtiyaçlarının karşılanması ağırlık kazanmaktadır. Bu çerçevede Çanakkale Boğazlarının güvenliğinin sağlanması, buradaki kalelerin tahkimatı için gerekli malzemelerin temin edilmesi için Çanakkale'ye bağlı kaza ve köylere düşen vergilerle ilgili hükümlere çokça rastlanmaktadır

Ayrıca 1828-1829 Osmanlı-Rus Savaşı'nın ilânı üzerine 7 yaşından 70 yaşına kadar cihadın her Müslüman üzerine farz olduğuna dair dini hükümler içeren hükümler de yine askeri konular arasında ve dikkat çekici konular olarak defterde kendisini göstermektedir. Bu hükümler de Osmanlı Devleti'nin bu savaşa girişinin gerekçeleri ayrıntılı olarak anlatılmakta ve Osmanlı diplomatik tarihi açısından değer ifade etmektedir.

1131 Nolu Çanakkale Şer'îye sicilinde merkezden gelen hükümler bölge halkı tarafından mahkemeye intikal ettirilmiş bulunan davalara göre fazlalık göstermektedir. Bölge halkının mahkemelere intikal etmiş konuları arasında tereke ve miras kayıtları birinci sırada gelmekte bunun yanında asayişle ilgili hükümlere hiç rastlanmamaktadır. Bunda şehrin güvenlik açısından oldukça huzurlu bir yer olduğu düşüncesi çıkabildiği kadar oldukça fakir olduğu tereke kayıtlarından anlaşılan bölge halkının mahkemelerde görülen davalar için alınan harçları karşılama imkanına sahip olmamaları nedeni ile aralarındaki anlaşmazlıkları kendi aralarında ve güvenilir şahıslar vasıtası ile sulh yoluna soktukları ve mümkün oldukça mahkeme yoluna başvurmadıkları yorumu da yapılabilir.

1828-1834 yılları arasında Çanakkale ilinde genel olarak orta sınıf esnaf ve zanaatkârların faaliyet gösterdiklerini, bunun dışında Boğazlardan geçiş yapan tüccar

gemilerinin de şehrin ekonomik yapısı üzerinde etkileri olduğunu görebilmekteyiz.

Gerek meslek gruplarına ve gerekse tereke kayıtlarında halkın miras olarak bıraktıkları mal varlıklarına bakıldığında Çanakkale ilinde halkın orta halli ve hatta özellikle Müslüman halk için sıkıntılı bir ekonomik yaşamın hüküm sürdüğünü söyleyebiliriz.

Kadınların en önemli görevlerinden birisi de şehrin beledi hizmetlerini yerine getirmektir. Çarşuyu, pazarı ve özellikle esnafı denetlemek başlıca görevleri arasındadır. Halkın muhtekirlerin elinden sıkıntı çekmemesi için en önemli güvence ise Osmanlı adalet sistemi ve caydırıcı cezalar idi. Bu nedenle özellikle Osmanlı toplumunda gündelik hayatın izlerini, halkın alım gücünü anlayabilmek bakımından hem narhı, yani pazarın durumunu ve hem de günlük yevmiye ücretlerini bir kıyaslama ile görebileceğimiz şer'îyye sicil defterlerinin Osmanlı ekonomik tarihi bakımından önemi büyüktür.

Devletin merkezden göndermiş olduğu emirler incelendiğinde ise özellikle tarıma dayalı Osmanlı toplumunda halkın refah seviyesini koruyabilmek amacıyla ekilebilir arazilerin boş bırakılmaması ve halkın geçim sıkıntısına düşmemesi istenmektedir. Devlet bununla iki amacı gözetmiş olabilir: Birincisi gerçekten halkın ekonomik olarak refah düzeyini korumak. İkinci ise halkın ekonomik olarak vergi veremeyecek kadar zayıflaması suretiyle hazinenin vergi gelirlerinden yoksun kalmasının önüne geçmek. Her iki durumda da devletin halkın ekonomik olarak zayıf kalmaması için bir çaba içinde olduğunu ve bu durumu gözetme konusunda kadılarına önemli görevler yüklediğini görmekteyiz.

Defterin en önemli özelliklerinden birisi de ilgili yıllarda Çanakkale'nin idari yapılanması, kazaları ve bu kazalara bağlı köylerin isimleri, bu bölgelerden toplanan vergi oranlarına bakılarak sosyo-ekonomik yapılarını tespit etme imkanını vermesidir. Bu kayıtlara göre Çanakkale ili içerisinde Ermeni ve Yahudi nüfusu hakkında ip uçları elde etmekte ve özellikle tereke kayıtlarında ekonomik imkan olarak bunların Müslüman halka oranla daha iyi maddi imkanlara sahip oldukları görülmektedir.

Osmanlı adliye sistemi içinde işledikleri bir suç sebebi ile cezalandırılanlar belirli bir vilayette yaşamak zorunda bırakıldığı gibi kalebendlik ve kürek mahkûmiyeti gibi cezalara da çarptırılırdı. Sürgün cezası alan şahıslar merkezden görevlendirilen bir şahısla ilgili kazaya gelerek suçluyu kadıya teslim eder ve şahsın suç dosyası hükmündeki yazıyı kadıya verirdi. Suçluları affetme yetkisi yalnızca padişaha ait idi. Yalnızca suçlu şahısların affedilmesi için aracı olunabildiğini görmekteyiz.

Sürgüne gönderilen bir şahsın kaçmasını önlemek affedildiğine dair yeni bir emr-i âli

gelinceye kadar suçlu şahısların gözetim altında tutulması kadının görevleri arasında idi.

Mahkeme gelirleri davalardan alınan harçların yanı sıra defterde dökümü yapılan çeşitli kalem malzemelerden oluşmaktadır. Bunların bir kısmı nakit girdiden ziyade mahkeme çalışanlarının günlük ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik gıda vs. giderleridir. Bu konudaki hüküm Şer‘iye mahkemelerinin yapmış olduğu işlemler ve bu işlemler karşılığında alınan harçları göstermesi bakımından son derece değerli bilgilerdir.

1131 numaralı Çanakkale Şer‘iye Sicil Defteri üzerinde yapmış olduğumuz inceleme ile bir dönem hakkında genel hükümlere varılamasa dahi bir bölgenin yönetimine özellikle merkezden gelen emirler sayesinde Uluslar arası diplomatik ilişkilerden, savaşın getirmiş olduğu yüklere kadar pek çok hususu görebilmekteyiz.

Çalışmanın şer‘iye sicili ve şehir tarihi çalışmalarına bir kapı aralayacağı umudunu taşıyoruz.

BİBLİYOGRAFYA

- AKBAYAR, Nuri, **Osmanlı Yer Adları Sözlüğü**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2001.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet-Hey'et, **Şer'iyeye Sicilleri, Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler**, I, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı yay., nr. 52, İstanbul 1988.
- ASLAN, Nasi, "Milli Arşivlerimiz İçerisinde Şer'iyeye Sicilleri Eğitim ve Terminoloji Problemi", **I. Milli Arşiv Şurası**, 20-21 Nisan 1998, s. 187-190.
- ATAR, Fahrettin, ORTAYLI, İlber, "Kadı" **DİA**, C.26, s.66-73,
- AVCI, Orhan, "Kültür Tarihi Kaynağı Olan Şer'iyeye Sicilleri'nin Türk Milli Arşivciliği'ne Katılması", **I. Milli Arşiv Şurası**, 20-21 Nisan 1998, s. 195-208.
- BALTACI, Cahid, "Şer'iyeye Sicillerinin Tarihsel ve Kültürel Önemi", **Osmanlı Arşivi ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu**, İstanbul 1985, s. 127.
- ÇİÇEK, Kemal, "Osmanlı Adliye Teşkilatında Mahkeme Tercümanları", **Toplumsal Tarih**, Sayı 30, 1996
- DEMİRBAŞ ŞAHİN, İmran, "Şer'iyeye Sicillerinin Önemi ve Çanakkale Şer'iyeye Sicilleri" **Çanakkale Araştırmaları Türk Yılığ**, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Atatürk ve Çanakkale Araştırma Merkezi yay., Sayı 3, Mart 2005, s. 137-145.
- ÇINAR, Ali Osman, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Tanzimat'tan Sonra Kurulan Taşra Arşivleri", **I. Milli Arşiv Şûrası** (Tebliğler-Tartışmalar), Ankara 1998, s. 259-260.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügât**, Ankara 1962.
- DoğuştanGünümüze Büyük İslam Tarihi**, I, İstanbul 1992, s.366-370.
- EKİNCİ, Ekrem Buğra, **Osmanlı Mahkemeleri**, İstanbul 2004
- _____, "Osmanlı Devleti'nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü", **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, C.3, sayı 5, Bilim ve Sanat Vakfı Yayınları, İstanbul 2005, s.417-439.
- GEDİKLİ, Fethi, "Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer'iyeye Sicilleri", **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, Türk Hukuk Tarihi Sayısı, Sayı 5, İstanbul 2005, s. 187-213.
- Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi**, T. C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın nu: 5, Ankara 1992.
- _____, **Osmanlı Yer İsimleri Kılavuzu**, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı

Arşivi Daire Başkanlığı, Teksir nüsha.

HALAÇOĞLU, Yusuf, **Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı**, TTK. Yay., Ankara 1996

İPŞİRLİ, Mehmet, “Sosyal Tarih Kaynağı Olarak Şer‘iyye Sicilleri”, **İÜEF, Tarih Araştırma Merkezi, Tarih ve Sosyoloji Semineri**, İstanbul 1991, s. 157.

İNALCIK, Halil, "Mahkeme", **İ.A.**, c. 7., Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1993, s. 147.

KAYA, Süleyman, “Mahkeme Kayıtlarının Kılavuzu: Sakk Mecmuaları”, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, Türk Hukuk Tarihi Sayısı, Sayı 5, İstanbul 2005, s. 379-416.

KORKMAZ, Şerif, “Tanzimat Sonrası Çanakkale’nin İdari ve Nüfus Yapısı”, **Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı**, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Atatürk ve Çanakkale Araştırma Merkezi yay., S. 3, Mart 2005. s. 108-133.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., **Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)**, Kubbealtı Akademi ve Sanat Vakfı Yayınları, İstanbul 1998.

MARDİN, Ebululâ, “Kadı” **İA**, VI/46, İstanbul 1941-86, s. 43.

MOĞOL, Hasan, **Şer‘iyye Sicilleri Sözlüğü**, İstanbul 1997.

ONGAN, Halit, **Ankara’nın I numaralı Şer‘iyye Sicili (991-992/1583-84)**, AÜDTCF yay., nr. 125, Ankara 1958.

ÖZEN, Şükrü, "Kadıkudat", **DİA**, C. 26, Ankara 2002, s. 80.

PAKALIN, Mehmet Zeki, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, I-III**, İstanbul 1946-56.

SAĞLAM, Nevzat, **Havâs-ı Refî‘a Mahkemesi 369 Nolu Kadı Siciline Göre 1815-1820 Tarihlerinde Eyüb’de Sosyal ve İktisadî Hayat**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1994.

SCHACHT, Joseph, İNALCIK, Halil “Mahkeme” **İA**, VII/146-151, İstanbul 1941-86, s. 149-150.

SERTOĞLU, Mithat, **Osmanlı Tarih Lügâtî**, Enderun Kitabevi, İstanbul 1986.

ŞEMSEDDİN, Sâmi, **Kâmûs-ı Türkî**, Çağrı yay., İstanbul 1317.

TAŞ, Kenan Ziya, “Arşiv Malzemesi Olarak Şer‘iyye Sicilleri ve Taşra Üniversitelerinde Tarih Araştırmaları”, **I. Milli Arşiv Şurası**, 20-21 Nisan 1998, s. 175.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, **İlmiye Teşkilatı**, TTK yay., Ankara 1988.

_____, İ.H., **Osmanlı Tarihi**, I, Ankara 1994.

YILMAZÇELİK, İbrahim, “Şer‘iyye Sicillerinin Bir Merkezde Toplanması Üzerine Mülâhazalar”, **I. Milli Arşiv Şurası**, 20-21 Nisan 1998, s. 160-161.